

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

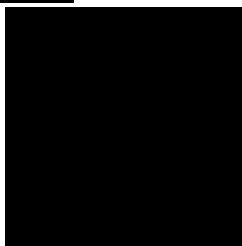
Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm 07 Zuid Oost Grazers
Landbouw
Teamleider:
Inspecteur(s):

Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.

Onderzoeksnummer NVWA: 141162
Rapportnummer: 107550

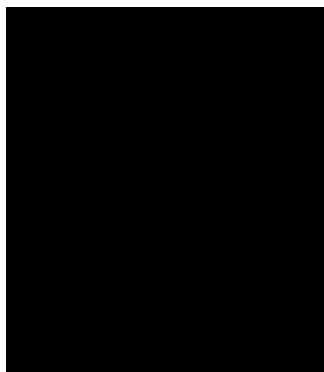
1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Relatienummer:
Naam bedrijf:
Rechtsvorm:
Vestigingsadres:
Postcode en vestigingsplaats:
Gemeente van vestiging
KVK:

2) Overtreder:

BSN:
Naam:
Voornamen:
Geboortedatum:
Geboorteplaats:
Geboorteland:
Nationaliteit:
Woonadres:
Postcode en woonplaats:
Woongemeente:
Land:

Artikel overtreding	: Artikel 2.1 lid 1 van de Wet dieren
Omschrijving overtreding	: Benadelen van het welzijn van meerdere runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren.
Omschrijving overtreding	: Het onthouden van de nodige verzorging aan meerdere runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden.

Artikel overtreding : Artikel 2.36 lid 1 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding : De ligruimte van een stal is voor meerdere kalveren niet comfortabel en zindelijk.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Datum opmerking overtreder: 01-02-2018
Datum sluiting rapport:

Onze referentie
141162/107550/20224

Aantal bijlagen : 5
Soorten bijlagen : ☐ Bewijs van ontvangst rechthebbende/overtreder
: ☒ Foto's
: ☐ Veterinaire verklaring
: ☐ Taxatierapport
: ☒ Herstelbrief, nummer 104300
: ☒ Rapport van bevindingen, nummer 106058
: ☒ Anders, namelijk plattegrond bedrijfsgebouwen
: ☒ Anders, namelijk plan van aanpak kalversterfte

Onze referentie: 141162/107550/20224

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekenden, [redacted] inspecteurs met toezichthoudernummers [redacted] toezichthouders van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, berichten u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen (3834846) is opgesteld naar aanleiding van een inspectie, uitgevoerd door [redacted] in het kader van Welzijn algemeen-hercontrole en een rapport van bevindingen (3795467). Op maandag 4 september 2017 was er een controle ingesteld, uitgevoerd door [redacted] naar aanleiding van een melding betreffende opschorting melkinname. Voor de daarbij aangetroffen afwijkingen is een herstelbrief opgemaakt en verstuurd, maar daarin opgenomen twee maatregelen. Op woensdag 15 november 2017 was er een hercontrole welzijn, uitgevoerd door [redacted] naar aanleiding van de herstelbrief met daarin de twee maatregelen die op termijn hersteld moesten worden. Naar aanleiding van die controle is er een rapport van bevindingen (37954670) opgemaakt. Maar op basis van het rapport kon er geen besluit meer opgelegd worden vanwege de verstreken termijn.

Bijlage 1: De herstelbrief is als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd.

Bijlage 2: Het rapport van bevindingen is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd.

Bijlage 3: Als bijlage 3 heeft toezichthouder, B. de Jong, een plattegrond van de verschillende bedrijfsgebouwen bijgevoegd.

Locatie:

[redacted]

Bevindingen:

Op donderdag 01 februari 2018 bevonden wij, toezichthouders [redacted] ons op bovenstaande locatie. Hier troffen wij de ons bekende [redacted]. Wij hebben ons aan hem bekendgemaakt als toezichthouders van de NVWA, en hem het doel van onze komst medegedeeld. Vervolgens zijn wij gestart met onze inspectie.

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij ontsmette laarzen en een nieuwe, schone wegwerpovertal aangedaan die afkomstig zijn van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Bijlage 4: Tijdens de controle heb ik, toezichthouder [redacted], foto's gemaakt. Deze foto's zijn als bijlage 4 bij dit rapport gevoegd.

Plan van aanpak kalversterfte

De heer Hamers toonde ons, toezichthouders [REDACTED] op 4 september 2017 het plan van aanpak dat door zijn dierenarts, [REDACTED] was opgesteld. Hierin lasen wij dat de vastgestelde problemen op het bedrijf 'Te hoog sterftcijfer bij jonge kalveren' en 'Onvoldoende hygiënische huisvesting' waren. Vervolgens lasen wij de te nemen maatregelen, op het gebied van afkalven en biestmanagement, preventie van kalverdiarree en preventie van kalvergriep en longproblemen.

Hierdoor wisten wij dat voldaan was aan de tweede maatregel uit de herstelbrief (het opstellen van een plan van aanpak om de kalversterfte terug te dringen). Gevraagd naar de stand van zaken omtrent de uitvoering van dit plan van aanpak, vertelde [REDACTED] ons dat hij bezig was met biest invriezen (per fles). Andere punten die genoemd waren in het plan van aanpak, zoals het controleren van de biestkwaliteit, het inrichten van een afkalfbbox, het preventief inzetten van Halocur (wel curatief) of het enten tegen rota- en coronavirus en E.coli waren nog niet uitgevoerd.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
141162/107550/20224

Bijlage 5: Tijdens de controle van 04 september 2017 heb ik, toezichthouder [REDACTED] een foto gemaakt van het plan van aanpak: management van jongvee. Deze foto is als bijlage 5 bij dit rapport gevoegd.

Boxbedekking ligboxenstal

[REDACTED] deelde ons, toezichthouders [REDACTED] op 04 september 2017 mede dat hij offertes had aangevraagd voor nieuwe boxbedekking (matten of matrassen). Hij had echter nog geen boxbedekking besteld (mede doordat de offertes lang op zich hadden laten wachten). [REDACTED] heeft ons, toezichthouders [REDACTED] ook een geleverde offerte getoond.

Wij, toezichthouders [REDACTED], zagen op 1 februari 2018 op 1 februari melkvee gehouden aan de rechterzijde van de ligboxenstal, en (voornamelijk) jongvee gehouden in meerdere hokken aan de linkerzijde van de ligboxenstal. We zagen dat de ligboxen geen boxbedekking hadden, maar dat de runderen op het kale beton nog resten van rubber matten aanwezig waren). Verder zagen we dat de ligboxen niet schoongemaakt waren, maar op meerder plaatsen bevuild waren met verse en opgedroogde mest en urine. Tenslotte zagen we dat de ligboxen niet ingestrooid waren met bijvoorbeeld zaagsel.

Hierdoor zagen we dat de runderen in de ligboxenstal niet over een toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden konden beschikken.

Kalverstal

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen 7 kalveren gehouden in 4 hokjes met ligboxen en 1 kalf gehouden in een van de 3 strohokken in de kalverstal (aan de achterzijde van de ligboxenstal, één 'verdieping' lager). Wij zagen drie hokjes met ligboxen aan de linkerkant van de stal, met in het eerste hok 2 kalveren, tweede hok 1 kalf en het derde hok 2 kalveren. Wij zagen dat deze hokjes bestonden uit een gedeelte dichte vloer met daarachter ligboxjes. Wij zagen dat de bodem van de ligboxjes bedekt was met wat resten stro vermengd met natte mest en urine. Wij zagen dat de uitloop met dichte vloer bedekt was met een laag natte mest en urine.

Wij zagen dat de 5 kalveren aan de achterhand, buik en poten besmeurd waren met resten natte mest.

Hierdoor wisten wij dat deze kalveren niet over een schone, droge en zindelijke ligruimte konden beschikken.

Verder zagen wij 1 kalf, jonger <3 werkdagen, gehouden in strohok aan de linkerkant van de stal. Wij zagen dat de bodem bedekt was met een laag stro. Wij zagen nog 2 kalveren, jonger <3 werkdagen, gehouden in een hok dat bestond uit een gedeelte dichte vloer met daarachter ligboxjes. Wij zagen dat de bodem van het hok bestond uit voldoende droog stro. We zagen geen afwijkingen betreffende het welzijn van de laatste 3 kalveren.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
141162/107550/20224

Deze bevindingen worden [REDACTED] aangerekend.

Overtreder:

Naam:

Adres:

Postcode plaats:

De gegevens van eenmanszaak [REDACTED] zijn gecontroleerd aan de hand van het uittreksel van de Kamer van Koophandel. De identiteit van [REDACTED] is geverifieerd bij de basisregistratie personen.

Te nemen maatregelen:

- Draag zorg voor een comfortabele en hygiënische bedekking van de ligboxen in de ligboxenstal (zowel bij het jongvee als bij het melkvee);
- Draag er zorg voor, dat alle kalveren over een schone, droge, comfortabele en zindelijke ligruimte kunnen beschikken;
- Voer de maatregelen in het 'Plan van aanpak: Management van jongvee' opgesteld door [REDACTED] uit.

1ste opmerkingen overtreder:

Ik heb offertes aangevraagd, en ik denk dat ik het liefst een dikke mat wil in de ligboxen (een dunne mat heeft geen effect, en voor koematrassen moet er een compleet nieuwe stalinrichting komen).

Ik heb nu matten gezien die per box op maat gemaakt kunnen worden en met strips kunnen worden vast gezet.

Ik weet dat een melkveehouder in de buurt dezelfde matten heeft en ga er eerst eens naar kijken.

Ik ben ook aan het denken over een andere huisvesting voor de jonge kalveren, misschien dat ik iglo's wil gaan gebruiken.

1ste opmerkingen toezichthouders:

Het regelen van geschikte boxbedekking heeft meer tijd nodig, maar in de tussentijd dienen de boxen wel goed schoongehouden en ingestrooid te worden. Zorgdragen dat de kalveren de beschikking hebben over een hygiëne en droge ligplaats.

De overige maatregelen kunnen op korte termijn uitgevoerd worden.

Dit rapport van bevindingen is opgemaakt voor het traject opleggen bestuurlijke maatregel.

Inspectiehistorie:

4 september 2017: welzijn niet akkoord, herstelbrief met twee maatregelen (plan van aanpak kalversterfte / bedekking ligboxen).

15 november 2017: welzijn niet akkoord, rapport van bevindingen met twee maatregelen (plan van aanpak kalversterfte/ aanpak hygiëne hokken kalveren / bedekking ligboxen).

Wij hebben dit rapport naar waarheid opgemaakt.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
141162/107550/20224

██████████
Toezichthoudernummer: ██████████
op datum 08-02-2018

██████████
Toezichthoudernummer: ██████████
op datum 08-02-2018

██████████
Toezichthoudernummer: ██████████
op datum 09-02-2018

Bijlagen

- Bijlage 1: Herstelbrief 104300
- Bijlage 2: Plattegrond bedrijfsgebouwen
- Bijlage 3: Rapport van bevindingen 24-11-2017
- Bijlage 4: Foto's 01-02-2018
- Bijlage 5: Plan van aanpak: Management van jongvee

104300-Herstelbrief-
██████████.rtf

Bijlage 2
plattegrond.pdf

Bijlage 3
106058-Rapport-van-

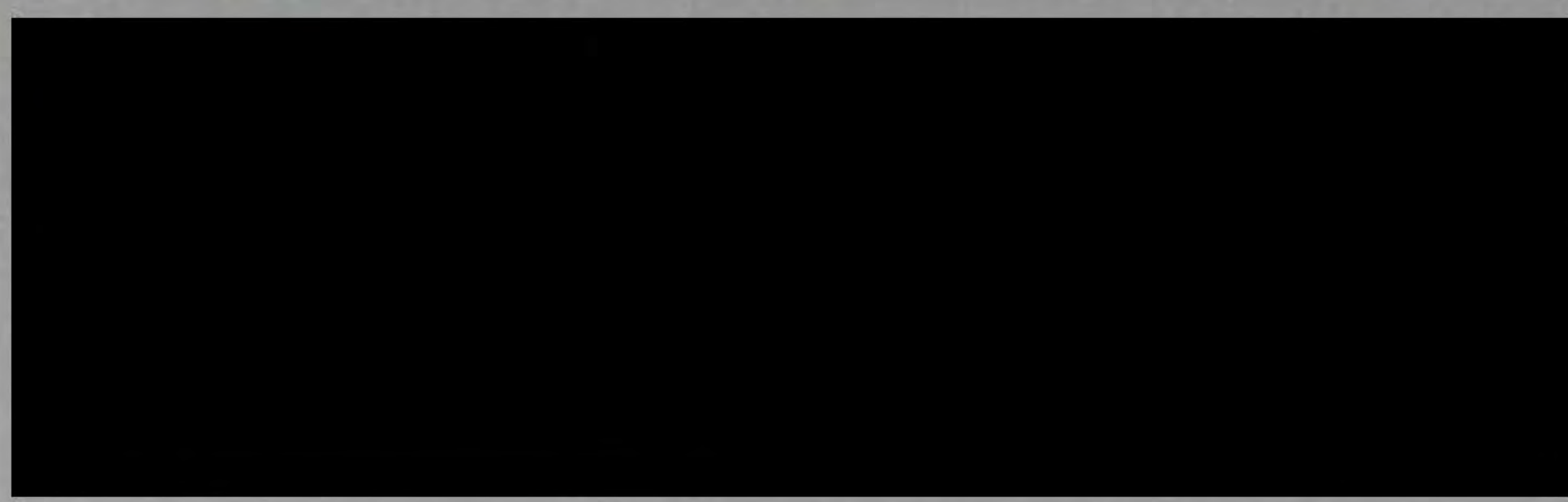

Bijlage 4 foto's
01-02-2018 .pdf

Bijlage 5 plan van
aanpak.pdf

Plan van aanpak: Management van jongvee

Gegevens bedrijf:

-
-
-

Vastgestelde problemen in het huidige jongveemanagement:

- Te hoog sterfte cijfer bij jonge kalveren
- Onvoldoende hygiënische huisvesting

Plan van aanpak voor afkalven en biestmanagement:

- Aandacht voor correcte droogstand van de volwassen runderen. Doel hiervan is het bekomen van een biest van goede kwaliteit die snel na de geboorte toegediend kan worden.

Biestverstrekking:

- Liefst 2 liter onmiddellijk na de geboorte
- Minstens een totaal van 4 liter tijdens de eerste 12 levensuren
- Voor toediening gebruik maken van een propere speenfles, die na elke toediening gereinigd en gedesinfecteerd wordt (minstens met warm water, $> 70^{\circ}\text{C}$).
- Advies om gebruik te maken van een colostrometer om biestkwaliteit te kunnen controleren. Dit kan bijvoorbeeld met een refractometer die gebruik maakt van kleurencodes om de biestkwaliteit aan te duiden. Men spreekt van een voldoende goede biest bij een IgG-antistofconcentratie van minstens 50g IgG per liter biest. De meting dient te gebeuren bij een biesttemperatuur van 20 tot 25°C .

Goede biest

Slechte biest

- Donkergroen = Goede kwaliteit
Bij overschot: Invriezen
- Lichtgroen en geel = Matige kwaliteit
Bij overschot: 100 ml per maaltijd aan jonge kalveren
- Rood = Slechte kwaliteit
Best gebruik maken van ingevroren biest van goede kwaliteit

- In het geval van veel goede biest wordt aangeraden om een reserve aan te leggen voor latere kalvingen of om nog enkele dagen een kleine hoeveelheid biest toe te voegen aan de melk. Dit verhoogt de lokale immuniteit ten opzichte van kiemen die diarree kunnen veroorzaken.

- Ook is het belangrijk om kalveren onmiddellijk na de geboorte te scheiden van het moederdier. Dit kan vergemakkelijkt worden door het laten afkalven in een aparte afkalfbbox, deze is liefst vers ingestrooid.
- Na de geboorte zo snel mogelijk desinfecteren van de navel met joodtinctuur, aangezien de navel een belangrijke intredepoot is voor bacteriën.

Plan van aanpak ter preventie van kalverdiarree:

- Respecteren van de correcte biestvoorziening en het eventueel doorgeven van biest om de lokale immuniteit ter hoogte van de darm te verhogen.
- Zorgen dat de kalveren drinken uit zuivere en ontsmette emmers. Hierbij is het best om per kalf een vaste emmer te gebruiken. Dit vermindert de overdracht van ziektekiemen tussen kalveren.
- Best werken van jonge kalveren naar oudere kalveren, om te vermijden dat ziektekiemen worden overgedragen naar de gevoeligere, jonge kalveren.
- Zorgen voor een zuivere bedding in de kalverhokken, dit betekent dagelijks vers bijstrooien en voldoende reinigen en desinfecteren van de hokken (bv. met een hoge drukreiniger met warm water).
- Preventie van Cryptosporidium: Preventief inzetten van Halocur[®]
 - 2 ml per 10 kg lichaamsgewicht
 - 7 opeenvolgende dagen
 - Eenmalig per dag
- In geval van waterige diarree tijdens de eerste 14 levensdagen, volgen van bedrijfsbehandelplan:
 - Amphoprim[®]: 1 ml per 16 kg lichaamsgewicht in de spier
 - Eventueel bijkomend een ontstekingsremmer, zeker bij koorts:
 - Novem[®]: 1 ml per 40 kg onder de huid
 - Ketofen[®]: 1 ml per 33 kg in de spier
 - Zorgen voor in stand houden van de elektrolytenbalans (toedienen van Effydral[®], Glutellac[®], ...) door orale rehydratatietherapie
- In geval van erge diarree met bijkomende uitdrogingsverschijnselen wordt aangeraden de dierenarts te verwittigen zodat er eventueel een infusietherapie kan worden ingesteld.
- In geval van diarree en slechte groei vanaf een leeftijd van 6 weken wordt aangeraden om de dierenarts staalnames te laten uitvoeren voor het testen op coccidiose. In het geval van deze problematiek, kan er behandeld worden door de veehouder of dierenarts.
- Eventueel kunnen de drachtige moederdieren geënt worden tegen rota- en coronavirus en E.coli om via de biest de immuniteit van jonge kalveren tegen deze kiemen te verhogen.

plan van aanpak ter preventie van kalvergriep en longproblemen:

- Respecteren van de biestvoorziening
- Voorzien van een droge bedding voor de kalveren door voldoende instrooien
- Indien mogelijk vermijden van neus-neuscontact tussen kalveren, om overdracht van kiemen te verminderen.
- Zorgen voor voldoende luchtverversing zonder hierbij tocht te veroorzaken. In geval van problemen kan er een rookproef worden uitgevoerd om de luchtstroom te evalueren en eventuele verbeteringen aan te brengen.
- Tijdens de periode oktober tot en met april/mei kan er gekozen voor een vaccinatie tegen de voornaamste veroorzakers van longproblemen.
Bv. Bovilis Bovipast RSP ®
- In het geval van ademhalingsproblemen, volgen van bedrijfsbehandelplan:
 - Resflor ®: 1 ml per 7,5 kg onder de huid, werkzaam gedurende 3 dagen.
Wordt best herhaald na 3 dagen om hervallen te vermijden.
 - Eventueel bijkomend een ontstekingsremmer, zeker bij koorts:
 - Novem ®: 1 ml per 40 kg onder de huid
 - Ketofen ®: 1 ml per 33 kg in de spier
 - Opvolgen van lichaamstemperatuur bij kalf en de koppelgenoten
 - Bij ernstige problematiek: contacteren van de dierenarts.

Bijlage 3.

De foto's zijn digitaal genomen. De foto's zijn niet bewerkt maar kunnen in grootte aangepast zijn.

Ligboxen bij het melkvee – restanten rubbermatten, niet schoongemaakt en ingestrooid:

Groepje ligboxen met (resten van) matten – ook niet schoongemaakt:

Hok met jongvee aan linkerkzijde ligboxenstal – geen boxbedekking:

Hokje met ligboxjes rechterzijde 1 in kalverstal – boxen vervuild, dichte vloer bedekt met mest en kalveren vies:

Hokje met ligboxjes rechterzijde 3 in kalverstal – boxen vervuild, dichte vloer bedekt met mest en kalveren vies:

Hokje met ligboxjes rechterzijde 2 in kalverstal – boxen vervuild, dichte vloer bedekt met mest en kalveren vies:

Hokje met linkerzijde 3 in kalverstal – kalf schoon op stro:

Hokje met ligboxjes linkerzijde 1 in kalverstal – boxen schoon, dichte vloer schoon en bedekt met stro:

Hok met jongvee aan linkerzijde ligboxenstal – geen boxbedekking:

Overzicht van kalverhokken aan linkerzijde kalverstal:

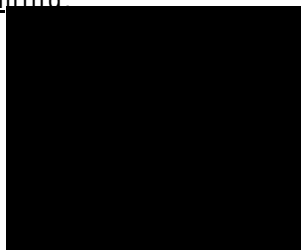
Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm Zuid Dierenwelzijn Landbouw
Teamleider: [REDACTED]
Inspecteur(s): [REDACTED]
[REDACTED]

Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.

Onderzoeksnummer NVWA: 139568
Rapportnummer: 106058

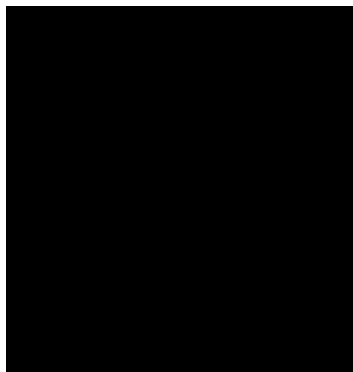
1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Relatienummer:
Naam bedrijf:
Rechtsvorm:
Vestigingsadres:
Postcode en vestigingsplaats:
Gemeente van vestiging:
Inschrijvingsnummer KvK:

2) Overtreder:

BSN:
Naam:
Voornamen:
Geboortedatum:
Geboorteplaats:
Geboorteland:
Nationaliteit:
Woonadres:
Postcode en woonplaats:
Woongemeente:
Land:

Artikel overtreding	: Artikel 2.1 lid 1 van de Wet dieren
Omschrijving overtreding	: Benadelen van het welzijn van meerdere runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren.
Omschrijving overtreding	: Het onthouden van de nodige verzorging aan meerdere runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden.
Artikel overtreding	: Artikel 2.36 lid 1 van het Besluit houders van dieren.

Omschrijving overtreding : De ligruimte van een stal is voor meerdere kalveren niet comfortabel en zindelijk.

Inspectie

Datum
11-11-2019

Datum opmerking overtreder: 15-11-2017
Datum sluiting rapport:

Onze referentie
139568/106058/25992

Aantal bijlagen : 4

Soorten bijlagen : ☐ Bewijs van ontvangst rechthebbende/overtreder
: ☒ Foto's
: ☐ Veterinaire verklaring
: ☐ Taxatierapport
: ☒ Herstelbrief, nummer 102824
: ☒ Anders, namelijk plattegrond bedrijfsgebouwen
: ☒ Anders, namelijk plan van aanpak kalversterfte

Onze referentie: 139568/106058/25992

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekenden, [REDACTED] inspecteurs met toezichthoudersnummers [REDACTED] toezichthouders van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Economische Zaken, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, berichten u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen is opgesteld naar aanleiding van een inspectie (3834846) in het kader van Welzijn algemeen - hercontrole.

Op maandag 4 september 2017 was er een controle ingesteld naar aanleiding van een melding betreffende opschorting melkinname. Voor de daarbij aangetroffen afwijkingen is een herstelbrief verstuurd, maar daarin opgenomen twee maatregelen.

Bijlage 1: Deze herstelbrief is als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd.

Locatie:

[REDACTED]

Bevindingen:

Op woensdag 15 november 2017 bevonden wij, toezichthouders [REDACTED] [REDACTED], ons op bovenstaande locatie. Hier troffen wij de ons bekende [REDACTED]. Wij hebben ons aan hem bekendgemaakt als toezichthouders van de NVWA, en hem het doel van onze komst medegedeeld. Vervolgens zijn wij gestart met onze inspectie.

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij ontsmette laarzen en een nieuwe, schone wegwerpoverall aangedaan die afkomstig zijn van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Bijlage 2: Als bijlage 2 heb ik, toezichthouder [REDACTED] een plattegrond van de verschillende bedrijfsgebouwen bijgevoegd.

Bijlage 3: Tijdens de controle heb ik, toezichthouder [REDACTED] foto's gemaakt. Deze foto's zijn als bijlage 3 bij dit rapport gevoegd.

Plan van aanpak kalversterfte

[REDACTED] toonde ons, toezichthouders [REDACTED] het plan van aanpak dat door zijn dierenarts, drs. Derkenne, was opgesteld. Hierin lasen wij dat de vastgestelde problemen op het bedrijf 'Te hoog sterftcijfer bij jonge kalveren' en 'Onvoldoende hygiënische huisvesting' waren. Vervolgens lasen wij de te nemen maatregelen, op het gebied van afkalven en biestmanagement, preventie van kalverdiarree en preventie van kalvergriep en longproblemen. Hierdoor wisten wij dat voldaan was aan de tweede maatregel uit de herstelbrief (het opstellen van een plan van aanpak om de kalversterfte terug te dringen). Gevraagd naar de stand van zaken omtrent de uitvoering van dit plan van aanpak, vertelde de heer Hamers ons dat hij bezig was met biest invriezen (per fles). Andere punten die genoemd waren in het plan van aanpak, zoals het controleren

van de biestkwaliteit, het inrichten van een afkalfbbox, het preventief inzetten van Halocur (wel curatief) of het enten tegen rota- en coronavirus en E.coli waren nog niet uitgevoerd.

Inspectie

Datum
11-11-2019

Onze referentie
139568/106058/25992

Boxbedekking ligboxenstal

■■■■■ vertelde ons dat hij offertes had aangevraagd voor nieuwe boxbedekking (matten of matrassen). Hij had echter nog geen boxbedekking besteld (mede doordat de offertes lang op zich hadden laten wachten). ■■■■■

■■■■■ heeft ons, toezichthouders ■■■■■ ook een geleverde offerte getoond.

Wij, toezichthouders ■■■■■ zagen melkvee gehouden aan de rechterzijde van de ligboxenstal, en (voornamelijk) jongvee gehouden in meerdere hokken aan de linkerzijde van de ligboxenstal. We zagen dat de ligboxen geen boxbedekking hadden, maar dat de runderen op het kale beton moesten liggen (uitgezonderd een groep van 12 ligboxen bij het melkvee, waar nog resten van rubber matten aanwezig waren). Verder zagen we dat de ligboxen niet schoongemaakt waren, maar op meerder plaatsen bevuild waren met verse en opgedroogde mest en urine. Tenslotte zagen we dat de ligboxen niet ingestrooid waren met bijvoorbeeld zaagsel.

Hierdoor wisten we dat de runderen in de ligboxenstal niet over een toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden konden beschikken.

Kalverstal

Wij, toezichthouders ■■■■■ zagen 9 kalveren gehouden in drie hokjes met ligboxen en 3 strohokken in de kalverstal (aan de achterzijde van de ligboxenstal, één 'verdieping' lager).

Wij zagen drie hokjes met ligboxen aan de linkerkant van de stal, met in elk hokje twee kalveren (ID-codes ■■■■■ en één nog niet gemerkt kalf / ■■■■■).

■■■■■. Wij zagen dat deze hokjes bestonden uit een gedeelte dichte vloer met daarachter ligboxjes. Wij zagen dat de bodem van de ligboxjes bedekt was met wat resten stro vermengd met natte mest en urine. Wij zagen dat de uitloop met dichte vloer bedekt was met een laag natte mest en urine. Wij zagen dat de kalveren aan de achterhand, buik en poten besmeurd waren met resten natte mest. Hierdoor wisten wij dat deze kalveren niet over een schone, droge en zindelijke ligruimte konden beschikken.

Verder zagen wij één kalf (ID-code ■■■■■) gehouden in een strohok aan de linkerkant van de stal. Wij zagen dat de bodem bedekt was met een laag stro vermengd met natte mest en urine. Wij zagen dat het kalf aan de poten besmeurd was met natte mest. Hierdoor wisten wij dat dit kalf niet over een schone, droge en zindelijke ligruimte kon beschikken.

Wij zagen nog één kalf gehouden in een strohok aan de linkerkant van de stal. Wij zagen dat de bodem van dit hok deels nog wel bestond uit voldoende droog stro, maar dat de andere helft van de bodem ook bedekt was met een laag stro vermengd met natte mest en urine.

Tenslotte zagen we nog één kalf gehouden in een strohok aan de rechterkant van de stal. We zagen geen afwijkingen betreffende het welzijn van dit kalf.

Deze bevindingen worden ■■■■■ aangerekend.

Overtreder:

Naam: ■■■■■

Adres: ■■■■■

Postcode plaats: [REDACTED]

Inspectie

De gegevens van eenmanszaak [REDACTED] zijn gecontroleerd aan de hand van het uittreksel van de Kamer van Koophandel. De identiteit van [REDACTED] is geverifieerd bij de basisregistratie personen.

Datum

11-11-2019

Onze referentie

139568/106058/25992

Te nemen maatregelen:

- Draag zorg voor een comfortabele en hygiënische bedekking van de ligboxen in de ligboxenstal (zowel bij het jongvee als bij het melkvee);
- Draag er zorg voor, dat alle kalveren over een schone, droge, comfortabele en zindelijke ligruimte kunnen beschikken;
- Voer de maatregelen in het 'Plan van aanpak: Management van jongvee' opgesteld door drs. Derkenne uit.

1ste opmerkingen overtreder:

Ik heb offertes aangevraagd, en ik denk dat ik het liefst een dikke mat wil in de ligboxen (een dunne mat heeft geen effect, en voor koematrassen moet er een compleet nieuwe stalinrichting komen). Ik zou dan eerst een stukje aan de linkerkant van de stal willen proberen, om te kijken of het gaat. Het probleem is wel dat die mat een levertijd van 18 weken heeft. Ik zal deze week matten bestellen voor het linker stukje, en als dat bevalt, in april/mei voor de rest van de stal. Dan kan het voor het volgend stalseizoen klaar zijn.

Ik ben ook aan het denken over een andere huisvesting voor de jonge kalveren, misschien dat ik iglo's wil gaan gebruiken.

1ste opmerkingen toezichthouders:

Het regelen van geschikte boxbedekking heeft meer tijd nodig, maar in de tussentijd dienen de boxen wel goed schoongehouden en ingestrooid te worden. De overige maatregelen kunnen op korte termijn uitgevoerd worden.

Dit rapport van bevindingen is opgemaakt voor het traject **opleggen bestuurlijke maatregel**.

Inspectiehistorie:

4 september 2017: welzijn niet akkoord, herstelbrief met twee maatregelen (plan van aanpak kalversterfte / bedekking ligboxen).

Wij hebben dit rapport naar waarheid opgemaakt.

[REDACTED]
[REDACTED]
Toezichthoudernummer: [REDACTED]
op 24-11-2017

Inspectie

Datum
11-11-2019

Onze referentie
139568/106058/25992

Toezichthoudernummer:
op datum 04-12-2017

Bijlagen

- Bijlage 1: Herstelbrief 104300
- Bijlage 2: Plattegrond bedrijfsgebouwen
- Bijlage 3: Foto's 15 november 2017
- Bijlage 4: Plan van aanpak: Management van jongvee

Bijlage1.pdf

Bijlage2.pdf

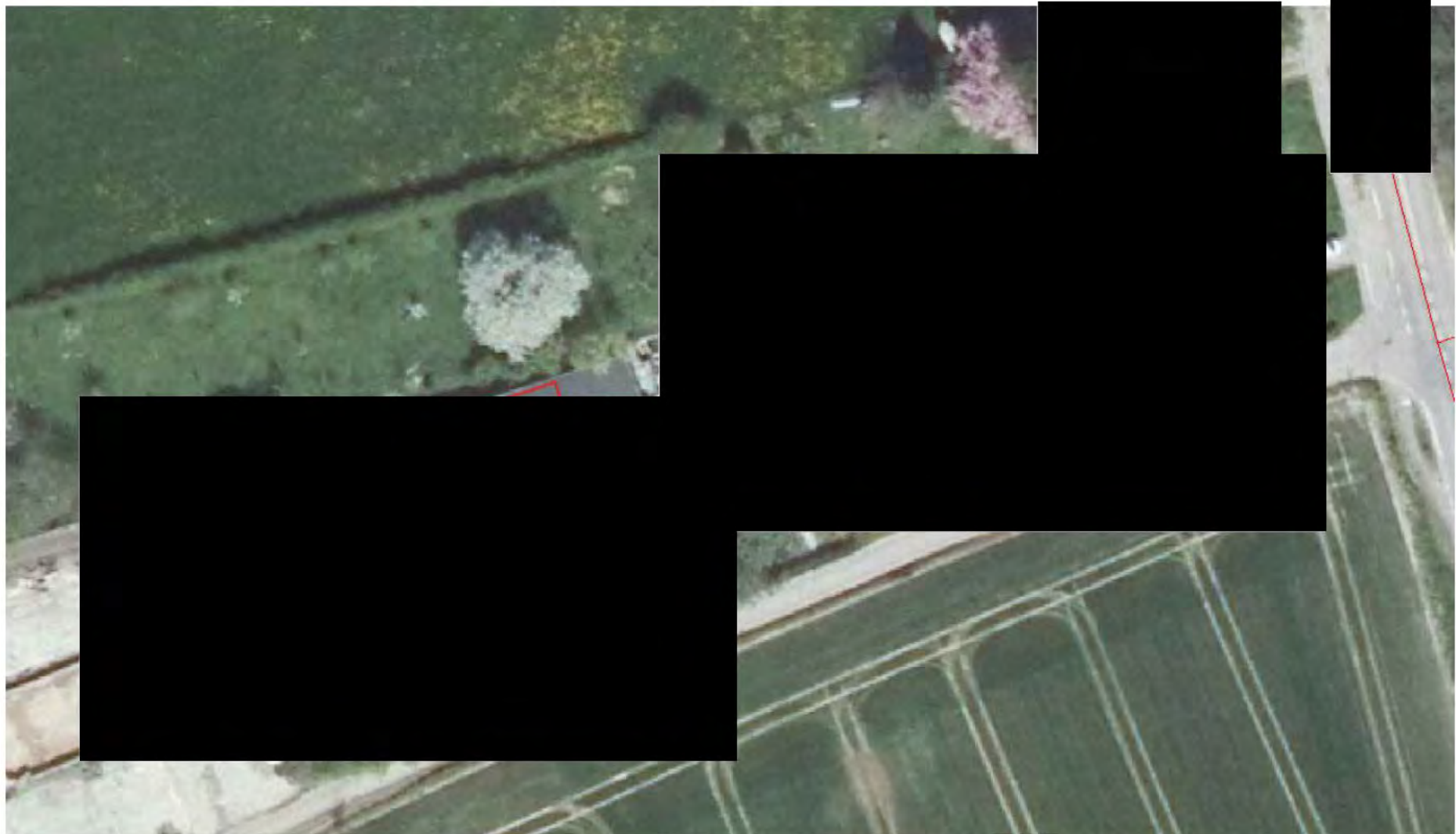

Bijlage3.pdf

Bijlage4.pdf

[REDACTED]

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Divisie Inspectie

Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

T 0900-0388
info@nvwa.nl

Onze referentie
137586/104300/25992

Datum: 05 september 2017
Betreft: Herstelbrief

Geachte [REDACTED]

Uit inspectie van inspecteurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit is gebleken dat niet werd voldaan aan onderstaande wettelijke voorschriften.

Locatie:

[REDACTED]

Bevindingen:

Door middel van deze brief bevestig ik u de volgende bevindingen:

- De hygiëne van de ligboxen in de ligboxenstal was onvoldoende – de bedekking van de boxen bestond slechts uit resten opgedroogde mest;
- De sterfte bij de (jongste) kalveren op uw bedrijf is te hoog, zonder dat hier passende maatregelen tegen genomen zijn.

Deze bevindingen zijn in strijd met:

- Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren (*Het onthouden van de nodige verzorging aan meerdere runderen*);
- Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren (*Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden*).

Maatregelen:

Met u is afgesproken dat u voor 6 november 2017 de volgende maatregelen heeft genomen:

- Draag zorg voor een comfortabele en hygiënische bedekking van de ligboxen in uw ligboxenstal (zowel bij het jongvee als bij het melkvee);
- Stel in overleg met een adviseur (bijvoorbeeld uw dierenarts) een plan van aanpak op om de kalversterfte op uw bedrijf terug te dringen – benoem hierbij minstens de huisvesting van de kalveren en de biestvoorziening.

Ik ga ervan uit dat u bovenstaande maatregelen neemt om de overtredingen te beëindigen. Mocht blijken dat u niet aan voornoemde afspraken heeft voldaan of als opnieuw niet aan de wettelijke voorschriften wordt voldaan, dan kan er een bestuurs- en/of strafrechtelijk traject volgen. Dit kan kosten met zich meebrengen die op u kunnen worden verhaald. Deze brief bevat geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Het indienen van bezwaar en beroep is daarom niet mogelijk.

Divisie Inspectie

Datum

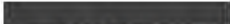
05 september 2017

Onze referentie

137586/104300/25992

Wat in deze brief beschreven is, kan betrekking hebben op één of meerdere randvoorwaarden in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Indien van toepassing wordt dit gemeld aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, wat van invloed kan zijn op de uitbetaling van uw inkomenssteun.

Hoogachtend,
namens de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit,

Hoofd afdeling NVWA HH IH Afd Dier

Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm Zuid Dierenwelzijn Landbouw
Teamleider: [REDACTED]
Inspecteur(s): [REDACTED]
[REDACTED]

Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.

Onderzoeksnummer NVWA: 139568
Rapportnummer: 106058

1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Relatienummer:

[REDACTED]

Naam bedrijf: H.

Hamers

Rechtsvorm:

Eenmanszaak

Vestigingsadres:

[REDACTED]

Postcode en vestigingsplaats:

Gemeente van vestiging:

Inschrijvingsnummer KvK:

[REDACTED]

2) Overtreder:

BSN:

Naam:

Voornamen:

Geboortedatum:

Geboorteplaats:

Geboorteland:

Nationaliteit:

Woonadres:

Postcode en woonplaats:

Woongemeente:

Land:

[REDACTED]

Artikel overtreding	: Artikel 2.1 lid 1 van de Wet dieren
Omschrijving overtreding	: Benadelen van het welzijn van meerdere runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren.
Omschrijving overtreding	: Het onthouden van de nodige verzorging aan meerdere runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden.

Artikel overtreding : Artikel 2.36 lid 1 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding : De ligruimte van een stal is voor meerdere kalveren niet comfortabel en zindelijk.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
139568/106058/25992

Datum opmerking overtreder: 15-11-2017

Datum sluiting rapport: 04-12-2017

Aantal bijlagen : 4

Soorten bijlagen : ☐ Bewijs van ontvangst rechthebbende/overtreder
: ☒ Foto's
: ☐ Veterinaire verklaring
: ☐ Taxatierapport
: ☒ Herstelbrief, nummer 102824
: ☒ Anders, namelijk plattegrond bedrijfsgebouwen
: ☒ Anders, namelijk plan van aanpak kalversterfte

Onze referentie: 139568/106058/25992

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekenden, [REDACTED] inspecteurs met toezichthoudernummers [REDACTED] toezichthouders van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Economische Zaken, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, berichten u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen is opgesteld naar aanleiding van een inspectie (3834846) in het kader van Welzijn algemeen - hercontrole.

Op maandag 4 september 2017 was er een controle ingesteld naar aanleiding van een melding betreffende opschorting melkinname. Voor de daarbij aangetroffen afwijkingen is een herstelbrief verstuurd, maar daarin opgenomen twee maatregelen.

Bijlage 1: Deze herstelbrief is als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd.

Locatie:

[REDACTED]

Bevindingen:

Op woensdag 15 november 2017 bevonden wij, toezichthouders [REDACTED] [REDACTED] ons op bovenstaande locatie. Hier troffen wij de ons bekende [REDACTED] [REDACTED]. Wij hebben ons aan hem bekendgemaakt als toezichthouders van de NVWA, en hem het doel van onze komst medegedeeld. Vervolgens zijn wij gestart met onze inspectie.

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij ontsmette laarzen en een nieuwe, schone wegwerpoverall aangedaan die afkomstig zijn van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Bijlage 2: Als bijlage 2 heb ik, toezichthouder [REDACTED] een plattegrond van de verschillende bedrijfsgebouwen bijgevoegd.

Bijlage 3: Tijdens de controle heb ik, toezichthouder [REDACTED] foto's gemaakt. Deze foto's zijn als bijlage 3 bij dit rapport gevoegd.

Plan van aanpak kalversterfte

De heer Hamers toonde ons, toezichthouders [REDACTED] het plan van aanpak dat door zijn dierenarts, [REDACTED] was opgesteld. Hierin lasen wij dat de vastgestelde problemen op het bedrijf 'Te hoog sterftcijfer bij jonge kalveren' en 'Onvoldoende hygiënische huisvesting' waren. Vervolgens lasen wij de te nemen maatregelen, op het gebied van afkalven en biestmanagement, preventie van kalverdiarree en preventie van kalvergriep en longproblemen. Hierdoor wisten wij dat voldaan was aan de tweede maatregel uit de herstelbrief (het opstellen van een plan van aanpak om de kalversterfte terug te dringen). Gevraagd naar de stand van zaken omtrent de uitvoering van dit plan van aanpak, vertelde de heer Hamers ons dat hij bezig was met biest invriezen (per fles). Andere punten die genoemd waren in het plan van aanpak, zoals het controleren

van de biestkwaliteit, het inrichten van een afkalfbbox, het preventief inzetten van Halocur (wel curatief) of het enten tegen rota- en coronavirus en E.coli waren nog niet uitgevoerd.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Boxbedekking ligboxenstal

██████ vertelde ons dat hij offertes had aangevraagd voor nieuwe boxbedekking (matten of matrassen). Hij had echter nog geen boxbedekking besteld (mede doordat de offertes lang op zich hadden laten wachten). De heer Hamers heeft ons, toezichthouders ██████ ook een geleverde offerte getoond.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
139568/106058/25992

Wij, toezichthouders ██████ zagen melkvee gehouden aan de rechterzijde van de ligboxenstal, en (voornamelijk) jongvee gehouden in meerdere hokken aan de linkerzijde van de ligboxenstal. We zagen dat de ligboxen geen boxbedekking hadden, maar dat de runderen op het kale beton moesten liggen (uitgezonderd een groep van 12 ligboxen bij het melkvee, waar nog resten van rubber matten aanwezig waren). Verder zagen we dat de ligboxen niet schoongemaakt waren, maar op meerder plaatsen bevuild waren met verse en opgedroogde mest en urine. Tenslotte zagen we dat de ligboxen niet ingestrooid waren met bijvoorbeeld zaagsel.

Hierdoor wisten we dat de runderen in de ligboxenstal niet over een toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden konden beschikken.

Kalverstal

Wij, toezichthouders ██████ zagen 9 kalveren gehouden in drie hokjes met ligboxen en 3 strohokken in de kalverstal (aan de achterzijde van de ligboxenstal, één 'verdieping' lager).

Wij zagen drie hokjes met ligboxen aan de linkerkant van de stal, met in elk hokje twee kalveren (ID-codes ██████ en één nog niet gemerkt kalf / ██████).

Wij zagen dat deze hokjes bestonden uit een gedeelte dichte vloer met daarachter ligboxjes. Wij zagen dat de bodem van de ligboxjes bedekt was met wat resten stro vermengd met natte mest en urine. Wij zagen dat de uitloop met dichte vloer bedekt was met een laag natte mest en urine. Wij zagen dat de kalveren aan de achterhand, buik en poten besmeurd waren met resten natte mest. Hierdoor wisten wij dat deze kalveren niet over een schone, droge en zindelijke ligruimte konden beschikken.

Verder zagen wij één kalf (ID-code ██████) gehouden in een strohok aan de linkerkant van de stal. Wij zagen dat de bodem bedekt was met een laag stro vermengd met natte mest en urine. Wij zagen dat het kalf aan de poten besmeurd was met natte mest. Hierdoor wisten wij dat dit kalf niet over een schone, droge en zindelijke ligruimte kon beschikken.

Wij zagen nog één kalf gehouden in een strohok aan de linkerkant van de stal. Wij zagen dat de bodem van dit hok deels nog wel bestond uit voldoende droog stro, maar dat de andere helft van de bodem ook bedekt was met een laag stro vermengd met natte mest en urine.

Tenslotte zagen we nog één kalf gehouden in een strohok aan de rechterkant van de stal. We zagen geen afwijkingen betreffende het welzijn van dit kalf.

Deze bevindingen worden ██████ aangerekend.

Overtreder:

Naam: ██████

Adres: ██████

Postcode plaats: [REDACTED]

De gegevens van eenmanszaak [REDACTED] zijn gecontroleerd aan de hand van het uittreksel van de Kamer van Koophandel. De identiteit van de [REDACTED] is geverifieerd bij de basisregistratie personen.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
139568/106058/25992

Te nemen maatregelen:

- Draag zorg voor een comfortabele en hygiënische bedekking van de ligboxen in de ligboxenstal (zowel bij het jongvee als bij het melkvee);
- Draag er zorg voor, dat alle kalveren over een schone, droge, comfortabele en zindelijke ligruimte kunnen beschikken;
- Voer de maatregelen in het 'Plan van aanpak: Management van jongvee' opgesteld door drs. Derkenne uit.

1ste opmerkingen overtreder:

Ik heb offertes aangevraagd, en ik denk dat ik het liefst een dikke mat wil in de ligboxen (een dunne mat heeft geen effect, en voor koematrassen moet er een compleet nieuwe stalinrichting komen). Ik zou dan eerst een stukje aan de linkerkant van de stal willen proberen, om te kijken of het gaat. Het probleem is wel dat die mat een levertijd van 18 weken heeft. Ik zal deze week matten bestellen voor het linker stukje, en als dat bevalt, in april/mei voor de rest van de stal. Dan kan het voor het volgend stalseizoen klaar zijn.

Ik ben ook aan het denken over een andere huisvesting voor de jonge kalveren, misschien dat ik iglo's wil gaan gebruiken.

1ste opmerkingen toezichthouders:

Het regelen van geschikte boxbedekking heeft meer tijd nodig, maar in de tussentijd dienen de boxen wel goed schoongehouden en ingestrooid te worden. De overige maatregelen kunnen op korte termijn uitgevoerd worden.

Dit rapport van bevindingen is opgemaakt voor het traject **opleggen bestuurlijke maatregel**.

Inspectiehistorie:

4 september 2017: welzijn niet akkoord, herstelbrief met twee maatregelen (plan van aanpak kalversterfte / bedekking ligboxen).

Wij hebben dit rapport naar waarheid opgemaakt.

Toezichtoudernummer: [REDACTED]
op 24-11-2017

Toezichtoudernummer: [REDACTED]
op 04-12-2017

Bijlagen

- Bijlage 1: Herstelbrief 104300
- Bijlage 2: Plattegrond bedrijfsgebouwen
- Bijlage 3: Foto's 15 november 2017
- Bijlage 4: Plan van aanpak: Management van jongvee

Bijlage1.pdf

Bijlage2.pdf

Bijlage3.pdf

Bijlage4.pdf

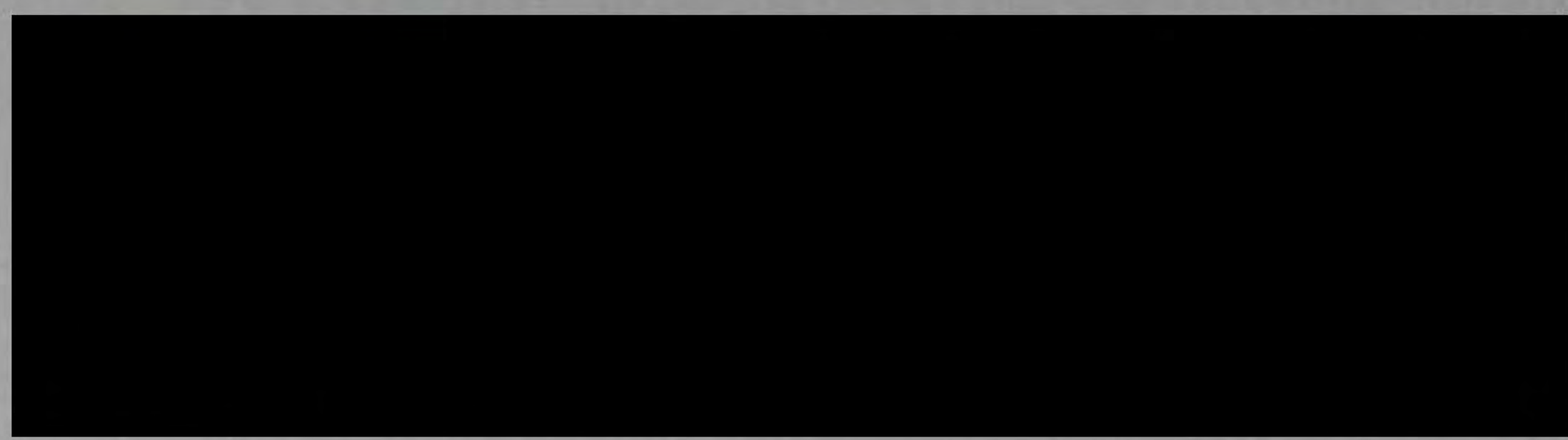
Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
139568/106058/25992

Plan van aanpak: Management van jongvee

Gegevens bedrijf:

Vastgestelde problemen in het huidige jongveemanagement:

- Te hoog sterfte cijfer bij jonge kalveren
- Onvoldoende hygiënische huisvesting

Plan van aanpak voor afkalven en biestmanagement:

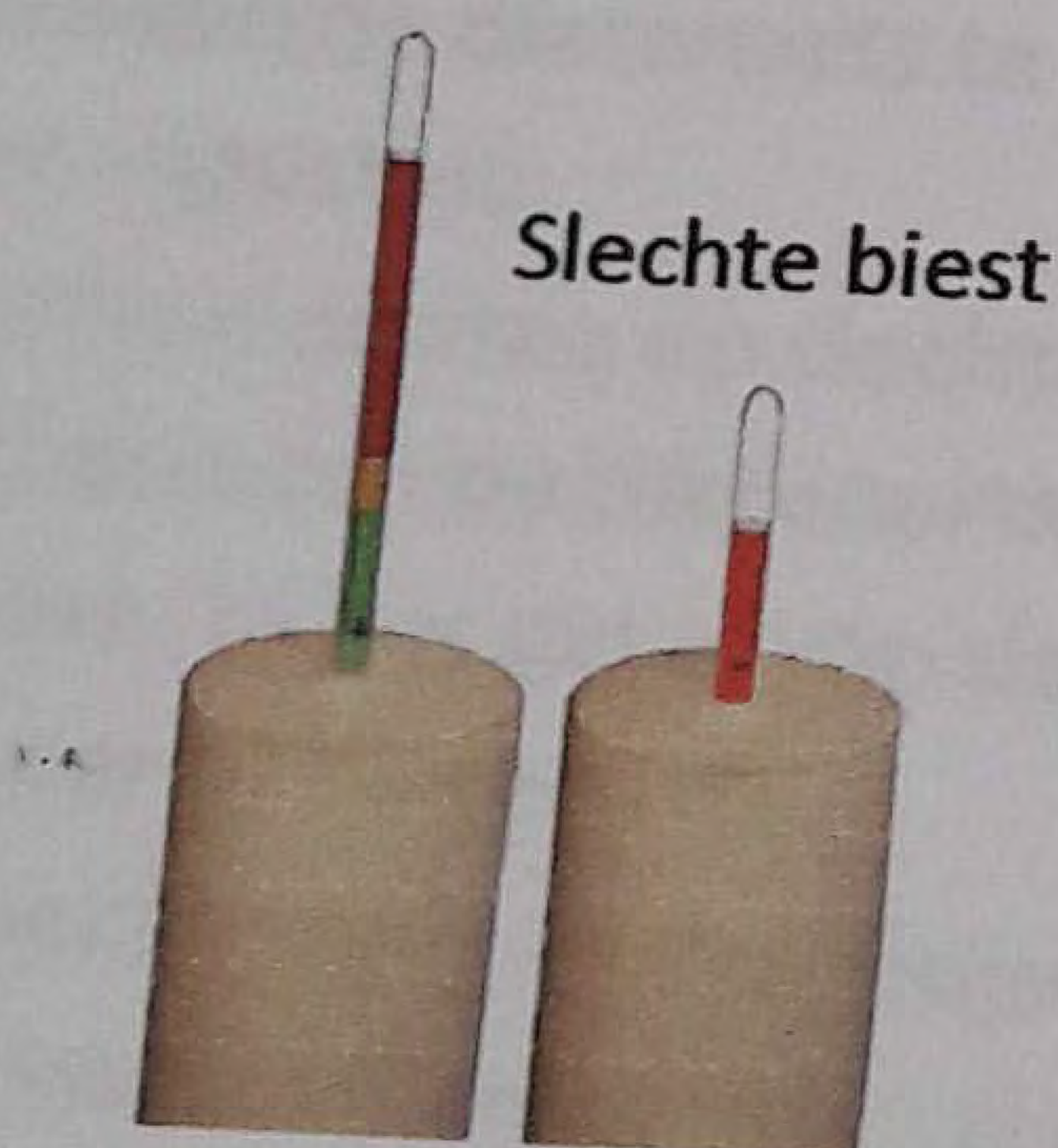
- Aandacht voor correcte droogstand van de volwassen runderen. Doel hiervan is het bekomen van een biest van goede kwaliteit die snel na de geboorte toegediend kan worden.

Biestverstrekking:

- Liefst 2 liter onmiddellijk na de geboorte
- Minstens een totaal van 4 liter tijdens de eerste 12 levensuren
- Voor toediening gebruik maken van een propere speenfles, die na elke toediening gereinigd en gedesinfecteerd wordt (minstens met warm water, > 70°C).
- Advies om gebruik te maken van een colostrometer om biestkwaliteit te kunnen controleren. Dit kan bijvoorbeeld met een refractometer die gebruik maakt van kleurencodes om de biestkwaliteit aan te duiden. Men spreekt van een voldoende goede biest bij een IgG-antistofconcentratie van minstens 50g IgG per liter biest. De meting dient te gebeuren bij een biesttemperatuur van 20 tot 25°C.

Goede biest

Slechte biest

- Donkergroen = Goede kwaliteit
Bij overschot: Invriezen
- Lichtgroen en geel = Matige kwaliteit
Bij overschot: 100 ml per maaltijd aan jonge kalveren
- Rood = Slechte kwaliteit
Best gebruik maken van ingevroren biest van goede kwaliteit

- In het geval van veel goede biest wordt aangeraden om een reserve aan te leggen voor latere kalvingen of om nog enkele dagen een kleine hoeveelheid biest toe te voegen aan de melk. Dit verhoogt de lokale immuniteit ten opzichte van kiemen die diarree kunnen veroorzaken.

- Ook is het belangrijk om kalveren onmiddellijk na de geboorte te scheiden van het moederdier. Dit kan vergemakkelijkt worden door het laten afkalven in een aparte afkalfbbox, deze is liefst vers ingestrooid.
- Na de geboorte zo snel mogelijk desinfecteren van de navel met joodtinctuur, aangezien de navel een belangrijke intredepoot is voor bacteriën.

Plan van aanpak ter preventie van kalverdiarree:

- Respecteren van de correcte biestvoorziening en het eventueel doorgeven van biest om de lokale immuniteit ter hoogte van de darm te verhogen.
- Zorgen dat de kalveren drinken uit zuivere en ontsmette emmers. Hierbij is het best om per kalf een vaste emmer te gebruiken. Dit vermindert de overdracht van ziektekiemen tussen kalveren.
- Best werken van jonge kalveren naar oudere kalveren, om te vermijden dat ziektekiemen worden overgedragen naar de gevoeligere, jonge kalveren.
- Zorgen voor een zuivere bedding in de kalverhokken, dit betekent dagelijks vers bijstrooien en voldoende reinigen en desinfecteren van de hokken (bv. met een hoge drukreiniger met warm water).
- Preventie van Cryptosporidium: Preventief inzetten van Halocur[®]
 - 2 ml per 10 kg lichaamsgewicht
 - 7 opeenvolgende dagen
 - Eenmalig per dag
- In geval van waterige diarree tijdens de eerste 14 levensdagen, volgen van bedrijfsbehandelplan:
 - Amphoprim[®]: 1 ml per 16 kg lichaamsgewicht in de spier
 - Eventueel bijkomend een ontstekingsremmer, zeker bij koorts:
 - Novem[®]: 1 ml per 40 kg onder de huid
 - Ketofen[®]: 1 ml per 33 kg in de spier
 - Zorgen voor in stand houden van de elektrolytenbalans (toedienen van Effydral[®], Glutellac[®], ...) door orale rehydratatietherapie
- In geval van erge diarree met bijkomende uitdrogingsverschijnselen wordt aangeraden de dierenarts te verwittigen zodat er eventueel een infusietherapie kan worden ingesteld.
- In geval van diarree en slechte groei vanaf een leeftijd van 6 weken wordt aangeraden om de dierenarts staalnames te laten uitvoeren voor het testen op coccidiose. In het geval van deze problematiek, kan er behandeld worden door de veehouder of dierenarts.
- Eventueel kunnen de drachtige moederdieren geënt worden tegen rota- en coronavirus en E.coli om via de biest de immuniteit van jonge kalveren tegen deze kiemen te verhogen.

plan van aanpak ter preventie van kalvergriep en longproblemen:

- Respecteren van de biestvoorziening
- Voorzien van een droge bedding voor de kalveren door voldoende instrooien
- Indien mogelijk vermijden van neus-neuscontact tussen kalveren, om overdracht van kiemen te verminderen.
- Zorgen voor voldoende luchtverversing zonder hierbij tocht te veroorzaken. In geval van problemen kan er een rookproef worden uitgevoerd om de luchtstroom te evalueren en eventuele verbeteringen aan te brengen.
- Tijdens de periode oktober tot en met april/mei kan er gekozen voor een vaccinatie tegen de voornaamste veroorzakers van longproblemen.
Bv. Bovilis Bovipast RSP ®
- In het geval van ademhalingsproblemen, volgen van bedrijfsbehandelplan:
 - Resflor ®: 1 ml per 7,5 kg onder de huid, werkzaam gedurende 3 dagen.
Wordt best herhaald na 3 dagen om hervallen te vermijden.
 - Eventueel bijkomend een ontstekingsremmer, zeker bij koorts:
 - Novem ®: 1 ml per 40 kg onder de huid
 - Ketofen ®: 1 ml per 33 kg in de spier
 - Opvolgen van lichaamstemperatuur bij kalf en de koppelgenoten
 - Bij ernstige problematiek: contacteren van de dierenarts.

Bijlage 3.

De foto's zijn digitaal genomen. De foto's zijn niet bewerkt maar kunnen in grootte aangepast zijn.

Ligboxen bij het melkvee – kaal beton, niet schoongemaakt en ingestrooid:

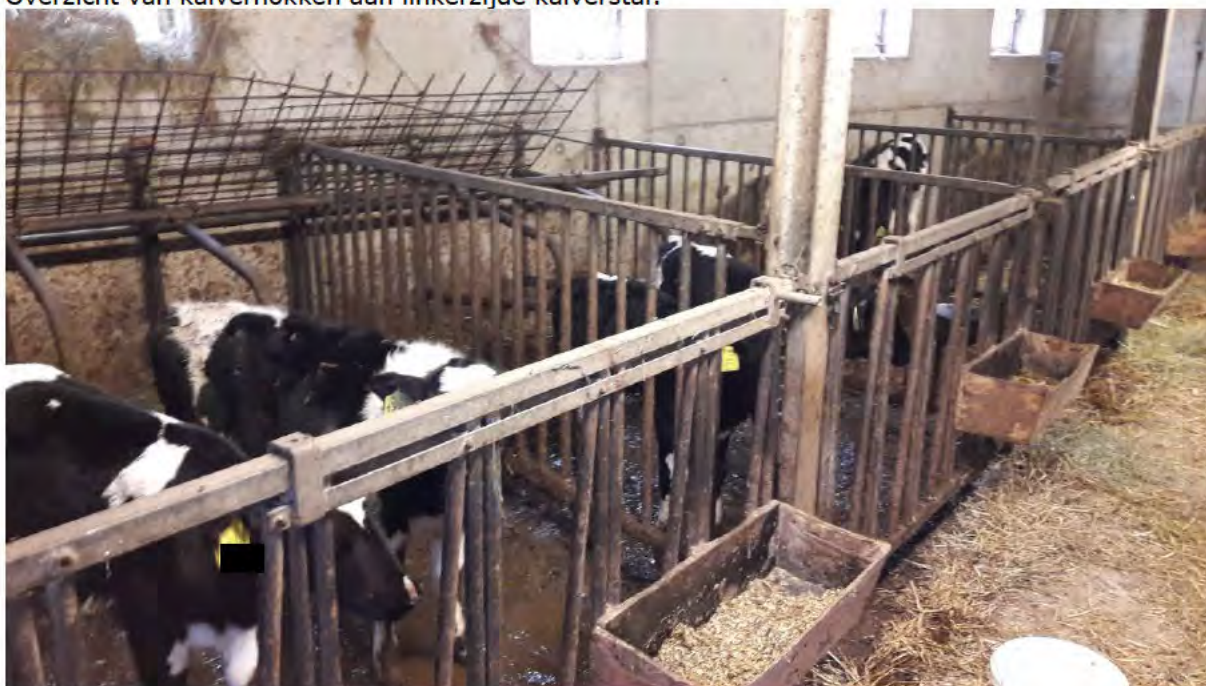
Groepje ligboxen met (resten van) matten – ook niet schoongemaakt:

Hok met jongvee aan linkerkzijde ligboxenstal – geen boxbedekking:

Overzicht van kalverhokken aan linkerkzijde kalverstal:

Hokje met ligboxjes in kalverstal – boxen vervuild, dichte vloer bedekt met mest en kalveren vies:

Kalf (1318) in strohok in kalverstal – geen schone en droge ligplaats:

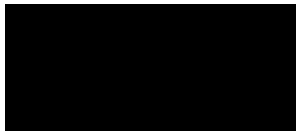

[REDACTED]

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

Divisie Inspectie

Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

T 0900-0388
info@nvwa.nl

Onze referentie
137586/104300/25992

Datum: 05 september 2017
Betreft: Herstelbrief

Geachte

Uit inspectie van inspecteurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit is gebleken dat niet werd voldaan aan onderstaande wettelijke voorschriften.

Locatie:

Bevindingen:

Door middel van deze brief bevestig ik u de volgende bevindingen:

- De hygiëne van de ligboxen in de ligboxenstal was onvoldoende – de bedekking van de boxen bestond slechts uit resten opgedroogde mest;
- De sterfte bij de (jongste) kalveren op uw bedrijf is te hoog, zonder dat hier passende maatregelen tegen genomen zijn.

Deze bevindingen zijn in strijd met:

- Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren (*Het onthouden van de nodige verzorging aan meerdere runderen*);
- Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren (*Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden*).

Maatregelen:

Met u is afgesproken dat u voor 6 november 2017 de volgende maatregelen heeft genomen:

- Draag zorg voor een comfortabele en hygiënische bedekking van de ligboxen in uw ligboxenstal (zowel bij het jongvee als bij het melkvee);
- Stel in overleg met een adviseur (bijvoorbeeld uw dierenarts) een plan van aanpak op om de kalversterfte op uw bedrijf terug te dringen – benoem hierbij minstens de huisvesting van de kalveren en de biestvoorziening.

Ik ga ervan uit dat u bovenstaande maatregelen neemt om de overtredingen te beëindigen. Mocht blijken dat u niet aan voornoemde afspraken heeft voldaan of als opnieuw niet aan de wettelijke voorschriften wordt voldaan, dan kan er een bestuurs- en/of strafrechtelijk traject volgen. Dit kan kosten met zich meebrengen die op u kunnen worden verhaald. Deze brief bevat geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Het indienen van bezwaar en beroep is daarom niet mogelijk.

Divisie Inspectie

Datum

05 september 2017

Onze referentie

137586/104300/25992

Wat in deze brief beschreven is, kan betrekking hebben op één of meerdere randvoorwaarden in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Indien van toepassing wordt dit gemeld aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, wat van invloed kan zijn op de uitbetaling van uw inkomenssteun.

Hoogachtend,
namens de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit,

Hoofd afdeling NVWA HH IH Afd Dier

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

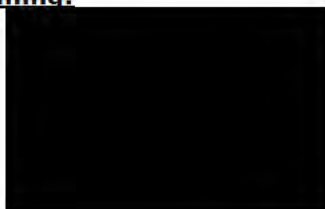
Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm 05 Noord West Grazers
Landbouw
Teamleider:
Inspecteurs:

**Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.**

Onderzoeksnummer NVWA: 138918
Rapportnummer: 105481

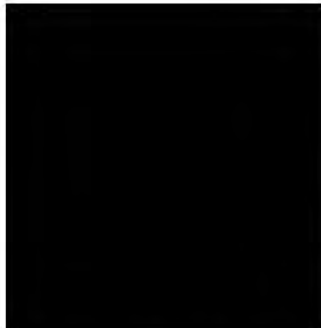
1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Naam bedrijf:
Rechtsvorm:
Vestigingsadres:
Postcode en vestigingsplaats:
Gemeente van vestiging:
Inschrijvingsnummer KvK:

2) Overtreder:

BSN:
Naam:
Voornamen:
Geboortedatum:
Geboorteland:
Nationaliteit:
Woonadres:
Postcode en woonplaats:
Woongemeente:
Land:

Overtreden artikel: Artikel 2.1 lid 1 Wet dieren
Omschrijvingen van de feiten: Benadelen van de gezondheid en welzijn van runderen en schapen

Overtreden artikel: Artikel 2.2 lid 8 Wet dieren
Omschrijving van de feiten: Onthouden van nodige zorg aan runderen en schapen

Overtreden artikel: Artikel 2.2 lid 10 Wet dieren, verwijzing naar:
Overtreden artikel: Artikel 1.7 onder d Besluit houders van dieren
Omschrijving van de feiten: Runderen en een schaap hadden geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden

Overtreden artikel: Artikel 1.8 lid 2 Besluit houders van dieren
Omschrijving van de feiten: Behuizing van runderen en schapen was niet zodanig onderhouden of ontworpen dat geen pijn of letsel kon ontstaan en bevatte scherpe

randen of uitsteeksels waaraan dieren zich konden verwonden.

Inspectie

Datum

12-11-2019

Onze referentie

138918/105481/35111

Gepleege binnen de gemeente: [REDACTED]

Pleegdatum/periode: 25 oktober 2017

Datum eerste verhoor: 25 oktober 2017

Datum laatste verhoor: 25 oktober 2017

Datum sluiting rapport: 3 november 2017

Aantal bijlagen: 3 (LOD, Veterinaire verklaring, foto's)

Onze referentie: 138918/105481/35111

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekende, inspecteur met toezichthoudernummer [REDACTED], toezichthouders van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Economische Zaken, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, bericht u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen is opgesteld naar aanleiding van een inspectie (3777476) in het kader van Welzijn Aandachtsbedrijven. Sinds 24 april 2017 is een last onder dwangsom (LOD) van toepassing op [REDACTED] met referentienummer G2017003407. Deze LOD is gedurende twee jaar van toepassing en werd derhalve tijdens de laatste controle op 25 oktober 2017 gecontroleerd. De volgende twee maatregelen zijn in de LOD opgenomen:

1. Voer uw schapen en runderen op een zodanige wijze dat dit geen onnodig lijden of schade aan de dieren toebrengt en er geen gevaar voor verontreiniging van het voer is.
2. Verwijder of repareer alle scherpe en uitstekende delen, zodanig dat deze geen verwondingen of beschadigingen bij de dieren kunnen veroorzaken.

Bijlage 1 De LOD die aan [REDACTED] is gestuurd op 24 april 2017 is als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd.

Dit rapport is opgemaakt ten behoeve van een bestuurlijke maatregel en boete.

Locatie:

[REDACTED]

Bevindingen:

Op woensdag 25 oktober 2017 bevond ik, toezichthouder [REDACTED] mij vergezeld van toezichthoudend dierenarts [REDACTED] omstreeks 11.00 uur op de [REDACTED]. Wij spraken met de mij bekende [REDACTED] – eigenaar, verzorger en houder van de dieren – en ik deelde hem de reden van onze komst uit. Wij legitimeerden ons door middel van het tonen van onze toezichthouderspas. Ik, [REDACTED] hoorde [REDACTED] zeggen dat hij nog even bezig was en dat wij alvast konden beginnen.

Bijlage 2 Dierenarts [REDACTED] heeft de situatie op het bedrijf beoordeeld en hiervan een veterinaire verklaring opgemaakt. Deze is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd.

Wij, [REDACTED] kleedden ons om in wegwerpoverall en trokken schone en gedesinfecteerde laarzen aan. Hierna betraden wij de zeshoekige ruimte die in gebruik is als jongveestal. Op de plattegrond op de volgende pagina zijn de verschillende dierverblijven (stal/weide) ingetekend en gekoppeld aan een letter.

Verblijf A:

Wij zagen en telden in het hok links van de ingang zeven runderen. Wij zagen later op de stallijst van [REDACTED] dat deze runderen de leeftijd van 2,5 tot 5,5 maanden hadden. Wij zagen op de roostervloer in het voorste deel van het hok vijf ijzeren buizen liggen, oorspronkelijk om te voorkomen dat de kalveren op de roostervloer gingen liggen in plaats van in de ligboxen. [REDACTED] vertelde ons later dat de buizen nu niet meer nodig waren en een overblijfsel waren van de vorige inrichting waarbij de jongste kalveren gescheiden werden gehouden van de anderen. De ijzeren buizen waren naar schatting ruim een meter lang en hadden een diameter van tussen 5 en 10 centimeter. Wij merkten op dat de 7 runderen in dit verblijf zich konden verwonden aan de losliggende buizen. Derhalve werd niet voldaan aan maatregel 2 van de LOD (referentienummer G2017003407).

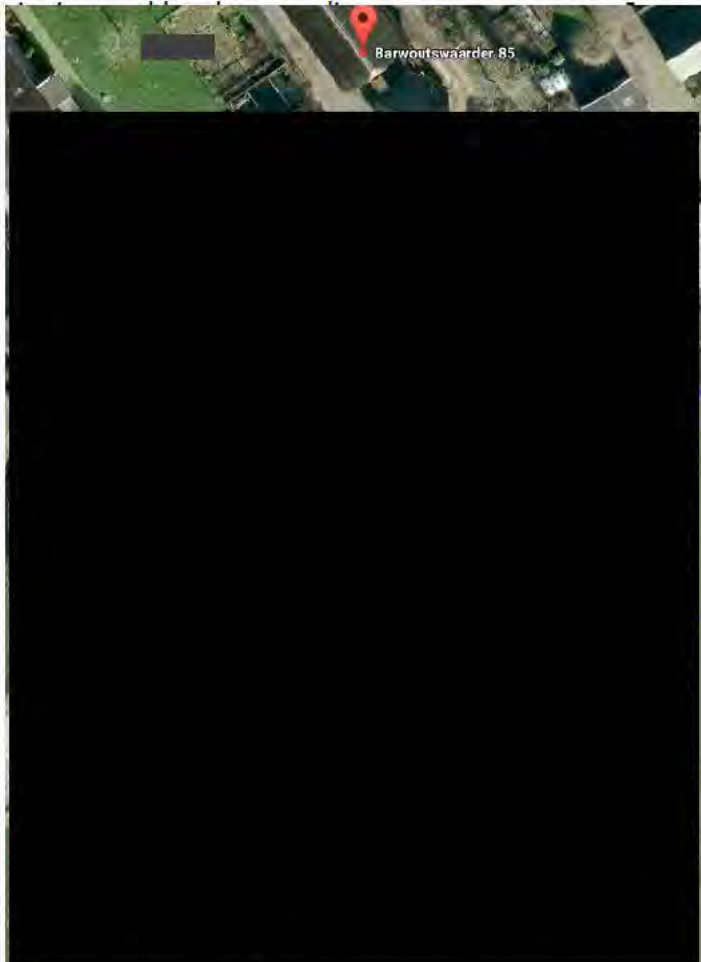
Inspectie**Datum**

12-11-2019

Onze referentie

138918/105481/35111

In dezelfde zeshoekige stal aan de rechterkant van de ingang telden wij 5 runderen, die volgens de stallijst 6 tot 14 maanden oud waren. Ik, [REDACTED] hoorde [REDACTED] zeggen dat de runderen met werknummers 0220, 0221 en 0222 (respectievelijk 14, 10 en 8 maanden oud) te groot waren voor de ligboxen omdat [REDACTED] en voegde dhr. Spek zich [REDACTED] n is om voor 2018 de

Figuur 1: Plattegrond van [REDACTED]. Alleen de verblijven waar overtredingen/afwijkingen zijn geconstateerd zijn op deze figuur ingetekend. (A: jongveeststal, B: weide runderen, C: betonplaat runderen, D: schapenweide, E: stal en weide schaaap).

Verblijf B:

Hierna liepen wij, [REDACTED] met [REDACTED] naar de runderen die in de wei stonden. Ik, [REDACTED] schatte dat dit ongeveer 40 runderen waren. Ik zag dat er scherpe en uitstekende delen in de wei van de runderen stonden, zoals: machines en (riool-) buizen van hard plastic van enkele meters lang en een diameter van naar schatting 40-50cm. Wij zagen dat een rund dicht bij onderdelen van een wiersmachine stond, waar scherpe ijzeren pennen aan zaten (zie foto's bijlage 3). Wij zagen dat de 40 runderen zich aan de scherpe en uitstekende delen konden verwonden. Derhalve werd niet voldaan aan maatregel 2 van de LOD (referentienummer G2017003407).

Inspectie**Datum**

12-11-2019

Onze referentie

138918/105481/35111

Verblijf C:

Aan de voorzijde van de wei lag een grote betonnen plaat van naar schatting 10 meter breed en 30 meter lang. Het geschatte aantal van 40 runderen had vrij toegang tussen de weide van 'verblijf B' en de betonplaat van 'verblijf C'. Op de betonplaat stond een ruif van enkele meters voor ruwvoer. Hier omheen stonden ongeveer 15 runderen. Wij zagen dat de betonplaat volledig was bedekt met natte drijfmest. Toen wij hier doorheen liepen zagen wij aan onze laarzen dat de mest ongeveer 5-10 centimeter diep was. Wij zagen dat de klauwen van sommige runderen niet zichtbaar waren doordat ze in de mest stonden. Wij vroegen [REDACTED] hoe vaak hij dit schoonmaakte. Hij zei tegen ons dat hij de plaat meestal een keer in de week schoonmaakte en dat hij af en toe rondom de ruif wat mest wegschoof. Ik, [REDACTED] merk hierbij op dat het afgelopen week veel heeft geregend en dat de mest hierdoor mogelijk hoger staat dan normaal. De runderen van [REDACTED] hadden de keuze om niet in de mest te staan en op het weiland te blijven, echter om ruwvoer uit de ruif tot zich te nemen waren de runderen verplicht om in de mest te staan. De 40 runderen werden in onvoldoende hygiënische omstandigheden gehouden en hierdoor werd het welzijn en de gezondheid benadeeld. Wij, [REDACTED] zeiden dit tegen [REDACTED] en benoemden dat hij de plaat op korte termijn moest schoonmaken en schoonhouden.

Verblijf D:

In een weide links van de runderen werden ongeveer 10 schapen gehouden. Wij zagen diverse materialen in het weiland liggen waaraan de schapen zich konden verwonden. Wij zagen landbouwplastic, een omgevallen houten hek, plastic slangen en hout. Derhalve werd voor deze 10 schapen niet voldaan aan maatregel 2 van de LOD (referentienummer G2017003407). Wij hoorden dhr. Spek zeggen dat hij geen verschil zag in een hek dat op juiste wijze was gemonteerd (en daadwerkelijk als afscheiding/hekwerk diende) en een hek dat plat op de grond lag. Ik, [REDACTED] constateerde dat [REDACTED] het hek niet gevaarlijk vond nu het op de grond lag en dat hij het niet als een risico op verwonding zag.

Wij vroegen [REDACTED] of er ergens anders nog schapen werden gehouden. Hij zei tegen ons dat er nog een koppel schapen in een perceel achter de spoorlijn liep. Wij hebben deze schapen niet gezien tijdens de controle van 25 oktober 2017. Nadat wij nogmaals vroegen of er meer schapen waren vertelde [REDACTED] dat er 1 schaap apart stond, omdat die niet goed genoeg was geweest om mee te gaan met de handelaar. [REDACTED] zei dat hij het schaap apart had gezet in een schuur omdat deze ten tijde van de selectie door de handelaar erg mager was en uierontsteking had.

Verblijf E:

Wij, [REDACTED] zagen dat het schaap werd gehouden in een met houten hekken/pallets afgezet deel in een schuur, waarbij het schaap de mogelijkheid had om zelf naar buiten de wei in te gaan. Wij zagen dat de bodembedekking van het binnenverblijf bestond uit een bruine, harde en droge ondergrond bestaande uit schapenmest met wat resten strooisel. De bodembedekking was minstens 30 centimeter dik. Wij constateerden dat dit onvoldoende hygiënische omstandigheden waren voor het huisvesten van dit schaap. Het binnenverblijf was de enige plek waar het schaap kon schuilen tegen extreme weersomstandigheden. Bij binnenkomst in de stal, zagen wij, [REDACTED] dat het schaap zich in deze stal bevond. Het schaap had niet de beschikking over een hygiënische schuilmogelijkheid.

Inspectie

Datum

12-11-2019

Onze referentie

138918/105481/35111

Wij, [REDACTED] zagen dat in het weiland waar het schaap vrij toegang tot had materialen met scherpe en uitstekende delen aanwezig waren waar het schaap zich aan kon verwonden. De materialen die wij in de wei zagen liggen waren onder andere: houten bielzen met uitstekende spijkers van ca. 10 centimeter, prikpaaltjes, hout, touw, een voerbak die op zijn kop stond waardoor toegang was tot scherpe ijzeren randen, machines. Derhalve werd voor dit schaap niet voldaan aan maatregel 2 van de LOD (referentienummer G2017003407).

Bijlage 3

Wij hebben tijdens de controle op 25 oktober 2017 foto's gemaakt. Deze foto's zijn als bijlage 3 bij dit rapport gevoegd. De foto's zijn niet bewerkt en alleen in grootte aangepast.

Deze bevindingen worden [REDACTED] aangerekend.

Overtreder:

Naam:

Adres:

Postcode plaats:

1^e opmerkingen overtreder:

"Of een hek nu plat ligt of rechtop staat daar zit geen verschil in. Ik vind dat niet scherp of gevaarlijk. Het schaap dat apart staat kan naar buiten en hoeft dus niet binnen te blijven. De vorige keer heb je niet gezegd dat ik ook de dingen daar in het weiland moet opruimen, volgens mij ben je daar niet eens geweest. Ik vind de schapenstal helemaal niet vies, het is droog. Wat is daar anders aan dan de boxvulling van runderen die in gescheiden mest liggen? Ik ga de stal nog uitmesten voordat de schapen binnenkomen. Mijn gekneusde schouder is nog niet genezen. Ik doe wel alles zelf, ik heb alleen soms hulp bij het kuilen en schoonmaken."

1ste opmerkingen toezichthouder:

Ik, [REDACTED] ben inmiddels al een aantal keer op het bedrijf van [REDACTED] geweest. Door een te lange doorlooptijd tussen het vorige rapport van bevindingen en de hercontrole is besloten om de door RVO.nl opgestelde LOB (tevens 24 april 2017) in te trekken. Naar aanleiding daarvan is besloten om de controle van 25 oktober 2017 als basis te gebruiken voor een nieuwe LOB en mogelijk een boete door TBM (Team Bestuurlijke Maatregelen). Ik wil graag opmerken dat de hygiëne bij de jongste kalveren en het jongvee is verbeterd sinds mijn vorige bezoek, maar dat er aan de hygiëne en veiligheid in en rondom de schapenstal nog niets is

veranderd. Daarnaast zijn er bij ieder bezoek nieuwe/andere scherpe en uitstekende delen bij (een deel van) de runderen en/of schapen aanwezig waardoor een veilige huisvesting nog niet is gegarandeerd.

Inspectie

Datum

12-11-2019

Onze referentie

138918/105481/35111

Te nemen maatregelen:

- Zorg dat uw runderen en schapen altijd over een schone, droge ligplek en een hygiënische huisvesting kunnen beschikken;
- Zorg ervoor dat al uw runderen beschikken over een passende huisvesting, passend bij de ontwikkeling van het dier;
- Verwijder of repareer alle scherpe en uitstekende delen in de stal, in het weiland en op het erf, zodanig dat deze geen verwondingen of beschadigingen bij de dieren kunnen veroorzaken.

Ik heb dit rapport naar waarheid opgemaakt, gedagtekend en ondertekend op 3 november 2017.

■ Toezichthoudernummer: ■

Bijlagen:

- 1: LOD ■ 24 april 2017
- 2: Veterinaire verklaring ■
- 3: Foto's controle 25 oktober 2017

105481 bijlagen bij
rapport van bevinding

Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm 05 Noord West Grazers
Landbouw
Teamleider: [REDACTED]
Inspecteurs: [REDACTED]

Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.

Onderzoeksnummer NVWA: 140208
Rapportnummer: 106756

1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Naam bedrijf:

Rechtsvorm:

Eenmanszaak

Vestigingsadres:

Postcode en vestigingsplaats:

Gemeente van vestiging:

Inschrijvingsnummer KvK:

2) Overtreder:

BSN:

Naam:

Voornamen:

Geboortedatum:

Geboorteland:

Nederland

Nationaliteit:

Nederlandse

Woonadres:

Postcode en woonplaats:

Woongemeente:

Land:

Nederland

Overtreden artikel:

Artikel 2.1

lid 1 Wet dieren

Omschrijvingen van de feiten:

Benadelen van de gezondheid en welzijn
van schapen

Overtreden artikel:

Artikel 2.2 lid 8 Wet dieren

Omschrijving van de feiten:

Onthouden van nodige zorg aan schapen

Overtreden artikel:	Artikel 2.2 lid 10 Wet dieren, verwijzing naar:	Inspectie
Overtreden artikel:	Artikel 1.7 onder d Besluit houders van dieren	Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.
Omschrijving van de feiten:	Drie schapen hadden geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden	Datum 6-11-2019
Overtreden artikel:	Artikel 1.8 lid 2 Besluit houders van dieren	Onze referentie 140208/106756/35111
Omschrijving van de feiten:	Behuizing van schapen was niet zodanig onderhouden of ontworpen dat geen pijn of letsel kon ontstaan en bevatte scherpe randen of uitsteeksels waaraan dieren zich konden verwonden.	
Gepieegd binnen de gemeente:		
Pleegdatum/periode:		18 december 2017
Datum eerste verhoor:		18 december 2017
Datum laatste verhoor:		18 december 2017
Datum sluiting rapport:		5 januari 2018
Aantal bijlagen:		4

Onze referentie: 140208/106756/35111

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekende, inspecteur met toezichthoudernummer [REDACTED], toezichthouder van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Economische Zaken, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, bericht u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen is opgesteld naar aanleiding van een inspectie (3912551) in het kader van Welzijn algemeen - hercontrole. Het bedrijf [REDACTED] is een aandachtsbedrijf en wordt op basis hiervan regelmatig gecontroleerd. Tijdens de laatste controle op 18 december 2017 waren er twee besluiten van toepassing waarop is gecontroleerd.

De volgende maatregel is vastgelegd in een last onder dwangsom (LOD) met referentienummer G2017003407 en d.d. 24 april 2017:

1. Voer uw schapen en runderen op een zodanige wijze dat dit geen onnodig lijden of schade aan de dieren toebrengt en er geen gevaar voor verontreiniging van het voer is (gedurende 2 jaar in stand houden).

De volgende maatregelen zijn vastgelegd in een last onder bestuursdwang (LOB) met referentienummer BBB/RGN/RGN/U-17/30516 en d.d. 27 november 2017:

1. Zorg dat uw runderen en schapen over een schone, droge en comfortabele ligplaats kunnen beschikken. (voor 8 december 2017)
2. Zorg ervoor dat al uw runderen beschikken over een passende huisvesting, passend bij de ontwikkeling van het dier. Dit betekent dat voor de runderen die in de jongveestal verblijven de ligboxen moeten worden vergroot. (voor 1 januari 2018)
3. Verwijder of repareer alle scherpe en uitstekende delen, zodat deze geen verwondingen of beschadigingen bij de runderen en schapen kunnen veroorzaken. (voor 8 december 2017)

Bijlage 1 De besluiten die aan [REDACTED] zijn gestuurd zijn als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd.

Dit rapport is opgemaakt ten behoeve van een last ter voorkoming van herhaling.

Locatie:

[REDACTED]

Bevindingen:

Op maandag 18 december 2017 bevond ik, toezichthouder [REDACTED], mij vergezeld van toezichthoudend dierenarts [REDACTED] omstreeks 10.15 uur op de [REDACTED]. Wij spraken met de mij bekende [REDACTED] - eigenaar, verzorger en houder van de dieren - en ik deelde hem de reden van onze komst mede. Wij legitimeerden ons door middel van het tonen van onze toezichthouderspas. Ik, [REDACTED] hoorde [REDACTED] zeggen dat hij nog aan het melken was en dat wij alvast konden beginnen met de inspectie.

Wij, [REDACTED] kleeadden ons om in wegwerpoverall en trokken schone en gedesinfecteerde laarzen aan. Hierna betraden wij de zeshoekige ruimte die in gebruik is als jongveestal.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Bijlage 2 Tijdens de controle op maandag 18 december 2017 zijn door ons foto's van de bevindingen gemaakt. De foto's zijn, onbewerkt en mogelijk alleen in grootte aangepast, als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140208/106756/35111

Ik telde aan de linkerkant van de stal zeven runderen. Ik zag later in het Identificatie en Registratiesysteem voor runderen (I&R-systeem) dat de runderen tussen de 4,5 en 7,5 maanden oud waren. Ik zag zelf en ik hoorde Van Nes zeggen, dat er zeven ligplekken beschikbaar waren waarvan er twee te klein waren voor enkele van deze runderen. Aan de overkant van dit hok telde ik vijf runderen, die bij latere raadpleging in het I&R-systeem tussen de 8 en 16 maanden oud bleken te zijn. Ik zag zelf en hoorde Van Nes wederom zeggen dat zeker drie runderen te groot waren voor de ligplekken.

Overtreding 1:

[REDACTED] heeft als houder het welzijn en de gezondheid van dieren benadeeld doordat runderen niet beschikten over een toereikende huisvesting die past bij de ontwikkeling van deze dieren. Dit is genoemd in: artikel 2.2 lid 10 onder d van de Wet Dieren, verwijzing naar: artikel 1.7 onder d van het Besluit houders van dieren.

Voor deze bevinding is al een maatregel opgelegd met een termijn tot 1 januari 2018. Aangezien deze termijn nog niet was verstreken heb ik dhr. Spek op een later moment alleen op deze datum gewezen en aangegeven dat de huisvesting in orde gemaakt dient te worden, binnen de geldende termijn.

In de grupstal voor het melkvee zagen wij een aantal runderen die met hun schoft tegen een balk van het plafond aan stonden en dat de ligplekken voor sommige koeien te kort waren. [REDACTED] merkte op dat deze huisvesting niet geschikt is voor dit type grote koeien. Ik hoorde [REDACTED] zeggen dat het welzijn van de runderen hierdoor wordt belemmerd, maar dat zij hierover eerst met een collega/deskundige wil overleggen. In dit rapport wordt dit dus enkel benoemd, in een eventueel vervolg rapport zal [REDACTED] of een collega dit verder uitwerken.

Ik liep naar de schapenstal en zag dat er drie schapen werden gehuisvest in een ruimte van ongeveer 4 x 8 meter. Ik zag dat de bodembedekking donkerbruin van kleur was, minimaal 40 centimeter dik was en bestond uit mest vermengd met strooisel. Ik voelde met mijn hand dat de bodembedekking vochtig was en zag dat de knie van mijn overall nat en bruin was toen ik op mijn knie ging zitten. Ik rook op neushoogte van de schapen een sterke ammoniaklucht. Ik zag hieraan dat de schapen niet droog konden liggen en geen beschikking hadden over een hygiënische huisvesting, ondanks de opgelegde maatregel 1 van de LOB.

Overtreding 2:

[REDACTED] heeft als houder het welzijn en de gezondheid van dieren benadeeld doordat drie schapen niet beschikten over een toereikende huisvesting onder voldoende hygiënische omstandigheden. Dit is genoemd in: artikel 2.2 lid 8 en artikel 2.2 lid 10 onder d van de Wet Dieren, verwijzing naar: artikel 1.7 onder d van het Besluit houders van dieren.

Wij liepen naar een perceel achter de stallen en telden daar 13 schapen. Wij zagen dat het hekwerk over een lengte van ongeveer 8-10 meter kapot was. Het ijzeren schapengaas dat bevestigd moest zijn aan houten palen, lag los in de weide. Ik zag scherpe en uitstekende delen aan het ijzeren gaas en ik zag daarnaast nog ander losliggend materiaal waaraan de schapen zich konden verwonden.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140208/106756/35111

Overtreding 3:

■■■■■ heeft als houder het welzijn en de gezondheid van dieren benadeeld doordat dertien schapen werden gehouden in een weiland waar vrij toegang was tot scherpe en uitstekende delen. De schapen liepen hierdoor het risico op letsel en pijn. Dit is genoemd in: artikel 2.1 lid 1 van de Wet Dieren, genoemd in artikel 8.11 van de Wet Dieren, artikel 2.2 lid 10 onder d van de Wet Dieren, verwijzing naar: artikel 1.8 lid 2 van het Besluit houders van dieren.

Desgevraagd hoorde ik ■■■■■ zeggen dat de runderen het hek kapot hadden gelopen en dat het nog niet gerepareerd was. Ik zei tegen hem dat deze scherpe en uitstekende delen verwijderd hadden moeten worden op last van maatregel 3 uit het besluit (BBB/RGN/RGN/U-17/30516). Ik zei tegen hem dat ik contact zou opnemen met Team Bestuurlijke Maatregelen (TBM) om te overleggen. Nadat ik omstreeks 11.25 uur telefonisch had overlegd met ■■■■■ van TBM, kreeg ik toestemming om de Agrarische Bedrijfshulp (AB) in te schakelen voor het uitvoeren van maatregelen 1 en 3: verwijderen van scherpe en uitstekende delen en het zorgen voor een hygiënische huisvesting voor de drie schapen in de schapenstal. Ik koppelde dit terug aan ■■■■■ en ik hoorde hem zeggen dat hij zou proberen om het in orde te krijgen voordat de AB arriveerde. Ik belde hierna met de AB ■■■■■ om een afspraak te maken voor dezelfde middag.

Op maandag 18 december 2017 omstreeks 13.00 uur sprak ik op de ■■■■■ met ■■■■■ een werknemer van de AB. Ik bracht ■■■■■ kort op de hoogte van de situatie en de werkzaamheden. Ik zag in de verte dat ■■■■■ ondertussen bezig was met het repareren/verwijderen van het hekwerk in het weiland. Wij liepen richting het perceel met het kapotte hekwerk. Daar aangekomen zagen wij dat ■■■■■ al het losliggende materiaal had verwijderd en/of vastgezet, waardoor er voor de aanwezige schapen geen risico op verwonding meer was.

Wij liepen terug naar het erf en zagen dat de drie schapen die eerder in de onhygiënische schapenstal waren gehuisvest, nu in een veewagen stonden. Desgevraagd hoorden wij ■■■■■ zeggen dat hij deze schapen naar het weiland zou brengen. Doordat de schapen uit de onhygiënische huisvesting waren weggehaald, was deze afwijking opgeheven.

Omdat alle afwijkingen waarvoor de AB was ingeschakeld ondertussen door ■■■■■ waren opgeheven, kon ■■■■■ van de AB zonder verrichte werkzaamheden naar huis.

Tijdens de controle op maandag 18 december 2017 zijn ook drie kadavers van schapen aangetroffen. Hiervan is een apart rapport van bevindingen opgesteld (nr. 106687).

Deze bevindingen worden ■■■■■ aangerekend.

Overtreder:

Naam:

Adres:

Postcode plaats:

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140208/106756/35111

Bijlage 3 De identiteit is geverifieerd bij de basisregistratie personen van de gemeente van inwoning en conform bevonden. Een uitdraai hiervan is als bijlage 3 bij dit rapport gevoegd.

Bijlage 4 Een uitdraai van een uittreksel van de Kamer van Koophandel van [REDACTED] is als bijlage 4 bij dit rapport gevoegd.

1^e opmerkingen overtreder (zoveel mogelijk in eigen woorden):

"De koeien hebben het hek in de wei kapot gelopen. Ik had dat moeten maken maar ik ben er nog niet aan toe gekomen. Voordat de AB komt zal ik het opruimen of repareren, dat doe ik als ik klaar ben met melken. Vanmorgen waren er wat problemen bij mijn vader, daarom ben ik vandaag later met alles. De schapenstal is niet nat of vies, het is niet anders dan boxvulling van gescheiden mest bij runderen. Sommige koeien zijn inderdaad wat groter, maar daar kan ik niet zoveel aan doen. De stal is al eens vergroot omdat de koeien groter werden. De datums in het besluit heb ik niet gelezen. Ik ga proberen om de huisvesting voor het jongvee op orde te krijgen."

1ste opmerkingen toezichthouder:

Ik, [REDACTED] kom regelmatig bij [REDACTED] om het welzijn van de schapen en runderen te controleren. Het afgelopen jaar heb ik op het gebied van de hygiëne van de huisvesting en de aanwezigheid van scherpe en uitstekende delen weinig tot geen verbetering opgemerkt, dit ondanks de besluiten die eerst door RVO.nl en tegenwoordig door TBM van de NVWA zijn opgesteld. Ik krijg van [REDACTED] de indruk dat hij alleen de scherpe/uitstekende delen opruimt die wij (als NVWA toezichthouders) aanwijzen, hij neemt hierin geen proactieve houding aan.

Ik ben in deze situatie voor het opleggen van een last ter voorkoming van herhaling voor alle lopende maatregelen, aangezien het opleggen van een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom kennelijk weinig resultaat geeft. Mede omdat de percelen waar tijdens deze laatste controle geen dieren werden gehouden, nog wel vol lagen met losliggend materiaal met scherpe en uitstekende delen. Zodra hier dieren worden gehouden zonder dat het opgeruimd is (bijvoorbeeld in het voorjaar, tijdens het weideseizoen), dan is dit direct een afwijking.

Te nemen maatregelen:

- Zorg dat uw runderen en schapen altijd over een schone, droge ligplek en een hygiënische huisvesting kunnen beschikken;
- Zorg ervoor dat al uw runderen beschikken over een passende huisvesting, passend bij de ontwikkeling van het dier;
- Verwijder of repareer alle scherpe en uitstekende delen in de stal, in het weiland en op het erf, zodanig dat deze geen verwondingen of beschadigingen bij de dieren kunnen veroorzaken.

Ik heb dit rapport naar waarheid opgemaakt.

Toezichthoudernummer:
5 januari 2018

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140208/106756/35111

Bijlagen:	
Bijlage 1	Besluiten
Bijlage 2	Foto's controle 18-12-2017
Bijlage 3	GBA
Bijlage 4	Uittreksel KvK

Bijlage 1 Besluit team Bestuurlijke Maatregelen

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

ijzingsbron niet

entie
756/35111

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

201707784

**directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen**

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contact

T 0900-0388
zienswijze@nvwa.nl

Onze referentie
BBB/RGN/RGN/U-17/30516

Zaaknummer
201707784

Datum 27 november 2017

Betreft Last onder bestuursdwang en wijziging last onder dwangsom

Geachte [REDACTED]

Op 25 oktober 2017 hebben inspecteurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (hierna te noemen: NVWA) op uw bedrijf een inspectie verricht. Tijdens deze inspectie zijn overtredingen van het Besluit houders van dieren (hierna te noemen: Besluit) vastgesteld. Ik heb de resultaten van de inspectie beoordeeld. In deze brief vertel ik u wat mijn beslissing is en wat dit voor u betekent.

Besluit I

Ik leg u een last onder bestuursdwang op. Het doel van deze last onder bestuursdwang is ervoor te zorgen dat u de gezondheid en het welzijn van uw dieren niet langer benadeelt. De last onder bestuursdwang is van toepassing op uw runderen en schapen.

De last houdt in dat u de hieronder genoemde maatregelen moet nemen binnen de gestelde termijnen. U voorkomt hiermee dat ik de maatregelen op uw kosten laat uitvoeren. Dit kan ook betekenen dat ik opdracht geef om de dieren mee te voeren en onder te brengen op een geschikte locatie.

Welke overtredingen zijn vastgesteld?

Uw runderen en schapen beschikten niet over een schone en droge ligplek. Dit is een overtreding van artikel 1.7 sub d van het Besluit. De ligboxen in de jongveestal waren te klein voor de daar gehouden runderen. Dit is een overtreding van artikel 1.6 lid 2 van het Besluit.

In het weiland en de stallen lagen losliggende materialen zoals buizen en machines waar scherpe ijzeren pennen aan zaten. Hieraan konden de runderen en schapen zich aan verwonden. Hiermee heeft u artikel 1.8 lid 2 van het Besluit

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

n niet

Onze referentie
BBB/RGN/RGN/U-17/30516

Boetezaaknummer
201707784

overtreden. Bij deze brief ontvangt u het rapport van bevindingen en leest u welke overtredingen exact zijn vastgesteld.

Welke maatregelen zijn nodig?

Neem de volgende maatregelen binnen de gestelde termijnen:

1. Schone en droge ligplek

Zorg dat uw runderen en schapen over een schone, droge en comfortabele ligplaats kan beschikken.

U moet deze maatregel nemen voor 8 december 2017.

2. Huisvesting

Zorg ervoor dat al uw runderen beschikken over een passende huisvesting, passend bij de ontwikkeling van het dier. Dit betekent dat voor de runderen die in de jongveeststal verblijven de ligboxen moeten worden vergroot.

U moet deze maatregel nemen voor 1 januari 2018.

3. Scherpe en uitstekende delen in het weiland

Verwijder of repareer alle scherpe en uitstekende delen, zodat deze geen verwondingen of beschadigingen bij de runderen en schapen kunnen veroorzaken.

U moet deze maatregel nemen voor 8 december 2017.

Besluit II: wijzigen last onder dwangsom van 24 april 2017 en kenmerk G2017003407

Omdat ten aanzien van een overtreding slechts één herstelsanctie van kracht mag zijn, wijzig ik de last onder dwangsom van 24 april 2017 met kenmerk G2017003407. Die last houdt in dat u de hierna genoemde twee maatregelen uit moet voeren en twee jaar in stand moet houden. Doet u dat niet dan verbeurd u een dwangsom.

Maatregel 1: Voer uw schapen en runderen op een zodanige wijze dat dit geen onnodig lijden of schade aan de dieren toebrengt en er geen gevaar voor verontreiniging van het voer is.

Maatregel 2: Verwijder of repareer alle scherpe en uitstekende delen, zodanig dat deze geen verwondingen of beschadigingen bij de dieren kunnen veroorzaken.

Tijdens de inspectie van 25 oktober 2017 is vastgesteld dat u aan maatregel twee niet voldoet. U heeft daarom een dwangsom verbeurd. Dit betekent dat u een dwangsom moet betalen. U ontvangt hierover een apart invorderingsbesluit.

Ik acht een last onder dwangsom die u er toe moet bewegen scherpe en uitstekende delen te verwijderen op de plaatsen waar u dieren houdt, niet voldoende om de gezondheid en het welzijn van de dieren te beschermen.

jsbron niet

35111

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Daarom wijzig ik de last onder dwangsom en hef ik maatregel 2 per 26 oktober 2017. Maatregel 2 is nu opgenomen in de last onder bestuursdwang (Besluit I).

Onze referentie
BBB/RGN/RGN/U-17/30516

Boetezaaknummer
201707784

Meer informatie

Indien u vragen heeft over de procedure, kunt u contact opnemen met de NVWA. Deze is tijdens kantooruren bereikbaar via telefoonnummer 0900-0388.

Hoogachtend,
de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

teamleider team Bestuurlijke maatregelen

Bijlage:

- Overzicht relevante wet- en regelgeving: waar staat het in de wet?
- Rapport van bevindingen 105481

gsbron niet

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Onze referentie
BBB/RGN/RGN/U-17/30516

35111

Boetezaaknummer
201707784

Bezwaarmogelijkheid

Als u het niet eens bent met dit besluit, kunt u binnen zes weken - na verzending van dit besluit - een bezwaarschrift indienen. Doe dit op tijd, anders kan uw bezwaarschrift niet worden behandeld. Let wel: het indienen van een bezwaarschrift schorst de werking van het besluit niet op.

Bij voorkeur kunt u uw bezwaarschrift via de e-mail verzenden naar nvwabezwaarenberoep@nvwa.nl. Uw bezwaarschrift kunt u eventueel ook per post verzenden naar: **Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, divisie Juridische Zaken, team Bezwaar en Beroep**, Postbus 43006, 3540 AA Utrecht.

U dient uw bezwaarschrift **ten minste** te voorzien van:

- uw naam en adres;
- de datum;
- het kenmerk, zaaknummer van deze brief (deze gegevens vindt u in de rechterkantlijn);
- de gronden van bezwaar;
- uw handtekening.

Zou u zo vriendelijk willen zijn om een kopie van dit besluit mee te sturen?

NB. ook indien u uw bezwaarschrift per e-mail verstuurt, dient deze te voldoen aan bovenstaande eisen. Voldoet uw bezwaarschrift niet aan deze eisen, dan wordt uw bezwaarschrift niet in behandeling genomen. Het verdient de voorkeur om uw bezwaarschrift in Pdf-formaat als bijlage toe te voegen in het e-mailbericht.

Heeft u vragen, kijk dan op www.nvwa.nl/bezwaarenberoep.

** Als u uw bezwaarschrift in een vreemde taal opstelt en een vertaling voor een goede behandeling van het bezwaar nodig is, dient u zelf voor een vertaling van het bezwaarschrift te zorgen / If you submit your objection in a foreign language and a translation for proper handling of the objection is required, you should provide yourself a translation of the objection.*

De overige pagina's van het besluit zijn bijlagen met wetgeving en zijn niet van toepassing voor deze rapportage.

85111

Foto 1: Huisvesting van drie schapen: onhygiënisch door natte bodembedekking bestaand uit een dikke laag mest. Sterke ammoniakgeur op neushoogte van de schapen. Drie schapen konden niet schoon en droog liggen en beschikten niet over een hygiënische huisvesting.

Foto 2: Perceelafschieding van een weiland waarin 13 schapen werden gehuisvest. Hekwerk bestaande uit ijzeren schapengaaas was over een lengte van ongeveer 8-10 meter kapot. De schapen konden zich verwonden aan scherpe en uitstekende delen en ander losliggend materiaal.

Foto 3: Perceelafschieding van een weiland waarin 13 schapen werden gehuisvest. Hekwerk bestaande uit ijzeren schapengaas was over een lengte van ongeveer 8-10 meter kapot. De schapen konden zich verwonden aan scherpe en uitstekende delen en ander losliggend materiaal. Op deze foto is vooral het losse ijzerdraad goed te zien.

Foto 4: Perceelafschieding van een weiland waarin 13 schapen werden gehuisvest. Hekwerk bestaande uit ijzeren schapengaas was over een lengte van ongeveer 8-10 meter kapot. De schapen konden zich verwonden aan scherpe en uitstekende delen en ander losliggend materiaal. Op deze foto zie je links van de grote paal o.a. een losse rol ijzeren schapengaas liggen.

Foto 5: Losse materialen met scherpe uitstekende delen (spijkers) waar dieren zich aan kunnen verwonden in een perceel waar eerder schapen liepen, maar tijdens de controle op 18-12-2017 niet. Dhr. Spek heeft het materiaal nog niet opgeruimd.

Foto 6: Losse materialen waar dieren zich aan kunnen verwonden liggen in een perceel waar eerder schapen liepen, maar tijdens de controle op 18-12-2017 niet. Dhr. Spek heeft het materiaal nog niet opgeruimd. (Dit is hetzelfde perceel als foto 5).

Foto 7: Losse materialen met scherpe delen waaraan dieren zich kunnen verwonden liggen in een perceel waar eerder runderen liepen, maar tijdens de controle op 18-12-2017 niet. [REDACTED] heeft het materiaal nog niet opgeruimd.

Bijlage 3 GBA

01 - Persoon

0110 A-nummer
 0120 BSN
 0210 Voornamen
 0240 Geslachtsnaam
 0310 Geboortedatum
 0320 Geboorteplaats
 0330 Geboorteland
 0410 Geslachtsaanduiding
 6110 Aanduiding naamgebruik

sbron niet

04 - Nationaliteit

0510 Nationaliteit

Nederlandse (0001)

07 - Inschrijving

7010 Indicatie geheim

Geen beperking (0)

08 - Verblijfsplaats

0910 Gemeente van inschrijving
 1010 Functie adres
 1020 Gemeentedeel
 1030 Datum aanvang adreshouding
 1110 Straatnaam
 1120 Huisnummer
 1160 Postcode
 1170 Woonplaatsnaam

Bijlage 4 Uittreksel KvK

KvK-nummer 30177450

bron niet

Onderneming

Handelsnamen

Rechtsvorm

Startdatum onderneming

Activiteiten

Werkzame personen

5111

Vestiging

Vestigingsnummer

Handelsnamen

Bezoekadres

Telefoonnummers

Faxnummer

E-mailadres

Datum vestiging

Activiteiten

Werkzame personen

Eigenaar

Naam

Geboortedatum en -plaats

Adres

Datum in functie

Gegevens zijn vervaardigd op 05-01-2018 om 13.55 uur.

BESLUIT

AANTEKENEN

Qlip B.V.

LOCATIE KOSTAAR
 Kastanjelaan 7
 Postbus 292
 3830 AG Leusden

LOCATIE LINGHOF
 Oostzeestraat 2a
 Postbus 119
 7200 AC Zutphen

088 754 70 00
 info@qlip.nl
 www.qlip.nl

Datum: 06-12-2017
 Kenmerk: def_uitslag / 05009

Soort toetsing: Herintredersbeoordeling
 Borgingsprogramma: Keten Kwaliteit Melk
 Datum beoordeling: 01-12-2017
 Formulierenummer: 157013

Qlip B.V. heeft op uw bedrijf een beoordeling uitgevoerd. Door middel van deze brief informeer ik u over de uitslag van de beoordeling

Tijdens het bezoek zijn onderstaande grote afwijkingen geconstateerd:

Nr	Norm	Bevinding
3.2.1	Inrichting huisvesting. De stallen/ruimtes waarin melkvee, droge koeien, jongvee, kalveren en overig rundvee worden gehuisvest verkeren in goede staat (hekwerk, (rooster)vloeren, wanden, plafond, e.d.) en zijn functioneel passend bij het soort vee wat er in wordt gehuisvest. De melk- en kalfkoeien kunnen vrij gaan liggen in de stal, de bezettingsgraad is te allen tijde maximaal 110%. Voor jongvee en kalveren zijn/is voldoende ligplaatsen/ligruimte in de stal aanwezig.	Overbezetting melkvee, situatie: 140 melkkoeien op 110 ligplaatsen.
3.2.1	Idem	Overbezetting bij kalveren/jongvee, situatie: jongvee hokken erg vol, gemiddeld 15 boxen aanwezig op 25 dieren

Tijdens het bezoek zijn onderstaande kleine afwijkingen geconstateerd:

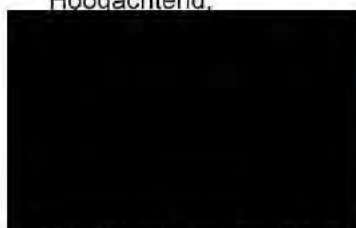
Nr	Norm	Bevinding
2.4.3	Het BGP en BBP worden minimaal 24 maanden bewaard. De periode tussen twee opeenvolgende BGP's en BBP's is niet langer dan 12 maanden.	BBP niet tijdig geëvalueerd, datum opstellen/voorlaatste evaluatie: 25-03-2016, datum laatste evaluatie: 22-06-2017
2.5.3	Het systeem voor administratie diergeneesmiddelen omvat tenminste: De afgelopen 5 jaar; Diergeneesmiddelen; UDD-, UDA-, URA-middelen; Middelen met wachttermijn; Middelen die op specifiek recept door de Geborgde Rundveedierenarts zijn voorgeschreven; Alle behandelingen bij rundvee, met inbegrip van de behandelingen door de Geborgde Rundveedierenarts; Middelen voorgeschreven voor rundvee die zijn gebruikt bij andere diersoorten	Procapen niet volledig in administratie melkvee.

2.5.4	In de administratie diergeneesmiddelen zijn tenminste vastgelegd: De datum van behandeling; Het diernummer en/of de dier/groepssoort (bijv. bij koppelbehandelingen); De aandoening; De naam o f het registratienummer van het toegediende middel; De toegediende hoeveelheid; De werkelijk toe te passen wachttermijn die op het Bedrijfsbehandelplan is vermeld, of is voorgeschreven door de Geborgde Rundveedierenarts.	Datum behandeling van middelen opgenomen in de steekproef niet in de administratie melkvee. Procapan vanaf oktober 400cc genoteerd in administratie, terwijl er ruim 700 cc is afgegeven en gebruikt.
2.7.7	Administratie uit te houden melk en biest. Veehouder houdt een registratie bij van de dieren waarvan de melk/biest wordt uitgehouden/niet wordt geleverd en/of verwerkt. De administratie is beschikbaar van het voorgaande en lopende kalenderjaar	Administratie van uit gehouden melk niet volledig, betreft: Procapan gebruikt, ruim 300 cc niet genoteerd in eigen administratie.
3.2.2	Hygiëne huisvesting. De stallen /ruimtes waarin melkvee , droge koeien, jongvee, kalveren en overig rundvee worden gehuisvest zijn schoon. Vloeren, roosters en/of mestgoten zijn niet ernstig bevuild. De plaatsen waar het vee ligt zijn schoon en droog	Gedeelte ligplaatsen jongvee niet schoon, situatie: mestin de boxen aanwezig.

Resultaat beoordeling	Aantal
Ontoelaatbare afwijking:	0
Grote afwijking:	1
Kleine afwijking:	5
Uw erkenning wordt:	Reeds ingetrokken per 1 januari 2018
Qlip-status:	ROOD

Een afschrift van deze brief versturen wij naar uw ontvanger van boerderijmelk.
Heeft u nog vragen, dan kunt u op maandag tot en met vrijdag tussen 08.30 en 16.30 uur contact opnemen met de afdeling Certificering (tel: 088 – 754 70 65).

Hoogachtend,

Operations manager Audits, Inspecties en Certificering

Toelichting

Borgingsprogramma en toetsing

Op uw bedrijf is het borgingssysteem Keten Kwaliteit Melk van toepassing. Qlip B.V. ziet in opdracht van uw ontvanger van boerderijmelk toe op de naleving van de eisen die in dat kader zijn gesteld. Als de bedrijfsvoering voldoende is geborgd, komt u in aanmerking voor een erkenning. Als eenmaal een erkenning is afgegeven, blijft deze geldig, zolang u aan de eisen blijft voldoen. Qlip B.V. toetst dit regelmatig, zowel door middel van een beoordeling op uw bedrijf als door middel van administratieve toetsing.

Certificering

Certificering is het traject na de beoordeling waarbij wordt bepaald of uw bedrijf in aanmerking komt voor een erkenning of dat er herstelmaatregelen nodig zijn.

Als uw bedrijf in voldoende mate voldoet aan de normen ontvangt u bericht (brief of email) dat uw erkenning verleend of verlengd wordt.

Intrekking erkenning

De intrekking van erkenning is een besluit waartegen bezwaar kan worden gemaakt. U kunt ook een nieuwe erkenning aanvragen. In beide gevallen betekent dit echter niet dat de procedure voor de intrekking van de bestaande erkenning wordt stopgezet. Zowel bij een nieuwe beoordeling en administratieve toetsing als bij een bezwaarschrift hangt het van het resultaat af of een nieuwe erkenning kan worden verleend.

Aanvragen nieuwe erkenning

Om voor een nieuwe erkenning in aanmerking te komen kunt u contact opnemen met uw ontvanger van boerderijmelk, of zelf met het bijgevoegde formulier een aanvraag indienen. Uw bedrijf wordt dan ingepland voor een nieuwe beoordeling.

Aan de beoordeling zijn kosten verbonden. Hiervoor geldt een tarief van € 252,38 excl. BTW. Dit bedrag brengen wij na het uitvoeren van de beoordeling aan uw ontvanger van boerderijmelk in rekening.

Bezwaar

Als u bezwaar wilt maken, kan dit uitsluitend schriftelijk binnen 6 weken na de datum van deze brief. U kunt zelf een bezwaarschrift opstellen, maar u mag ook iemand anders vragen dit voor u te doen. Het adres is Qlip B.V., Postbus 292, 3830 AG Leusden.

Vermeld in het bezwaarschrift:

- de datum van deze brief;
- uw naam, adres en telefoonnummer;
- de datum waarop u het bezwaarschrift indient;
- een toelichting waarom u het niet met de beslissing eens bent.

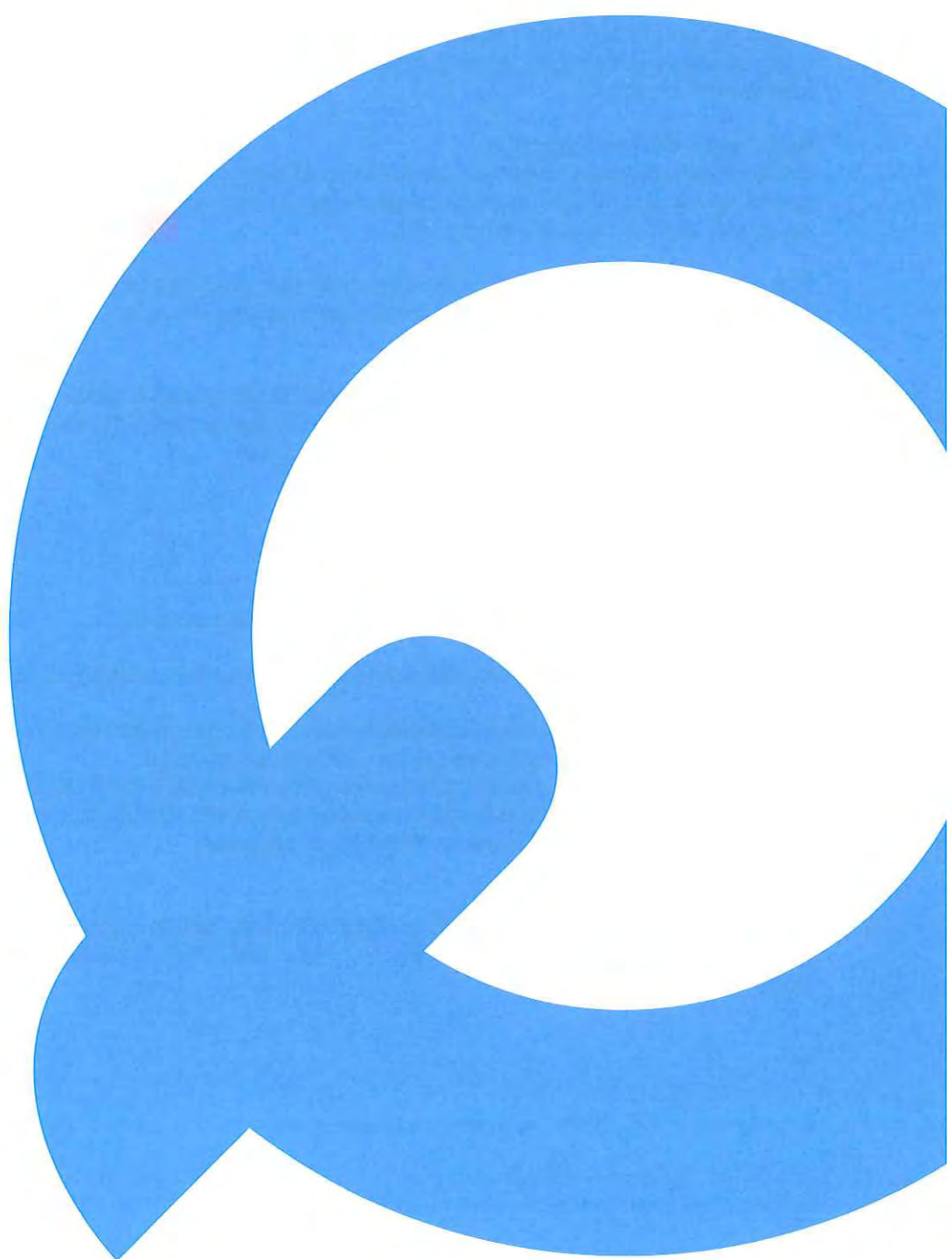
U krijgt na indiening van het bezwaarschrift een ontvangstbevestiging en een toelichting op de verdere procedure.

Bij de behandeling van het bezwaarschrift wordt advies gevraagd van een adviescommissie. De adviescommissie besluit of partijen al dan niet worden gehoord.

Verder maken wij u erop attent dat een tarief geldt van € 250 excl. BTW voor dekking van administratiekosten in het kader van de bezwaarprocedure. Dit bedrag wordt in rekening gebracht voordat het bezwaarschrift in behandeling wordt genomen.

Informatie

Heeft u nog vragen, dan kunt u op maandag t/m vrijdag tussen 8.30 en 16.30 uur contact opnemen met de afd. Certificering van Qlip B.V. op tel. nr.: 088 – 754 70 65. U kunt natuurlijk ook uw ontvanger van boerderijmelk bellen.

**Aanvraagformulier
nieuwe beoordeling**

**Qlip B.V.
Postbus 292
3830 AG LEUSDEN**

Qlip B.V.

Locatie Leusden
Kastanjelaan 7
Postbus 292
3830 AG Leusden

Locatie Zutphen
Oostzeestraat 2a
Postbus 119
7200 AC Zutphen

088 754 70 00
info@qlip.nl
www.qlip.nl

Ref : ftn: 002 656426 UBN: 910932
Betreft : Besluit van 6 december 2017

Geachte heer, mevrouw,

Naar aanleiding van bovenvermeld besluit, verzoek ik u hiermee om zo spoedig mogelijk op mijn bedrijf een nieuwe erkenningsbeoordeling uit te voeren.

Naam:

Bedrijfsadres:

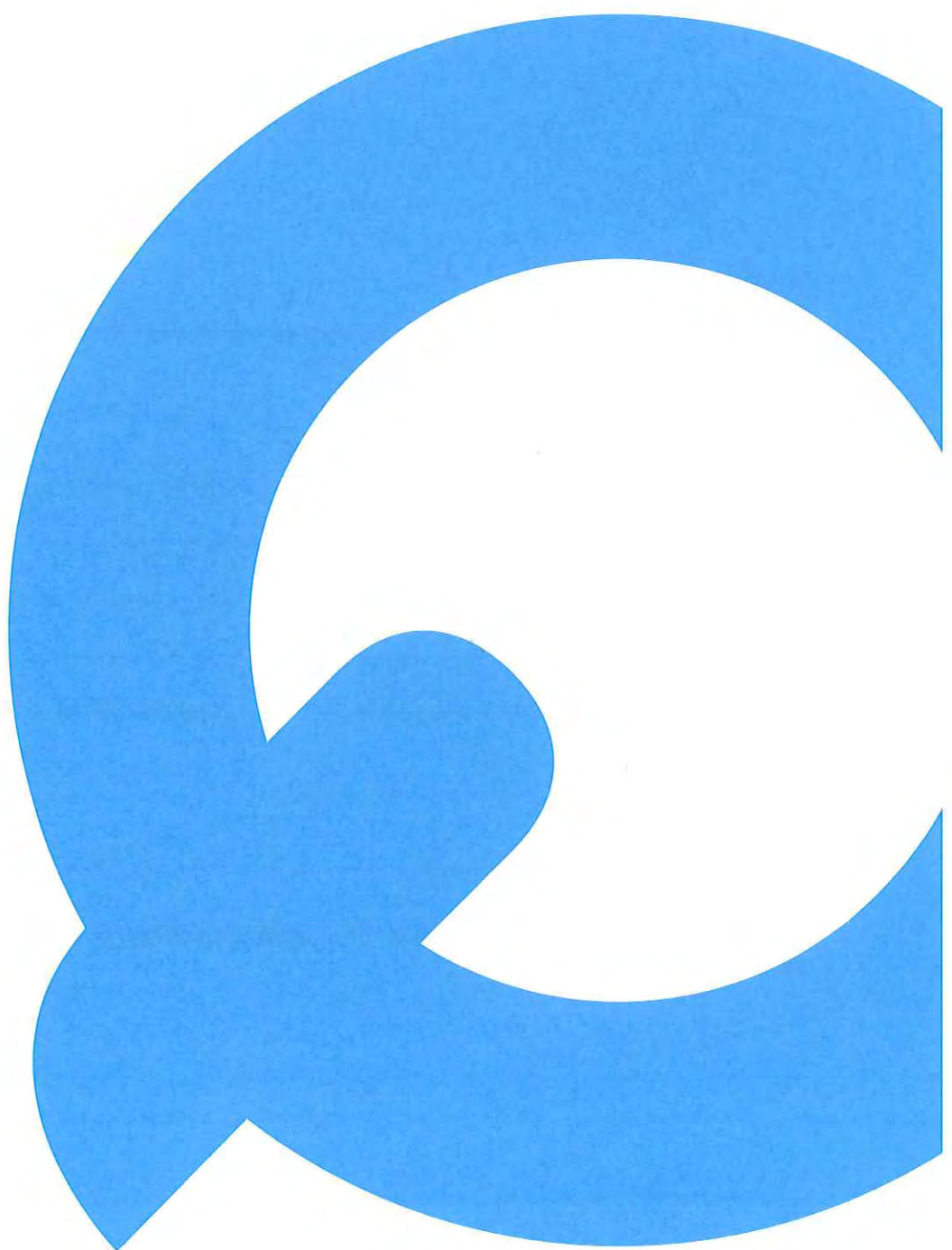
PC en Plaats:

Telefoon:

Datum:

Handtekening:

Dit formulier kunt u sturen aan: Qlip B.V., t.a.v. afdeling Certificering, postbus 292, 3830 AG Leusden of certificering@qlip.nl

Aantal runderen > 2 jaar	143
--------------------------	-----

sterfte								0%		
jaar	2014		2015		2016		2017			KWIN norm
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal tot heden	Berekend jaargemiddelde*	%	
Rund (vanaf 1 jaar)	17	9%	6	3%	19	10%	15	15	7%	2%
Kalf (2mnd -1 jaar)	3	6%	3	6%	6	11%	4	4	7%	2,0%
Kalf (14 d - 2mnd)	4	7%	5	9%	4	7%	3	3	5%	3,0%
Kalf (1d - 14d)	2	2%	0	0%	2	2%	0	0	0%	3,5%
Nuka (tot 24 uur)	1	1%	7	6%	20	16%	8	8	6%	7%
Cel kleurt oranje met overschrijding van de norm met:										50%
Cel kleurt rood met overschrijding van de norm met:										100%
Cel kleurt blauw als aantal nuka's niet is ingevuld										
Totaal excl nuka's	26		14		31		22			
Controle totaal DOOD	26		14		31		22			

* berekend 2017: het aantal tot heden is omgerekend naar de verwachte sterfte op jaarbasis

[REDACTED]

Bijlage 4.

De foto's zijn digitaal genomen. De foto's zijn niet bewerkt maar kunnen in grootte aangepast zijn.

Ziek rund (4584) in strohok/potstal loods op 19-12-2017 – ingevallen oog:

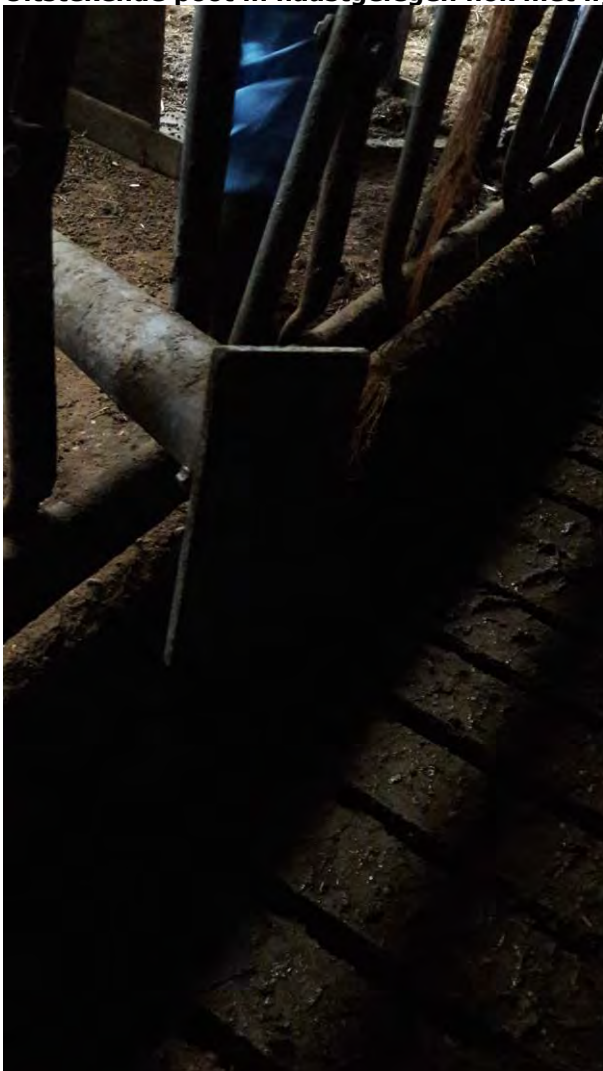
Achterzijde ziek rund – kapotte staart:

Strohok in loods op 19-12-2017 – omgevallen voersilo:

Uitstekende poot in naastgelegen hok met ligboxen jongvee:

Overzicht iglo's 2 op 19-12-2017 – slechte hygiëne (water met mest en urine loopt van ene hokje naar andere hokje):

Iglo's 2 op 19-12-2017 (links) en 20-12-2017 (rechts) – ziek kalf en slechte hygiëne (achterzijde iglo's in water met urine en mest):

Kalveren in groepsiglo 19-12-2017 – slechte hygiëne en geen drinkwater:

Overbezette ligboxenstal 19-12-2017 – teveel koeien in ligboxenstal t.o.v. ligplaatsen en vreetplaatsen, overbezetting van ongeveer 200%:

Ligboxenstal 19-12-2017 – niet hygiënisch, mest staat boven de roosters

Ligboxenstal 20-12-2017 – mest niet meer boven de roosters. Mestput nog steeds erg vol:

Overzicht van (verplaatste) runderen in strohok loods (potstal) op 20-12-17 – nauwelijks ruimte om te kunnen lopen, geen vreetplaatsen en slechts één drinkplek:

Ligboxen loods (jongvee) op 20-12-2017 – met mest vervuilde voergoot:

Onhygiënische ligboxen hok 1 loods op 20-12-2017 – vervuild met mest:

Scherpe, uitstekende delen in afkalfstal loods op 20-12-2017 – stoel, hout, hooivork in strohok met runderen:

Hoeven paard 20-12-2017 – lange hoeven, voorkant krult omhoog, gedurende langere tijd geen hoefverzorging door hoefsmid plaatsgevonden

Dode/geëuthanaseerde dieren op 20-12-2017 – vaars (4584) en nuka (ongemerkt) geëuthanaseerd door dierenarts. Kalf (4820) onbekend – niet gezien op 19-12-2017:

Runderen in ligboxenstal met gezondheidsproblemen (kreupel, open/dikke hak, klauwproblemen etc.) op 20-12-2017:

VETERINAIRE VERKLARING

Naam : [REDACTED]

Postadres : Catharijnesingel 59

Vestigingsplaats : 3540AA Utrecht

Ik [REDACTED] toezichhoudend dierenarts bij de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, toezichthouder zoals gedefinieerd in artikel 5.11 van de Algemene wet bestuursrecht en op grond van artikel 8.1 van de Wet dieren, zoals omschreven in artikel 2a van het Besluit aanwijzing toezichthouders Wet dieren, aangewezen om toezicht te houden op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet dieren, rapporteer het volgende:

Op 19-12-2017, omstreeks 14:15 uur en op 20-12-2017, omstreeks 10:00 uur, werd(en) door mij beoordeeld:

Soort dieren : Runderen

Aantal dieren (geschat) : 401 op de stallijsten

Ras/geslacht/leeftijd/kleur : Melkveebestand van met name zwartbonte HF runderen
En een enkele kruising met ander ras, van beide geslachten,
kalveren en volwassen runderen van diverse leeftijden.

Gegevens omtrent de houders van dieren:

Naam/adres/woonplaats : [REDACTED]
[REDACTED]

UBN : [REDACTED]

Locatie : [REDACTED]. Een deel van met name
jongvee loopt in een stal [REDACTED].

Vraag 1	Beschrijf de omstandigheden waarin de dieren zich bevonden.
Antwoord:	Voor wat betreft de aanleiding van de controle en een uitgebreide beschrijving van de huisvesting, evenals de vastgestelde aantallen dieren verwijs ik naar het rapport van bevindingen van de inspecteur. Het bedrijf staat op naam van [REDACTED] . [REDACTED]

heeft zijn runderen, die op zijn UBN staan, tussen de runderen van lopen. Op 19 december hebben we alleen met gesproken. was niet aanwezig. Op 19 december hebben we daarom een korte inspectie uitgevoerd (omdat volgens er absoluut bij wilde zijn en ons eigenlijk niet wilde toelaten op het bedrijf). Tijdens deze inspectie hebben we een goede eerste indruk gekregen en hebben we meegedeeld dat we de volgende dag terug zouden komen voor een intensievere en meer tijdrovende inspectie, waarbij we ook alle dieren individueel wilden controleren/inspecteren. Dit hebben we op 20 december uitgevoerd. was 20 december aanwezig bij die controle/inspectie

Rondgang over het bedrijf:

Omstandigheden 19 december 2017:

Iglo's naast de loopstal

Naast de ligboxenstal zag ik 14 iglo's met 14 kalveren. Ik zag geen afwijkingen met betrekking tot het welzijn bij deze kalveren.

Potstal

Ik zag achter in de loods een lege afkalfstal en daarnaast een potstal met 13 runderen. Ik zag dat er voldoende plekken waren waar deze dieren droog en schoon konden liggen ondanks dat delen van dit hok behoorlijk vuil (besmeurd met urine en mest) waren. Ik zag dat de dieren de beschikking hadden over één sneldrinker achter in het hok. Ik zag dat deze runderen geen beschikking hadden over voer.

Ligboxen voor jongvee in de loods.

Ik zag voor in de loods drie naast elkaar gelegen hokken met een roostervloer, met een voerhek ervoor en ligboxen achterin, voor jongvee. Ik telde in het eerste hok 10 stuks jongvee en 10 ligboxen. In het tweede hok telde ik 15 stuks jongvee en 14 ligboxen. In het derde hok telde ik 19 stuks jongvee en 17 ligboxen. Ik zag dat de ligboxen in het eerste hok besmeurd waren met mest en urine. Ik concludeerde dat dit jongvee niet over een schone en droge ligplaats kon beschikken.

Strohokken voor jongvee in de loods.

Ik zag 4 strohokken achter in de loods. In drie van de hokken zat jongvee en in hok 2 lag een omgevallen krachtvoersilo. In telde in hok 1 13 kalveren, in hok 3 zaten 9 kalveren en in hok 4 zaten 3 kalveren. Ik zag dat het hek van hok 3 deze kalveren belemmerde bij het vreten van het ruwvoer wat er voor lag. Ik concludeerde dat het hek voor hok 3 minder geschikt was voor dit jongvee om te dienen als voerhek. Ik zag dat de bodembedekking besmeurd was met mest en urine, met name voor het voerhek.

Iglo's op de kuilplaat achter de loopstal.

Ik zag achter de ligboxenstal 7 kalveren in individuele kalveriglo's. De laatste iglo op de kuilplaat was een groepsiglo met 4 oudere kalveren erin. Ik zag dat deze dieren niet beschikten over drinkwater. Ik zag dat de bodem van de uitloop besmeurd was met mest en urine. Ik concludeerde dat de uitloop te vuil was.

De ligboxenstal.

Ik zag onmiddellijk dat de ligboxenstal overvol was. Ik zag de mest in het loop-/vreetgedeelte achter het voerhek enkele centimeters boven de roosters uit komen. Ik zag dat de runderen hier door de drijfmest heen moesten lopen dan wel in de drijfmest moesten staan tijdens het vreten aan het voerhek.

Ik had met collega [REDACTED] afgesproken dat hij de aanwezige runderen en ligboxen zou proberen te tellen om zo een schatting van het aantal aanwezige dieren en ligboxen te maken. Ik zag mijn collega [REDACTED] de dieren tellen. Voor de cijfers van die telling verwijs ik naar het RvB. Door de overvolle stal was het niet goed mogelijk de dieren op juiste wijze binnen de beschikbare tijd te inspecteren. We besloten daar de volgende dag voor terug te keren.

Omstandigheden 20 december 2017.

Voor aanvang van de inspectie vertelde [REDACTED] ons dat de dierenarts de twee zieke dieren had geëuthanaseerd. De liggende pink met Listeria was niet meer te redden en het kalf was volgens de veehouder onvoldoende waard geweest om nog te behandelen tegen de ter plaatse vastgestelde E.Coli besmetting.

Iglo's naast de loopstal

Ik zag bij de iglo's naast de ligboxenstal nu 13 kalveren, wederom zonder afwijkingen met betrekking tot het welzijn bij deze kalveren.

Afkalfstal

Ik zag in de afkalfstal 2 hoogdrachtige vaarzen lopen. In de afkalfstal lag een dikke laag van oude vaste mest en stro. De afkalfstal werd overduidelijk niet gereinigd na iedere geboorte aldaar.

In de afkalfstal lagen op diverse plaatsen allerlei materialen opgeslagen in, op of onder het stro. Het betrof houten platen en planken, plastic tonnen kunststof slang en kunststof vaten en andere niet te duiden materialen. Ik zag dat de runderen vrij toegang hadden tot deze voor hen potentieel gevaarlijke materialen.

Paardenbox

Ik zag een paard gehouden in een paardenbox in de loods. Ik zag dat op de bodem 2 rubberen matten lagen. Ik zag dat er meerdere hopen mest op de grond lagen. Ik hoorde van Woudenbergh vertellen dat ze het ruwvoer verstrekten door het op de grond van de box te gooien. Ik concludeerde dat het onhygiënische omstandigheden opleverde ten aanzien van het voeren van ruwvoer.

Potstal

Ik zag in de potstal onmiddellijk een enorme overbezetting. Ik schatte dat er op dat moment ongeveer 70 dieren in de potstal aanwezig waren. De bodem was net opgestrooid en de meeste dieren lagen rustig te herkauwen. Het was mogelijk dat alle dieren net konden liggen echter was er dan geen ruimte meer over om door het hok te bewegen. Ik zag één koe letterlijk bovenop een koe gaan staan om zo aan de andere kant van die koe te geraken. Ik zag een sneldrinker in de hoek achterin. Ik zag dat deze dieren geen beschikking hadden over voer.

Ligboxen voor jongvee in de loods.

Ik telde dezelfde aantallen boxen en kalveren in deze hokken als gisteren. Ik zag dat de ligboxen in het eerste hok nog steeds besmeurd waren met mest en urine. Ik concludeerde dat dit jongvee nog niet over een schone en droge ligplaats konden beschikken en dat het jongvee in hok 2 en hok 3 nog steeds niet allemaal tegelijk konden liggen in een

	ligbox. Ik zag dat een stalen poot van de omgevallen voersilo door het voerhek heen in hok 1 uitstak. Aan de poot zat een vierkante steunplaat met scherpe hoeken gelast, waaraan de aanwezige runderen zich konden verwonden. Ik zag in hok 3 dat er een dekrijpe jonge stier tussen het vrouwelijke jongvee liep. Dit jongvee was nog niet voldoende oud en ontwikkeld om drachtig te worden, terwijl ze mogelijk al wel geslachtsrijp waren. Ik concludeerde dat deze dieren het risico liepen veel te vroeg drachtig te geraken. Ik adviseerde later de veehouder om deze jongen stier elders te huisvesten. Ik zag dat er met name voor hok 3 mest en oude voerresten in de voergoot lagen. Strohokken voor jongvee in de loods. Ik telde 24 kalveren in de strohokken: 13 kalveren in hok 1, 8 kalveren in hok 3 en 3 kalveren in hok 4. Ik zag dat het hek bij hok 3 nog niet was vervangen en dat het hok nog steeds een vervuilde bodembedekking had. Iglo's op de kuilplaat achter de loopstal. Ik zag 6 kalveren individueel gehuisvest. Ik zag in 1 iglo diarree liggen in het stro. Ik zag bij een andere iglo diarree voor de iglo liggen. Ik zag dat de iglo's met name aan de achterzijde in een laag, met mest en urine vervuild, water van ongeveer 5 tot 7 cm staan. Ik concludeerde dat het stro in de iglo's daarom nooit voldoende droog kon zijn en dat er een erg groot risico bestond dat besmetting van de kalveren, met name voor wat betreft diarree verwekkers, makkelijk kon worden overgedragen van kalf naar kalf via dit sterk vervuilde water. In de groepsiglo met 4 kalveren was nog steeds geen drinkwater beschikbaar. De hygiëne van dit verblijf was slechter dan de dag ervoor. De ligboxenstal. Ik zag dat het mestpeil in de ligboxenstal tot net onder tot net tussen de roosters was gedaald. Ik zag dat de bezetting in de ligboxenstal was gedaald ten opzicht van de vorige dag. Ik zag dat de collega's [REDACTED] het aantal ligboxen gingen tellen. De cijfers omtrent de bezetting zijn door de collega's [REDACTED] vastgesteld. Dit vind u terug in het RvB. De schatting van het aantal dieren was ca. 150 dieren en 106 ligboxen geteld.
--	--

Vraag 2	In welke lichamelijke toestand werden de dieren aangetroffen?
Antwoord:	Ik zag 19 december in de potstal een rund (pink) met oormerk 4584 volledig gestrekt in zijligging liggen. Het dier vertoonde weinig activiteit en reageerde niet meer op mijn prikkels om te gaan bewegen of op te staan. Ik zag dat er nog een slobberband om een achterpoot zat. Ik zag dat aan het einde van de staart een ongeveer 10 cm. recentelijk (minder dan een dag) ontvelde staartpunt uitstak. Ik zag purulente uitvloeiing (pus) uit de vagina lopen. Zoon Gerrit van Woudenberg gaf aan dat het rund sinds gisteren plat lag en mogelijk Listeria of een andere hersenaandoening had. Ik concludeerde dat het dier hier heen gesleept was en dat daarbij de staart ontveld was geraakt. Ik concludeerde ook dat dit dier ernstig ziek was en min of meer aan zijn lot was overgelaten en niet kon drinken noch kon eten. Ik concludeerde dat er direct moest worden ingegrepen door de dierenarts van het bedrijf. Ik zag op beide dagen met mest en urine besmeurde onderpoten bij de kalveren in het strohok met nummer 3 in de loods. Ik zag dat het jongvee in de hokken met ligboxen in de loods allemaal met mest en urine besmeurde onderpoten hadden. Ik zag bij veel

(>50%) van dit jongvee en met name bij het jongvee in hok 1 dat de vacht onder de buik en op de achterhand ook besmeurd was met mest en urine en bij veel (>50%) dieren ingedroogde mest in de vacht vastklitten op die plekken.

Ik zag op 19 december, in een iglo achter op de kuilplaat, dat één van de kalveren plat lag in volledige zijligging. Ik ben de iglo ingegaan. Ik zag dat het kalf niet meer op wilde staan, ik voelde dat het kalf koude oren had en nauwelijks op mijn aansporingen reageerde. Ik concludeerde dat dit kalf ernstig ziek was en dat er zo spoedig mogelijk een dierenarts bij moest worden geroepen.

Ik zag op beide dagen dat de klauwen en de poten tot de kogels van de 4 kalveren in de groepsiglo besmeurd waren met mest en urine.

Ik zag op 20 december dat het kalf met verse diarree in een iglo op de kuilplaat erg sloom was en ik voelde dat dit dier koude oren had. Ik concludeerde dat dit kalf recentelijk (in de laatste 24 uur) ziek was geworden. Het kalf met de diarree voor het hok was nog alert. Gezien de diarree concludeerde ik dat dit dier al wel besmet was met een diarree verwekker.

Ik zag dat de hoeven van het paard behoorlijk lang waren uitgegroeid en de randen ervan enigszins omkrulden. Ik concludeerde dat er sprake was van achterstallige klauwverzorging.

Ik zag op 19 en 20 december dat de klauwen van de runderen in de ligboxenstal besmeurd waren met mest en urine. Ik zag dat bij meer dan de helft van de dieren ook de onderpoten en de buikzijde en de achterhand besmeurd was met verse en ingedroogde mest. Bij sommige dieren was zichtbaar dat zij op de met mest en urine besmeurde roosters hadden gelegen in plaats van in de ligboxen.

Op 20 december heb ik omstreeks 16:30 uur de koeien terug zien lopen van de potstal naar de ligboxenstal. Alleen op deze wijze kon ik een inspectie uitvoeren. De potstal zelf was veel te vol om mij daar op een veilige en verantwoorde manier al eerder tussen te begeven. De afwijkende dieren heb ik op onderstaande lijst van kreupele, magere en of zieke runderen in de ligboxenstal bijgeschreven. Ik zag dat de runderen uit de potstal een hongerige indruk maakten en in de ligboxenstal direct een plek aan het voerhek probeerden te bemachtigen om te eten en een deel van de dieren begon indien mogelijk direct te drinken.

Op 20 december heb ik, voor zover redelijkerwijs mogelijk was, alle runderen in de ligboxenstal en de hierboven vermelde runderen uit de potstal bekeken en beoordeeld. Ik beoordeel een rund als kreupel als ik zie dat het dier zich niet gelijkmatig en vlot kan voortbewegen, kortgezegd als het een onregelmatige gang heeft. Ik beoordeel ze ook als kreupel als ze een of meer poten niet volledig of in ernstigere gevallen helemaal niet willen/kunnen belasten. In bijna alle gevallen is pijn als gevolg van een aandoening de oorzaak van het minder goed voortbewegen. Het kreupel lopen is dan pijn vermijdend gedrag. Ik vermeld hieronder de oormerknummers en soms een halsbandnummer als het oormerk niet was te achterhalen. Ik maak daarbij onderscheid tussen licht kreupele, kreupele en ernstig kreupele dieren. Magere dieren hebben een Body Conditie Score van 2 of lager op een schaal van 1 t/m 5, waarbij 1 zeer mager, 3 normaal en 5 te dik is.

<u>oornummer</u>	<u>pootlocatie</u>	<u>opmerkingen</u>
Lichtkreupel:		
4151	LA	
4195	LA	Open wond op hak, hak is verdikt
4404	RA	
4251	Onduidelijk	
1439	LA	
3969	LA	Dikke hak
1385	RA	
4234	LA	
Totaal 9 dieren		
Kreupel:		
3824	RA	Ook verdikt RA
4334	RV	RA te lange klauw
2699	Rondom	Loop heel kort/stijf. Te mager
1000	LA/RA	2x Tyloom LA meest kreupel
3771	RA	Achterstallig klauwbekappen
2728	Onduidelijk	Mager, Achterstallig klauwbekappen
4498	LV/RV	Loopt met kruisende voorpoten
4180	RA	
2464	RA	Kale heup (klem/vastgezeten?)
2516	LA	
4305	RA	Koe loopt erg scheef, pees diepe buiger afgescheurd. Is chronisch
4392	Rondom	Achterstallig klauwbekappen
Totaal 12 dieren		
Ernstig kreupel:		
3841	LA (ergste)	4 poten kreupel
1518	LA	Loopt op 3 poten: stokkreupel
4632	LV (verdikt)	Loopt op 3 poten: stokkreupel
4370	Rondom	Open knieën achter, komt ligbox bijna niet uit
3941	LA	LV Einschuss (erg pijnlijk)
9340	RA	Dikke bil rupt. Adductor (spagaat)
4459	ziek	Mastitis, witvuilen, niet herkauwen
2634	Niet fit	Verse vaars
Totaal 8 dieren		
Bij navraag aan de veehouder en zijn zoon Gerrit bleek dat er van de ernstig kreupele en zieke dieren alleen rund met oormerk 4632 was behandeld. Dat was gebeurd op 15-11-2017 met 2 maal Procapien®. De andere zieke en/of ernstig kreupele dieren waren niet behandeld geweest. Ook was er voor deze dieren geen hulp ingeroepen van de dierenarts. We hebben de gegevens van koekampas opgevraagd bij de veehouder.		

Vraag 3	Wanneer is de aangetroffen toestand naar uw mening ontstaan?
Antwoord:	De aangetroffen toestand bestaat al langer. Uit het verslag van koekompas van 22-06-2017 staan enkele zinsneden vermeld op pagina 8 van het RvB. Deze zeggen veel over de door ons aangetroffen toestand en de duur daarvan. Tijdens overleg met de dierenarts blijkt desgevraagd dat het probleem van de overbezetting deze hele stalperiode aanwezig was. Ook Q-lip vond na een melding een veel te hoge bezetting begin december 2017. Gek genoeg was die bij een herinspectie een week later schijnbaar opgelost. Wij troffen echter kort daarna op 19 en 20 december 2017 weer een ernstige overbezetting aan.

	Het blijkt uit gesprekken van mij met hun dierenarts dat deze dierenarts de veehouder ook al langer maant tot meer zorg voor de kreuple dieren en verbetering van de hygiëne bij de huisvesting en het oplossen van de overbezetting. Ook Q-lip geeft aan dat een gedeelte van de ligplaatsen voor het jongvee niet schoon was. Diarree en sterfte bij de kalveren was al langer een probleem. Er was een entschema van hoogdrachtige koeien opgesteld tegen Rota- en Coronavirus en E. coli bacteriën wat niet correct (=continu) lijkt te worden uitgevoerd. Uit een gesprek met de veehouder en zijn zoon Gerrit bleek dat kalveren werden behandeld met het product Halocur tegen Cryptosporidiose (samen met de hierboven genoemde virussen en bacteriën allemaal diarree-verwekkers). Die behandeling is er al eerder geweest, weer gestaakt en zou nu weer opgepakt moeten worden volgens de veehouder. Ook hier wordt de continuïteit doorbroken. De sterfte onder de kalveren is al langer en nog steeds erg hoog op dit bedrijf. Overigens blijkt de registratie van gestorven pasgeboren kalveren (nuka's) niet op orde te zijn. Zie Rendac en sterftegegevens in RvB. Het valt mij op dat de dieren hier lang lopen met hun aandoening en dat er erg laat zorg wordt verleend aan hulpbehoevende en/of zieke dieren. De hulp van de dierenarts wordt niet of nauwelijks ingeroepen als de situatie van de runderen niet verbetert. Dit heb ik nu zelf ervaren en het blijkt uit de hoeveelheid (spoed-)visites door de DAP. De dierenarts geeft desgevraagd aan dat ze er eigenlijk alleen tijdens de reguliere maandelijkse visite komt en dat dan alleen het noodzakelijke werk wordt gedaan en verder niets. "Teveel vragen en opmerkingen van onze kant worden niet echt op prijs gesteld". De sterfte cijfers op dit bedrijf zijn al meerdere jaren erg hoog.
--	---

Vraag 4	Waardoor is de aangetroffen toestand naar uw mening ontstaan?
Antwoord:	Door een dierhouder die niet over voldoende verantwoordelijkheid en tijd beschikt, om zijn dieren optimaal te verzorgen: De dierhouder heeft een verregaande, bijna absolute invloed op het leven en de leefomstandigheden van zijn dieren. Hij/zij moet ervoor zorgdragen de dieren op een zodanige wijze te houden dat aan het (minimum) streef niveau van het dierenwelzijn wordt voldaan. Voor het verzorgen van (veel) dieren moet een dierhouder een proactieve houding hebben en minimaal in de basiszorg voorzien (water, voer, huisvesting en medische zorg). De dierhouder lijkt de bestaande problemen (onhygiënische en onveilige huisvesting, het voorzien in droge, schone en comfortabele ligplaatsen voor al zijn runderen en het verlenen van zorg aan hulpbehoevende dieren) niet aan te kunnen. Het bedrijf is door de opzet en indeling in combinatie met de zeer hoge veebezetting zeer bewerkelijk. Er is heel veel werk, met name op het gebied van uitmesten en schoonhouden van de huisvesting en de ligplaatsen. Bovendien wordt een deel van de melk op dit bedrijf verwerkt tot boerenkaas en zijn er op minstens 2 locaties dieren gehuisvest wat allemaal extra werk oplevert. De veehouder wil blijkbaar zoveel mogelijk zelf doen. Voor het bekappen van zijn runderen wilde hij geen professionele klauwbekappers inschakelen verklaarde hij desgevraagd.

Vraag 5a	Is de gezondheid en/of het welzijn van de dieren naar uw mening benadeeld? Toelichting
Antwoord:	Ja, de gezondheid omdat er runderen aanwezig waren die te mager waren. Er waren kreuple runderen. Er was sprake van veel te vuile diervverblijven. Er waren runderen met vervuilde klauwen, poten en achterhand. Er waren runderen met wonden en drukplekken. Er was

sprake van een zeer ernstige overbezetting bij de melkkoeien. Door de overbezetting moeten met name de jongere en/of ranglagere dieren wijken bij de ligplaatsen, het voerhek en bij de drinkbakken. Deze dieren hebben het meest te lijden van de overbezetting.

Overbezetting leidt in het algemeen tot een toename van agonistisch gedrag, toename van klauwproblemen, een verhoging van sterfte- en/of afvoercijfers, een toename van het aantal zieke dieren, een verhoogd celgetal en toename van de tussenkalftijd. Veel van die problemen hebben wij tijdens de inspecties kunnen waarnemen.

Gevolg van deze situatie is weerstandsverlaging en een verhoogde infectiedruk. Hierdoor ontstaat aanzienlijk meer kans op kreupelheden en ziekte.

Ja, het welzijn is benadeeld omdat in gevolge artikel 1.3 Wet dieren wordt erkend dat dieren een 'eigen' waarde hebben. Het zijn wezens met gevoel. Welzijn omvat dus meer dan alleen de fysieke gezondheid (lichamelijke gezondheid) van een dier. Het welzijn van de dieren is benadeeld als niet aan al "de vijf vrijheden van Brambell" wordt voldaan die een goed welzijn waarborgen.

Alleen als aan de vijf vrijheden is voldaan, krijgen de dieren de zorg die zij redelijkerwijs behoeven. Dieren moeten gevrijwaard zijn:

1. van dorst en onjuiste voeding.

door de beschikbaarheid van vers water en geschikt voer kan een optimale gezondheid en energiehuishouding worden gegarandeerd.

Er is sprake van mest in de voergoot bij het jongvee. Het paard moet vreten van een vervuilde bodem. Door overbezetting is er concurrentie bij het voerhek en bij de drinkplaatsen. De runderen in de potstal hadden veel tekort beschikking over water en geen beschikking over voer. Sommige kalveren hadden geen beschikking over drinkwater.

2. fysiek en fysiologisch (thermaal) ongerief

door een geschikte (tochtvrij, goede temperatuur, en voldoende omvang) en veilige huisvesting te bieden, inclusief een comfortabele rust/schuilplaats.

Er is sprake van veel te vuile dierverblijven; mest boven de roosters, vuile ligboxen en vieze hokken. Runderen zijn te vuil en kunnen niet droog, schoon en comfortabel liggen. Huisvesting is niet veilig als gevolg van scherpe en uit stekende delen en rommel in een afkalfstal.

Door te veel mest en urine boven de roostervloeren is het aldaar te glad en is de kans op uitglijden met als gevolg verwonding groot. Door de overbezetting is er sprake van veel fysiek ongerief. Zoals gezegd m.n. voor de jongere en ranglagere dieren, die hebben daar het meeste last van. Het is cq voelt voor deze dieren niet als een veilige omgeving. Dit uit zich o.a. in agonistisch gedrag. Comfortabele rust/schuilplaatsen zijn er ook tekort. Al het fysieke ongerief leidt uiteindelijk zelfs tot weerstandsverlaging zoals al eerder beschreven aan het begin van deze vraag onder benadeling gezondheid.

3. pijn, verwondingen en ziektes,

door deze te voorkomen en wanneer ze toch optreden ze snel en adequaat te diagnosticeren en te behandelen.

Door de slechte hygiëne neemt de infectiedruk onnodig toe. De kans op ziekte neemt daardoor toe.

Door onveilige huisvesting (silo poot steekt uit, rommel in de afkalfstal) is de kans op verwondingen groter.

Als dieren zorg nodig hebben worden ze niet apart gehuisvest. Er is alleen plek in een afkalfstal die bovendien niet voorziet in een droge, schone en veilige huisvesting.

	Dieren op dit bedrijf blijven erg lang lopen met problemen. Met het raadplegen van de dierenarts wordt veel te lang afgewacht, of die hulp wordt in het geheel niet ingeroepen. 4. angst en chronische stress, <i>door een huisvesting en management te hanteren die angst en stress voorkomen, door een goede socialisatie om angst voor mensen in de toekomst te voorkomen.</i> Ons inziens hebben de dieren, waarbij niet aan de eerste 3 vrijheden wordt voldaan, stress. Door de overbezetting ontstaat overduidelijk ook stress. Dit uit zich in eerder genoemde benadeling van gezondheid en welzijn. Stress is ook een belangrijke factor bij het verlagen van de weerstand. Stress door strijd om water, voer, ligplaatsen en vooral stress van de pijn door de toename van ziektes en aandoeningen als daar zijn de kreupelheden en mastitis en stress door de angst om veel meer op je hoede te moeten zijn voor rang hogere dieren die je veel vaker tegenkomt in een overvolle stal, zeker als je vluchtwegen dan ook nog beperkt worden door doodlopende paden en paden zonder doorsteekmogelijkheden. 5. en zijn daardoor zijn gevrijwaard van beperkingen in hun natuurlijk/normaal gedrag. <i>door het aanbieden van een huisvestingssysteem waarin het dier zijn soort specifieke behoeften (eten en drinken, bewegingsvrijheid, foerageergedrag, hygiëne /poetsgedrag, exploratiegedrag, contact met soortgenoten en dat de dieren overzicht hebben over de omgeving en dingen kunnen aan zien komen) kan vervullen.</i> M.i. is er concurrentie om voer en water, in een aantal gevallen geen voer en/of water, beperking van de bewegingsvrijheid en geen gelegenheid voor alle dieren om tegelijk te beschikken over een ligplaats. Ook ander hierboven genoemde gedragingen komen door overbezetting in het gedrang en veroorzaakt in het algemeen een toename van agonistisch gedrag. M.i. is de bewegingsvrijheid beperkt in een verblijf met te vuile, gladde vloeren. De dieren krijgen tijdens het lopen niet goed grip op de ondergrond. Conclusie: De dieren kregen niet de zorg die zij redelijkerwijs behoeven, waardoor hun welzijn overduidelijk werd aangetast. Deze zorg moet van een professionele dierhouder in alle redelijkheid wel worden verwacht.
--	---

Vraag 5b	Is er hierdoor sprake van vermijdbaar lijden?
Antwoord:	Ja, het meeste lijden is vermijdbaar. Het lijden t.g.v. de overbezetting kan en moet worden opgelost. Het lijden t.g.v. de kreupelheden kan op korte termijn grondig worden aangepakt. Het lijden door een gebrek aan zorg voor de zieke runderen door de veehouder is vermijdbaar. Als die zorg niet leidt tot verbetering is verder lijden vermijdbaar door snellere en frequentere consultatie van de dierenarts en diens adviezen en aanwijzingen daadwerkelijk op te volgen Het lijden als gevolg van onhygiënische en onveilige huisvesting is op korte termijn vermijdbaar. Het lijden door het niet verstrekken van water en voer is vermijdbaar.

Vraag 6	Heeft de houder naar uw mening - gelet op de toestand waarin de dieren werden aangetroffen – de dieren de nodige verzorging onthouden?
Antwoord:	Ja, zorg behelst volgens jurisprudentie water, voer, huisvesting en

	(medische) zorg. De veehouder is op het gebied van al die punten en met name op de punten van huisvesting (overbezetting en hygiëne) en (medische) zorg (veel kreupele runderen, onbehandelde dieren en geen dierenarts inschakelen) duidelijk tekort geschoten. Hierdoor is de gezondheid en het welzijn van de dieren aangetast. Op initiatief van ons werd de praktiserende dierenarts ingeschakeld. Het feit dat de praktiserende dierenarts deze 2 spoedeisende gevallen heeft moeten oplossen door middel van euthanasie, is veelzeggend. De nood is dan zeer hoog en dieren hebben dan te lang, zonder hulp en ingrijpen, moeten doorlopen. Het voorkomen van "Onthouden van de nodige zorg" kan door: 1) Sneller hulp en zorg verlenen aan zieke en/of gewonde dieren. 2) Het tijdig inschakelen van de dierenarts en diens voorgeschreven behandelingen en adviezen daadwerkelijk uitvoeren en opvolgen. Dit laatste punt had waarschijnlijk heel veel, zo niet bijna alle problemen kunnen voorkomen.
--	---

Vraag 7	Is er contact geweest met eigen praktiserend dierenarts en/of externen? Toelichting
Antwoord:	Ja, er is op ons aandringen contact geweest met de dierenarts om zo spoedig mogelijk een spoedvisite en een bedrijfsbezoek te regelen. Na die visites heeft er vanuit de dierenartsenpraktijk een terugkoppeling naar ons plaats gevonden.

Vraag 8	Is er diergeneeskundige behandeling noodzakelijk en, zo ja, binnen welke termijn?
Antwoord:	Ja, de dierenarts heeft direct een spoedvisite afgelegd en de volgende dag een visite afgelegd. Zie ook vraag 6 en 7. Op langere termijn is het noodzakelijk dat de plannen van aanpak, die er reeds zijn (zie Koekompas) en die mogelijk nog moeten worden vastgesteld in samenspraak met de dierenarts, daadwerkelijk worden uitgevoerd. De veehouder zal ook moet worden gehouden aan de aanwijzingen en de adviezen van zijn dierenarts.

Vraag 9	Welke andere (niet diergeneeskundige) maatregelen dienen genomen te worden om het benadeelde welzijn van de dieren op te heffen?
Antwoord:	Heel veel leed is direct te voorkomen door: 1) het overbezettingsprobleem op te lossen. 2) Per direct adequate hulp (professionele klauwbekapper) in te schakelen voor de dieren met de klauwproblemen. 3) Zorg dragen voor de beschikking over water en voer voor alle runderen. Verstrek voer op hygiënische wijze. 4) Verbeter direct de hygiëne in de verblijven (mest boven de roostervloer wegpompen, ligboxen reinigen, voergoten schoon houden en hokken/verblijven tijdig uit mesten en regelmatig voldoende instrooien met stro). 5) Verplaats de iglo's van de kuilplaat naar een droge plaats. 6) Ruim alle voorwerpen en situaties die voor onveilige huisvesting zorgen op.

Vraag 10	Acht u het noodzakelijk dat er dieren worden meegevoerd en opgeslagen in belang van de gezondheid/ het welzijn van de dieren? Zo ja, toelichten.
Antwoord:	Nee, op dit moment nog niet.

Conclusie.

Er is heel veel werk op dit bedrijf doordat het erg arbeidsintensief is. Enerzijds door de grootte en de indeling van het bedrijf en ook het zelfkazen anderzijds door de ernstige overbezetting met alle gevolgen van dien. Daarbovenop komt de huisvesting van runderen op meerdere locaties. Hierdoor komt veel werk wat dient te worden uitgevoerd in het belang van de diergezondheid en het dierenwelzijn ernstig in het gedrang.

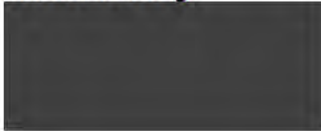
Bovendien weigert de veehouder hulp in te roepen van een professionele klauwbekapper die heel veel werk uit handen kan nemen en op termijn kan voorkomen. Hiermee wordt ook heel veel leed voorkomen.

Er is onvoldoende passende zorg voor zieke en/of gewonde dieren en de dierenarts wordt te laat geraadpleegd.

Aldus naar waarheid opgemaakt:

Plaats en datum: Utrecht 12 januari 2018.

Handtekening:

Nederlandse Voedsel- en
Warenautoriteit
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 43006 3540 AA Utrecht

201708455

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Catharijnesingel 59
3511 GG Utrecht
Postbus 43006
3540 AA Utrecht
www.nvwa.nl

Contact

T 0900-0388
zienswijze@nvwa.nl

Onze referentie
BBB/AVM/AVM/U-17/32344

Zaaknummer
201708455

Datum 19 december 2017
Betreft Last onder bestuursdwang

Geachte heer/mevrouw,

Op 19 december 2017 hebben ambtenaren van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA), de gezondheid en het welzijn onderzocht van de dieren die u houdt. Tijdens dit onderzoek zijn overtredingen van de Wet dieren vastgesteld. Ik heb de resultaten van dit onderzoek beoordeeld. In deze brief vertel ik u wat mijn beslissing is en wat dit voor u betekent.

Beslissing

Ik leg u een last onder bestuursdwang op. Het doel van deze last onder bestuursdwang is ervoor te zorgen dat u de gezondheid en het welzijn van uw dieren niet langer benadeelt. De last onder bestuursdwang is van toepassing op uw runderen. U moet maatregel 1 voor 20 december 2017 om 14:00 uur nemen en maatregel 2 voor 2 januari 2018 nemen. U voorkomt hiermee dat ik de maatregelen op uw kosten laat uitvoeren of de dieren meevoer en onderbreng bij een geschikte opvanglocatie als opnieuw blijkt dat u de Wet dieren overtreedt. Een indicatie van de kosten vindt u in de bijlage.

Welke overtredingen hebben we vastgesteld?

Bij de controle is vastgesteld dat de gezondheid en/of het welzijn van uw runderen is aangetast. Zodra ik het toezichtrapport van de NVWA ontvangen heb, stuur ik een kopie naar u toe. Hierin leest u welke overtredingen tijdens de controle zijn vastgesteld.

In de bijlage bij deze brief kunt u zien welke wet- en regelgeving hier geldt.

Motivatie

De Wet dieren gaat er van uit dat een dier een eigen waarde heeft, onafhankelijk van zijn 'nut' voor de mens. Hieruit volgt dat de overheid dieren moet beschermen tegen menselijke handelingen die hun fysieke en ethologische welzijn aantasten. U heeft nagelaten:

- de dieren goed te huisvesten.
- De meeste dieren hadden niet de beschikking tot schone, droge en hygiënisch diervverblijven en ligplaatsen. Dit zijn overtredingen van artikel 2.1 lid 1 en artikel 2.2. lid 8 Wet dieren en artikel 1.6 lid 3 en artikel 1.7 onder d Besluit

houders van dieren. Een slechte huisvesting van dieren benadeelt het welzijn van dieren en kan tegelijkertijd de weerstand van dieren tegen ziektes verlagen en hun gezondheidsrisico's vergroten.

De dierhouder is hier primair verantwoordelijk voor.

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Onze referentie
BBB/AVM/AVM/U-17/32344

Boetezaaknummer
201708455

Welke maatregelen zijn nodig?

Neem de onderstaande maatregelen binnen de gestelde termijnen.

1. Schone, droge, comfortabele en hygiënische huisvesting

Zorg dat de dieren in de ligboxenstal over een hygiënische huisvesting kunnen beschikken.

De mest komt boven de roostervloer uit. Dit is een overtreding van artikel 1.6 lid 3 van het Besluit houders van dieren.

U moet vóór 20 december 14:00 uur deze maatregel nemen.

2. Schone, droge, comfortabele en hygiënische ligplaatsen

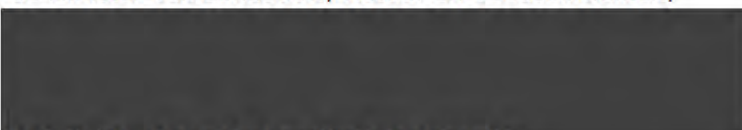
Zorg ervoor dat alle gehouden runderen ten allen tijde over een schone, droge, comfortabele en hygiënische ligplaatsen kunnen beschikken. Tijdens de controle waren er meer runderen in de stal aanwezig dan er geschikte hygiënische ligplaatsen waren. Dit is een overtreding van artikel 1.7 onder d van het Besluit houders van dieren.

U moet vóór 2 januari 2018 deze maatregel nemen.

Meer informatie

Indien u vragen heeft over de voortgang, kunt u contact opnemen met het algemene telefoonnummer van de NVWA. Deze is tijdens kantooruren bereikbaar via telefoonnummer 0900 0388.

Hoogachtend,
de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

teamleider team Bestuurlijke maatregelen

Bezwaarmogelijkheid

Als u het niet eens bent met dit besluit, kunt u binnen zes weken - na verzending van dit besluit - een bezwaarschrift indienen. Doe dit op tijd, anders kan uw bezwaarschrift niet worden behandeld. Let wel: het indienen van een bezwaarschrift schorst de werking van het besluit niet op.

Bij voorkeur kunt u uw bezwaarschrift via de e-mail verzenden naar nvwabezwaarenberoep@nvwa.nl. Uw bezwaarschrift kunt u eventueel ook per post verzenden naar: **Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, divisie Juridische Zaken, team Bezwaar en Beroep**, Postbus 43006, 3540 AA Utrecht.

U dient uw bezwaarschrift **ten minste** te voorzien van:

- uw naam en adres;
- de datum;
- het kenmerk, zaaknummer van deze brief (deze gegevens vindt u in de rechterkantlijn);
- de gronden van bezwaar;
- uw handtekening.

Zou u zo vriendelijk willen zijn om een kopie van dit besluit mee te sturen?

NB. ook indien u uw bezwaarschrift per e-mail verstuurt, dient deze te voldoen aan bovenstaande eisen. Voldoet uw bezwaarschrift niet aan deze eisen, dan wordt uw bezwaarschrift niet in behandeling genomen. Het verdient de voorkeur om uw bezwaarschrift in Pdf-formaat als bijlage toe te voegen in het e-mailbericht.

Heeft u vragen, kijk dan op www.nvwa.nl/bezwaarenberoep.

** Als u uw bezwaarschrift in een vreemde taal opstelt en een vertaling voor een goede behandeling van het bezwaar nodig is, dient u zelf voor een vertaling van het bezwaarschrift te zorgen / If you submit your objection in a foreign language and a translation for proper handling of the objection is required, you should provide yourself a translation of the objection.*

Bijlagen:

- Overzicht relevante wet- en regelgeving: waar staat het in de wet?
- Indicatie kosten inbewaringname dieren

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Onze referentie
BBB/AVM/AVM/U-17/32344

Boetezaaknummer
201708455

Bijlage**Overzicht relevante wet- en regelgeving: waar staat het in de wet?****Algemene wet bestuursrecht**

Artikel 5:25

1. De toepassing van bestuursdwang geschiedt op kosten van de overtreder, tenzij deze kosten redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoren te komen.
2. De last vermeldt in hoeverre de kosten van bestuursdwang ten laste van de overtreder zullen worden gebracht.
3. Tot de kosten van bestuursdwang behoren de kosten van voorbereiding van bestuursdwang, voor zover deze zijn gemaakt na het verstrijken van de termijn waarbinnen de last had moeten worden uitgevoerd.
4. De kosten van voorbereiding van bestuursdwang zijn ook verschuldigd, voor zover als gevolg van het alsnog uitvoeren van de last geen bestuursdwang is toegepast.
5. Tot de kosten van bestuursdwang behoren tevens de kosten van vergoeding van schade ingevolge artikel 5:27, zesde lid.
6. Het bestuursorgaan stelt de hoogte van de verschuldigde kosten vast.

Artikel 5:29

1. Voor zover de toepassing van bestuursdwang dit vergt, kan het bestuursorgaan zaken meevoeren en opslaan.

Wet dieren

Artikel 1.3. Intrinsieke waarde

1. De intrinsieke waarde van het dier wordt erkend.
2. Onder erkenning van de intrinsieke waarde als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel. Bij het stellen van regels bij of krachtens deze wet, en het nemen van op die regels gebaseerde besluiten, wordt ten volle rekening gehouden met de gevolgen die deze regels of besluiten hebben voor deze intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Daarbij wordt er in elk geval in voorzien dat de inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen en dat de zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd.
3. Voor de toepassing van het tweede lid wordt tot de zorg die dieren redelijkerwijs behoeven in elk geval gerekend dat dieren zijn gevrijwaard van:
 - a. dorst, honger en onjuiste voeding;
 - b. fysiek en fysiologisch ongerief;
 - c. pijn, verwonding en ziektes;
 - d. angst en chronische stress;
 - e. beperking van hun natuurlijk gedrag;

voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd.

Artikel 2.1. Dierenmishandeling

1. Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.
6. Een ieder verleent een hulpbehoevend dier de nodige zorg.

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Onze referentie
BBB/AVM/AVM/U-17/32344

Boetezaaknummer
201708455

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Onze referentie
BBB/AVM/AVM/U-17/32344

Boetezaaknummer
201708455

Artikel 2.2. Houden van dieren

8. Het is houders van dieren verboden aan deze dieren de nodige verzorging te onthouden.

Besluit houders van dieren

Artikel 1.3. Verboden gedragingen ten aanzien van dieren

Als gedragingen als bedoeld in artikel 2.1, derde lid, van de wet worden aangewezen:

- a. het zich ontdoen van een dier;
- b. het schoppen van een dier;
- c. het zodanig slaan van een dier dat dit letsel ten gevolge heeft;
- d. het onderwerpen van een dier aan een explosieve, bijtende of brandende stof;
- e. het weiden van een dier op niet beweidbaar land of, anders dan voor korte duur, weiden op slecht beweidbaar land;
- f. het zich vervoeren of verplaatsen, het zich laten vervoeren of laten verplaatsen of een ander doen vervoeren of doen verplaatsen op een dier of in of op een vervoermiddel dat wordt voortbewogen door een dier, indien dat vervoeren of verplaatsen de krachten van dat dier kennelijk te boven gaat, of indien het dier daartoe kennelijk niet geschikt is.

Artikel 1.6 Houden van dieren

1. De bewegingsvrijheid van een dier wordt niet op zodanige wijze beperkt dat het dier daardoor onnodig lijden of letsel wordt toegebracht.
2. Een dier wordt voldoende ruimte gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften.
3. Een dier wordt, indien het niet in een gebouw wordt gehouden, bescherming geboden tegen slechte weersomstandigheden, gezondheidsrisico's en zo nodig roofdieren.
4. De houder van een dier dat in een gebouw of kooi wordt gehouden, draagt er zorg voor dat het dier daaruit niet kan ontsnappen.

Artikel 1.7 Verzorgen van dieren

Degene die een dier houdt, draagt er zorg voor dat een dier:

- a. wordt verzorgd door een persoon die beschikt over de voor die verzorging nodige kennis en vaardigheden;
- b. slechts onder de hoede wordt gesteld van een persoon die kennelijk tot de verzorging in staat is;
- c. dat ziek of gewond lijkt onmiddellijk op passende wijze wordt verzorgd;
- d. een toereikende behuizing heeft onder voldoende hygiënische omstandigheden;
- e. een voor dat dier toereikende hoeveelheid gezond en voor de soort en de leeftijd geschikt voer krijgt toegediend op een wijze die past bij het ontwikkelingsstadium van het dier;
- f. toegang heeft tot een toereikende hoeveelheid water van passende kwaliteit of op een andere wijze aan zijn behoefte aan water kan voldoen;
- g. voldoende verse lucht of zuurstof krijgt.

Bijlage 2

Hier vindt u de kosten voor het in bewaring nemen van dieren per dier per dag (exclusief BTW). Als uw dieren in bewaring worden genomen worden deze kosten bij u in rekening gebracht.

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Onze referentie
BBB/AVM/AVM/U-17/32344

Boetezaaknummer
201708455

Opvangkosten per dier per dag (exclusief BTW)

Paard > 6 mnd	max. € 15,00
Paard hengst > 6 mnd	max. € 20,00
Pony (tot 1,45 m)	max. € 11,00
Pony hengst > 6 mnd	max. € 14,00
Veulen zogend ≤ 6 mnd	max. € 2,00
Veulen zonder moeder ≤ 6 mnd	max. € 12,50
Ezel	max. € 10,00
Melkkoe	max. € 20,00
Koe > 18 mnd	max. € 10,00
Stier > 18 mnd	max. € 15,00
Kalf > 8 wkn – 18 mnd	max. € 7,50
Kalf zogend ≤ 8 wkn	max. € 2,00
Kalf nuchter ≤ 14 dgn	max. € 7,50
Schaap/geit	max. € 3,00
Lam zogend ≤ 12 wkn	max. € 1,00
Lam zonder moeder ≤ 12 wkn	max. € 3,00
Varken/zwijn	max. € 5,05
Big ≤ 8 wkn	max. € 0,51
Big zonder moeder ≤ 8 wkn	max. € 3,00
Pluimvee	max. € 1,25
Hond	max. € 12,84
Kat	max. € 6,88
Marterachtige	max. € 3,42
Konijn	max. € 3,88
Knaagdier	max. € 3,11
Vogel	max. € 2,50
Krokodil	max. € 4,72
Slang	max. € 4,92
Waterschildpad	max. € 4,61

Overige kosten

Naast de genoemde kosten voor het opvang van dieren kunnen onder andere de volgende kosten bij u in rekening gebracht worden. Dit is afhankelijk van uw situatie.

- rekeningen voor het inhuren van derden inclusief uurloon en de door hen gevoerde (spoed)tarieven (zoals de agrarische bedrijfsverzorging, transporteurs, loodgieter, elektriciën, adviseurs dierenarts, hoefsmid etc.);
- inschakelen beveiliging;

- aanschaf van noodzakelijke materialen;
vergoeding administratie voor aantal paarden, runderen, schapen, geiten, honden, katten etc. Dit is een eenmalig bedrag dat afhankelijk van het soort dier en het aantal dieren op kan lopen tot maximaal € 275.

directie Strategie
divisie Juridische zaken
team Bestuurlijke
maatregelen

Onze referentie
BBB/AVM/AVM/U-17/32344

Boetezaaknummer
201708455

Visitebrief

Naam:

Adres:

Telefoonnummer(s):

Fax:

Datum:

19-12-2017

Aankomsttijd:

12:32

Vertrektijd:

12:32

UDN:

Dierenarts:

Reden van bezoek : Visite - prik met hersenverschijnselen

Vorgende afspraak:

Visite verslag**melkvee >2jr**

Naar aanleiding van bezoek NVWA spoedvisite aangevraagd door inspecteurs in overleg met [REDACTED] 4584 prikspindsgster gevonden op [REDACTED] vandaag ggend naar huis gehaald. Koe n zj gg ng en s aat met z'n kop naar nks, niet ze fstand g n borstbukk gg ng te krjgen. T38.2. Verdengk van hersenverschijnselen door Lster a, prognose nfaust, bes oten tot euthanasie.

Nuka st erkaf van 2 dagen oud met waterge d arree (Co), dep ggende ogen, ka fkan niet ze fstand g omhoog komen. Heeft e elektro eten gehad, maar d t s te we ng geweest (1L per keer). Advies om ka f aan het nfuus te eggen, [REDACTED] geeft aan dat d t n et economisch rendabe s. Zonder nfuus s de prognose s echt, n over eg bes oten tot euthanasie.

Ka veren met d arree b nnen 4 dagen d enen d rect met Dofatrim en Novem behande d te worden, daarnaast d ent er 8L vocht per dag gegeven te worden (1L me k en 2L e elektro eten om en om). Advies om weer Rotavec te enten om afweerstoffen te verhogen n de best.

Naam dierenarts:

Factuurregels

Afleverdatum	Soort	Omschrijving	Aantal
19-12-2017	melkvee >2jr	Visite spoed	1
	melkvee >2jr	Rund hersenverschijnselen	1
	melkvee >2jr	Rund onderzoek	1
	melkvee >2jr	Rund euthanasie	1
	melkvee >2jr	Euthanama 40 % 1 m *	30
	melkvee >2jr	Begeleiding jid per m n.	35
	melkvee >2jr	Contacttijd per m nuut	35
	melkvee >2jr	re st jid per m nuut	30

Logboekregels

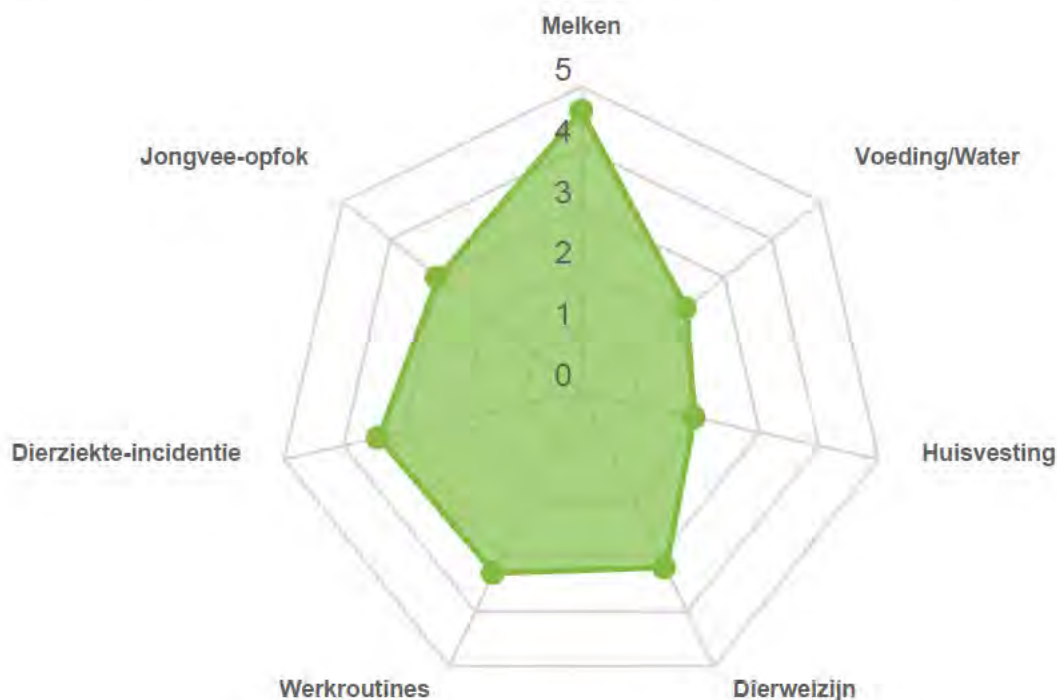
Bedrijfs ocat e: Me kvee
UBN Nummer: XXXXXXXXXX
Logboek: Logboek me kvee > 2 jaar
Soort: me kvee >2jr
Aanta d eren: 100

Omschrijving	Aantal	Wachtijd	Dosering	Indicatie	# dieren	Batch nr.	Toeg.
	Datum	Reg nr.	Opmerkingen	Toediening.	Duur beh.(D)	vvdatum	Off-label
Euthan ma 40 % 1 m *	30	Me k: , V ees:	0,25m /kg LG	Ze b js u ter	100	170411203	Nee
	19-12-2017	REG NL 110793		In de ader		07-04-2020	Nee

* Wachtt jden: U = Uren, D = Dagen, M = Me kma en, vdatum = verva datum

Melkveebedrijf: [REDACTED]
Tanknummer: [REDACTED]
UBN melkveebedrijf: [REDACTED]
Zuivelonderneming: Nemelco

Dierenarts: [REDACTED]
UDN: [REDACTED]
Praktijk: [REDACTED]
Bezoekdatum dierenarts: 22-06-2017

KoeKompas eindscores | Weidegang score: 3

Eindscores per onderdeel

1) Eindscore Melken:	4.6	
2) Eindscore Voeding & Water:	2.2	
3) Eindscore Huisvesting:	1.9	
4) Eindscore Dierwelzijn:	3.2	
5) Eindscore Werkroutines:	3.3	
6) Eindscore Dierziekte-incidentie:	3.4	
7) Eindscore Jongvee-opfok:	3.0	

Conclusies en aanbevelingen dierenarts

Evaluatie vorige KK:

- Op dit moment wordt er gekeken of [] kan gaan melken op [] waar nu [] zijn jongvee staat. Dan zouden [] zijn koeien (ongeveer 20, groeit snel omdat er veel vaarzen gaan kalven) daar heen. Overbezetting in de stal op de [] blijft dan, want [] melken ook nog 140 koeien.
- Iederen week klauwbekappen lukt volgens Gerrit, naar mijn idee lopen er nu meerdere koeien die zo snel mogelijk bekapt moeten worden (Zie lijst bij kopje 'Dierwelzijn')
- Voer: nu lag er weer geen voer voor het voerhek helaas.
- Bij droge koeien geen boxen gemaakt.

Dit koekompas:

- Zorg dat er altijd voer voor het voerhek ligt, dus eerder voeren, bv 3x per twee dagen. Buiten in deze weide staat nu te weinig en als er binnen niets ligt gaat dat ten koste van de koeien. Deze maatregel kan direct ingevoerd worden
- Behandel koeien en vaarzen in de droogstand met Tribex tegen leverbot! Deze maatregel kan (of moet, de koeien lijden hieronder) direct ingevoerd worden
- Bekap de koeien die genoemd staan onder kopje 'dierwelzijn' en kreupel zijn deze week nog!
- Droge koeien vaccineren tegen rota/corona vanaf volgend bedrijfsbezoek.

Zorg vanwege overbezetting besproken, heeft echt zijn effect op dierwelzijn. Dierwelzijn ook besproken, staat zeker onderdruk op dit bedrijf.

Goedkeuring en afronding

Voor u ligt het KoeKompas waarvan de inhoud is gebaseerd op het bedrijfsbezoek dat op 22-06-2017 bij u heeft plaatsgevonden. De scoremethodiek van de verschillende onderdelen is terug te vinden in het handboek van het Koe-Kompas.

Bent u het eens met de inhoud van dit Koe-Kompas? Onderteken dan dit document in tweevoud en bewaar één exemplaar in uw eigen bedrijfsadministratie.

Akkoord hoofddierenarts

Naam: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Akkoord veehouder

Naam: _____

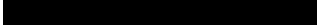
Datum: _____

Handtekening: _____

Akkoord uitvoerende dierenarts

Naam:

UDN:

Praktijk:

Datum: 29-06-2017

Handtekening: Digitaal ondertekend voor akkoord

Levensduur

Op dit moment is er nog geen informatie over de gemiddelde levensduur op het bedrijf bekend.

Koeien

Aantal kalveren en pinken:	125
Aantal droge koeien:	20
Aantal lacterende koeien:	141
Totaal aantal koeien:	161
KG melk per koe per dag:	21

1) Melken

Tanklokaal en koeling:	5	
Melkmethode:	4	
Hygiëne en reiniging:	5	
Systeemonderhoud:	4	
Dierinspectie:	5	

2) Voeding & Water

Conservering en uitkuilmanagement:	3	
Voeding lacterend:	2	
Voeding droog:	2	
Waterkwaliteit lacterend:	2	
Waterkwaliteit droog:	2	
Voermanagement:	3	

Opmerkingen:

Op moment van bezoek erg warm buiten. Weide waar in ieder geval op het eerste stuk niet veel staat. Achterin meer, maar er lopen dan ook 170 koeien. Koeien kunnen de stal in lopen, maar nu is de voergoot nagenoeg schoon op één stukje na. Gerrit geeft aan dat het net op is, mijn inziens is het voer al langer op omdat de voergoot zo leeg is.

Helemaal met dit weer ligt er dus echt veel te weinig voer.

Wordt nog steeds TMR gevoerd, dit bevalt volgens Gerrit goed. Krijgen geen brok bij in de box. Meel (sojahullen, schroot, tarwe), geen brokken, kuil eerste snede, voorste is iets warm. Appelvezels liggen er op. Krijgen ook mais. Erwtten worden gevoerd, gemalen, veel energie, klein beetje eiwit. Wat stro er bij, Water er door, mineralen er door (120 gram per koe per dag).

Buiten drinken ze uit de sloot, binnen zijn te weinig waterbakken voor het aantal koeien.

3) Huisvesting

Voerhek:	1	
Stalklimaat:	3	
Loopruimte:	2	
Ligcomfort:	1	

Opmerkingen:

Overbezetting in de stal is nog steeds aanwezig. 115 boxen, 110 vreetplekken. Er worden op dit moment ongeveer 170 koeien. Daarnaast staan er nog pinken in de stal.

Matten liggen los en niet vlak, comfort is niet goed. Boxen wisselen heel erg van breedte (95-115).

Buiten liggen de koeien op een kluitje onder de bomen.

Op dit moment geen plannen om huisvesting aan te passen.

4) Dierwelzijn

Conditie score:	5	
Activiteit melkvee:	3	
Locomotie score:	4	
Hakkenzwelling:	3	
Hygiëne koeien:	2	
Afwijkende koeien:	2	
Algemene indruk:	2	

Opmerkingen:

Koeien hebben op dit moment een slecht gevulde pens, mest is zeer wisselend (van dik naar erg dun). Staat geen een koe te vreten buiten. Herkauwen doen een aantal, maar niet alle koeien die liggen.

Koeien zijn viezer dan normaal, liggen op een kuitje bij elkaar.

Te veel kreupele dieren --> bv koe 1000 loopt erg kreupel en is niet in de bekapbox geweest. Wel doen!

Aantal mortelaro gevallen (10 koeien ten minste), worden behandeld met Easysol. Potenbad werkt niet volgens Gerrit, en verbandje ook niet.

Afwijkende koeien op dit moment (niet alle dieren van dichtbij kunnen bekijken ivm weidegang):

- 4508 Longproblemen --> wordt maandag afgevoerd.
- 8655 Kling ernstig beschadigd, pensvulling 3
- 4465 te schraal
- 7340 Klauwprobleem rechts achter, loopt moeilijk
- 4584 Dike achter rechter voorpoot, is volgens Gerrit nog veel groter geweest, loopt er moeilijk door, lijkt pijnlijk
- 4648 kreupele pink
- 4145 Vuilt, pensvulling is erg slecht, rechter achterkwartier masitits? kreupel. Koe 120 --> attentiekoe!!!
- 1530 zwelling uier
- 4571 Magere pink, kreupel, erg slechte pensvulling
- 4180 Pensvulling 2
- 8241 Kreupel
- 4453 te mager
- 1000 ernstig kreupel

--

5) Werkroutines

Werklijnen en kruislijnen: 2

Diergezondheidstatus: 4

Diergezondheidsstatus

Paratuberculose:	Status B (3-5)
Salmonella:	Niveau 1
BVD:	Gecertificeerd virus-vrij
IBR:	Onbekend
Neospora:	Onbekend
Leptospirose:	Gecertificeerd vrij

Vaccinaties: ja

Toelichting vaccinaties en advies voor verbeteren of behouden gezondheidsstatus:

Bovela enting wordt nu niet meer gedaan ivm kosten, wel BVD vrij.

Neusenting bij de kalveren wordt nu in dit seizoen ook niet gedaan. In overleg gaan we daar wel mee door, Gerrit geeft aan dat ik een aantal kalveren overgeslagen heb, en dat die het juist erg gehad hebben. Bij mijn weten hebben we er een paar overgeslagen die al veel te oud waren.

Paratbc wordt mee doorgegaan. Op dit moment is het mij niet helemaal duidelijk of alle para positieve dieren echt afgevoerd zijn. De melkfabriek heeft hier wel op gecontroleerd. Via de kaas wordt het niet onderzocht.

Preventie: 4

Bedrijfsbehandelplan: 4

Opmerkingen:

Wel weidegang, maar staat niet genoeg voer, daarom nu een 3. Fijn dat ze in ieder geval naar buiten kunnen ivm overbezetting in de stal. Eerste deel weide is niet zo veilig.

6) Dierziekte-incidentie

Celgetal:	1	
Tankcelgetal:	23000	
	0	
Streefwaarde tankcelgetal:	20000	
	0	
Anti-bioticumgebruik		
Periode:	01-04-2016 t/m 31-03-2017	
DD/DJ (0 - 56 dagen):	6.12	
Streefwaarde DD/DJ (0 - 56 dagen):	5.00	
DD/DJ (56 dagen - 1 jaar):	0.49	
Streefwaarde DD/DJ (56 dagen - 1 jaar):	0.50	
DD/DJ:	1.94	
Streefwaarde DD/DJ:	2	
3e keus middelen:	0	

Aantal Streefw. Score

Mastitis	5	5	5	
Klauwproblemen	40	30	3	
Stofwisselingsstoornissen	3	3	5	
Aan de nageboorte staan	6	4	5	
Witvuiler	3	3	5	
Verwerper	2	2	5	
Gedwongen afvoer	6	3	5	

Overige zieke dieren

5

1

5

Huidige zieke dieren

2

1

4

[X] (akkoord) - Incidentie dierziekten, ingevuld door veehouder, voor gezien en akkoord verklaren.

Naam of nummer attentiedieren:

koe 1000 --> loopt ernstig kreupel, moet bekapt worden.

Op dit moment worden er geen koeien uitgehouden ivm behandeling.

Koe 120 (4145) vuilt, loopt kreupel achter, rechter achterkwartier gezwollen, geen pensvulling, ogen wat diep. Moet echt direct naar gekeken worden en behandeling ingesteld worden. Van deze koe mag geen melk geleverd worden.

Koe 4180 pensscore 2, ook nakijken!

Zie voor overige attentiedieren (die nu niet uitgehouden hoeven worden) onder 'dierwelzijn'.

Opmerkingen:

Veel kreupele koeien, ligt aan huisvesting en behandeling (niet tijdig bekappen)

Wordt eigenlijk nooit pijnstilling gebruik bij de koeien, wel bij de kalveren. Dit terwijl er wel koeien ernstig kreupel zijn of mastitis hebben.

Leverbot onlangs aangetoond in de mest, dus nu moeten alle koeien behandeld worden met Tribex tegen leverbot, in de droogstand ivm lange wachttijd voor de melk.

7) Jongvee opfok

Voeding en water: 3

Huisvesting: 3

Dierenwelzijn: 2

Kalveren Aantal Streefw. Score

Diarree 100 40 1

Navelontsteking 2 3 4

Longontsteking 5 5 3

Parasitaire aandoeningen 0 5

Dood binnen 24 uur 2 2 5

Dood na 24 uur 4 4 2

Ringschurft 10 10 2

7) Jongvee opfok - vervolg

[X] (akkoord) - Incidentie dierziekten jongvee, ingevuld door veehouder, voor gezien en akkoord verklaren.

Opmerkingen:

Kalverdiarree blijft een probleem. Er is afgelopen half jaar gestart met rotavec, dat heeft volgens Gerrit niet geholpen.

We gaan nu toch weer rota enten om te kijken of dit nu wel wil werken. Biestvoorziening besproken.

Longontsteking gaat met name slecht bij dieren die niet gevaccineerd zijn. Maar ook de kalveren die wel gevaccineerd zijn krijgen soms longontsteking. In dec is daar onderzoek naar gedaan, geen verwekker aangetoond helaas, dus waarschijnlijk ligt het aan de huisvesting.

Ook bij het jongvee overbezetting: nu ook toch weer in een heel aantal iglo's twee kalveren. Gerrit geeft aan dat in de hokjes waar twee kalveren in zitten ook erger diarree heerst! Geen goed idee dus twee kalveren per hokje. Hokjes zijn wel schoner dan normaal, er is nu een stagiair die de hokken schoonspuit. In de overbezetting zit ook een deel van de verklaring van de diarree.

Voeding kalveren op dit moment: 2 l 2x daags, tussendoor 1 liter water. Dit is te weinig voor de kalveren, helemaal met dit warme weer. Besproken, maar Gerrit vindt het geen goed idee om weer naar 3 lter te gaan en drie keer daags is echt geen optie, meer water ook niet omdat de kalveren dan in de avond hun melk minder goed drinken. Krijgen nu geen ruwvoer.

Iets oudere kalveren hebben wat ringschurft, lage weerstand?

Visitebrief

Naam: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
Telefoonnummer(s): [REDACTED]
Fax: [REDACTED]

Datum: 11 09 2017
Aankomsttijd: 10:50
Vertrektijd: 12:30
UDN: [REDACTED]
Dierenarts: [REDACTED]
Reden van bezoek: Bedrijfsbezoek rund rbb
Volgende afspraak:

Visite verslag

melkvee >2jr

RBB:

Aantal kalveren onthoofd, controle bijspenen en navels, neusenting:
0046 47 51 57 58 59 60 63 64 68 en 4783 84 85 86 87 88 89 92.

Kalf 0063 drinkt bij andere kalf, uit elkaar zetten. Navel andere kalf nat, maar niet ontstoken.

Bijna alle kalveren zitten met z'n tweeën in een hokje, verschillende leeftijden bij elkaar. Een aantal hebben toegang tot hooi, maar nu geen water en geen brok. Kalveren staan te mager, te weinig groei voor de leeftijd. Dit geldt ook voor de kalveren in de strohokken, waarvan een aantal al 4 5 maand zijn maar te mager en te klein zijn.

De kalveren in de groepsiglo lopen buiten in de stront, is erg vies, kunnen wel droog liggen.

Gerrit geeft aan dat de kalveren 2x daags 2,5 liter weipoeder 150 gram krijgen. Ze krijgen tussendoor meestal water, en een paar kalveren hebben toegang tot hooi. Dit is echt te weinig om van te groeien!

1 kalf vooraan heeft erge diarree, die krijgt op dit moment geen medicijnen en alleen maar water, zonder elektrolieten. Ze moet ook energie binnen krijgen en elektrolieten. Advies om haar tenminste 4x daags te geven, waarvan 2x daags 1,5 L melk en 2x daags 2 liter water met elektrolieten. Daarnaast pijnstilling spuiten (afgegeven aan gerrit) en behandeling met Halocur in zetten.

In 1 hokje ligt een dood kalf.

Er gaan de laatste tijd weer meerdere kalveren dood, diarree en slapte.

Droge koeien: De meeste droge koeien staan buiten en krijgen niets bijgevoerd. Een aantal kalven af buiten, sommige in het grote hok achter de paardenstal. Ze krijgen geen mineralen gevoerd. Dit is geen goed droogstandrantsoen en moet aangepast worden. Laat z.s.m. de voeradviseur van de Heus een passend rantsoen maken, ook al betekend dat dat ze binnen gevoerd moeten worden!

De droge koeien worden niet behandeld tegen leverbot, terwijl dat wel het advies is omdat we al meerdere malen hebben aangetoond dat er een flinke leverbotbesmetting is onder de koeien! [REDACTED] geeft aan dat de droge koeien een stukje van de ligboxen stal + voerhek krijgen, zodat ze de droge koeien vast kunnen zetten om te behandelen en beter kunnen voeren. Dit laatste is een goed idee, maar let op: er moet voor iedere droge koe een plek zijn aan het voerhek om te vreten en een ligbox zijn om te liggen!

[REDACTED] geeft aan contact gehad te hebben met iemand voor de kalveropfok, die gaf aan dat de Rotavec vaccinatie geen enkele zin heeft. Ik heb dit weerlegt, maar toch wil [REDACTED] het niet meer.

Dit laatste genoemde plan gaat ten koste van de ruimte voor de koeien. Er worden op dit moment pakweg 170 koeien gemolken, die ook allemaal in de ligboxen stal staan (oneveer 100/110 ligboxen, 90 voerplekken?). Nu staan ze ook overdag gedeeltelijk binnen en in de nacht gaat een groep naar buiten omdat er te weinig plek is. Op het moment van het bezoek is er twee uur eerder gevoerd, wordt het voer op de voergang al wat warm en is het flink onrustig in de stal aan het voerhek. Koeien stoten elkaar weg om bij het voer te kunnen. Dit ten gevolge van de flinke overbezetting! Risico's zijn al eerder besproken en nu ook weer. Wordt niets mee gedaan, er wordt nog steeds gezocht naar een bedrijf voor [REDACTED] maar dit schiet nog niet op. Een aantal koeien van [REDACTED] wordt gemolken.

Ik ben dit keer niet tussen de koeien doorgelopen.

4 koeien opgevoerd voor dracht/wuil. Aantal wordt afgevoerd.

Plan om voor de koeien achter de jongveestal een strohok te maken en dan daar een deel van de koeien te huisvesten. Er is een waterpunt, maar er kan niet gevoerd worden! Dit is een probleem, de koeien moeten echt wel continue toegang tot voer hebben. Dat geldt voor dit nieuwe hok, maar ook voor de koeien in de ligboxenstal, de voergang moet gewuld zijn. [REDACTED] zegt dat ze de koeien in het strohok naar de ligboxen stal kunnen gaan, maar dat zal niet altijd kunnen. Daarnaast krijgen de koeien in de ligboxenstal nog minder boxen tot hun beschikken en minder voerhek doordat de droge koeien in de ligboxenstal gehuisvest gaan worden.

Vanaf nu tot aan de kerst wordt er geen kaas gemaakt, dat scheelt in de tijd. Advies om dan nu echt de klauwgezondheid en leverbotbehandeling droge koeien aan te pakken!

Paratbc uitslag besproken, 1 koe wordt afgevoerd, zie uitslag.

Volgende afspraak over een maand, we bellen van te voren.

Naam dierenarts:

[REDACTED]

[REDACTED]

Factuurregels

Afleverdatum	Soort	Omschrijving	Aantal
11 09 2017	melkvee >2jr	Bedrijfsbezoek rund visite	1
	melkvee >2jr	Koeien invoelen	1

[REDACTED]

Visitebrief

Naam: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
Telefoonnummer(s): [REDACTED]
[REDACTED]
Fax: [REDACTED]

Datum: 20 10 2017
Aankomsttijd: 12:45
Vertrektijd: 12:45
UDN: [REDACTED]
Dierenarts: [REDACTED]
Reden van bezoek : Bedrijfsbezoek rund rbb
Volgende afspraak:

Visite verslag

melkvee >2jr

Vruchtbaarheid:

Drachtscore:

- geen koeien gevoeld. [REDACTED] had bericht niet gehoord, staan geen koeien vast.

Therapie evaluatie:

-

Behandelingen:

-
-

Productie/Voeding:

Staan heel veel koeien aan het voerhek, slechts voor de helft ligt voer voor. Staat koe op de voergang, liep buiten en is schraal. Alle koeien staan nu binnen, alleen wat jongvee buiten. Zware overbezetting in de stal.

Er wordt verse mais gevoerd, kuil heeft niet dicht gezeten. Stabiliteit en verteerbaarheid is hierdoor minder, apart kuiltje met vers mais is beter zodat grote kuil minstens 3 weken dicht kan zitten.

Uiergezondheid:

Jongvee:

10x Rispoval: 4792,4798,4801,4804,0066,0067,0068,0069,0700,?

11x onthoord: 4798, 4799 (bijspeen),4800, 4801,4804 (bijspeen),0066,0067,0068,0069,0070,?

0070 heeft abces onder kaak, is hard en hangt los. Afwachten.

0066 longontsteking en dikke klauw rechtsvoor, komt pus uit: peri-arthritis: 5 dagen Procopen spuiten 5cc dagelijks.

Eenlingboxen zijn onvoldoende opgestrooid, aantal erg natte ondergrond.

Overig:

Zware overbezetting bij de kalveren op de roosters: achterste hok heeft 10 boxen en 16 kalveren, hok ervoor ook meer kalveren dan boxen. Bovendien ligt er enorme broeiend kuilvoer voor; resten dienen weggeschoven te worden en vers voer dagelijks verstrekken.

GD aansturing BVD is onduidelijk, 20 jonge kalveren moeten individueel op virus onderzocht worden, mogelijk vanwege veterinaire eenheid.

BBP ondertekent

Actiepunten volgende bezoek:

- Dick neemt contact op met praktijk om vaste afspraak te maken, vrijdag is [REDACTED] er niet.
- Dick neemt contact op met GD om BVD status uit te zoeken: moeten 20 kalveren nog getapt omdat veterinaire eenheid niet op orde is.

Naam dierenarts: J. [REDACTED]

Factuurregels

Afleverdatum	Soort	Omschrijving	Aantal
20 10 2017	melkvee >2jr	Bedrijfsbezoek rund visite	1
	melkvee >2jr	Bedrijfsbegeleidingstijd per minuut	105
	melkvee >2jr	Contacttijd per minuut	105
	melkvee >2jr	reistijd per minuut	35
	melkvee >2jr	Avuloxil 12 injectoren	1

Logboekregels

Bedrijfslocatie: Melkvee
UBN Nummer:
Logboek: Logboek melkvee > 2 jaar
Soort: melkvee >2jr
Aantal dieren: 100

Omschrijving	Aantal	Wachttijd	Dosering	Indicatie	# dieren	Batch nr.	Toeg.
	Datum	Reg nr.	Opmerkingen	Toediening.	Duur beh.(D)	vdatum	Off-label
Avuloxil 12 injectoren	1	Melk: 3.5 (D), Eieren: , Vlees: 7 (D)	3x met interval v an 12 uur	Zie bijsluiter	100	76904600	Nee
	20 10 2017	REG NL 9427		In de uier		31 07 2018	Nee
* Wachttijden: U = Uren, D = Dagen, M = Melkmalen, vdatum = vervaldatum							

Visitebrief

Naam: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
Telefoonnummer(s): [REDACTED]
Fax: [REDACTED]

Datum: 20 11 2017
Aankomsttijd: 14:46
Vertrektijd: 14:46
UDN: [REDACTED]
Dierenarts: [REDACTED]
Reden van bezoek : Bedrijfsbezoek rund rbb
Volgende afspraak:

Visite verslag

melkvee >2jr

Vruchtbaarheid:

Drachtscore:

- 2 drachtig die eigenlijk weg moesten, zijn 2,5 maand drachtig, schrale en moeilijk ter been: advies is droogzetten en evt afvoeren.

Therapie evaluatie:

-

Behandelingen:

-
-

Productie/Voeding:

Uiergezondheid:

Celgetal ca. 260.000. Sinds kort weer individueel celgetal bepaald. Hoogcelgetal koeien langsgelopen, 2 opgevoeld: zijn gust en worden afgevoerd. Vanwege risico op kruisbesmetting heb ik geadviseerd om voor te behandelen (dipmiddel op melkzuurbasis, geen 4XLA, maar geregistreerd middel) en dit standaard te blijven doen vanwege hoge infectiedruk. Gebruik vervolgens 1 doek per koe, liefst papier.

Jongvee:

4808 was vorige keer onthoord en neusenting gehad.

10x onthoord en neusenting: 4811, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 22, 23 + zonder oormerk.

3x kleine navelbreuk: 4813, 14, 19, afwachten en hercontrole.

Overig:

Overname [REDACTED] gaat niet door. Stal nog steeds zwaar overbezet, voorlopig lijkt er geen verandering te komen.

Droge koeien lopen tussen de koppel, en er staat een koppel melkkoeien in het zandhok. Dit is geen goede situatie voor de droge koeien. Deze moeten echt als aparte koppel gehuisvest worden en ook fatsoenlijk droogstandsrantsoen krijgen, met extra mineralen. Biestkwaliteit meet [REDACTED] met refractometer (heel goed!) maar komt nooit boven 21 dus biestkwaliteit is onvoldoende vanwege onjuist rantsoen.

Actiepunten volgende bezoek:

-

Naam dierenarts [REDACTED]

Factuurregels

Afleverdatum	Soort	Omschrijving	Aantal
20 11 2017	melkvee >2jr	Procapien op. pro injectie 100 ml	2
	melkvee >2jr	Bedrijfsbezoek rund visite	1
	melkvee >2jr	Koeien invoelen	1
	melkvee >2jr	Koe niet tochtig/ niet tochtig gezien	2
	melkvee >2jr	Begeleidingstijd per minuut incl scan	15
	melkvee >2jr	Bedrijfsbegeleidingstijd per minuut	75
	melkvee >2jr	Contacttijd per minuut	90
	melkvee >2jr	reistijd per minuut	30

Logboekregels

Bedrijfslocatie: Melkvee
 UBN Nummer: XXXXXXXXXX
 Logboek: Logboek melkvee > 2 jaar
 Soort: melkvee >2jr
 Aantal dieren: 100

Omschrijving	Aantal	Wachttijd	Dosering	Indicatie	# dieren	Batch nr.	Toeg.
	Datum	Reg nr.	Opmerkingen	Toediening.	Duur beh.(D)	vvdatum	Off-label
Procapien op. pro injectie 100 ml	2	Melk: 6 (D), Eieren: , Vlees: 14 (D)	1ml/15kg LG, ge d 3 dgn	Zie bijsluiter	100	17102701	Nee
	20 11 2017	REG NL 102321		In de spier		01 04 2021	Nee

* Wachttijden: U = Uren, D = Dagen, M = Melkmalen, vdatum = vervaldatum

Visitebrief

Naam: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
Telefoonnummer(s): [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Fax: [REDACTED]

Datum: 14 12 2017
Aankomsttijd: 10:20
Vertrektijd: 11:20
UDN: [REDACTED]
Dierenarts: [REDACTED]
Reden van bezoek : Bedrijfsbezoek rund RBB
Volgende afspraak:

Visite verslag

melkvee >2jr

Aantal kalveren onthoofd, incl pijnstilling, controle navels en bijspenen: 0071 72 73, 4824 29 en 1 zonder oornummer. Ook alle 6 neusenting rispoel gegeven.
Kalveren staan allemaal alleen in een iglo, dat is heel goed! Daarnaast liggen ze nu in een dik pak stro, droog. Ook echt een verbeterpunt. En bij de iets oudere kalveren is hooi beschikbaar.
Kalveren staan nog wel mager, weinig groei.

Bij de iets oudere kalveren is een stromuur gebouwd zodat de wind (en sneeuw) er niet vol in kan waaien. GOed zo! Toch nog wel iets een hoestje, individueel dier. Advies om deze dieren novem te spuiten en indien koorts ook Florkem spuiten.

Niet tussen de koeien doorgelopen, maar wel over de voergang. Staat erg vol in de stal. Met een snelle telling kom ik op 165 dieren (65 staan te vreten, aantal plekken leeg en ongeveer 100 liggen of staan). Er ligt wel veel voer voor de koeien, dat is een plus. Conditie laat de wensen over, veel koeien die te krap in conditie zijn. Daarnaast staan de droge koeien tussen de koeien, net als een aantal pinken. Dit voer wat er voor ligt is te ruim voor de droge koeien en ook niet geschikt voor deze jonge pinken! Advies om deze dieren apart te voeren (in apart deel van de stal of andere stal).

Ongeveer 20 koeien staan in de potstal achter de kalverstal. De koeien gaan 4x daags volgens [REDACTED] naar de ligboxen stal om te vreten, onduidelijk of er dan een ander groepje naar de potstal gaat. Ik heb aan de achterzijde geen water gezien, misschien aan de voorzijde. Geen ideale situatie, koeien moeten ten alle tijden beschikking hebben over voer (en water als dat er niet is).

Duidelijke overbezetting, er worden nu wekelijks 2 koeien afgevoerd, dus de overbezetting blijft voorlopig. Er is de afgelopen periode kaas gemaakt omdat er veel vraag naar kleine kaasjes was. Nu wordt er weer geleverd.

Aantal koeien ingevoeld, 1 niet drachtig gaat weg, 1 tochtig, 1 13 weken drachtig.

Op 28 dec om 10.30 kom ik voor het koekompas. Dan ook 5 pinken BVD tappen (4741 t/m 4801).

Naam dierenarts: [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Factuurregels

Afleverdatum	Soort	Omschrijving	Aantal
14 12 2017	melkvee >2jr	Bedrijfsbezoek rund visite	1
	melkvee >2jr	Koeien invoelen	1

Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm Zuid Dierenwelzijn Landbouw
Teamleider: [REDACTED]
Inspecteur(s): [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.

Onderzoeksnummer NVWA: 140481
Rapportnummer: 106830

1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Relatienummer:

Naam bedrijf:

Rechtsvorm:

Vestigingsadres:

Postcode en vestigingsplaats:

Gemeente van vestiging:

Inschrijvingsnummer KvK:

2) Overtreder:

BSN

Naam

Voornamen

Geboortedatum

Geboorteplaats

Geboorteland

Nationaliteit

Woonadres

Postcode en Woonplaats

Woongemeente

Land

3) Overtreder:

BSN

Naam

Voornamen

Geboortedatum

Geboorteplaats

Geboorteland

Nationaliteit

Woonadres

Postcode en Woonplaats

Woongemeente

Land

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Artikel overtreding	: Artikel 2.1 lid 1 van de Wet dieren
Omschrijving overtreding	: Het benadelen van het welzijn van runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren.
Omschrijving overtreding	: Het onthouden van de nodige verzorging aan runderen en een paard.
Artikel overtreding	: Artikel 1.6 lid 2 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen wordt onvoldoende ruimte gelaten voor hun fysiologische en ethologische behoeften.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid c van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen die ziek of gewond lijken zijn niet onmiddellijk op passende wijze verzorgd.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid e van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen krijgen geen een voor dat dier toereikende hoeveelheid gezond en voor de soort en de leeftijd geschikt voer toegediend op een wijze die past bij het ontwikkelingsstadium van het dier.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid f van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toegang tot een toereikende hoeveelheid water van een passende kwaliteit, en kunnen niet op een andere wijze aan hun behoefte aan water voldoen.
Artikel overtreding	: Artikel 1.8 lid 2 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Behuizingen, waaronder begrepen de vloer, waarin runderen verblijven zijn niet op zodanige wijze ontworpen, gebouwd en onderhouden dat bij de dieren geen letsel of pijn wordt veroorzaakt en bevatten scherpe randen of uitsteeksels waaraan de dieren zich kunnen verwonden.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Artikel overtreding	: Artikel 1.8 lid 3 van het Besluit houders van dieren.	Inspectie
Omschrijving overtreding	: In de ruimte waarin runderen worden gehouden, worden materialen gebruikt die ongeschikt of schadelijk zijn voor het dier.	Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.
		Datum 11-11-2019
Artikel overtreding	: Artikel 1.28 lid 2 van het Besluit houders van dieren.	Onze referentie 140481/106830/25992
Omschrijving overtreding	: Een houder van dieren handelt niet overeenkomstig het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan dat in overleg met hem is opgesteld.	
Artikel overtreding	: Artikel 2.4 lid 5 van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: Voor meerdere runderen is niet zo spoedig mogelijk een dierenarts geraadpleegd.	
Artikel overtreding	: Artikel 2.4 lid 7 van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: Het toegediende voer alsmede de wijze van toediening brengt runderen onnodig lijden of letsel toe.	
Datum vaststellen overtreding	: 19 en 20 december 2017	
Tijdstip vaststellen overtreding	: 14.10 en 10.00 uur	
Plaats vaststellen overtreding	: XXXXXXXXXX	
Datum opmerking overtreder	: 19 en 20 december 2017	
Datum dagtekening rapport	: 11 januari 2018	
Aantal bijlagen bij rapport	: 9	
Soorten bijlagen	: ☐ Bewijs van ontvangst rechthebbende/overtreder	
	: ☒ Foto's	
	: ☒ Veterinaire verklaring	
	: ☐ Taxatierapport	
	: ☐ Bevindingenbrief, nummer	
	: ☒ Anders, namelijk melding	
	: ☒ Anders, namelijk berekende sterfte	
	: ☒ Anders, namelijk overzicht bedrijf	
	: ☒ Anders, namelijk LOD	
	: ☒ Anders, namelijk visitebrieven + koekompas	

Onze referentie: 140481/106830/25992

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekenden, [REDACTED] inspecteurs met toezichthoudersnummers [REDACTED] toezichthouders van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, berichten u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen is opgesteld naar aanleiding van een inspectie (3914927) in het kader van Welzijn meldingen. Via de meldkamer van de NVWA had ik, toezichthouder [REDACTED] een melding ontvangen omtrent intrekking van de erkenning als melkleverancier van de maatschap [REDACTED]. Reden voor de negatieve beoordeling was een overbezetting bij zowel het melkvee als het jongvee, het niet tijdig evalueren van het bedrijfsbehandelplan, een onvolledige registratie van diergeneesmiddelen en een onvoldoende hygiëne bij een deel van het jongvee.

Bijlage 1: Deze melding is als bijlage 1 bij dit rapport gevoegd.

Voorafgaand aan de inspectie had ik, toezichthouder [REDACTED] de sterfte op basis van de I&R-gegevens voor dit bedrijf berekend. Hierbij zag ik dat de sterfte voor meerdere leeftijdscategorieën vanaf in ieder geval 2014 bovengemiddeld hoog was geweest op dit bedrijf.

Bijlage 2: Een overzicht van de berekende sterfte is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd.

Tijdens deze inspectie werd ik vergezeld door toezichthoudend [REDACTED] [REDACTED] eveneens werkzaam bij de NVWA.

Locatie:

Bevindingen 19-12-2017:

Op dinsdag 19 december 2017 omstreeks 14.10 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED] mij op bovenstaande locatie. Ik trof hier een jongeman die zich aan mij bekendmaakte als de zoon [REDACTED] van de houder. Ik heb mij aan hem gelegitimeerd als toezichthouder van de NVWA door het tonen van mijn legitimatiebewijs, en hem het doel van onze komst medegedeeld.

Gerrit van Woudenbergh gaf aan dat zijn vader afwezig was, maar wel graag bij de inspectie aanwezig wilde zijn. Daarom was het verzoek om de volgende dag terug te komen. Nadat wij aangegeven hadden dat wij in ieder geval een ronde langs het vee wilden maken, heeft Gerrit van Woudenbergh nogmaals met zijn vader overlegd. Hierop gaf hij aan dat hij met ons een ronde over het bedrijf wilde maken. Vervolgens zijn wij gestart met onze inspectie.

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij bedrijfskleding (overall en laarzen) afkomstig van het bedrijf aangetrokken.

Bijlage 3: Als bijlage 3 heb ik, toezichthouder [REDACTED] een plattegrond van de verschillende bedrijfsgebouwen bijgevoegd.

Bijlage 4: Tijdens de controle hebben wij, toezichthouders [REDACTED] foto's gemaakt. Deze foto's zijn als bijlage 4 bij dit rapport gevoegd.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Bijlage 5: Toezichthoudend dierenarts Langedijk heeft een veterinaire verklaring opgesteld omtrent zijn bevindingen tijdens deze inspectie. Deze veterinaire verklaring is als bijlage 5 bij dit rapport gevoegd.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Iglo's 1

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag circa 14 kalveren gehouden in kalveriglo's naast de ligboxenstal. Ik zag geen afwijkingen bij deze kalveren.

Strohok loods (potstal)

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag ca. 13 runderen gehouden in een strohok aan de achterzijde van de loods. Ik zag dat de hygiëne in delen van dit strohok matig was, maar dat de hier gehouden runderen allemaal over een schone en droge ligplaats konden beschikken.

Ik zag in dit strohok één rund (ID-code [REDACTED]) plat op de grond liggen. Ik zag dat dit rund weinig tekenen van leven vertoonde. Volgens Gerrit van Woudenbergh had dit rund waarschijnlijk Listeria, en lag het sinds gisteren plat. Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] gaf aan dat dit rund met spoed door een dierenarts beoordeeld moest worden.

Ligboxen loods

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag drie naast elkaar gelegen hokken met ligboxen. Ik zag van achter naar voren respectievelijk 10 (hok 1), 15 (hok 2) en 19 (hok 3) stuks jongvee gehouden in deze hokken. Ik telde dat er in hok 2 en hok 3 niet voor elk rund een ligbox aanwezig was. Ik telde 14 ligboxen in hok 2 en 17 ligboxen in hok 3.

Ik zag dat de ligboxen in hok 1 vervuild waren met natte mest en urine. Ik zag sporen van natte en opgedroogde mest aan de poten, buiken en achterhand van de in dit hok gehouden runderen. Hierdoor wist ik dat deze runderen niet over een schone en droge ligplaats konden beschikken.

Kalveren strohokken loods

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag in totaal 25 kalveren gehouden in 3 strohokken achterin de loods.

Ik zag 13 kalveren in hok 1, 9 kalveren in hok 3 en 3 kalveren in hok 4. Ik zag dat hok 2 tijdens de inspectie niet in gebruik was, maar dat in dit hok een omgevallen voersilo lag.

Ik zag dat de kalveren in hok 3 geen beschikking hadden over een geschikt voerhek, maar dat een landbouwhenk als voerhek fungeerde. Ik zag dat de openingen in dit hek niet geschikt waren om als voerhek te fungeren, maar dat de kalveren bij het vreten met de nek tegen dit hek aankwamen, en hier hinder van ondervonden.

Iglo's 2

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag achter de stallen in een sleufsilo nog 7 kalveren individueel gehouden in kalveriglo's. Ik zag één kalf plat in het stro liggen. Ik zag dat dit kalf een lusteloze indruk maakte, en niet overeind kwam. Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] gaf aan dat dit kalf ook zo spoedig mogelijk door een dierenarts onderzocht diende te worden.

Groepsiglo

Verder zag ik, toezichthouder [REDACTED] een groepsiglo met vier oudere kalveren (ID-codes [REDACTED], geboren tussen 17-10-2017 en 29-10-2017). Ik zag dat deze kalveren tijdens de inspectie geen beschikking hadden over drinkwater. Ik zag wel vier voerbakjes voor dit hok, waarbij ik in drie bakjes nog een restje melk zag.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Ligboxenstal

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag circa 90 runderen (melkvee) gehouden aan de linkerzijde van de ligboxenstal. Ik zag dat de runderen in dit stalgedeelte met de poten in de mest stonden, omdat de mest boven de roosters stond. Ik zag dat de roostervloer niet meer zichtbaar was, maar bedekt was met enkele centimeters mest. Ik schatte dat er slechts 50 ligboxen beschikbaar waren in dit gedeelte van de stal. Hierdoor wist ik dat niet alle runderen tegelijk over een schone en droge ligplaats konden beschikken.

Ik zag circa 120 runderen gehouden aan de rechterzijde van de ligboxenstal. Ik zag dat ook hier de mest boven de roosters stond, en de runderen met hun poten in een laag mest moesten staan. Ik schatte dat slechts 60 ligboxen beschikbaar waren in dit gedeelte van de stal.

Ik zag dat er achterin de stal een doorgang was tussen de twee stalgedeelten, waardoor de hele ligboxenstal als één geheel te beschouwen is. Ik schatte dat hier in totaal 210 runderen gehouden werden, met slechts 110 ligboxen. Ik zag dat er naast de ligboxen geen geschikte ligplaatsen beschikbaar waren. Verder schatte ik dat er slechts 105 vreetplekken beschikbaar waren.

Vanwege de grote hoeveelheid runderen in de stal, was het voor ons niet mogelijk om de runderen in de stal fysiek te beoordelen. Daarom hebben we besloten om de volgende dag terug te keren, voor een meer uitgebreide inspectie.

[REDACTED] vertelde ons desgevraagd dat een dierenarts van [REDACTED] hun vaste dierenarts was. Nadat hij dit bij zijn vader nagevraagd had, vertelde hij ons dat de dierenarts nog niet gebeld was, maar nu wel gebeld zou worden.

Hierop hebben wij het bedrijf verlaten, nadat wij aan [REDACTED] medegedeeld hadden dat wij contact op zouden nemen met het team bestuurlijke maatregelen van de NVWA (TBM NVWA), en dat er mogelijk een besluit opgelegd zou worden. Verder hebben wij hem verzocht om aan zijn vader mee te delen dat er een dierenarts ingeschakeld moest worden, de mest van de roosters verwijderd moest worden en de overbezetting opgeheven moest worden.

Contact dierenartsenpraktijk / TBM NVWA

Toeziethoudend dierenarts [REDACTED] heeft telefonisch contact opgenomen met dierenartsenpraktijk [REDACTED]. Hij kreeg te horen dat de betreffende dierenarts niet aanwezig was, maar zo spoedig mogelijk contact met hem zou opnemen.

Vervolgens heb ik, toezichthouder [REDACTED] telefonisch contact opgenomen met TBM NVWA, en de situatie aan hen voorgelegd. We hebben met hen afgesproken dat er een spoedbesluit zou worden opgelegd met betrekking tot de mest boven de roosters en de overbezetting in de ligboxenstal, en eventueel voor het inschakelen van een dierenarts voor de twee zieke runderen (afhankelijk van of de houder zelf zijn dierenarts zou inschakelen).

Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] heeft vervolgens meerdere malen contact gehad met ULP Harmelen (eerst met een medewerkster op de praktijk, later met dierenarts Joost Segeren). In eerste instantie bleek dat de houder (dhr. Van Woudenbergh) wel gebeld had, maar een afspraak had gemaakt voor de volgende dag. Hierop heeft toezichthoudend dierenarts Langedijk aangegeven dat het noodzakelijk was dat er nog deze dag een dierenarts langs zou komen. [REDACTED] heeft dit vervolgens op ons verzoek overlegd met [REDACTED] en uiteindelijk afgesproken om nog op dezelfde dag langs te komen.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Hierop heb ik, toezichthouder [REDACTED] nogmaals contact gehad met TBM NVWA, en doorgegeven dat de houder zelf al een dierenarts had ingeschakeld.

Vervolgens ontving ik, toezichthouder [REDACTED] per e-mail een spoedbesluit, dat wij op het politiebureau te [REDACTED] hebben uitgeprint.

Bijlage 6: Het besluit met referentie BBB/AVM/AVM/U-17/32344 is als bijlage 6 bij dit rapport gevoegd.

Op dinsdag 19 december 2017 omstreeks 17.50 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED] mij opnieuw op bovenstaande locatie. Hier trof ik een persoon die zich aan mij bekendmaakte als [REDACTED] maat in de maatschap en houder van het vee. Ik heb mij aan hem gelegitimeerd als toezichthouder van de NVWA door het tonen van mijn legitimatiebewijs, en hem het doel van onze komst medegedeeld. Ik heb in het kort onze bevindingen met [REDACTED] besproken, en hem een kopie van het besluit uitgereikt. [REDACTED] gaf aan dat het lastig is om een stal te huren, maar dat de maatschap al een stal huurde aan de Gerverscop 2 te Harmelen. Verder vertelde hij dat de dierenarts er al aan kwam, en dat de mest werd geregeld.

Ik heb dhr. Van Woudenbergh hierop aangegeven dat wij de volgende dag tussen 10.00 en 11.00 uur terug zouden komen voor een meer uitgebreide controle (ook betreffende de registratie van zijn runderen), en voor een hercontrole op de eerste maatregel in het besluit (het verwijderen van de mest boven de roosters). Vervolgens arriveerde dierenarts [REDACTED], die zich aan ons bekendmaakte en aangaf bij het pink en het kalf te gaan kijken. Hierop hebben wij het bedrijf verlaten.

Bevindingen 20-12-2017

Op woensdag 20 december 2017 omstreeks 10.00 uur bevonden wij, toezichthouders [REDACTED] ons op bovenstaande locatie. Hier troffen wij de ons bekende [REDACTED]. Wij hebben ons aan hem gelegitimeerd als toezichthouder van de NVWA door het tonen van onze legitimatiebewijzen, en hem het doel van onze komst medegedeeld.

Dhr. Van Woudenbergh vertelde ons dat het de opzet was dat zijn zoon ([REDACTED]) zou gaan melken in Gerverscop, maar dat dit niet kon in verband met de wetgeving. Verder was de mest naar de loods gepompt, en zou deze vandaag worden afgevoerd naar Gerverscop. Ook meldde hij ons dat de twee zieke dieren gisteren door de dierenarts waren geëuthanaseerd.

Tenslotte vertelde [REDACTED] dat de melk sinds 14 dagen weer werd opgehaald (door dezelfde verwerker), en dat er geen vee meer buiten liep.

Tijdens deze inspectie werden wij vergezeld door toezichthoudend dierenarts [REDACTED] [REDACTED] toezichthoudernummer [REDACTED], en toezichthouder [REDACTED] toezichthoudernummer [REDACTED] eveneens werkzaam bij de NVWA.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij schone en ontsmette laarzen en een nieuwe wegwerpoverall, afkomstig van de NVWA, aangetrokken.

Datum
11-11-2019

Hierop zijn wij gestart met onze inspectie.

Onze referentie
140481/106830/25992

Iglo's 1

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen opnieuw geen afwijkingen bij de kalveren in de iglo's naast de ligboxenstal.

Strohok loods (potstal)

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen ca. 70 runderen gehouden in een strohok aan de achterzijde van de loods (het merendeel van deze runderen werd de dag ervoor in de overbezette ligboxenstal gehouden). Wij zagen dat dit hok recent was opgestrooid, maar dat de runderen nauwelijks bewegingsruimte hadden. Wij zagen dat alle runderen net allemaal tegelijk konden liggen, maar daarbij nauwelijks ruimte meer over hadden om zich door het hok te bewegen. Wij zagen runderen die over een ander rund heen liepen om zich door het hok te verplaatsen. Wij zagen dat zich slechts één drinkbak (een sneldrinker) in dit hok bevond, en dat deze drinkbak zich in een hoek van het hok bevond. Verder zagen wij dat deze runderen tijdens de inspectie geen voer ter beschikking hadden.

Iglo's 2

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen 6 kalveren individueel gehouden in kalveriglo's in de sleufsilos. Wij zagen dat één kalf een futloze indruk maakte, en wij zagen sporen van diarree in de kalveriglo.

Verder zagen wij dat de kalveriglo's aan de achterzijde in een laagje water stonden, waardoor het stro in de iglo's onvoldoende droog was. Wij zagen ook dat dit water vervuild was met mest en urine, waardoor besmetting van de ene iglo op de andere iglo kon worden overgedragen. Hierdoor wisten wij dat de hygiëne van deze kalveren onvoldoende was.

Groepsiglo

Tenslotte zagen wij, toezichthouder [REDACTED] nog steeds vier kalveren gehouden in de groepsiglo. We zagen dat deze kalveren opnieuw tijdens de inspectie geen drinkwater ter beschikking hadden. Verder zagen wij dat de hygiëne van deze groepsiglo slecht was.

Kalveren strohokken loods

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen in totaal 24 kalveren gehouden in 3 strohokken achterin de loods.

Wij zagen 13 kalveren in hok 1, 8 kalveren in hok 3 en 3 kalveren in hok 4. Wij zagen dat de kalveren in hok 3 nog steeds geen beschikking hadden over een geschikt voerhek.

Ligboxen loods

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen nog dezelfde aantallen runderen gehouden in de hokken met ligboxen in de loods. Hierdoor wisten wij dat in hok 2 en hok 3 onvoldoende ligboxen aanwezig waren voor de aantallen runderen.

Wij zagen dat in hok 1 voornamelijk kalveren gehouden werden (bijv. ID-code [REDACTED] en [REDACTED] in hok 2 en hok 3 voornamelijk pinken (jongvee ouder dan een half jaar). Wij zagen dat de runderen in hok 1 nog steeds niet over een schone en droge ligplaats konden beschikken. Ook zagen wij een uitstekende poot van een omgevallen voersilo die door het voerhek in hok 1 stak. Wij zagen dat de hier gehouden runderen zich aan deze uitstekende poot zouden kunnen verwonden. Tenslotte zagen wij dat de voergoot voor met name hok 3 vervuild was met mest en oude voerresten, waardoor het voer verontreinigd werd.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Afkalfstal (strohok) loods

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen twee runderen gehouden in een strohok vooraan in de loods. We zagen allerlei houten, metalen en kunststof materialen opgeslagen in dit hok, zoals houten platen, planken, kunststof tonnen en een hooivork. We zagen dat de in dit hok gehouden runderen vrije toegang hadden tot deze materialen. Hierdoor wisten wij dat deze runderen toegang hadden tot voor hen schadelijke materialen.

Paard

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen een paard gehouden in een paardenbox in de loods. We zagen dat de hoeven van dit paard te lang waren en dat de hoeven aan de voorkant licht omhoog krulden. Hierdoor kregen wij de indruk dat er gedurende langere tijd geen hoefverzorging meer had plaatsgevonden.

Ligboxenstal

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen dat het mestpeil in de ligboxenstal was gedaald ten opzichte van de vorige dag, en niet meer boven de roosters stond. We zagen dat het niveau van de mest nog wel hoog was, en op plaatsen in de ligboxenstal tussen de roosters stond.

We zagen dat de bezetting in de ligboxenstal gedaald was ten opzichte van de vorige dag, maar dat er nog steeds meer runderen in de stal gehouden werden dan dat er geschikte ligplaatsen in de stal waren. Op basis van de telling van de vorige dag en het aantal runderen in het strohok in de loods, schatten wij dat er ten tijde van deze inspectie ca. 150 runderen in de ligboxenstal gehouden werden (tijdens de I&R-controle van 21 en 22 december waren er in totaal 222 melkkoeien aanwezig op het bedrijf, hetgeen overeen komt met onze schatting van 70 runderen in de potstal en 150 runderen in de ligboxenstal).

Wij telden circa 49 ligboxen aan de linkerzijde van de stal, en 57 ligboxen aan de rechterzijde van de stal (in totaal 106 ligboxen – iets minder dan de schatting van 110 ligboxen die wij de vorige dag hadden gedaan).

Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] heeft een ronde door de stal gemaakt, en de hier aanwezige runderen fysiek beoordeeld (zie veterinaire verklaring).

Vanwege de hoge veebezetting van het strohok in de loods was het voor ons niet goed mogelijk om deze runderen ook fysiek te beoordelen. Desgevraagd gaf dhr. Van Woudenberg aan dat deze runderen omstreeks 16.00 uur terug zouden gaan naar de ligboxenstal. Hierop hebben wij met [REDACTED] afgesproken dat wij eerst de runderen aan [REDACTED] zouden bekijken, en omstreeks 16.00 uur terug zouden komen om ook de runderen uit het strohok in de loods te kunnen beoordelen.

Bevindingen Gerverscop

Op woensdag 20 december 2017 omstreeks 13.15 uur bevonden wij, toezichthouders [REDACTED] ons aan [REDACTED]. Wij troffen hier een mannelijk persoon, die aangaf de eigenaar van de stal te zijn, die gehuurd werd door de maatschap [REDACTED]. Wij hebben ons aan hem gelegitimeerd als toezichthouders van de NVWA door het tonen van onze legitimatiebewijzen, en hem het doel van onze komst bekendgemaakt. De houder gaf aan dat hij al op de hoogte was van onze komst, en dat wij de runderen van maatschap [REDACTED] konden bekijken. Verder gaf hij aan dat de runderen door Van Woudenberg verzorgd werden.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij schone en ontsmette laarzen en een nieuwe wegwerpoverall, afkomstig van de NVWA, aangetrokken.

Wij, toezichthouders [REDACTED] zagen ca. 87 runderen (jongvee en één stier) gehouden in een ligboxenstal. Wij zagen geen afwijkingen betreffende het welzijn van deze runderen.

Hierop hebben wij deze locatie verlaten.

Bevindingen Straatweg 15 (2)

Op woensdag 20 december 2017 omstreeks 16.00 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED] mij opnieuw aan [REDACTED].

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij opnieuw onze laarzen en een wegwerpoverall afkomstig van de NVWA aangetrokken.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat de ca. 70 runderen uit het strohok in de loods verplaatst werden naar de ligboxenstal. Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] heeft ook deze runderen fysiek beoordeeld.

Hierop hebben wij de geconstateerde afwijkingen, en de te nemen maatregelen besproken met [REDACTED].

[REDACTED] gaf aan dat hij zijn kalveren al behandelde met Halocur, en dat de hoefsmid één keer per jaar langskwam om het paard te bekappen. Tenslotte was er inmiddels al één vracht mest afgevoerd.

Ik, toezichthouder [REDACTED] heb met [REDACTED] afgesproken dat hij de visitebrieven van zijn dierenarts en de laatste versie van het bedrijfsgezondheidsplan per e-mail naar mij op zou (laten) sturen. Ook hebben wij benadrukt dat [REDACTED] zijn dierenarts moest inschakelen om een vijftal zieke/kreupele runderen te laten beoordelen.

Hierop hebben wij het bedrijf verlaten.

Documentatie dierenarts

Op vrijdag 22 december 2017 om 11.59 uur ontving ik, toezichthouder [REDACTED], per e-mail een aantal visitebrieven en het Koekompas betreffende de maatschap Van Woudenberg van een administratief medewerkster van [REDACTED]. Ik zag in de visitebrief van 19-12-2017 dat het rund 4584 vanwege een verdenking van hersenverschijnselen door Listeria was geëuthanaseerd. Voor het zieke kalf was geadviseerd om een infuus aan te leggen, maar omdat de zoon van

Bijlage 7

de houder (Gerrit) aan had gegeven dat dit economisch niet rendabel was, is in overleg besloten om ook dit kalf te euthanaseren.

Een kopie van de visitebrief van 19-12-2017 is als bijlage 7 bij dit rapport van bevindingen gevoegd.

In het Koekompas van 22-06-2017 zag ik, toezichthouder [REDACTED] onder andere de volgende opmerkingen / zinsneden:

- Bij 'Evaluatie vorige Koekompas':
 - o Op dit moment wordt er gekeken of Tim kan gaan melken op de gerverscop waar nu [REDACTED] zijn jongvee staat. Dan zouden Tim zijn koeien (ongeveer 20, groeit snel omdat er veel vaarzen gaan kalven) daar heen. Overbezetting in de stal op de straatweg blijft dan, want Gerrit en Dick melken ook nog 140 koeien.
 - o Iederen week klauwbekappen lukt volgens Gerrit, naar mijn idee lopen er nu meerdere koeien die zo snel mogelijk bekapt moeten worden (Zie lijst bij kopje 'Dierwelzijn')
 - o Voer: nu lag er weer geen voer voor het voerhek helaas.
 - o Bij droge koeien geen boxen gemaakt.
- Bij 'Dit koekompas': Zorg vanwege overbezetting besproken, heeft echt zijn effect op dierwelzijn. Dierwelzijn ook besproken, staat zeker onderdruk op dit bedrijf.
- Bij 'Huisvesting':
 - o Overbezetting in de stal is nog steeds aanwezig. 115 boxen, 110 vreetplekken. Er worden op dit moment ongeveer 170 koeien. Daarnaast staan er nog pinken in de stal.
 - o Matten liggen los en niet vlak, comfort is niet goed. Boxen wisselen heel erg van breedte (95-115).
 - o Op dit moment geen plannen om huisvesting aan te passen.
- Bij 'Dierwelzijn': Te veel kreupele dieren --> bv koe 1000 loopt erg kreupel en is niet in de bekapbox geweest. Wel doen!
- Bij 'Opmerkingen': Veel kreupele koeien, ligt aan huisvesting en behandeling (niet tijdig bekappen).

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Bijlage 8 Het koekompas is als bijlage 8 bij dit rapport gevoegd.

Hierdoor wist ik, toezichthouder [REDACTED] dat de problemen met betrekking tot onder andere overbezetting en kreupelheden al langer aanwezig waren op het bedrijf, en dat de veehouder de aanwijzingen van zijn dierenarts zoals deze opgenomen waren in het bedrijfsgezondheidsplan (Koekompas), niet op had gevolgd.

In de visitebrief van 11-09-2017 zag ik, toezichthouder [REDACTED] onder andere de volgende opmerkingen/zinsneden:

- Er gaan de laatste tijd weer meerdere kalveren dood, diarree en slapte;
- Er worden op dit moment pakweg 170 koeien gemolken, die ook allemaal in de ligboxen stal staan (oneveer 100/110 ligboxen, 90 voerplekken?);
- Plan om voor de koeien achter de jongveeststal een strohok te maken en dan daar een deel van de koeien te huisvesten. Er is een waterpunt, maar er kan niet gevoerd worden! Dit is een probleem, de koeien moeten echt wel continue toegang tot voer hebben. Dat geldt voor dit nieuwe hok, maar ook voor de koeien in de ligboxenstal, de voergang moet gevuld zijn. Gerrit zegt dat ze de koeien in het strohok naar de ligboxen stal kunnen gaan, maar dat zal niet

altijd kunnen. Daarnaast krijgen de koeien in de ligboxenstal nog minder boxen tot hun beschikken en minder voerhek doordat de droge koeien in de ligboxenstal gehuisvest gaan worden.

In de visitebrief van 20-10-2017 zag ik, toezichthouder [REDACTED] onder andere de volgende opmerkingen/zinsneden:

- Staan heel veel koeien aan het voerhek, slechts voor de helft ligt voer voor. Staat koe op de voergang, liep buiten en is schraal. Alle koeien staan nu binnen, alleen wat jongvee buiten. Zware overbezetting in de stal;
- Zware overbezetting bij de kalveren op de roosters: achterste hok heeft 10 boxen en 16 kalveren, hok ervoor ook meer kalveren dan boxen. Bovendien ligt er enorme broeiend kuilvoer voor; resten dienen weggeschoven te worden en vers voer dagelijks verstrekken.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

In de visitebrief van 20-11-2017 zag ik, toezichthouder [REDACTED] onder andere de volgende opmerking/zinsnede:

- Overname Roelofsen op Breukelerwaard gaat niet door. Stal nog steeds zwaar overbezet, voorlopig lijkt er geen verandering te komen.

Tenslotte zag ik, toezichthouder [REDACTED] in de visitebrief van 14-12-2017 onder andere de volgende opmerkingen/zinsneden:

- Niet tussen de koeien doorgelopen, maar wel over de voergang: Staat erg vol in de stal. Met een snelle telling kom ik op 165 dieren (65 staan te vreten, aantal plekken leeg en ongeveer 100 liggen of staan). Er ligt wel veel voer voor de koeien, dat is een plus. Conditie laat de wensen over, veel koeien die te krap in conditie zijn. Daarnaast staan de droge koeien tussen de koeien, net als een aantal pinken. Dit voer wat er voor ligt is te ruim voor de droge koeien en ook niet geschikt voor deze jonge pinken! Advies om deze dieren apart te voeren (in apart deel van de stal of andere stal).
Ongeveer 20 koeien staan in de potstal achter de kalverstal. De koeien gaan 4x daags volgens Gerrit naar de ligboxen stal om te vreten, onduidelijk of er dan een ander groepje naar de potstal gaat. Ik heb aan de achterzijde geen water gezien, misschien aan de voorzijde. Geen ideale situatie, koeien moeten ten alle tijden beschikking hebben over voer (en water als dat er niet is).
Duidelijke overbezetting, er worden nu wekelijks 2 koeien afgevoerd, dus de overbezetting blijft voorlopig. Er is de afgelopen periode kaas gemaakt omdat er veel vraag naar kleine kaasjes was. Nu wordt er weer geleverd.

Bijlage 9 De visitebrieven van 11-09-2017, 20-10-2017, 20-11-2017 en 14-12-2017 zijn als bijlage 9 bij dit rapport gevoegd.

Ook hieruit bleek mij, toezichthouder [REDACTED] dat de problemen met betrekking tot overbezetting en daaraan gerelateerd zaken al langer spelen op dit bedrijf, en dat de aanwijzingen van de dierenarts onvoldoende worden opgevolgd.

Deze bevindingen worden maatschap [REDACTED] aangerekend.

Overtreder:

Naam: [REDACTED]

Adres: [REDACTED]

Postcode plaats: [REDACTED]

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

De gegevens van [REDACTED] zijn gecontroleerd aan de hand van het uittreksel van de Kamer van Koophandel. De identiteit van [REDACTED] is geverifieerd bij de basisregistratie personen.

Te nemen maatregelen:

- Schakel een dierenarts in voor 5 volwassen runderen (werknummers 1518 / 4632 / 4370 / 3941 / 4459) en twee kalveren met diarree (ongemerkt) – rond 4459 ook afzonderen in strohok (vanwege witvuilen/mastitis);
- Schakel een hoefsmid in voor het paard in de loods;
- Bekap de klauwen van de kreupele runderen (in ieder geval de werknummers die zijn doorgegeven aan de houder) – of laat deze bekappen;
- Verwijder de losse (uitstekende en scherpe) uit het strohok ('afkalfhok');
- Verwijder de uitstekende poot van de omgevallen krachtvoersilo uit het hok met jongvee in de loods;
- Draag er zorg voor, dat alle runderen kunnen beschikken over een schone en droge ligplaats en een voldoende hygiënische huisvesting (ligboxen loods / strohokken kalveren / groepsiglo kalveren);
- Maak de voergang in de loods schoon (verwijder oude voerresten / mest) – met name bij groep vlakbij paardenstal;
- Pas het niet geschikte voerhek (landbouwhhek) bij het strohok met kalveren links vooraan in de loods aan;
- Pas de situatie in het overvolle strohok met melkkoeien aan (aan de ruimte en aantal beschikbare vreet- en drinkplaatsen);
- Draag zorg voor een hygiënische huisvesting van de kalveren in de iglo's op de kuilplaat (verplaatsen naar geschikte plaats – staan nu in het water/mest – en verbeteren van hygiëne);
- Voorzie de kalveren (4) in de groepsiglo op kuilplaat van drinkwater.

1ste opmerkingen overtreder:

Zie verscheidene opmerkingen hierboven onder 'bevindingen'.

1ste opmerkingen toezichthouder(s):

Op hetzelfde adres als de [REDACTED] is ook de eenmanszaak [REDACTED] gevestigd. Een deel van de hierboven bevindingen hebben betrekking op runderen die vallen onder dit bedrijf (op basis van I&R).

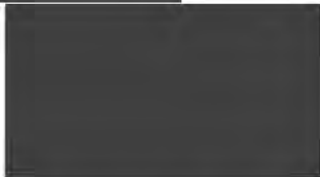
Omdat er op de locatie geen scheiding aanwezig is tussen beide bedrijven, en er voor zover wij konden beoordelen ook bij de verzorging van de runderen geen onderscheid wordt gemaakt, is er bij de rapportage geen onderscheid tussen deze twee bedrijven gemaakt, maar zijn alle bevindingen op deze locatie in dit rapport opgenomen. [REDACTED] is wel als overtreder in dit rapport opgenomen. Tenslotte heeft toezichthouder [REDACTED] op 21 en 22 december 2017 een I&R-controle uitgevoerd op dit bedrijf.

Dit rapport van bevindingen is opgemaakt voor het traject **opleggen bestuurlijke maatregel**.

Inspectiehistorie:

Geen relevante inspectiehistorie met betrekking tot dierenwelzijn.

Wij hebben dit rapport naar waarheid opgemaakt.

██████████
Toezichthoudernummer: ██████████
op 11-01-2018

██████████
Toezichthoudernummer: ██████████
op 12-01-2018

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
11-11-2019

Onze referentie
140481/106830/25992

Bijlagen

- Bijlage 1: Melding (herintredersbeoordeling – negatief)
- Bijlage 2: Berekende sterfte 2014-2017
- Bijlage 3: Plattegrond bedrijfsgebouwen
- Bijlage 4: Foto's 19 en 20 december 2017
- Bijlage 5: Veterinaire verklaring
- Bijlage 6: LOB (spoed) met referentie BBB/AVM/AVM/U-17/32344
- Bijlage 7: Visitebrief 19-12-2017
- Bijlage 8: Koekompas juni 2017
- Bijlage 9: Visitebrieven september - december

Bijlage1.pdf

Bijlage2.pdf

Bijlage3.pdf

Bijlage4.pdf

Bijlage5.pdf

Bijlage6.pdf

Bijlage7.pdf

Bijlage8.pdf

Bijlage9.pdf

[REDACTED]

Bijlage 2.

De foto's zijn digitaal genomen. De foto's zijn niet bewerkt maar kunnen in grootte aangepast zijn.

Schone voergoot voor hok 3 met jongvee in loods:

Ton in strohok loods (afkalfstal):

Kruiwagen en natte hoek in strohok loods (afkalfstal):

Runderen op looppad achter potstal in loods:

Deel van ongeschikte (schadelijke) materialen achter loods:

Metalen shovelbak achter loods – bereikbaar voor runderen:

Strohok met kalveren in loods (hok 4) – te weinig ruimte per kalf:

Lege (en droge) drinkbak bij kalveren in strohokken in de loods (hok 1 en 2):

Iglo's op kuilplaat achter stallen – achterzijde in laag water (vermengd met mest en urine):

Deel van uitloop groepsiglo met 4 kalveren op kuilplaat:

Vier kalveren gehouden in groepsiglo met kalveren – slechte hygiëne:

Overzicht van runderen in ligboxenstal (melkvee) – sprake van overbezetting:

Mest tussen/op roosters in ligboxenstal – tijdens inspectie deel van mest weggepompt:

Kreupel rund in ligboxenstal:

Kapot voerhek in ligboxenstal – deel dichtgebonden, scherpe delen:

VETERINAIRE VERKLARING

Naam : [REDACTED]

Postadres : Catharijnesingel 59

Vestigingsplaats : 3540AA Utrecht

Ik [REDACTED] toezichhoudend dierenarts bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, toezichthouder zoals gedefinieerd in artikel 5.11 van de Algemene wet bestuursrecht en op grond van artikel 8.1 van de Wet dieren, zoals omschreven in artikel 2a van het Besluit aanwijzing toezichthouders Wet dieren, aangewezen om toezicht te houden op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet dieren, rapporteer het volgende:

Op 09-01-2018, omstreeks 13:35 uur, werd(en) door mij beoordeeld:

Soort dieren : Runderen en 1 paard

Aantal dieren (geschat) : 319 op de stallijst behorende bij deze locatie.

Ras/geslacht/leeftijd/kleur : Melkveebestand van met name zwartbonte HF runderen
En een enkele kruising met ander ras, van beide geslachten,
kalveren en volwassen runderen van diverse leeftijden.

Gegevens omtrent de houders van dieren:

Naam/adres/woonplaats : [REDACTED]
[REDACTED]

UBN : [REDACTED]

Locatie : [REDACTED]

Vraag 1	Beschrijf de omstandigheden waarin de dieren zich bevonden.
Antwoord	Voor wat betreft de aanleiding van de controle en een uitgebreide beschrijving van de huisvesting, verwijs ik naar het rapport van bevindingen van de inspecteur.

Rondgang over het bedrijf:**Iglo's naast de loopstal**

Naast de ligboxenstal zag ik 9 iglo's met 10 kalveren. Ik zag geen afwijkingen met betrekking tot het welzijn bij deze kalveren. Ik zag tegenover deze iglo's in de loods voor de paardenbox 3 iglo's staan met daarin 3 kalveren. Ik zag geen afwijkingen met betrekking tot het welzijn bij deze kalveren.

Paardenbox

Ik zag het paard gehouden in een paardenbox in de loods. Ik zag dat de hygiëne ten opzichte van de inspecties op 19 en 20 december 2017 niets verbeterd was. Er was geen gelegenheid om het ruwvoer anders dan van de met mest en urine vervuilde bodem te eten.

Afkalfstal

Ik zag één recent geboren kalf in de afkalfstal. De meeste materialen waren uit de afkalfstal verdwenen. Ik zag nog een kruiwagen en een kunststof ton. Ik zag in één hoek een plas vuil water van ongeveer 10 cm diep en ongeveer 4 m² groot. Ik concludeerde dat dit een onhygiënische en onveilige situatie opleverde voor het kalf. Later tijdens deze inspectie gaf [REDACTED] desgevraagd aan dat het kalf al naar een iglo was verhuisd. Ik gaf [REDACTED] te kennen dat hij bij nieuwe geboortes in deze ruimte de situatie moest aanpassen of deze hoek van de afkalfstal op een veilige manier moest afschermen.

Potstal

In de potstal zag ik mijn collega [REDACTED] de runderen tellen. Hij telde 33 runderen. Ik heb de stal opgemeten en kwam tot een oppervlakte van exact 297 m². Dit komt neer op 9 m² per rund. Ik vind dat een acceptabele oppervlakte per rund mits er voldoende (=veel) ingestrooid wordt met stro en er voldoende drinkgelegenheid en voer beschikbaar is voor deze dieren. Ik zag dat er 1 sneldrinker aanwezig was. Mijn advies is minimaal 1 goed bereikbare sneldrinker per 15 runderen mits er genoeg ruimte om de sneldrinker heen is om rustig te drinken.

Ik zag dat deze runderen geen beschikking hadden over ruwvoer.

Ik zag dat de potstal open was richting het pad naar de ligboxenstal, waarover ze dagelijks heen en weer moesten lopen. Ik zag dat langs dit pad de runderen toegang hadden tot de plek waar een paar gammele, instabiele voersilo's stonden met daaronder opslag van materialen (o.a. een grote metalen schepbak en een stalen constructie van zware metalen H-profiel balken, stalen pijpen, gebruikt kuilplastic en gaasdoek en pallets). Ik zag ook dat de mestput hier half open stond en ook bereikbaar was voor de runderen. Dit leverde een onveilige situatie op voor deze runderen.

Ik zag in de potstal een stiertje met oormerk 4674. Ik zag dat het stiertje helemaal onder de drijfmest zat. Ik zag verder geen afwijkingen aan dit stiertje. Later verklaarde [REDACTED] dat bij het opdrijven van dit stiertje het dier was gevlucht en in de mestput was terecht gekomen, waar ze hem ook weer snel uit hadden kunnen redden.

Ligboxen voor jongvee in de loods.

Ik zag dat de voergoot voor hok 3 schoon was. Ik zag dat de boxen in alle drie de hokken ingestrooid waren met houtzaagsel. Ik zag dat dit over de aanwezige hopen mest die in de boxen lagen -(en dus niet verwijderd waren voor het instrooien)- heen was gestrooid. Ik concludeerde dat de ligboxen weliswaar minder vuil waren als bij de inspectie van 20 december 2017, maar nu nog niet voldoende schoon waren.

In het tweede hok telde ik 17 stuks jongvee en 14 ligboxen. Ik concludeerde dat deze dieren niet allemaal tegelijk konden beschikken over een ligplaats. Ik zag dat de silo was verwijderd en daarmee dus ook de poot met scherpe

hoeken uit hok één was verdwenen.

Strokokken voor jongvee in de loods.

Ik zag dat er 8 kalveren in hok 1 en 8 kalveren in hok 2 zaten. Ik hoorde mijn collega ████████ zeggen dat deze kalveren niet over water beschikten. Toen ik nadien de lepelbak controleerde bleek daar inderdaad geen water uit te komen. Ik concludeerde dat deze kalveren geen beschikking hadden over drinkwater. Ik zag dat hok 3 uitgemest en leeg was. Ik zag daarentegen dat hok 4 overvol was. Ik heb hok 4 opgemeten. Dit hok was 10,75 m². Er zaten 9 kalveren in dit hok.

Iglo's op de kuilplaat achter de loopstal.

Ik zag 5 kalveren individueel gehuisvest. Ik zag dat er een hele dikke laag stro in de iglo's was gestrooid. Ik hoorde soppende geluiden toen ik op een laag nog aanwezig stro van een reeds verwijderde iglo stond te trappen. Ik concludeerde dat de strooisellaag te nat was en dat die dikke laag een prima plek was voor het herbergen van allerlei diarreeverwekkers. Ik concludeerde dat de bodembedekking niet droog, schoon en hygiënisch was.

Ik zag dat de iglo's met name aan de achterzijde nog steeds in een laag, met mest en urine vervuild water van ongeveer 5 tot 7 cm stonden. Ik concludeerde dat het stro in de iglo's mede daarom nooit voldoende droog kon zijn. Ik concludeerde dat er een erg groot risico bestond dat besmetting van de kalveren, met name voor wat betreft diarree verwekkers, makkelijk kon worden overgedragen van kalf naar kalf via dit sterk vervuilde water. Dit besmette water moest achter/onder de iglo's langs weg vloeien naar het einde van de kuilplaat en verder.

Ik zag dat in de groepsiglo met 4 kalveren een emmer met drinkwater beschikbaar was voor de kalveren. Ik zag dat de uitloop voor de iglo was besmeurd met mest en urine vermengd met regenwater. Ik zag dat de voorste helft van deze iglo een vieze, met mest en urine besmeurde, laag stro bevatte. Ik concludeerde dat de hygiëne van dit verblijf slecht was.

De ligboxenstal.

Ik zag dat het mestpeil in de ligboxenstal zich tot net onder, tot net tussen de roosters bevond. Ik zag dat er hier en daar schuimende mest boven de roosters uit kwam. Ik zag dat aan de achterzijde van de stal de mestput bij de mixput overliep. Al eerder op de dag had de heer van Woudenberg desgevraagd verteld dat het stiertje hier in deze put was geraakt. Later op de dag zag ik een mesttankwagen een vracht drijfmest wegpompen uit de put.

Ik heb gezamenlijk met mijn collega ████████ de dieren en de ligboxen geteld. We telden totaal ca. 164 dieren en 106 ligboxen. Ik concludeerde dat de stal te vol was. Als dierenarts weet ik, op grond van wetenschappelijke literatuur dat elke overbezetting, dat wil zeggen, meer koeien dan beschikbare ligplaatsen, leidt tot welzijnsaantasting vooral bij de ranglaagste dieren.

Overbezetting leidt tot meer stress, minder gedragssynchronisatie, slechtere gezondheid, hogere infectiedruk, meer rangordeconflicten en uiteindelijk tot meer ziekte gevallen. Het welzijn wordt erdoor aangetast. Ik verwijs naar de

bijlage bij deze veterinaire verklaring. In deze bijlage wordt uitgelegd wat

-Het begrip dierenwelzijn behelst.

-Wat gedrag en gedragssynchronisatie bij rundvee in houdt.

-Wat een ligboxenstal is.

-Welke wetgeving ten aanzien van ligplaatsen relevant is en welke jurisprudentie er onder andere beschikbaar is.

Gevolgd door een conclusie en een uitgebreide literatuurlijst.

Ik persoonlijk vind alleen een bezetting van 100% of minder acceptabel. Dit is ook de enige wetenschappelijke te onderbouwen norm. Er zijn enkele wetenschappers die als ideaal een onderbezetting adviseren. Alle dieren

	kunnen dan tegelijk liggen en rusten. Daarbij moet ook de inrichting van de stal in orde zijn. Dat houdt in géén doodlopende gangpaden en voldoende loopruimte met voldoende doorsteekplaatsen tussen de boxenrijen en voldoende ruimte om te vreten en te drinken. Voor adviezen Gezondheidsdienst consulteren, of Vetvice consulteren. Ik zag dat in veel boxen de rubbermatten los lagen en opborden tot keiharde bulten door materiaal wat zich had opgehoopt onder de rubbermatten. Ik concludeerde dat dit niet comfortabel was voor de runderen. Ik zag mijn collega [REDACTED] 101 beschikbare vreetplekken tellen. Ik zag dat er 3 waterbakken aanwezig waren. Deze waren op nauwe, drukke oversteekplaatsen in de stal aangebracht. Plaatsen waar ranglagere dieren niet rustig konden drinken. Ik concludeerde dat de runderen onvoldoende vreet en drinkplekken tot hun beschikking hadden. Ik zag dat voor in de stal het voer hek was afgebroken en los zat. Bij de breuk zag ik scherpe uit stekende delen en het voerhek dreigde om te vallen als er dieren gebruik van maakten. Ik concludeerde dat dit een onveilige huisvesting was, waaraan dieren zich kunnen verwonden. Ik zag dat achter de melkput het looppad over de roostervloer bij de melkput doodliep, dus permanent was afgesloten. Ik hoorde [REDACTED] later vertellen dat hij aan de andere zijde de doorsteek tussen de boxen ook dicht wilde maken met 3 extra ligboxen. Dan kunnen er weliswaar meer koeien tegelijk liggen, maar is er voor meer dieren ook minder ruimte om elkaar te ontwijken en confrontaties te vermijden. Agonistisch gedrag zal hierdoor toenemen. Ik zag dat veel van de aanwezige runderen probeerden te vreten, maar dat het voer onvoldoende was aangeschoven en ze het daarom niet of nauwelijks konden bereiken. De wijze van voerverstrekking leid tot extra rivaliteit, als gevolg van onvoldoende vreetplaatsen.
--	--

Vraag 2	In welke lichamelijke toestand werden de dieren aangetroffen?
Antwoord:	Ik zag dat de hoeven van het paard waren bekapt, maar dat het model van de hoeven nog steeds omgekruld wand en toonhoorn had. Ik concludeerde dat dit restanten van chronisch achterstallig onderhoud was. De dierenarts bevestigde later desgevraagd dat zij de hoeven hadden bekapt, maar dat ze het model niet optimaal kregen omdat het bekappen heel lang niet was uitgevoerd. Ik zag dat de kalveren in de groepsiglo met mest besmeurde klauwtjes hadden. Ik zag dat de klauwen, onderpoten en de vacht van al het vee door elkaar genomen gelijk was als op 20 december. Zie de veterinaire verklaring van die inspectie voor de beschrijving onder vraag 2. Ik concludeerde dat de hygiëne niet wezenlijk verbeterd was behalve dat de mest in de ligboxenstal nu niet echt boven de roosters uit kwam. Wel was als gevolg van het mixen op een aantal plaatsen mestschuim boven de roosters zichtbaar. Ik heb net als op 20 december, voor zover redelijkerwijs mogelijk was, alle runderen in de ligboxenstal beoordeeld. Ik beoordeel een rund als kreupel als ik zie dat het dier zich niet gelijkmatig en vlot kan voortbewegen, kortgezegd als het een onregelmatige gang heeft. Ik beoordeel ze ook als kreupel als ze een of meer poten niet volledig of in ernstigere gevallen helemaal niet willen/kunnen belasten. In bijna alle gevallen is pijn als gevolg van een aandoening de oorzaak van het minder goed voortbewegen. Het kreupel lopen is dan pijn vermijdend gedrag. Ik vermeld hieronder de oormerknummers en soms een halsbandnummer als het oormerk niet was te achterhalen. Ik maak daarbij onderscheid tussen licht kreupele, kreupele en ernstig kreupele dieren. Magere dieren hebben een Body Conditie Score (BCS) van 2 of lager op een schaal van 1 t/m 5, waarbij 1 zeer mager, 3 normaal en 5 te dik is.

<u>oornummer</u>	<u>Gezien op 20-12-17</u>	<u>opmerkingen</u>
Lichtkreupel:		
3821		
4195	Ja	
6969		
4440		
9405		
halsband 80		
Totaal 6 dieren		
Kreupel:		
3970		
halsband 116		
halsband 64		
4387		
4213		
4401		Doorgezakte klauw= chronisch
4498	ja	
4180	ja	Mager 1,5
4305	ja	
3882		Beide achterpoten
9389		RV zeer gevoelig
halsband 11		
halsband 147		
halsband 53		
4192		
3932		
4160		
2728		Mager BCS 2
8655		
4131		
Totaal 20 dieren		
Ernstig kreupel:		
3941	ja	
2516		Mager BCS 1,5
3998		
3969		
4231		
Totaal 5 dieren		

Ik zie in totaal 31 gevallen in de loopstal, waarvan 5 oude gevallen en dus 26 nieuwe gevallen. Ondanks dat we de inspectie zo goed mogelijk hebben uitgevoerd is het mogelijk dat we zowel op 20 december 2017 als tijdens deze inspectie een paar kreupele runderen (<5 runderen per gelegenheid) hebben gemist.

Vraag 3	Wanneer is de aangetroffen toestand naar uw mening ontstaan?
Antwoord:	De aangetroffen toestand bestaat al langer. Uit het verslag van koekompas van 22-06-2017 staan enkele zinsneden vermeld op pagina 8 van het RvB met rapportnummer 106830. Deze zeggen veel over de door ons aangetroffen toestand en de duur daarvan. Tijdens overleg met de dierenarts blijkt desgevraagd dat het probleem van de overbezetting deze hele stalperiode aanwezig was. Ook Q-lip vond, na een melding, een veel te hoge bezetting begin december 2017. Het bleek, bij de herinspectie door Q-lip een week later, dat die overbezetting schijnbaar was opgelost. Wij troffen echter kort daarna op 19 en 20 december 2017

weer een ernstige overbezetting aan.

Het blijkt uit gesprekken van mij met hun dierenarts dat deze dierenarts de veehouder ook al langer maant tot meer zorg voor de kreupele dieren en verbetering van de hygiëne bij de huisvesting en het oplossen van de overbezetting. Q-lip geeft aan dat een gedeelte van de ligplaatsen voor het jongvee niet schoon was.

Diarree en sterfte bij de kalveren was volgens de dierenarts al langer een probleem. Er was een entschema van hoogdrachtige koeien opgesteld tegen Rota- en Coronavirus en E. coli bacteriën wat niet correct (=continu) lijkt te worden uitgevoerd. Uit een gesprek met de veehouder en zijn zoon Gerrit bleek dat kalveren werden behandeld met het product Halocur tegen Cryptosporidiose (samen met de hierboven genoemde virussen en bacteriën allemaal diarree-verwekkers). Die preventieve behandeling is er al eerder toegepast geweest, weer gestaakt en zou nu weer opgepakt moeten worden volgens de veehouder. Ook hier wordt de continuïteit doorbroken.

De sterfte onder de kalveren (en ook bij oudere dieren) is al langer en nog steeds erg hoog op dit bedrijf. Overigens blijkt de registratie van gestorven pasgeboren kalveren (nuka's) niet op orde te zijn. Zie Rendac en sterftegegevens in RvB 106830.

Het valt mij op dat de dieren hier lang lopen met hun aandoening en dat er erg laat zorg wordt verleend aan hulpbehoevende en/of zieke dieren. De hulp van de dierenarts wordt niet of nauwelijks ingeroepen als de situatie van de runderen niet verbetert. Dit heb ik nu zelf ervaren en het blijkt uit de hoeveelheid (spoed-)visites door de DAP. De dierenarts geeft desgevraagd aan dat ze er eigenlijk alleen tijdens de reguliere maandelijkse visite komt en dat dan alleen het noodzakelijke werk wordt gedaan en verder niets. "Teveel vragen en opmerkingen van onze kant worden niet echt op prijs gesteld".

Ten aanzien van de kreupele koeien wil ik het volgende toevoegen:

██████████ gaf ook desgevraagd te kennen dat hij ongeveer 40 dieren had bekapt. Die kwamen niet noodzakelijkerwijs overeen met de lijst van kreupele dieren van 20 december 2017. Hij gaf daarbij ook aan dat we nu "zo kort na het bekappen wel op een ongunstig moment kwamen. Na het bekappen zie je er vaak een paar wat kreupel lopen door het bekappen". Ik ben van mening dat het mogelijk is 'dat een enkele koe gevoelig wordt op de klauwen', maar dat over het algemeen de koeien minder kreupel worden door een goede klauwbekap-behandeling en niet meer kreupel.

In het geval dat je door bekappen meer in plaats van minder kreupele dieren waarneemt is het de vraag of je het bekappen niet beter aan professionele klauwbekappers over kunt laten. Die kunnen ook alle dieren in 1 of 2 dagen bekappen en komen geregeld terug om hun eigen werk te controleren en het bekappen van de runderen regelmatig uit te voeren. Op die manier komen er steeds minder runderen met kreupelheden voor. Het welzijn en de gezondheid en daarmee de prestaties op het gebied van levensduur en productie nemen daarmee omgekeerd evenredig toe. Ik las in het koekompas van 28-12-2018 Dat bij dierziekte incidentie vermeld staat:

- Kreupele koeien blijft een probleem. Er worden morgen een aantal dieren behandeld en ik heb een lijst gemaakt met dieren die afgevoerd kunnen worden ivm slechte klauwen/chronische ontstekingen.

Uit gesprekken met de dierenarts blijkt ook dat de klauwgezondheid al jaren een probleem is. Reden temeer om het nu eens goed uit te laten voeren.

Voor wat betreft verdere relevante zinsneden uit het koekompas verwijs ik naar het Rapport van bevindingen en de bijlage met het koekompas

Vraag 4	Waardoor is de aangetroffen toestand naar uw mening ontstaan?
Antwoord:	Door een dierhouder die niet over voldoende verantwoordelijkheid en tijd beschikt, om zijn dieren optimaal te verzorgen: De dierhouder heeft een verregaande, bijna absolute invloed op het leven en de leefomstandigheden van zijn dieren. Hij/zij moet ervoor zorgdragen de dieren op een zodanige wijze te houden dat aan het (minimum) streef niveau van het dierenwelzijn wordt voldaan. Voor het verzorgen van (veel) dieren moet een dierhouder een proactieve houding hebben en minimaal in de basiszorg voorzien (water, voer, huisvesting en medische zorg). De dierhouder lijkt de bestaande problemen (onhygiënische en onveilige huisvesting, het voorzien in droge, schone en comfortabele ligplaatsen voor al zijn runderen en het verlenen van zorg aan hulpbehoevende dieren) niet aan te kunnen. Het bedrijf is door de opzet en indeling in combinatie met de zeer hoge veebezetting zeer bewerkelijk. Er is heel veel werk, met name op het gebied van uitmesten en schoonhouden van de huisvesting en de ligplaatsen. Bovendien wordt een deel van de melk op dit bedrijf verwerkt tot boerenkaas en zijn er op minstens 2 locaties dieren gehuisvest wat allemaal extra werk oplevert. De veehouder wil blijkbaar zoveel mogelijk zelf doen. Voor het bekappen van zijn runderen wilde hij geen professionele klauwbekappers inschakelen verklaarde hij desgevraagd.

Vraag 5a	Is de gezondheid en/of het welzijn van de dieren naar uw mening benadeeld? Toelichting
Antwoord:	Ja, de gezondheid omdat er runderen aanwezig waren die te mager waren. Er waren kreupele runderen. Er was sprake van veel te vuile diervverblijven. Er waren runderen met vervuilde klauwen, poten en achterhand. Er waren runderen met wonden en drukplekken. Er was sprake van een zeer ernstige overbezetting bij de melkkoeien. Door de overbezetting moeten met name de jongere en/of ranglagere dieren wijken bij de ligplaatsen, het voerhek en bij de drinkbakken. Deze dieren hebben het meest te lijden van de overbezetting. Overbezetting leidt in het algemeen tot een toename van agonistisch gedrag, toename van klauwproblemen, een verhoging van sterfte- en/of afvoercijfers, een toename van het aantal zieke dieren en een verhoogd celgetal. Veel van die problemen hebben wij tijdens de inspecties kunnen waarnemen. Gevolg van deze situatie is weerstandsverlaging en een verhoogde infectiedruk met als gevolg meer risico op ziektes en kreupelheden. Ja, het welzijn is benadeeld omdat in gevolge artikel 1.3 Wet dieren wordt erkend dat dieren een 'eigen' waarde hebben. Het zijn wezens met gevoel. Welzijn omvat dus meer dan alleen de fysieke gezondheid (lichamelijke gezondheid) van een dier. Het welzijn van de dieren is benadeeld als niet aan al "de vijf vrijheden van Brambell" wordt voldaan die een goed welzijn waarborgen. Alleen als aan de vijf vrijheden is voldaan, krijgen de dieren de zorg die zij redelijkerwijs behoeven. Dieren moeten gevrijwaard zijn: 1. van dorst en onjuiste voeding. <i>door de beschikbaarheid van vers water en geschikt voer kan een optimale gezondheid en energiehuishouding worden gegarandeerd.</i> Het paard moet vreten van een vervuilde bodem. Door overbezetting is er concurrentie bij het voerhek en bij de drinkplaatsen. De runderen in de potstal hadden veel te kort beschikking over water en geen beschikking over voer. Sommige kalveren hadden geen beschikking over

drinkwater.

2. fysiek en fysiologisch (thermaal) ongerief
door een geschikte (tochtvrij, goede temperatuur, en voldoende omvang) en veilige huisvesting te bieden, inclusief een comfortabele rust/schuilplaats.

Er is sprake van veel te vuile dierverblijven; mest boven de roosters, vuile ligboxen en vieze hokken. Runderen zijn te vuil en kunnen niet droog, schoon en comfortabel liggen. Huisvesting is niet veilig als gevolg van scherpe en uitstekende delen en rommel in een afkalfstal.

Door te veel mest en urine boven de roostervloeren is het aldaar te glad en is de kans op uitglijden met als gevolg verwonding groot. Door de overbezetting is er sprake van veel fysiek ongerief. Zoals gezegd m.n. voor de jongere en ranglagere dieren, die hebben daar het meeste last van. Het is cq voelt voor deze dieren niet als een veilige omgeving. Dit uit zich o.a. in agonistisch gedrag. Comfortabele rust/schuilplaatsen zijn er tekort. Ik zag dat er sprake was van ligplaatsen met losse niet aaneengesloten rubbermatten in de ligboxen met harde bulten door vuil wat zich had opgehoopt onder de rubbermatten. Er was voor in de ligboxenstal een stuk, deels losstaand, voerhek wat een onveilige situatie opleverde.

Al het fysieke ongerief lijdt uiteindelijk zelfs tot weerstandsverlaging en risico op verwonding zoals al eerder beschreven aan het begin van deze vraag onder benadeling gezondheid

3. pijn, verwondingen en ziektes,
door deze te voorkomen en wanneer ze toch optreden ze snel en adequaat te diagnosticeren en te behandelen.

Door geregeld dieren te bekappen (klauw en hoef onderhoud) en kreuple dieren direct te bekappen als ze kreupel worden. Door hulp in te schakelen als dit niet tijdig lukt of als het eigen bekapwerk niet tot de gewenste resultaten leidt kunnen heel veel pijn en verwondingen worden voorkomen.

Door de slechte hygiëne neemt de infectiedruk onnodig toe. De kans op ziekte neemt daardoor toe.

Door onveilige huisvesting (rommel en gammele silo's achter de potstal langs het pad) is de kans op verwondingen groter.

Als dieren zorg nodig hebben worden ze niet apart gehuisvest. Er is alleen plek in een afkalfstal die bovendien niet voorziet in een droge, schone en veilige huisvesting.

Dieren op dit bedrijf blijven erg lang lopen met problemen. Met het raadplegen van de dierenarts wordt veel te lang afgewacht, of die hulp wordt in het geheel niet ingeroepen.

4. angst en chronische stress,
door een huisvesting en management te hanteren die angst en stress voorkomen, door een goede socialisatie om angst voor mensen in de toekomst te voorkomen.

Ons inziens hebben de dieren, waarbij niet aan de eerste 3 vrijheden wordt voldaan, stress. Door de overbezetting ontstaat overduidelijk ook stress. Dit uit zich in eerder genoemde benadeling van gezondheid en welzijn. Stress kost energie en is ook een belangrijke factor bij het verlagen van de weerstand.

Stress door strijd om water, voer, ligplaatsen en vooral stress van de pijn door de toename van ziektes en aandoeningen als daar zijn de kreupelheden en bijvoorbeeld mastitis. Stress door de angst om veel meer op je hoede te moeten zijn voor ranghogere dieren die je veel vaker tegenkomt in een overvolle stal. Zeker als je vluchtwegen dan ook nog beperkt worden door doodlopende paden en paden zonder

	doorsteekmogelijkheden. 5. en zijn daardoor zijn gevrijwaard van beperkingen in hun natuurlijk/normaal gedrag. <i>door het aanbieden van een huisvestingssysteem waarin het dier zijn soort specifieke behoeften (eten en drinken, bewegingsvrijheid, foerageergedrag, hygiëne /poetsgedrag, exploratiegedrag, contact met soortgenoten en dat de dieren overzicht hebben over de omgeving en dingen kunnen aan zien komen) kan vervullen.</i> M.i. is er concurrentie om voer en water, in een aantal gevallen geen voer en/of water, beperking van de bewegingsvrijheid en geen gelegenheid voor alle dieren om tegelijk te beschikken over een ligplaats. Ook het overzicht over de omgeving, gewenst contact met soortgenoten, hygiëne/poetsgedrag en exploratiegedrag komen door overbezetting in het gedrang en veroorzaken een vermindering van het dierenwelzijn. M.i. is de bewegingsvrijheid beperkt in een verblijf met te vuile, gladde vloeren. De dieren krijgen tijdens het lopen niet goed grip op de ondergrond en gaan zo voorzichtig mogelijk voortbewegen om maar niet uit te glijden. Conclusie: De dieren kregen niet de zorg die zij redelijkerwijs behoeven, waardoor hun welzijn overduidelijk werd aangetast. Deze zorg moet van een professionele dierhouder in alle redelijkheid wel worden verwacht.
--	--

Vraag 5b	Is er hierdoor sprake van vermijdbaar lijden?
Antwoord:	Ja, het meeste lijden is vermijdbaar. Het lijden t.g.v. de overbezetting kan en moet z.s.m. worden opgelost. Het lijden t.g.v. de kreupelheden kan op korte termijn grondig worden aangepakt. Het lijden als gevolg van onhygiënische en onveilige huisvesting is op korte termijn vermijdbaar. Het lijden door het niet verstrekken van water en voer is vermijdbaar.

Vraag 6	Heeft de houder naar uw mening - gelet op de toestand waarin de dieren werden aangetroffen – de dieren de nodige verzorging onthouden?
Antwoord:	Ja, zorg behelst volgens jurisprudentie water, voer, huisvesting en (medische) zorg. De veehouder is op het gebied van al die punten en met name op de punten van huisvesting (overbezetting en hygiëne) en (medische) zorg (veel kreupele runderen, onbehandelde dieren en geen dierenarts inschakelen) duidelijk tekort geschoten. Hierdoor is de gezondheid en het welzijn van de dieren aangetast. Het voorkomen van "Onthouden van de nodige zorg" kan door: 1) Sneller hulp en zorg verlenen aan zieke en/of gewonde dieren. 2) Het tijdig inschakelen van de dierenarts en diens voorgeschreven behandelingen en adviezen daadwerkelijk uitvoeren en opvolgen. Dit laatste punt had waarschijnlijk heel veel, zo niet bijna alle problemen kunnen voorkomen.

Vraag 7	Is er contact geweest met eigen praktiserend dierenarts en/of externen? Toelichting
Antwoord:	Er is contact geweest met de dierenarts evenals met Q-lip en de melkafnemer Nemelco/Vreugdenhil. Na de visites door de dierenartsen heeft er een terugkoppeling naar ons plaatsgevonden. Q-lip is door mij gebeld. Tijdens deze gesprekken is duidelijk geworden welke controles er plaats hebben gevonden en wat de bevindingen zijn geweest. Op 6 december is er de uitslag van een hercontrole van 1 december. Er is sprake van 1 grote afwijking: overbezetting in de ligboxenstal (140

	runderen op 110 ligboxen) en bij het jongvee (gemiddeld 25 stuks jongvee op 15 ligboxen) en 5 klein afwijkingen. Het bedrijf krijgt Q-lip status rood en de erkenning blijft, zoals al eerder was aangekondigd, ingetrokken per 01 januari 2018. Melkinname wordt per direct opgeschort door de melkfabriek Nemelco/Vreugdenhil. De veehouder maakt bezwaar en vraagt om een nieuwe controle ter verkrijging van een erkenning. Deze controle vindt plaats op 8 december 2017. De grote afwijking overbezetting is opgeheven en er blijven 2 kleine afwijkingen over. Dit leidt tot de uitslag Q-lip status groen. De uitslag is op 12 december verstuurd en de melkinname door de melkfabriek Nemelco/Vreugdenhil is toen ook direct hervat. Ik vond het opmerkelijk dat wij nog geen 2 weken later, naar aanleiding van de melding opschorting melkinname door Vreugdenhil, wederom een overbezetting aantreffen van ca. 210 dieren op 110 ligplaatsen. (Zie de schatting in het Rapport van bevindingen met rapportnummer 106830 van 11 januari 2018, onder de bevindingen 'in de ligboxenstal' op 19 december 2017.)
--	--

Vraag 8	Is er diergeneeskundige behandeling noodzakelijk en, zo ja, binnen welke termijn?
Antwoord:	Nee, De dierenarts hoeft naar aanleiding van deze inspectie geen noodzakelijke behandelingen uit te voeren. Op langere termijn is het noodzakelijk dat de plannen van aanpak, die er reeds zijn (zie Koekompas) en die mogelijk nog moeten worden vastgesteld in samenspraak met de dierenarts, daadwerkelijk worden uitgevoerd. De veehouder zal ook moet worden gehouden aan de aanwijzingen en de adviezen van zijn dierenarts.

Vraag 9	Welke andere (niet diergeneeskundige) maatregelen dienen genomen te worden om het benadeelde welzijn van de dieren op te heffen?
Antwoord:	Heel veel leed is direct te voorkomen door: 1) Het overbezettingsprobleem op te lossen. 2) Per direct adequate hulp (professionele klauwbekapper) in te schakelen voor de dieren met de klauwproblemen. 3) Zorg te dragen voor de beschikking over water en voer voor alle runderen. Voer op hygiënische wijze te verstrekken (voergoten en paard). 4) Direct de hygiëne in de verblijven te verbeteren (ligboxen goed reinigen de bulten onder de rubbermatten verwijderen en zo zorgen voor comfortabele en schone ligboxen, verblijven tijdig uitmesten en regelmatig voldoende instrooien met stro (afkalfstal en potstal). 5) De iglo's van de kuilplaat naar een droge plaats te verplaatsen. 6) Alle voorwerpen en situaties die voor onveilige huisvesting zorgen op te ruimen, of te zorgen dat die situaties vermeden worden door adequate afzettingen.

Vraag 10	Acht u het noodzakelijk dat er dieren worden meegevoerd en opgeslagen in belang van de gezondheid/ het welzijn van de dieren? Zo ja, toelichten.
Antwoord:	Nee, op dit moment nog niet.

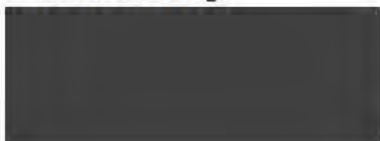
Conclusie:

Er is een begin gemaakt met het oplossen van een aantal problemen. Nog lang niet alle problemen zijn opgelost. Ik ben van mening dat een aantal structurele noodzakelijke veranderingen onvoldoende of nog niet zijn opgepakt. Het betreft dan de overbezetting blijvend oplossen. Oplossen van de kreupelheidsproblemen door het inschakelen van goede en adequate klauwbekappers. Het opvolgen van de afspraken en adviezen van de dierenarts in het algemeen en het oppakken van de verbeterpunten in het koekompas in het bijzonder.

Aldus naar waarheid opgemaakt:

Plaats en datum: Utrecht 17 januari 2018.

Handtekening:

Bijlage: **Veterinaire verklaring ter onderbouwing van de stelling dat er voor elke melkkoe minimaal één geschikte ligplaats/ ligbox beschikbaar dient zijn:**

Veterinaire verklaring ter onderbouwing van de stelling dat er voor elke melkkoe minimaal één geschikte ligplaats/ ligbox beschikbaar dient zijn.

Dierenwelzijn

Dierenwelzijn is een complex begrip waar meerdere definities voor zijn gegeven. Die definities hebben betrekking op zowel de fysieke als de geestelijke gezondheid van dieren (Ruis en Pinxterhuis 2007, blz. 2). Enkele voorbeelden zijn:

- "welzijn is in harmonie met de omgeving leven"
- "de welzijnsstatus hangt af van de moeite voor een dier om zich aan te passen aan de omgeving"
- "welzijn hangt samen met de voorspelbaarheid en beheersbaarheid van de omgeving"
- "welzijn hangt samen met de mentale en emotionele status van dieren, zoals plezier, pijn, gevoel van stress, angst en frustratie"
- "Een individu verkeert in een staat van welzijn als het in staat is zich actief aan te passen aan zijn levensomstandigheden en daarmee een toestand te bereiken die het individu als positief ervaart." (Ohl F. ea 2009)

Een belangrijke overeenkomst in deze definities is dat een dier om kan gaan met de omgeving en zich daar goed bij voelt. Kan een dier dit niet, dan zal het stress ondervinden en als dit aanhoudt kan chronische stress zorgen voor een verminderd welzijn. Of een dier zich aan kan passen aan de omgeving hangt onder andere af van de 'controleerbaarheid' en de 'voorspelbaarheid' van de omgeving (Vinke 2013). Als een dier weet wat er gaat gebeuren of zelf kan bepalen wat er gebeurt, is het beter in staat zich aan te passen aan wat er op het dier afkomt. Dit zorgt ervoor dat het dier minder snel stress ondervindt en dat risico op verminderd welzijn lager wordt. Drie vragen met betrekking tot welzijn die gesteld kunnen worden zijn (Fraser, Weary et al. 1997, blz. 187):

-Functioneert een dier goed?

-Voelt een dier zich goed?

-Heeft een dier de mogelijkheid tot het uitvoeren van natuurlijk gedrag?

Deze vragen zijn nauw met elkaar verweven en hebben overlap met elkaar; als een van de drie negatief is, zullen de andere twee negatief beïnvloed worden. Een dier dat bijvoorbeeld ziek is en dus minder functioneert, zal zich niet goed voelen en ook beperkt zijn in het uiten van natuurlijk gedrag. Voor goed welzijn moeten de alle drie de aspecten voldoende zijn.

De vijf vrijheden van Brambell

Om dierenwelzijn te waarborgen werden in 1965 de vijf vrijheden van Brambell geïntroduceerd (Jensen 2009, blz. 94). Deze houden in dat dieren gevrijwaard zijn van:

- Dorst, honger en onjuiste voeding

Water en voer zijn essentieel voor een goede gezondheid en energiehuishouding. Belangrijk is dat het water schoon, toegankelijk en bereikbaar is (Vinke 2013).

- Thermaal en fysiek ongerief

Een dier moet beschikking hebben over een geschikte en veilige huisvesting, inclusief een comfortabele rust- en schuilplaats (Vinke 2013).

- Pijn, verwonding en ziektes

Pijn, verwondingen en ziektes dienen voorkomen te worden en anders snel en adequaat vastgesteld en behandeld (Vinke 2013).

- Angst en chronische stress

De huisvesting en het management moeten zo aangepast zijn dat het geen angst en stress voor de dieren veroorzaakt (Vinke 2013).

- Beperking van natuurlijk gedrag

Dieren moeten voldoende bewegingsvrijheid krijgen in een gepaste huisvesting die voldoende prikkels geeft en natuurlijk gedrag stimuleert (Vinke 2013).

Een recente definitie van welzijn gaat ervan uit dat een dier in een staat van positief welzijn verkeert als deze vrijheden gewaarborgd zijn (Staay, 2013). Belangrijk is hierbij te realiseren dat meerdere factoren van invloed zijn; omstandigheden voor de geboorte, genetische aspecten, vroege levenservaringen, sociale contacten en latere levenservaringen. Dit bepaalt dus ook hoe het welzijn van een dier ervaren wordt door het dier en welzijn is dan ook een relatief begrip dat voor ieder individu anders kan zijn (Vinke 2013).

De vijf vrijheden vormen de grondslag voor wetgeving in de EU en zijn sinds januari 2013 letterlijk opgenomen in artikel 1.3 van de Wet dieren. De vijf vrijheden worden door de NVWA gebruikt bij de controle en handhaving van de wet dieren

Diverse welzijnsprogramma's voor melkvee (Koe-Kompas, Welzijnswijzer Melkvee, Koesignalen[®]) zijn eenduidig over het aantal ligboxen. In al deze protocollen komt terug, dat er minstens voor iedere koe een ligplaats aanwezig is. Daarnaast is het belangrijk dat het ligbed in de ligboxen zacht moet zijn en dat er genoeg ruimte moet zijn voor de dieren om te gaan liggen en op te staan.

Alle wetenschappelijke bronnen zijn het erover eens dat er voor elke koe minimaal één ligplaats beschikbaar moet zijn. De literatuur laat zien dat overbezetting leidt tot een verandering in liggedrag waarbij de dieren minder gaan liggen. Dit heeft een negatieve invloed op het welzijn van dieren, aangezien ook is aangetoond dat liggen een hoge prioriteit heeft voor koeien en zij gefrustreerd kunnen raken als zij beperkt worden in hun ligmogelijkheden. Daarnaast zorgt meer staan op een harde ondergrond (de stalvloer is meestal van beton) voor overbelasting van de klauwen en het beenwerk, hetgeen kan leiden tot (pijnlijke) kreupelheden. De wetenschappers zouden graag zien dat er onderbezetting is, meer ligboxen dan koeien, omdat koeien een voorkeur ontwikkelen voor bepaalde ligboxen. Wanneer er te weinig of precies genoeg ligboxen zijn, kan er competitie ontstaan wat de rust in de kudde verstoort en voor ranglage dieren erg frustrerend kan zijn. De chronische stress die hiermee gepaard leidt tot weerstandsvermindering en als gevolg daarvan kunnen dieren vatbaarder worden voor ziektes. Overigens hoeft een welzijnsaantasting geen gezondheidsaantasting tot gevolg te hebben om toch een welzijnsaantasting te zijn. Vaak leidt de aantasting van het welzijn wel tot gezondheidsaantasting, die dan als onderbouwing kan worden gebruikt om aan te tonen dat de er sprake is van een welzijnsaantasting. Vrijwaring van pijn, verwonding en ziektes is immers een onderdeel van de vrijheden van Brambell, en wordt genoemd in de wet dieren.

Gedrag en gedragssynchronisatie van melkkoeien

Rusten is een belangrijke ethologische en fysiologische behoefte van het dier. Het voldoet hieraan door te liggen. Tijdens liggen wordt uitgerust, sociale contacten worden onderhouden en of vermeden en vindt het herkauwen plaats. Koeien hebben een dag- en nachtritme en liggen gemiddeld tussen de 9 en 13,5 uren per dag. De ligduur van een rund hangt onder meer af van: huisvesting en comfort van de ligplaats, lactatiestadium, klimaat en sociale status.

Het natuurlijk gedrag van runderen is in hoge mate gesynchroniseerd: ze eten, drinken, herkauwen en rusten bij voorkeur tegelijkertijd. Dit wordt door de deskundigen gezien als een teken van goed welzijn. Uit onderzoek naar liggedrag is gebleken dat runderen per dag gemiddeld 13-14 uren liggen (Fregonesi, Veira, von Keyeserlingk, Weary 2007)(Wieringa, Hopster 1990) verdeeld over 9 rustperiodes (Ito et al 2009). Onderzoek liet zien dat er grote individuele verschillen in behoefte aan liggen en rusten aanwezig kunnen zijn. Er werd ook duidelijk dat koeien het langst aan hun rustgedrag vasthouden t.o.v. gedragingen als eten en drinken.

In recent onderzoek kwam naar voren dat synchroniteit een belangrijke factor is (RDA 2006). Het bleek dat runderen niet gingen liggen terwijl er ligboxen vrij waren, als ze dit gedrag niet synchroon ten uitvoer konden brengen. Gezamenlijk liggen is dus een belangrijk natuurlijk gedrag voor het rund.

Het in ruime mate optreden van liggen, herkauwen en gedragssynchronisatie wordt gezien als teken van goed welzijn. De omgeving biedt dan voldoende mogelijkheden om tegelijk te eten, drinken en rusten (Nielsen, Mogensen et al. 1997, blz. 315). Het verstoren van gesynchroniseerd gedrag kan voor koeien erg stressvol zijn. De synchroniteit bij uitvoeren van gedragingen is onderdeel van het natuurlijk gedrag van een koe en daarom van groot belang voor het welzijn.

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) vindt (in rapport 04 van 2006) dat "alle dieren tegelijkertijd moeten kunnen gaan liggen op een geschikte, schone ligplaats. Dat kan alleen als er minimaal evenveel goede ligplaatsen zijn als aanwezige runderen."

Door de Animal Science Group Wageningen UR wordt in de publicatie "moderne huisvesting melkvee" van januari 2009 het aantal ligplaatsen als volgt geadviseerd: Paragraaf 4.3 Ligplaatsen: Ook de ligplaats is vanuit dierenwelzijn gezien een belangrijk onderdeel van de huisvesting. De kans op beengebreeken, uierontsteking en huidbeschadigingen neemt toe als de uitvoering van de ligbox niet optimaal is. Bij onvoldoende ligcomfort zullen de dieren ook minder liggen, wat nadelig is voor productie en duurzaamheid. Ook neemt dan de kans dat dieren

op de roosters gaan liggen toe. Het totale ligcomfort wordt bepaald door zowel de beschikbaarheid als de uitvoering van de ligboxen. Het aantal ligboxen per koppel bepaalt de beschikbaarheid, de norm is één ligplaats/ligbox per koe. Wanneer veel dieren staand herkauwen, kan dit een aanwijzing zijn voor onvoldoende comfort of beschikbaarheid van ligboxen (vooral voor ranglage dieren), omdat koeien meestal liggend herkauwen. Belangrijke aspecten van de uitvoering van ligplaatsen zijn de ligruimte, de constructie van de ligplaats en het ligbed.

Indien er in een ligboxenstal overbezetting is van het aantal dieren ten opzichte van het aantal ligplaatsen, is het welzijn van de aanwezige dieren niet gewaarborgd zoals dat is omschreven in artikel 1.3 van de Wet dieren (W.d. 1.3)

De dieren ondervinden fysiek ongerief van elkaar doordat er te weinig ligplaatsen/ligboxen ter beschikking zijn.

De dieren ondervinden fysiologisch ongerief (W.d.1.3.b) door een hogere infectiedruk als gevolg van meer dieren. Door chronische stress als gevolg van meer interacties met elkaar en het zich niet kunnen onttrekken aan confrontaties met koppelgenoten. De chronische stress leidt tot weerstandsvermindering die, in een omgeving van hogere infectiedruk, leidt tot meer en ernstigere ziektegevallen.

Indien er als gevolg van de overbezetting, rivaliteit om, en verdringing uit ligboxen ontstaat, kunnen er verwondingen, pijn en stress ontstaan (W.d.1.3.c). De dieren laag in rang ondervinden hiervan de meeste hinder. Zij worden het meest in hun welzijn aangetast door overbezetting.

Door angst om verdrongen te worden en door daadwerkelijk verdreven te worden uit een ligbox, ontstaat chronische stress (W.d. 1.3 d). Deze competitie en rivaliteit om in een ligbox te kunnen liggen, leidt ertoe dat deze dieren eerder ziek worden en uitvallen. Klauwproblemen, mastitis en huidverwondingen zijn het gevolg van overbelasting, weerstandsvermindering en conflicten met dominantere dieren in een omgeving waaraan de dieren zich niet kunnen aanpassen door beperkte beschikbaarheid van ligboxen.

Het moge duidelijk zijn dat de dieren niet zijn gevrijwaard van beperking van hun natuurlijk gedrag (W.d.1.3.e).

Onvoldoende gelegenheid om te liggen, onvoldoende gedragssynchronisatie, onvoldoende mogelijkheid om zich te onttrekken aan dominante interacties met koppelgenoten zijn allemaal gedragsbeperkingen waardoor ze zich niet aan kunnen passen aan hun omgeving. Dit leidt ertoe dat het welzijn wordt aangetast.

Ligboxenstal

Ook wel loopstal genoemd, (wikipedia) is een type stal voor rundvee. In een ligboxenstal lopen de koeien los op betonnen roosters, waardoor de mest en urine door sleuven of gaten in het beton in een put vallen, de mestput. Het woord ligboxenstal geeft aan dat elke koe in een "eigen" box kan gaan liggen om te rusten en te herkauwen. De ruimte waarover de koeien kunnen beschikken in een ligboxenstal bestaat uit ligboxen en gangpaden. Deze gangpaden bestaan uit roostervloeren. Er zijn geen andere geschikte ligplaatsen, schoon droog en comfortabel, beschikbaar buiten de aanwezige ligboxen. Afzonderingshokken en ziekenboeg bevinden zich meestal apart in de stal en zijn meestal ingericht met stro op de vloer. Deze aparte hokken zijn dan door hekken afgesloten van het gedeelte waar de ligboxen zich bevinden. De roostervloer van de gangpaden is ongeschikt en ongewenst om op te gaan liggen. Deze roostervloeren bestaan meestal uit betonnen balken met spleten ertussen, hierop wordt door de aanwezige koeien gemest. De roostervloer bestaat uit kale beton met mestvervuiling. Dieren die op de roosters gaan liggen (z.g. damslapers), liggen in de mest op een harde ondergrond, met spleten tussen de balken en liggen in de loopruimte van de ander koeien. Dieren die op de roosters liggen, lopen groot risico op speenbetrappingen, uierontsteking, kreupelheden, vervuiling en rangordeconflicten. De harde ondergrond leidt op de duur tot verwondingen door chronische irritatie van de hakken en de voorknieën.

Een ligbox is een langwerpige ruimte van ongeveer 1,25 m breed en 3,00 m lang met aan beide zijden een boxafscheiding, een hek van een 5 cm dikke buis die in allerlei vormen gebogen kan zijn, zoals een U-vorm, een R-vorm of gewoon een hek met afgeronde hoeken. De diverse vormen hebben voordelen voor het comfort van de koe, zodat de koe zo min mogelijk hinder ondervindt van het hek tijdens gaan liggen en weer opstaan en het rusten. De boxen staan in rijen naast elkaar aan de lange zijden van de stal, of in het midden van de stal in een enkele rij, of twee rijen waarbij de koeien met de koppen naar elkaar liggen. De bodem van de ligboxen is hoger dan de rest van de stal zodat de boxen droog en schoon blijven, en is vaak uitgevoerd in beton bedekt met een laag zaagsel of gehakseld (kleingesnipperd) stro of matrassen of matten van rubber. Ook bestaat de bodem wel uit een laag van 20 cm zand, welke de natuurlijke omstandigheden het meest nabootst. Op een aantal bedrijven worden waterbedden gebruikt voor koeien.

Wetgeving

- Wet dieren:
 - Artikel 1.3. Intrinsieke waarde
 - 1. De intrinsieke waarde van het dier wordt erkend.
 - 2. Onder erkenning van de intrinsieke waarde als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel. Bij het stellen van regels bij of krachtens deze wet, en het nemen van op die regels gebaseerde besluiten, wordt ten volle rekening gehouden met de gevolgen die deze regels of besluiten hebben voor deze intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Daarbij wordt er in elk geval in voorzien dat de inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen en dat de zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd.
 - 3. Voor de toepassing van het tweede lid wordt tot de zorg die dieren redelijkerwijs behoeven in elk geval gerekend dat dieren zijn gevrijwaard van:
 - o a. dorst, honger en onjuiste voeding;
 - o b. fysiek en fysiologisch ongerief;
 - o c. pijn, verwonding en ziektes;
 - o d. angst en chronische stress;
 - o e. beperking van hun natuurlijk gedrag;
- voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd.

Artikel 2.1.1 : Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen.

Artikel 2.2.8 : Het is de houder van een dier verboden aan een dier de nodige verzorging te onthouden.

Onder de 'nodige verzorging' vallen, volgens vaste jurisprudentie, water, voeding, huisvesting en medische zorg. Als men een dier deze verzorging niet biedt, dan is dit een nalatingsvergriep (van Doorn 2010, blz. 6). Het beschikbaar stellen van een schone, droge en comfortabele ligplaats valt onder de nodige verzorging.

- Besluit houders van dieren.
 - Artikel 1.6. Houden van dieren
 - 1. De bewegingsvrijheid van een dier wordt niet op zodanige wijze beperkt dat het dier daardoor onnodig lijden of letsel wordt toegebracht.
 - 2. Een dier wordt voldoende ruimte gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften.

Artikel 1.7. Verzorgen van dieren

Degene die een dier houdt, draagt er zorg voor dat een dier:

- d. een toereikende behuizing heeft onder voldoende hygiënische omstandigheden;

Jurisprudentie:

- ECLI:NL:RBLLE:2006:AZ0640 rechtbank Leeuwarden
 - was de ligboxenstal overbevolkt doordat de beschikbare ruimte en ligplaatsen niet toereikend waren voor het aantal runderen dat zich in die ligboxenstal bevond;
 - 2. Als houder van een dier, aan een dier de nodige verzorging te onthouden, meermalen gepleegd. Kort geleden heeft de AID vastgesteld dat de dieren op het bedrijf van verdachte nu in goede conditie verkeren. Wel werden 220 runderen geteld die op dit moment nog grotendeels in het weiland verblijven. Nu verdachte zelf ook heeft aangegeven dat zijn stal geschikt is voor ongeveer 110 volwassen dieren, betekent dit dat hij over veel te veel runderen beschikt.

De rechtbank hanteert - anders dan door de officier van justitie voorgesteld - een termijn van drie maanden omdat de winterperiode aanbreekt, waarin de dieren op stal gaan en het van groot belang is dat niet opnieuw een situatie van overbevolking ontstaat.

- **Strafrecht:**
Verdachte heeft op 20 februari 2008 in strijd met het bepaalde in artikel 37 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (overeenkomend met artikel 2.2.8 Wet dieren, red.) gehandeld. Bij een controle van verdachtes veehouderij door ambtenaren van de Algemene Inspectiedienst is gebleken dat verdachte twee runderen de nodige verzorging heeft onthouden door deze dieren niet de beschikking te geven over een droge en/of zindelijke ligplaats. Bij herhaalde controle op 22 februari 2008 is gebleken dat verdachte ten aanzien van 13 andere runderen opnieuw op deze strafbare wijze heeft gehandeld. Als gevolg van het ontbreken van een dergelijke ligplaats waren de dieren bevuild met uitwerpselen. Verdachte heeft aldus vanuit zijn functie als veehouder onvoldoende verantwoordelijkheid genomen voor het welzijn van de aan zijn zorg toevertrouwde en van die zorg afhankelijke dieren.
- **ECLI:NL:CBB:2014:147**
Permanente link:
<http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:CBB:2014:147>
Instantie College van Beroep voor het bedrijfsleven. Datum uitspraak 11-04-2014 Datum publicatie 24-04-2014 Zaaknummer AWB 12/900
Rechtsgebieden Bestuursrecht
Bijzondere kenmerken Eerste aanleg - enkelvoudig
Inhoudsindicatie
spoedbestuursdwang, euthanasie van dieren, herstel ter plaatse, situatie van de dieren in de opvang, kostenbeschikking
Wetsverwijzingen Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, geldigheid: 2014-04-24
Vindplaatsen Rechtspraak.nl
Uitspraak
In "stal 2 jongveestal" werden ongeveer 200 runderen gehouden, verdeeld over 14 verblijven. Van deze runderen is geconstateerd dat zij in matige tot redelijke conditie waren. Van ongeveer een kwart van deze runderen is geconstateerd dat deze niet de beschikking hadden over een schone en droge ligplaats. Gebleken is voorts dat alle dieren in meer of mindere mate aangekoekte natte en droge mest aan de onderbuik, billen en flanken hebben. Voorts is geconstateerd dat in 10 verblijven enkele dieren een (beginnende of chronische) luchtweginfectie hebben. In 6 verblijven is geconstateerd dat het verstrekte ruwvoer vieze, rotte plekken had. Tot slot is geconstateerd dat in drie verblijven te weinig ligboxen waren voor het aantal runderen. In totaal beschikten 24 runderen niet over een ligbox. Ten aanzien van de ongeveer 205 gestalde runderen is sprake van het onthouden van de nodige verzorging. De huisvesting is slecht. De meeste dieren beschikken niet over een schone en droge ligplaats. Een aantal hokken is overbevolkt. De nodige verzorging van de dieren is slecht. Herstel ter plaatse is mogelijk. De huisvesting en de verzorging van de dieren dienen aangepast te worden. Met name dienen alle dieren te beschikken over een droge en schone ligplaats en dient de overbevolking teruggebracht te worden door dieren over te plaatsen.

Conclusie

Op grond van uitgebreide wetenschappelijke literatuur, informatie uit welzijnsprotocollen voor melkvee en veterinaire kennis van de gezondheid, het welzijn, de intrinsieke waarde van het dier, de fysiologie, ethologie en de ziektekunde van melkvee en de invloed die de huisvestingsmethode hierop heeft, kan slechts één conclusie getrokken worden: Een koe dient beschikking te hebben over een ruime gelegenheid om te gaan liggen, bestaande uit een zachte en schone comfortabele ligplaats. Het spreekt voor zich dat in een ligboxenstal minimaal één schone, droge, comfortabele en voldoende ruime ligbox per dier beschikbaar moet zijn.

Vanuit de wetgeving wordt er in de Wet dieren in artikel 1.3 uitgegaan van de intrinsieke waarde van dieren die een zekere zorg vereist om de gezondheid en het welzijn te waarborgen. Het dier heeft een eigen waarde, onafhankelijk van het nut voor de mens.

Het beschikbaar stellen van een schone, droge en comfortabele ligplaats is volgens jurisprudentie een onderdeel van de nodige zorg.

Artikel 2.2.8 van de Wet dieren: "Het is de houder van een dier verboden aan een dier de nodige verzorging te onthouden", leidt ertoe dat een melkveehouder voor elke koe een schone droge en comfortabele ligplaats beschikbaar dient te hebben. In een ligboxenstal is dat een goed passende, schone, droge en comfortabele ligbox.

Het niet beschikbaar hebben van minimaal een ligbox per melkkoe kan leiden tot gezondheidsklachten zoals klauwaandoeningen en mastitis. Indien een dier niet vrijelijk kan beschikken over een ligplaats wordt er onvoldoende ruimte gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften dit leidt tot gedragsproblemen en welzijnsaantasting. Zoals hiervoor toegelicht komt de behoefte aan het liggedrag en de gedragssynchronisatie in het gedrag. In een stal met overbezetting kan door concurrentie de bewegingsvrijheid (bijvoorbeeld de behoefte om in een ligbox te gaan liggen) van ranglage dieren worden beperkt. Tevens kunnen de ranglage dieren verdreven worden door dominante dieren uit de ligbox waarin ze zich bevinden. Deze rivaliteit binnen een melkveekoppel leidt ook tot welzijnsaantasting van dieren. Indien het welzijn niet is gewaarborgd, lijden de dieren hieronder. Welzijnsaantasting is een vorm van lijden die tot stress en tot gezondheidsaantasting kan leiden. In het Besluit houders van dieren artikel 1.6 lid 2 wordt gesteld dat er voldoende ruimte wordt gelaten voor fysiologische en ethologische behoeften. Artikel 1.6 lid 1 geeft aan dat de bewegingsvrijheid niet op zodanige wijze beperkt mag worden dat het dier daardoor onnodig lijden of letsel wordt toegebracht. Dieren die in hun liggedrag worden beperkt door een tekort aan ligplaatsen, worden in hun bewegingsvrijheid beperkt ondanks dat ze ruimte hebben om te kunnen lopen. Dit leidt tot onnodig lijden in de vorm van welzijnsaantasting en mogelijk letsel in de vorm van onder andere klauwaandoeningen. Bewegingsvrijheid houdt niet alleen in dat een dier kan bewegen maar ook de vrijheid om zich te bewegen naar een plek waar het dier wil zijn, om er bijvoorbeeld te gaan liggen.

Artikel 2.1.1 van de Wet dieren geeft aan dat het verboden is om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen. Zoals hiervoor uitgelegd en onderbouwd is met informatie uit wetenschappelijke literatuur wordt bij melkkoeien die niet vrijelijk kunnen beschikken over een schone, droge en comfortabele ligplaats van juiste afmetingen (passend bij het dier) het welzijn en de gezondheid benadeeld. Tevens kan er als gevolg van onjuiste maatvoering, onvoldoende onderhoud of onhygiënische omstandigheden van de ligplaats pijn of letsel aan de dieren worden veroorzaakt. Het is evident dat het welzijn en de gezondheid dan worden benadeeld.

AANVULLING (15-09-2016) citaat uit domeinspecialistenoverleg: Verslag / actiepunten Kerngroep Dierenwelzijn /LDD/VL, d.d. 18 februari 2016

Met betrekking tot punt 5, 1 op 1 ligplek:

Er is een duidelijk standpunt ingenomen: eclatante (duidelijke) zaken pakken we op. Er moeten op die bedrijven wel welzijnsproblemen spelen die een relatie hebben met de overbezetting! In deze gevallen brengen we de overbezetting terug tot minimaal 1 ligplek per rund (1 op 1).

 Toezichthoudend dierenarts NVWA

Literatuurlijst.

Literatuuroverzicht van informatie m.b.t. het aantal ligplaatsen t.o.v. het aantal melkkoeien. Tevens enkele buitenlandse wettelijke regelingen en enkele korte samenvattingen van belangrijke Nederlandse bronnen.

1. Code of Recommendations for the Welfare of Livestock, DEFRA march 2003 UK (blz. 18). 66. Cubicles should be designed to encourage cows to lie down and stand up easily without injuring themselves. You need to have enough bedding to: keep the cows comfortable; prevent them from getting contact or pressure sores (from always lying in the same or cramped positions); and keep the cows teats, udders

and flanks clean. You must never use a bare, solid base in the cubicles. The kerb should not be so high that it strains the cows legs as they enter or leave the cubicle, neither should the bed be so low that it becomes contaminated with slurry. 67. Where you do have cubicles, you should have at least one for each cow. About 5% more cubicles than the number of cows in the management group is recommended. You should train heifers to lie correctly in cubicles by encouragement (giving them familiar bedding), rather than by restraint (such as tethering them)

2. Raad voor Dier Aangelegenheden (RDA 2006-04 juni 2006 blz. 13)

Koeien die willen rusten mijden onrustige plaatsen. De Raad is van mening dat alle dieren in een stal gelijktijdig moeten kunnen gaan liggen. Hoewel er vrijwel altijd wel een aantal dieren staan of eten zou een geringe overbezetting mogelijk zijn. Echter, in veel ligboxenstallen zijn er ongunstige plekken om te rusten (bijvoorbeeld nabij de drinkbakken, naast krachtvoerautomaten en doorgangen). Daarom is naast de kwaliteit van de ligbox het aantal ligboxen in een stal van belang. De Raad adviseert om als uitgangspunt te hanteren dat er minimaal even veel ligboxen als runderen aanwezig moeten zijn in de stal. Onderbouwing: met literatuurlijst: De wetenschappelijke bijdrage is samengesteld door dr. ir. B. Beerda (Leerstoelgroep Ethologie & Welzijn, WUR), ir. C.G. van Reenen (ASG-WUR) en dr. ing. H. Hopster (ASG-WUR)

3. Moderne huisvesting melkvee, Animal science group Wageningen UR, Brochure 07 januari 2009:

Bij onvoldoende ligcomfort zullen de dieren ook minder liggen, wat nadelig is voor productie en duurzaamheid. Ook neemt dan de kans dat dieren op de roosters gaan liggen toe. Het totale ligcomfort wordt bepaald door zowel de beschikbaarheid als de uitvoering van de ligboxen. Het aantal ligboxen per koppel bepaalt de beschikbaarheid, de norm is één ligplaats per koe. Tip: Bij te weinig vreet- of ligplaatsen moeten de ranglage dieren langer wachten op hun beurt. Hierdoor staan deze dieren meer, wat een hogere been- en klauwbelasting tot gevolg heeft. Zorg daarom voor voldoende vreet- en ligplaatsen voor alle dieren.

4. Gezondheidsdienst voor dieren: Werkt met Koe Comfort Index (CCI) de meet het aantal dieren dat staat in de boxen. Deze zegt volgens mij niets over overbezetting. Wel noemt de GD overbezetting een risicofactor voor kreupelheden.)

Koe Comfort Index (CCI)

De CCI is een relatief eenvoudige methode voor een veehouder om de mate van koecomfort in de stal te monitoren. De CCI wordt 1 tot 2 uur voor de normale tijd van melken berekend: het aantal dieren dat ligt in de box gedeeld door het aantal dieren dat geheel of deels in de boxen staat. Bijvoorbeeld: in een stal met 100 dieren, 15 koeien aan het voerhek, bij de drinkbak of daartussen in en de andere (85) dieren zijn deels of helemaal in de ligboxen. Als er 70 dieren in de boxen liggen is de CCI: 70/85 = 82%. Onderzoek heeft uitgewezen dat er een duidelijke relatie is tussen de CCI en het percentage kreupel koeien. Als norm kan men een CCI van boven de 85% aanhouden.

Het ontstaan van niet-infectieuze klauwaandoeningen wordt beschouwd als een combinatie van suboptimale voeding (onder andere pensacidose) en suboptimale huisvesting (onder andere overbezetting, te kleine boxen en onregelmatige (harde) ondergrond).

Ideale boxmaten, uitgaande van een HF koe van 725 kilogram:

1. Zachte bodem die goed grip geeft, zodat de koe zacht landt en ligt: minimaal 15 centimeter diep strooisel of minimaal 5 centimeter rubber matras.
2. Voldoende lengte, zodat de koe haar kop kan uitzwaaien: minimaal 2,75 meter bij een dichte voorzijde van de box en minimaal 2,50 meter bij een open voorzijde. Bij een dubbele rij is een gezamenlijk kop-zwaairuimte. Zorg dat er geen obstakels zijn tussen 0,10 en 1,00 meter hoogte.
3. Schoftboom en knieboom uit de weg, zodat de koe recht in de box kan staan en liggen: minimaal 1,80 meter afstand knieboom en schoftboom tot achterrand (sta- en ligruimte); eventueel flexibele schoftband plaatsen.
4. Voldoende breed, zodat de koe kan gaan liggen: minimaal 1,25 meter voor lacterende koeien en minimaal 1,20 meter voor droogstaande koeien (hart-op-hart-maat).

5. Sterke koeien met gezond beenwerk: Zet zwakke koeien in een strohok.

Om comfortabele ligboxen te maken gebruik je de grotere koeien als maat. Na installatie maak je de boxen eventueel op maat voor de koppel. Vaarzen zijn het kleinst en zullen het vaakst boxen bevullen. Een aparte vaarzengroep met kleinere ligboxen brengt uitkomst en zorgt ook voor meer productie en minder uitval.

5. Het uiergezondheidscentrum van de GD schrijft: Bezettingsgraad en stress > Melkveehouders tolereren nogal eens een overbezetting van 10 procent in hun stal, in de veronderstelling dat dit geen enkele invloed heeft op de prestaties van hun koeien. Maar voor een goede uiergezondheid is **geen enkele overbezetting in de stal acceptabel**. Overbezetting betekent namelijk meer stress, minder weerstand en meer problemen met uiergezondheid. Ook de infectiedruk bij overbezette stallen is te hoog. Het zijn vooral vaarzen die in de problemen komen bij een overbezetting in de stal. Zij vormen de zwakste schakels in de koppel. Ze krijgen bij overbezetting pas op het laatst ruimte aan het voerhek, waardoor ze de restjes te vreten krijgen. Daarnaast maken zij als laatste aanspraak op een ligbox. Uit onderzoek van Fregonesi et al. bleek dat koeien bij een bezetting van 100 procent per dag een uur meer liggen dan bij een bezetting van 109 procent. Daarnaast zagen ze meer competitie onderling voor de ligplaatsen. Ook stonden de koeien langer buiten de ligboxen, waardoor de klauwen meer belast werden. Kortom: allemaal omstandigheden die hun gezondheid en dus ook hun uiergezondheid onder druk zetten. Wie de technische resultaten op het bedrijf wil optimaliseren zorgt ervoor dat elke koe een voer- en ligplaats heeft.

¹Fregonesi et al. JDS.2007; p3349, *Overstocking reduces lying time in dairy cows*

6. In de Tierschutzverordnung van Zwitserland is te lezen in art.41.2 dat in ligboxenstallen niet meer dieren mogen worden gehouden dan er ligboxen aanwezig zijn.
7. In art.5.6 van het rapport 2012 Dairy Cow Housing(GB) wordt vermeld dat elk dier dat wordt gehouden in een gebouw op elk moment toegang moet hebben tot een ligplaats. Daarnaast wordt vermeld in art. 5.61 dat het belangrijk is dat dieren moeten worden voorzien van een zo comfortabel mogelijke plaats zodat de dieren kunnen gaan liggen zo lang ze willen en genoeg plaats hebben om weer op te staan.
8. Ook in Oostenrijkse wetgeving wordt gesteld dat minimaal voor elk dier een ligbox voor handen moet zijn.
9. Het standpunt van de faculteit van Kopenhagen (22-5-2015) is: 'in Denmark it is a legal demand for each cow to have its own cubicle.'
10. Onderzoeksrapport stage NVWA Linsey van Nierop (aug 2013 WUR blz. 44):
 Een ligplaats voor elke koe
 Alle bronnen zijn het erover eens dat er voor elke koe een ligplaats beschikbaar moet zijn. Ook voor een aantal punten met betrekking tot de ligplaatsen zijn zowel de wetenschappers als de welzijnsprotocollen zeer eenduidig: Tenminste 1 ligbox per koe. Zachte en schone ligplaatsen. Bij verwondingen en beschadigingen moet het systeem worden aangepast. De Afstelling van de ligboxen moet worden aangepast aan de grootte van de dieren. De wetenschappelijke literatuur, weergegeven in dit verslag, onderbouwt deze aspecten. De NVWA kan bovenstaande invulling daardoor gebruiken tijdens bedrijfsinspecties en in de rechtszaal. Rechteren zijn gewend open normen in te vullen met behulp van deskundigen, mits een oordeel goed is onderbouwd. Aan het oordeel van dierenartsen wordt vaak een doorslaggevend beteken is toegekend (Tas 2013).De resultaten van dit onderzoek kunnen hiervoor de juiste onderbouwing bieden. Uitgebreide literatuurlijst aanwezig.

Literatuurlijst en bronnen m.b.t. ligplaatsen van Onderzoeksrapport stage NVWA [REDACTED] (aug 2013 WUR). Tevens enkele aanvullingen.

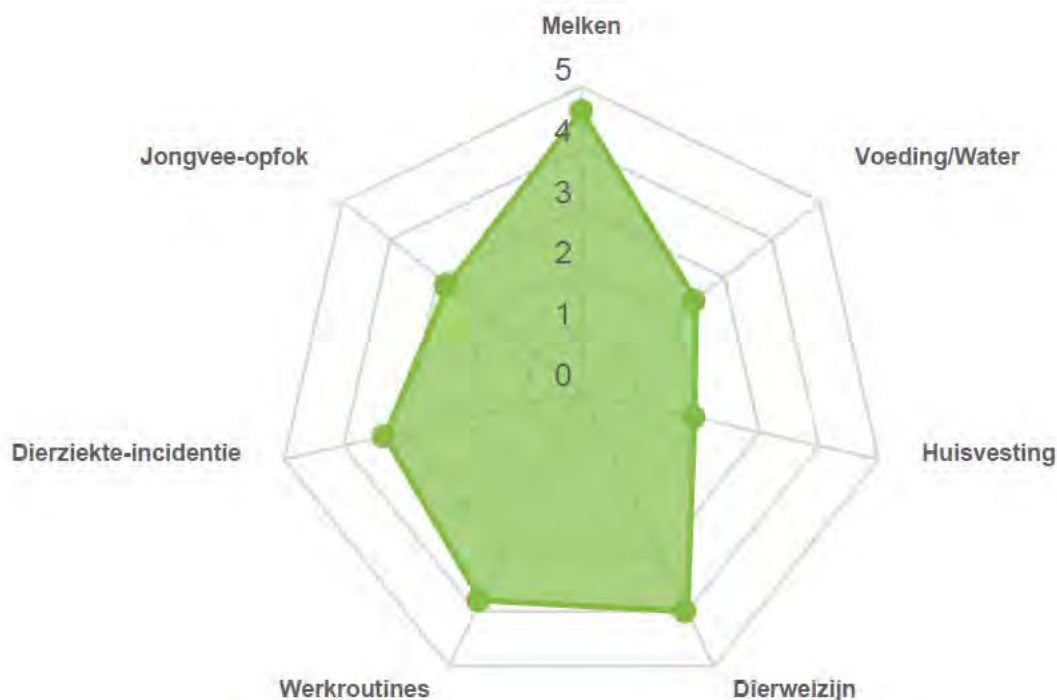
- 1) Adams, R. S. en W. E. Sharpe (2001), "Water intake and quality for dairy cattle," College of Agricultural Sciences Cooperative Extension, Department of Dairy and Animal Science. The Pennsylvania State University
- 2) Albright, J. L. en C. W. Arave (1997), The behaviour of cattle CABINTERNATIONAL.
- 3) Barnard, C. J. (2004), Animal Behavior: Mechanism, Development, Function, and Evolution, Prentice Hall.
- 4) Bewley, J. M., R. E. Boyce, et al. (2010), "Influence of milk yield, stage of lactation, and body condition on dairy cattle lying behaviour measured using an automated activity monitoring sensor," Journal of dairy research 77(01): 1-6
- 5) Bokkers, E. A. M. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Wageningen
- 6) Blowey, R. (2005), "Factors associated with lameness in dairy cattle", In Practice 154-162.
- 7) Bracke, M. en H. Hopster (2006), "Assessing the importance of natural behavior for animal welfare," Journal of Agricultural and Environmental Ethics 19(1): 77-89
- 8) CONO (2010), Handboek Koe-Kompas
- 9) Cook B., K.V. Nordlund, The influence of the environment on dairy cow behavior, claw health and herd lameness dynamics. The Veterinary Journal 179 (2009) 360 369.
- 10) Cooper, M., D. Arney, et al. (2007), "Two-or four-hour lying deprivation on the behavior of lactating dairy cows," Journal of dairy science 90(3): 1149-1158
- 11) Dijkstra, T. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Deventer
- 12) Driessen, J. (2013), "Koesignalen," gevonden op 01-07-2013, van <http://www.vetvice.nl/koesignalen>.
- 13) Drissler, M., M. Gaworski, et al. (2005), "Freestall maintenance: effects on lying behavior of dairy cattle," Journal of dairy science 88(7): 2381-2387
- 14) Eerdenburg, F. J. C. M., van (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Utrecht
- 15) Erp, T. v. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zoetermeer.
- 16) Fraser, D., D. Weary, et al. (1997), "A scientific conception of animal welfare that reflects ethical concerns," Animal Welfare 6: 187-205.
- 17) Fregonesi, J., C. Tucker, et al. (2007), "Overstocking reduces lying time in dairy cows," Journal of dairy science 90(7): 3349-3354
- 18) Fregonesi, J. A. en J. D. Leaver (2001), "Behaviour, performance and health indicators of welfare for dairy cows housed in strawyard or cubicle systems," Livestock Production Science 68(2): 205-216.
- 19) Fregonesi, J. A. en J. D. Leaver (2002), "Influence of space allowance and milk yield niveau on behaviour, performance and health of dairy cows housed in strawyard and cubicle systems," Livestock Production Science 78(3): 245-257
- 20) Fregonesi, J. A., D. M. Veira, et al. (2007), "Effects of Bedding Quality on Lying Behavior of Dairy Cows," Journal of dairy science 90(12): 5468-5472.
- 21) Galindo, F. en D. Broom (2000), "The relationships between social behaviour of dairy cows and the occurrence of lameness in three herds," Research in Veterinary Science 69(1): 75-79.
- 22) Galindo F, D.M. Broom, P.G.G. Jackson,(2000) "A note on possible link between behaviour and the occurrence of lameness in dairy cows". Short Communication Applied Animal Behaviour Science 67 2000. 335 341
- 23) Galindo, F. en D. M. Broom (2002), "The effects of lameness on social and individual behavior of dairy cows," Journal of applied animal welfare science 5(3): 193-201.
- 24) Grant, R. J., en J. L. Albright (2001), "Effect of animal grouping on feeding behavior and intake of dairy cattle. J. dairy sci. 84 (E. Suppl.):E156-E163.
- 25) Herlin, A. H. (1997), "Comparison of lying area surfaces for dairy cows by preference, hygiene and lying down behaviour."

- 26) Hill, C. T., P. D. Krawczel, et al. (2009), "Effect of stocking density on the short-term behavioural responses of dairy cows," *Applied Animal Behaviour Science* 117(3): 144-149.
- 27) Houx, B. B. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zoetermeer.
- 28) Hulsen, J. (2003), *Koesignalen: Praktijkgids voor koegericht management*, Zutphen, Roodbont Uitgeverij.
- 29) Hulsen, J. (2012), *Koesignalen Checkboek, Werken aan gezondheid, productie en welzijn*, Zutphen, Roodbont Uitgeverij.
- 30) Hulsen, J. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Bergen op Zoom.
- 31) Ito, K., D. Wery, et al. (2009), "Lying behavior: Assessing within-and between-herd variation in free-stall housed dairy cows," *Journal of dairy science* 92(9): 4412-4420.
- 32) Jensen, P. (2009), *The ethology of domestic animals: an introductory text*, Cab International.
- 33) Juarez, S., P. Robinson, et al. (2003), "Impact of lameness on behavior and productivity of lactating Holstein cows," *Applied Animal Behaviour Science* 83(1): 1-14.
- 34) Kondo, S. en J. Hurnik (1990), "Stabilization of social hierarchy in dairy cows," *Applied Animal Behaviour Science* 27(4): 287-297.
- 35) Kondo, S., J. Sekine, et al. (1989), "The effect of group size and space allowance on the agonistic and spacing behavior of cattle," *Applied Animal Behaviour Science* 24(2): 127-135.
- 36) LTO (2013), "Melkveehouderij," gevonden op 03-06-2013, van <http://www.lto.nl/over-lto/sectoren/Melkveehouderij>.
- 37) Leonard F.C., J.M. O'Connell AND K.J. O'Farrell, (1996) "Effect of overcrowding on claw health in first-calved Friesian heifers" *British veterinary Journal*. 152 459-472.
- 38) Masselink, W. G. F. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zwolle.
- 39) Metz, J. (1985), "The reaction of cows to a short-term deprivation of lying," *Applied Animal Behaviour Science* 13(4): 301-307.
- 40) Munksgaard, L., M. B. Jensen, et al. (2005), "Quantifying behavioural priorities effects of time constraints on behaviour of dairy cows, < i> Bos taurus</i>," *Applied Animal Behaviour Science* 92(1): 3-14.
- 41) Munksgaard, L. en H. B. Simonsen (1996), "Behavioral and pituitary adrenal-axis responses of dairy cows to social isolation and deprivation of lying down," *Journal of animal science* 74(4): 769-778.
- 42) Nielsen, B. L., R. F. Veerkamp, et al. (2000), "Effects of genotype, feed type and lactational stage on the time budget of dairy cows," *Acta Agriculturae Scandinavica, Section A-Animal Science* 50(4): 272-278.
- 43) Nielsen, L. H., L. Mogenssen, et al. (1997), "Resting and social behaviour of dairy heifers housed in slatted floor pens with different sized bedded lying areas," *Applied Animal Behaviour Science* 54(4): 307-316.
- 44) Nijeboer, J. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zwolle.
- 45) Ohl, F. Hellebrekers L.J., *Dierenwelzijn De diergeneeskundige positie*. TvD 15 sep 2009
- 46) Ouweltjes, W. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Wageningen.
- 47) Ouweltjes, W, van Dooren H.J.C., Ruis-Heutinck L.F.M., Dijk G.J., Meijering A., (2003) *Huisvesting van melkvee: knelpunten uit oogpunt van welzijn*. Praktijkrapport Rundvee Praktijkonderzoek veehouderij Wageningen UR.
- 48) Phillips, C. J. (1993), *Cattle behaviour*, Farming Press Books
- 49) Productschap Zuivel, (2009), "Welzijnswijzer melkvee," gevonden op 01-07-2013, van <http://www.welzijnswijzermelkvee.nl/Welzijnswijzer/tabid/36/Default.aspx>. Raad voor Dieraangelegenheden(2006), *Natuurlijk gedrag van melkvee en vleeskalveren*, Den Haag.
- 50) Reesink, M. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zwolle.
- 51) Ruis, M. en J. B. Pinxterhuis (2007), *Verantwoorde en communiceerbare argumenten bij biologische producten: dierenwelzijn*, Wageningen UR.
- 52) Rushen, J., A. Boissy, et al. (1999), "Opioid peptides and behavioral and physiological responses of dairy cows to social isolation in unfamiliar surroundings," *Journal of animal science* 77(11): 2918-2924.

- 53) Staay, F. J., van der (2013) Integratie: (nieuwe) huisvestingssystemen, Adaptatie en Welzijn, Utrecht, Universiteit Utrecht.
- 54) Tas, F. J. W. M. (2013), Vakgroepdag Dierenwelzijn, Kerkdriel.
- 55) Tucker, C., D. Weary, et al. (2004), "Free-stall dimensions: Effects on preference and stall usage," Journal of dairy science 87(5): 1208-1216.
- 56) Veissier, I., J. Capdeville, et al. (2004), "Cubicle housing systems for cattle: Comfort of dairy cows depends on cubicle adjustment," Journal of animal science 82(11): 3321-3337.
- 57) Vinke, C. M. (2013), Dierenwelzijn; Hoe zie ik dat, hoe weet ik dat, hoe meet ik dat?, Kerkdriel.
- 58) Wageningen UR Livestock Research (2012), Handboek Melkveehouderij, Zutphen, roodbont Uitgeverij.
- 59) Wechsler, B., J. Schaub, et al.(2000),"Behaviour and leg injuries in dairy cows kept in cubiclesystems with straw bedding or soft lying mats," Applied Animal Behaviour Science 69(3): 189-197.
- 60) Welfare Quality(2009), Assessment protocol for cattle.
- 61) Wemmenhove, H., G. Biewenga, et al. (2009), Moderne huisvesting melkvee, Lelystad, Wageningen University & Research centre.
- 62) Wiepkema, P. R. (1993), Gedrag en welzijn van melkvee (Praktijkreeks Veehouderij), Doetinchem.
- 63) Wierenga, H. K., and. Hopster, H., 1990, "The significance of cubicles for the behaviour of dairy cows," Applied Animal Behaviour Science, 26: 309-337.
- 64) Winckler, C., C.B.Tucker, en D.M. Weary, (2015). " Effects of under- and overstocking freestalls on dairy cattle behaviour ". Applied Animal Behaviour Science 170,14 19.

Melkveebedrijf: [REDACTED]
Tanknummer [REDACTED]
UBN melkveebedrijf: [REDACTED]
Zuivelonderneming: Nemelco

Dierenarts: [REDACTED]
UDN: [REDACTED]
Praktijk: [REDACTED]
Bezoekdatum dierenarts: 28-12-2017

KoeKompas eindscores | Weidegang score: 3

Eindscores per onderdeel

1) Eindscore Melken:	4.6	
2) Eindscore Voeding & Water:	2.4	
3) Eindscore Huisvesting:	1.9	
4) Eindscore Dierwelzijn:	4.0	
5) Eindscore Werkroutines:	3.8	
6) Eindscore Dierziekte-incidentie:	3.3	
7) Eindscore Jongvee-opfok:	2.8	

Conclusies en aanbevelingen dierenarts

Evaluatie vorig koekompas:

- Er ligt nu als ik er ben steeds voer voor de koeien.
- Een deel van de koeien is inmiddels behandeld met Tribex, behandeling in de droogstand voortzetten.
- Er worden af en toe kreupel koeien bekapt.
- Droge koeien zijn éénmaal gevaccineerd, daarna niet weer, blijft actiepunt!

Dit koekompas:

Op dit moment staat het bedrijf onder toezicht van de NVWA doordat de Qlip een melkweigering heeft opgelegd. NVWA is voor kerst geweest en heeft een aantal maatregelen opgelegd. Belangrijkste punt is overbezetting in de stal en kreupele koeien.

Ik denk dat het een goed idee is om met de maatregelen die de NVWA heeft opgelegd aan de slag te gaan en vanuit daar te gaan werken aan een betere 'bedrijfsgezondheid'. Eerst de overbezetting en kreupele koeien aanpakken en daarna door met focus op 'kleinere punten'.

Positieve punten:

- Conditie koeien is veel beter dan 1-1,5 jaar geleden, toen veel meer magere koeien en nu is de conditie over het algemeen goed. TMR voeren draagt hier aan bij.

Verbeterpunten:

- **Prioriteit: Waterbak/watervoorziening maken in de twee kalverstrokhokken in de kalverstal tegen de muur aan. Die doet het nu niet, zo snel mogelijk maken zodat de kalveren weer water kunnen drinken!**
- Overbezetting in de stal aanpakken, 1 ligbox per koe aanhouden. Oplossing zoeken voor de rest van de koeien. Een aantal koeien zal ivm slecht beenwerk afgevoerd worden, maar dan blijven er nog steeds te veel koeien over. Er is op dit moment nog geen nieuwe stal in zicht waar Tim kan gaan melken.
- Droge koeien tussen de melkkoeien: krijgen daardoor het TMR rantsoen en hebben te maken met flinke overbezetting in de stal. Negatieve punten voor de droge koeien. Advies: Zorg voor een aparte stal voor de droge koeien, met een ligbox voor iedere droge koe, voldoende vers water en een aangepast rantsoen (gericht op droge koeien, incl mineralen). Dit zal uiteindelijk de gezondheid van de kalveren ook ten goede komen! Betere biestkwaliteit, betere groei laatste fase dracht. Als de droge koeien apart staan, kunnen we ze ook direct enten met Rotavec Corona (3 maand tot 3 week voor kalven).
- Koeien verplaatsen naar de potstal, wordt 3-4x per dag gedaan. Er komt dan in principe steeds een nieuwe groep koeien naar de potstal toe. Deze hebben in de potstal geen mogelijkheid om te eten. De pensvulling van de koeien die op het moment van bezoek er in staan, is gemiddeld score 3, kan zeker beter. Zorg dat de koeien in de potstal ook toegang tot voer hebben.

Goedkeuring en afronding

Voor u ligt het KoeKompas waarvan de inhoud is gebaseerd op het bedrijfsbezoek dat op 28-12-2017 bij u heeft plaatsgevonden. De scoremethodiek van de verschillende onderdelen is terug te vinden in het handboek van het Koe-

Kompas.

Bent u het eens met de inhoud van dit Koe-Kompas? Onderteken dan dit document in tweevoud en bewaar één exemplaar in uw eigen bedrijfsadministratie.

Akkoord hoofddierenarts

Naam: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Akkoord veehouder

Naam: _____

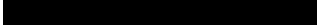
Datum: _____

Handtekening: _____

Akkoord uitvoerende dierenarts

Naam:

UDN:

Praktijk:

Datum: 31-12-2017

Handtekening: Digitaal ondertekend voor akkoord

Levensduur

Op dit moment is er nog geen informatie over de gemiddelde levensduur op het bedrijf bekend.

Koeien

Aantal kalveren en pinken:	125
Aantal droge koeien:	20
Aantal lacterende koeien:	128
Totaal aantal koeien:	148
KG melk per koe per dag:	20

1) Melken

Tanklokaal en koeling:	5	
Melkmethode:	5	
Hygiëne en reiniging:	5	
Systeemonderhoud:	4	
Dierinspectie:	4	

Opmerkingen:

Onderdeel niet besproken met veehouder, was voorafgaand aan het koekompas nog niet ingevuld.

2) Voeding & Water

Conservering en uitkuilmanagement:	3	
Voeding lacterend:	3	
Voeding droog:	2	
Waterkwaliteit lacterend:	2	
Waterkwaliteit droog:	2	
Voermanagement:	3	

Opmerkingen:

Voeding melkkoeien, TMR:

- 1e, 2e, 3e, 4e snede gecombineerd en mais, aardappelvezel, rucom (de Heus, gemengd krachtvoer), bietenpulp.
- Krijgen geschat 6 kg rucom per koe per dag.
- Geen weeginstallatie op de mengwagen, dus hoeveelheden worden geschat!
- Mineralenmengsel wordt toegevoerd, melkvee. Niet speciaal voor kalfkoeien.
- Jongvee krijgt ook mineralen.
- **Droge koeien krijgen hetzelfde rantsoen, veel te rijk voor deze koeien.**
- Ligt veel voer voor het hek, geen broei.
- Mais ziet er goed uit, wel wat uitkuilresten.
- Kuilplaten met gras veel water en uitkuilresten. Niet ideaal, afvoer verstopt?

Waterbakken binnen niet voldoende voor dit aantal koeien. In potstal 1 sneldrinken, redden de koeien het net mee qua aantal (nu 18 stuks). In potstal geen eten, koeien worden 3x per dag gewisseld.

Staat in het strohok (waar nu een kreupele koe staat) een bak met water.

Omdat er op dit moment geen financiële mogelijkheid is om de kuilplaten aan te passen of extra kuilplaten (met muren) te maken, is dit geen actie punt voor nu.

3) Huisvesting

Voerhek:	1	
Stalklimaat:	3	
Loopruimte:	2	
Ligcomfort:	1	

Opmerkingen:

Overbezetting in de stal is nog steeds aanwezig, 115 boxen en 110 vreetplekken. Er worden op dit moment ongeveer 170 koeien gemolken. Staat nog een paar pinken in de stal, en droge koeien.

Matten liggen los, niet vlak, comfort is niet goed. Boxen zijn na vorige koekompas wel aangepast, nieuwe boxen er in, iets breder. Breedte 105, diag 180

Loopruimte mest staat vlak onder de rooster, staat schuim op de rooster, roosters zijn smerig. Komt volgens Gerrit vandaag een vrachtwagen om mest te halen.

Aan de overbezetting moet van de NVWA worden gewerkt.

4) Dierwelzijn

Conditie score:	5	
Activiteit melkvee:	4	
Locomotie score:	5	
Hakkenzwellings:	4	
Hygiëne koeien:	3	
Afwijkende koeien:	3	
Algemene indruk:	3	

Opmerkingen:

Op dit moment vind ik dat de koeien er beter uitzien dan ze eerder gedaan hebben. Het aantal afwijkende koeien neemt af en met name de conditie is beter dan 1-1,5 jaar geleden. Het is een relatief rustige koppel. Wel nog een aantal kreupele koeien waar wat mee gedaan moet worden.

Koeien waar wat mee is:

- 1352 schaafplekken ivm tochtig geweest
- 2029 abces op rug, wordt volgens gerrit al beter. Advies: wond schoonmaken met water en betadine, ctc spray er op, iedere dag herhalen.
- 4049 conditie 4,5 en kale plekken, tochtig geweest?
- 153 kale plekken
- 4459 kale plekken, op dij en rug, vast gezeten lang geleden?
- 4489 kale plekken
- 146 dikke hak LA, chronisch
- 4195 dikke hak RA, chronisch
- 4095 dikte net onder zitbeen rechts, van injectie? Oude spuitplek.

Kreupele koeien:

- 3255 LA achter kreupel, advies om weer te bekappen of af te voeren
- 4231 RA dikke poot, chronisch, advies afvoer
- 4160 staat slecht op achterpoten, advies afvoer
- 4440 kreupel RA of LA, bekappen
- 4459 Kreupel LA, bekappen

- 4397kreupel achter bekappen
- En dan nog 4 NVWA attentie koeien, zie bij attentiedieren diergezondheid,

5) Werkroutines

Werklijnen en kruislijnen: 3

Diergezondheidstatus: 4

Diergezondheidsstatus

Paratuberculose:	Status B (3-5)
Salmonella:	Niveau 1
BVD:	Gecertificeerd virus-vrij
IBR:	Onbekend
Neospora:	Onbekend
Leptospirose:	Gecertificeerd vrij

Vaccinaties: ja

Toelichting vaccinaties en advies voor verbeteren of behouden gezondheidsstatus:

Neusenting bij kalveren tegen pinkengriep wordt nog steeds gedaan en gaan we mee door.

Rotavec Corona enting is 1 keer gedaan dit jaar, advies om dat weer te gaan oppakken.

Paratbc is nog steeds een probleem, elke keer komt er wel 1 of meerdere dieren uit die positief zijn. Vorige keer ook besproken.

Gerrit geeft aan dat ze tussen de diergroepen hun laarzen reinigen.

Preventie: 4

Bedrijfsbehandelplan: 5

Opmerkingen:

Weidegang 200 dagen, 15 uur per dag. Vorige keer koekompas was tijdens weideseizoen, toen geconstateerd dat eerste deel weide niet veilig was, veel stenen in de weide en toen weinig gras. Advies om weide veilig te maken en kavelpad zonder stenen.

6) Dierziekte-incidentie

Celgetal:	2	
Tankcelgetal:	23000	
	0	
Streefwaarde tankcelgetal:	20000	
	0	
Anti-bioticumgebruik		
Periode:	01-10-2016 t/m 30-09-2017	
DD/DJ (0 - 56 dagen):	13.29	
Streefwaarde DD/DJ (0 - 56 dagen):	9.00	
DD/DJ (56 dagen - 1 jaar):	0.00	
Streefwaarde DD/DJ (56 dagen - 1 jaar):	0.00	
DD/DJ:	1,70	
Streefwaarde DD/DJ:	2	
3e keus middelen:	0	

	Aantal	Streefw.	Score	
Mastitis	10	2	5	
Klauwproblemen	25	15	4	
Stofwisselingsstoornissen	1		5	
Aan de nageboorte staan	6	1	5	
Witvuiler	3	3	5	
Verwerper	1	1	5	
Gedwongen afvoer	43	30	2	

Overige zieke dieren

5

4

5

Huidige zieke dieren

4

4

4

[X] (akkoord) - Incidentie dierziekten, ingevuld door veehouder, voor gezien en akkoord verklaren.

Naam of nummer attentiedieren:

Attentiedieren:

Kreupel --> morgen komen mijn collega's met een (schone) klauwbekapkar de koeien bekappen, advies om de kreupele koeien die hieronder genoemd staan ook te bekappen.

- 1518 --> (NVWA attentiekoe) gister bekapt, klosje, novem, loopt nu nog slecht. Advies om deze ook nogmaals in de box te zetten en te laten beoordelen door collega. T:38,8, pens werkt, is matig gevuld (score 3).

- 132 --> (NVWA attentiekoe) kreupele koe op de voergang, locomotiescore 3, is twee weken bekapt en loopt nog niet goed, klosje is helemaal plat en doet niets meer --> morgen laten bekappen!

- 110 --> (NVWA attentiekoe) kreupele koe in strohok, is gister bekapt en behandeld met novem en procapen (al eerder). Klauw in de hand opgetild, lijkt een wittelijndefect, maar niet alles is goed weggesneden. Ik kan met mijn vinger nog onder het hoorn komen en mogelijk zit het diep. Advies om deze morgen in de klauwbekapkar te zetten, te kijken hoever we kunnen komen en dan een prognose te geven en indien mogelijk behandeling uit te voeren.

- Pink 4632 (NVWA attentiedier): Links voor kreupel: Binnenklauw voorop beschadigd, hoornaanzet onderbroken, gaat niet meer aangroeien en is zeer pijnlijk. Advies klauwamputatie of euthanasie.

Overige attentiekoeien:

- 3255 :LA, moet bekapt worden

Opmerkingen:

Dagdosering is laag, wordt veel behandeld met procapen ivm klauwproblemen maar lijkt slecht te werken. Volgende keer indien het niet werkt, ons benaderen, dan komen wij kijken wat het probleem is en kunnen we eventueel gericht een ander middel inzetten.

Kreupele koeien blijft een probleem. Er worden morgen een aantal dieren behandeld en ik heb een lijst gemaakt met dieren die afgevoerd kunnen worden ivm slechte klauwen/chronische ontstekingen.

Aantal mastitisgevallen, maar geen idee wat voor kiem een rol speelt. Eerder was er nog wel eens sprake van Listeria, nu onbekend.

7) Jongvee opfok

Voeding en water: 3

Huisvesting: 2

Dierenwelzijn: 3

Kalveren Aantal Streefw. Score

Diarree 20 15 1

Navelontsteking 2 1 4

Longontsteking 3 3 4

Parasitaire aandoeningen 0 5

Dood binnen 24 uur 4 2 4

Dood na 24 uur 10 5 1

Ringschurft 10 10 2

7) Jongvee opfok - vervolg

[X] (akkoord) - Incidentie dierziekten jongvee, ingevuld door veehouder, voor gezien en akkoord verklaren.

Opmerkingen:

Dagdosering jongvee door behandeling kalveren met diarree.

Aantal kalveren dood na 24 uur door diarree, mixen in feb 2017.

Bij jongste kalveren nu weer aan aantal iglo's met 2 kalveren, geen goed idee zoals eerder besproken.

Ondanks vaccinatie tegen pinkengriep toch nog een hoestje door de stal. Komt mogelijk door huisvesting. Wel goed dat er nu stobalen zijn gestapeld tegen de hokken zodat de wind er niet direct in kan waaien.

Aantal iglo's staan in elkaars nattigheid, dit zorgt heel makkelijk voor verspreiding van ziektekiemen die diarree veroorzaken. Zorg dat de iglo's zo staan dat urine en mest aan de achterkant er uit kunnen lopen (dus iglo schuin omhoog zetten) en dat het wegloopt bij de iglo's ipv naar een volgende iglo.

Voeding kalveren: 2x daags 2 l omdat ze volgens Gerrit anders aan de schijt gaan. Daarnaast staat er bij de groepsiglo nu een emmer vers water (heel goed), maar de andere kalveren in de iglo's hebben geen toegang tot water. Regel dit. Daarnaast hebben de twee strohokken tegen de muur helemaal geen toegang tot water omdat de leiding kapot is. Dit heeft prioriteit om te maken! Zorg dat deze kalveren zo snel mogelijk weer water kunnen drinken, desnoods tijdelijk uit een grote waterbak (dan in beide hokken 1 bak zetten).

Ringschurft gaat nog steeds rond bij de kalveren, bij de koeien niet gezien.

Diarree problematiek besproken bij kalveren: Aanpak begint al bij droge koeien (juiste voeding geven zodat biest kwaliteit verbeterd), vlug, veel en vaak biest geven, daarna over op melkpoeder, meer melkpoeder geven. Opvang in schone, gereinigde en gedesinfecteerde iglo's en 1 kalf per iglo. De vaccinatie Rotavec Corona kan bijdragen aan een betere weerstand van de kalveren tegen coli, rota en coronavirus, crypto zal daardoor minder hard toeslaan.

Visitebrief

Naam: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
Telefoonnummer(s): [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Fax: [REDACTED]

Datum: 28 12 2017
Aankomsttijd: 10:50
Vertrektijd: 13:20
UDN: [REDACTED]
Dierenarts: [REDACTED]
Reden van bezoek : Koe kompas opstellen Koekompas, koeien
NVWA nalopen, bvt tap
Volgende afspraak:

Visite verslag

melkvee >2jr

Koekompas opgesteld samen met Gerrit. Veehouder onderdeel is nog niet ingevuld, dat moet vanavond gebeuren zodat ik het koekompas kan afronden voor het eind van dit jaar.
Zie verslag koekompas voor details.

In opdracht van NVWA 4 koeien nagekeken ivm klauwaandoeningen, maar omdat Gerrit op dit moment geen mogelijk kan creëren om de poten op te tillen zodat ik een juiste diagnose, prognose en behandeling kan stellen, hebben we besloten dat morgen twee collega's komen de koeien in de klauwbekapkar te beoordelen.

Het gaat om:

1518 > (NVWA attentiekoe) gister bekapt, klosje, novem, loopt nu nog slecht. Advies om deze ook nogmaals in de box te zetten en te laten beoordelen door collega. T:38,8, pens werkt, is matig gevuld (score 3).

- **132** > (NVWA attentiekoe) kreupele koe op de voergang, locomotiescore 3, is twee weken bekapt en loopt nog niet goed, klosje is helemaal plat en doet niets meer > morgen laten bekappen!

- **110** > (NVWA attentiekoe) kreupele koe in strohok, is gister bekapt en behandeld met novem en procapen (al eerder). Klauw in de hand opgetild, lijkt een wittelijndefect, maar niet alles is goed weggesneden. Ik kan met mijn vinger nog onder het hooft komen en mogelijk zit het diep. Advies om deze morgen in de klauwbekapkar te zetten, te kijken hoever we kunnen komen en dan een prognose te geven en indien mogelijk behandeling uit te voeren.

- **Pink 4632** (NVWA attentiedier): Links voor kreupel: Binnenklauw voorop beschadigd, hoornaanzet onderbroken, gaat niet meer aangroeien en is zeer pijnlijk. Advies klauwamputatie of euthanasie.

5 pinken bloedgetapt voor BVD antistoffen.

Naam dierenarts: [REDACTED]

[REDACTED]

Factuurregels

Afleverdatum	Soort	Omschrijving	Aantal
28 12 2017	melkvee >2jr	Visite	1
	melkvee >2jr	Rund bloedtappen	1
	melkvee >2jr	Verzendkosten 1 15 bloedmonsters	1
	melkvee >2jr	Opstellen Koe Kompas	60
	melkvee >2jr	Verslaglegging Koe Kompas	30
	melkvee >2jr	Begeleidingstijd per min.	45
	melkvee >2jr	Contacttijd per minuut	155
	melkvee >2jr	reistijd per minuut	45

Visitebrief

Naam: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
Telefoonnummer(s): [REDACTED]
[REDACTED]
Fax: [REDACTED]

Datum: 29 12 2017
Aankomsttijd: 23:20
Vertrektijd: 23:20
UDN: [REDACTED]
Dierenarts: [REDACTED]
Reden van bezoek : Visite 29 12 2017 kreupele koeien bekappen
Volgende afspraak:

Visite verslag

melkvee >2jr

29 12 2017 kreupele koeien bekappen

N.a.v. NVWA bezoek 4 koeien nagekeken samen met collegae R. Sorgedrager. Veehouder heeft koeien al bekapt en behandeld. De vraag die ons wordt gesteld is een diagnostisch en prognostisch oordeel te geven over de locomotiestoomis en indien mogelijk te behandelen.

pink 4632: LV kreupel. Belast poot wel. Veeh. had blokje geplakt. Chronisch proces in binnenklauw die doorloopt tot op bot. Slecht prognose voor herstel van lokaal proces. Opties: amputatie wil veehouder niet. Dan laten slachten. Indien handelaar of keurmeest niet wil meenemene vanwege ernst kreupelheid dan is euthanasie de enigste optie.

Koe 4370: buitenklauw chronische ontsteking tot op klauwbot. Daamaast binnenklauw ook pijnlijk. Geen optie voor amputatie vanwege beiderz. slechte klauwen. Opties: laten slachten. Indien handelaar of keurmeest niet wil meenemene vanwege ernst kreupelheid dan is euthanasie de enigste optie.

Koe 1518: LA iets kreupel. Zweetje. Blokje was al geplakt door veeh. Zweer knapt langzaam op.

Koe 3941: LA iets kreupel. Zweetje. Blokje was al geplakt door veeh. Zweer knapt langzaam op.

Naam dierenarts: [REDACTED]

Factuurregels

Afleverdatum	Soort	Omschrijving	Aantal
29 12 2017	melkvee >2jr	Visite	1
	melkvee >2jr	Gebruik potenkar	1
	melkvee >2jr	4 koeien onderzocht voor kreupelheden	1
	melkvee >2jr	Contacttijd per minuut	80
	melkvee >2jr	Begeleidingstijd per min.	80
	melkvee >2jr	reistijd per minuut	55

Uitslagbrief

Qlip B.V.

Locatie Leusden
Kastanjelaan 7
Postbus 292
3830 AG Leusden

Locatie Zutphen
Oostzeestraat 2a
Postbus 119
7200 AC Zutphen

T. 088 754 70 00
F. Leusden 088 754 7200
F. Zutphen 088 754 7100

E. info@qlip.nl
I. www.qlip.nl

Datum: 12-12-2017
Kenmerk: uitslag / 05008

Soort toetsing: Herintreder
Borgingsprogramma: Keten Kwaliteit Melk
Datum beoordeling: 08-12-2017
Formuliernummer: 157953

Qlip B.V. heeft op uw bedrijf een beoordeling uitgevoerd. Door middel van deze brief informeer ik u over de uitslag van de beoordeling.

Tijdens het bezoek zijn onderstaande kleine afwijkingen geconstateerd:

nr	norm	bevinding
3.2.1	Inrichting huisvesting. De stallen/ruimtes waarin melkvee, droge koeien, jongvee, kalveren en overig rundvee worden gehuisvest verkeren in goede staat (hekwerk, (rooster)vloeren, wanden, plafond, e.d.) en zijn functioneel passend bij het soort vee wat er in wordt gehuisvest. De melk en kalfkoeien kunnen vrij gaan liggen in de stal, de bezettingsgraad is te allen tijde maximaal 110%. Voor jongvee en kalveren zijn/is voldoende ligplaatsen/ligruimte in de stal aanwezig.	Ligboxenstal melkvee niet in goede staat, betreft: onderzijde voerhek over ongeveer 3 meter kapot waardoor er voer op de roosters komt
3.2.4	Verzorgingstoestand rundvee. De voedingstoestand van melkvee, droge koeien, jongvee, kalveren en overig rundvee is voldoende en het vee is schoon en niet verwaarloosd. Het melkvee, droge koeien, jongvee, kalveren of overig vee heeft toegang tot drinkwater van goede kwaliteit. Dieren worden niet blootgesteld aan handelingen die onnodig pijn of letsel veroorzaken dan wel die de gezondheid en/of welzijn van het dier benadeeld.	Verzorgingstoestand melkkoeien onvoldoende, situatie: veel pootproblemen achterstand met bekappen wordt door vader en zoon zelf gedaan.

Resultaat beoordeling	aantal
Ontoelaatbare afwijking:	0
Grote afwijking:	0
Grote afwijking op basis van recidive:	0
Kleine afwijking:	2
Uw erkenning wordt:	Verlengd
Qlip status:	Groen

Bijgaand treft u de toelichting op de uitslagbrief aan.

Hoogachtend,

Teamleider Certificering

Toelichting

Certificering is het traject na de beoordeling waarbij wordt bepaald of uw bedrijf in aanmerking komt voor een erkenning of dat er herstelmaatregelen nodig zijn. Als uw bedrijf in voldoende mate voldoet aan de normen ontvangt u bericht (brief of email) dat uw erkenning verleent of verlengd wordt.

Qlip status en beoordelingsfrequentie

Op basis van het opgestelde beoordelingsrapport wordt aan uw bedrijf een Qlip status toegekend. Er zijn drie statussen: groen, oranje, rood.

Puntentelling, Qlip-status en beoordelingsfrequentie

Qlip-status	Beoordelingsfrequentie	Toelichting	Herstel aantonen
Groen	Gemiddeld iedere 24 maanden	Max. 10 kleine afwijkingen	Herstel aantonen
Oranje	Herstelbeoordeling op korte termijn	>10 kleine afwijkingen of één of meerdere grote afwijkingen	Binnen 1 maand
Rood	N.v.t. (intrekking erkenning)	Ontoelaatbare afwijking	Via herintredersbeoordeling

Ontoelaatbare afwijkingen

Indien de beoordelaar vaststelt dat er sprake is van een ontoelaatbare afwijking op uw bedrijf, volgt direct intrekking van uw erkenning. Dit kan alleen hersteld worden door het opnieuw aanvragen van een erkenning. Bij de nieuwe erkenningsbeoordeling dient de ontoelaatbare afwijking opgeheven te zijn.

Grote afwijkingen

Indien er één (of meer) grote afwijkingen zijn vastgesteld, wordt u schriftelijk geïnformeerd over het herstellen van de afwijking(en). De hersteltermijn bedraagt maximaal 4 weken. Herstel kan aangetoond worden bij de herbeoordeling die binnen deze vier weken uitgevoerd wordt. Indien een grote afwijking niet binnen de hersteltermijn is opgelost volgt intrekking van de erkenning. Indien de afwijking alleen betrekking heeft op administratieve tekortkomingen (ontbreken van documenten) kunt u herstel aantonen door het opsturen van de kopieën van betreffende documenten. Hierover wordt u ook in dat geval schriftelijk geïnformeerd.

Kleine afwijking

Indien bij de beoordeling niet meer dan 10 kleine afwijkingen zijn vastgesteld, wordt niet direct actie van u verlangd, uw erkenning wordt dan verlengd. Zijn er echter meer dan 10 kleine afwijkingen vastgesteld dan wordt u schriftelijk geïnformeerd over het herstellen van deze afwijkingen. De hersteltermijn bedraagt ook hier maximaal 4 weken. Bij de herbeoordeling dient u bij voorkeur alle afwijkingen hersteld te hebben. Om uw erkenning te behouden dient u echter onder de grens van 10 kleine afwijkingen uit te komen.

Verbeterpunten

Niet direct actie nodig, wel verbeteren bij volgende beoordeling.

Herhaalde afwijking

De certificering bij Qlip B.V. houdt rekening met herhaalde afwijkingen (recidive). Kleine afwijkingen die bij een volgende beoordeling opnieuw worden vastgesteld, worden afgehandeld als een grote afwijking. Dit houdt in dat de afwijking binnen de daaropvolgende herstelperiode dient te worden opgelost. Grote afwijkingen die bij een volgende beoordeling opnieuw worden vastgesteld, worden afgehandeld als een ontoelaatbare afwijking. Dit houdt in dat de erkenning direct wordt ingetrokken.

Resultaat beoordeling uitgevoerd voor 1 januari 2015

Tot en met 2014 is gewerkt met een puntensysteem om de weging van de tekortkomingen aan te geven, aangevuld met de weging 'basisvoorwaarde'. Bij de nieuwe werkwijze worden basisvoorwaarden en grote afwijkingen gelijkwaardig beschouwd en afgehandeld. Als er in het verleden opmerkingen zijn gemaakt met weging 1 of 2 punten worden die als verbeterpunt beschouwd, opmerkingen met weging 3, 4 of 5 punten worden als kleine afwijking gezien.

Wat te doen, als u het niet eens bent met de uitslag?

Als u wilt reageren, doet u dit dan schriftelijk binnen 2 weken na de datum van deze brief, het indienen van een bezwaar heeft geen opschortende werking op de procedure.

Vermeld in uw reactie:

- de datum van afgifte van deze brief (zie voorzijde);
- uw naam en adres en het telefoonnummer;
- de datum waarop u de brief indient;
- een toelichting waarom u het niet met de beslissing eens bent.

Het adres is Qlip B.V., Postbus 292, 3830 AG Leusden.

Na ontvangst van uw reactie sturen wij u een ontvangstbevestiging en een toelichting op de verdere procedure.

Informatie

Meer informatie over het borgingsprogramma vindt u in uw Handboek en het bijbehorende erkenningsreglement.

Heeft u nog vragen, dan kunt u op maandag t/m vrijdag tussen 8.30 en 16.30 uur contact opnemen met de afd. Certificering van Qlip B.V. op tel. nr.: 088 754 70 65. U kunt natuurlijk ook uw zuivelonderneming bellen.

Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm Zuid Dierenwelzijn Landbouw
Teamleider: [REDACTED]
Inspecteur(s): [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.

Onderzoeksnummer NVWA: 140678
Rapportnummer: 107058

1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Relatienummer:

Naam bedrijf:

Rechtsvorm:

Maatschap

Vestigingsadres:

Postcode en vestigingsplaats:

Gemeente van vestiging:

Inschrijvingsnummer KvK:

2) Overtreder:

BSN

Naam

Voornamen

Geboortedatum

Geboorteplaats

Geboorteland

Nationaliteit

Woonadres

Postcode en Woonplaats

Woongemeente

Land

3) Overtreder:

BSN

Naam

Voornamen

Geboortedatum

Geboorteplaats

Geboorteland

Nationaliteit

Woonadres

Postcode en Woonplaats

Woongemeente

Land

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

Artikel overtreding	: Artikel 2.1 lid 1 van de Wet dieren	Inspectie Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.
Omschrijving overtreding	: Het benadelen van het welzijn van runderen.	
Artikel overtreding	: Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren.	Datum 6-11-2019
Omschrijving overtreding	: Het onthouden van de nodige verzorging aan runderen.	
Artikel overtreding	: Artikel 1.6 lid 2 van het Besluit houders van dieren.	Onze referentie 140678/107058/25992
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen wordt onvoldoende ruimte gelaten voor hun fysiologische en ethologische behoeften.	
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden.	
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid e van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen krijgen geen een voor dat dier toereikende hoeveelheid gezond en voor de soort en de leeftijd geschikt voer toegediend op een wijze die past bij het ontwikkelingsstadium van het dier.	
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid f van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toegang tot een toereikende hoeveelheid water van een passende kwaliteit, en kunnen niet op een andere wijze aan hun behoefte aan water voldoen.	
Artikel overtreding	: Artikel 1.8 lid 3 van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: In de ruimte waarin runderen worden gehouden, worden materialen gebruikt die ongeschikt of schadelijk zijn voor het dier.	
Artikel overtreding	: Artikel 1.28 lid 2 van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: Een houder van dieren handelt niet overeenkomstig het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan dat in overleg met hem is opgesteld.	
Artikel overtreding	: Artikel 2.32 lid 3 sub a van het Besluit houders van dieren.	
Omschrijving overtreding	: Negen kalveren met een levend gewicht van minder dan 150 kg anders dan in eenlingboxen	

gehouden, hebben niet de beschikking over ten minste 1,5 m2 vloeroppervlakte.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum vaststellen overtreding : 09 januari 2018
Tijdstip vaststellen overtreding : 13.35 uur
Plaats vaststellen overtreding : XXXXXXXXXX

Datum
6-11-2019
Onze referentie
140678/107058/25992

Datum opmerking overtreder : 09 januari 2018
Datum dagtekening rapport : 16 januari 2018

Aantal bijlagen bij rapport : 6
Soorten bijlagen : ☐ Bewijs van ontvangst rechthebbende/overtreder
: ☒ Foto's
: ☒ Veterinaire verklaring
: ☐ Taxatierapport
: ☐ Bevindingenbrief, nummer
: ☒ Anders, namelijk overzicht bedrijf
: ☒ Anders, namelijk visitebrieven + koekompas
: ☒ Anders, namelijk rapportage Q-lip

Onze referentie: 140678/107058/25992

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekende, [REDACTED], inspecteur met toezichthoudernummers [REDACTED] toezichthouder van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, berichten u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen is opgesteld naar aanleiding van een inspectie (3960569) in het kader van Welzijn algemeen - hercontrole. Op basis van inspecties op 19 en 20 december 2017 is er door het Team Bestuurlijke Maatregelen van de NVWA (TBM) een last onder bestuursdwang opgelegd, met daarin twee maatregelen. De hercontrole op maatregel 1 was reeds op 19 december 2017 uitgevoerd – deze inspectie betrof een hercontrole op maatregel 2 (opheffen overbezetting in ligboxenstal).

Tijdens deze inspectie werd ik vergezeld door toezichthoudend dierenarts [REDACTED] toezichthoudernummer [REDACTED], en toezichthouder [REDACTED], toezichthoudernummer [REDACTED] eveneens werkzaam bij de NVWA.

Locatie:

[REDACTED]

Bevindingen

Op dinsdag 9 januari 2018 omstreeks 13.35 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED] mij op bovenstaande locatie. Ik trof hier de mij bekende [REDACTED]. Ik heb mij aan hem bekendgemaakt als toezichthouder van de NVWA, en hem het doel van onze komst medegedeeld.

[REDACTED] vertelde ons dat ze volop bezig waren, maar dat we eigenlijk nog te vroeg kwamen. Ze hadden een nieuwe stal bijgehuurd [REDACTED]), waar gisteren al 5 runderen heen verplaatst waren, en waar er vandaag nog 20 heen zouden gaan. Verder wilden ze de krachtvoerboxen eruit halen, en in plaats daarvan nieuwe ligboxen maken. Ook op een andere plaats moesten nieuwe boxen komen, zodat ze in totaal 7 ligboxen erbij zouden krijgen. Het aantal koeien en boxen moest gaan kloppen.

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij schone en ontsmette laarzen en een nieuwe wegwerpoverall, afkomstig van de NVWA, aangetrokken.

- Bijlage 1: Als bijlage 1 heb ik, toezichthouder [REDACTED] een plattegrond van de verschillende bedrijfsgebouwen bijgevoegd.
- Bijlage 2: Tijdens de controle hebben toezichthouders [REDACTED] foto's gemaakt. Een aantal van deze foto's is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd.
- Bijlage 3: Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] heeft een veterinaire verklaring opgesteld omtrent zijn bevindingen tijdens deze inspectie. Deze veterinaire verklaring is als bijlage 3 bij dit rapport gevoegd.

Iglo's 1

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag circa 10 kalveren gehouden in kalveriglo's naast de ligboxenstal. Ik zag één iglo waarin twee kalveren gehouden werden. Verder zag ik 3 kalveren gehouden in kalveriglo's in de loods. Ik zag geen afwijkingen bij deze kalveren.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

Paard

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat de hoeven van het paard aan de voorkant iets leken te zijn bijgesneden.
Dhr. D. van Woudenberg gaf later tijdens de inspectie aan dat er een hoefsmid bij het paard was geweest.

Afkalfstal (strohok) loods

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag één (recent geboren) kalf gehouden in het strohok vooraan in de loods. Ik zag dat een deel van de schadelijke materialen uit dit hok was verwijderd, maar dat er nog enkele materialen (zoals een ton en een kruiwagen) in het hok aanwezig waren. Verder zag ik dat een hoek van het hok zeer nat was – ik zag helemaal in de hoek een laag water, en ik zag en voelde dat het stro hier rondom zo doorweekt was, dat ik erin wegzakte. Hierdoor wist ik dat dit geen veilige omgeving voor dit kalf was.

[REDACTED] gaf later tijdens de inspectie aan dat dit kalf al naar een eenlingbox (iglo) verplaatst was.

Strohok loods (potstal)

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag ca. 33 runderen gehouden in het strohok aan de achterzijde van de loods (potstal). Ik zag één stier (ID-code NL 8990 4674 9, later verplaatst naar de ligboxenstal), die geheel besmeurd was met natte mest. [REDACTED]

[REDACTED] gaf aan dat dit rund ontsnapt was, en hierbij in de mestkelder was terecht gekomen.

Ik zag verder dat het strohok aan de achterzijde open was, en dat de runderen hierdoor vrije toegang hadden tot de ruimte tussen de stallen en de kuilplaten. Ik zag hier meerdere schadelijke materialen zoals een metalen shovelpak, metalen pijpen, een constructie van metalen balken (H-frame) en los landbouwplastic. Verder zag ik dat de put van de mestkelder half open was, en dat er een aantal wrakke silo's langs de stal stond.

Ik zag dat de runderen gehouden in dit hok geen beschikking hadden over voer, en dat er nog steeds slechts één sneldrinker beschikbaar was voor deze runderen.

[REDACTED] gaf later aan dat hij twee nieuwe drinkbakken wilde installeren in dit hok.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag later voor op het erf twee nieuwe drinkbakken liggen.

Toezichthouder [REDACTED] heeft met een afstandsmeter de afmetingen van dit strohok opgemeten. Hieruit bleek dat dit hok 38,74m lang was, en 7,67m breed – de oppervlakte was dus 297,0m². Gerekend met een minimale oppervlakte van 8m² per volwassen rund in een potstal, betekent dit dat er $297,0\text{m}^2/8\text{m}^2 =$ maximaal 37 volwassen runderen gehouden kunnen worden in deze potstal (op basis van beschikbare oppervlakte – op basis van beschikbare drink- en vreetplaatsen konden er minder [op basis van drinkplaatsen] of geen [op basis van vreetplaatsen] runderen gehouden worden ten tijde van de inspectie).

Ligboxen loods

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag ca. 15 stuks jongvee gehouden in het voorste hok met ligboxen in de loods (hok 3). Ik zag dat al deze runderen de beschikking

hadden over een ligbox. Verder zag ik dat de voergang bij deze runderen was schoongemaakt.

Ik zag ca. 17 stuks jongvee gehouden in het middelste hok (hok 2). Ik zag dat deze runderen de beschikking hadden over slechts 14 ligboxen. Hierdoor wist ik dat deze runderen niet allemaal tegelijk de beschikking hadden over een schone en droge ligplaats.

Verder zag ik ca. 6 kalveren gehouden in het achterste hok met ligboxen (hok 1). Ik zag dat deze kalveren de beschikking hadden over voldoende ligboxen. Ik zag verder dat de ligboxen recent waren ingestrooid met zaagsel, maar dat daaronder nog resten mest aanwezig waren.

Tenslotte zag ik dat de omgevallen silo uit het naastgelegen hok verwijderd was, en dat hierdoor de silopoot niet meer in het hok van deze kalveren stak.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

Kalveren strohokken loods

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag in totaal 25 kalveren gehouden in drie strohokken achterin de loods.

Ik zag 8 kalveren gehouden in hok 1, en 8 kalveren gehouden in hok 2. Ik zag dat deze 16 kalveren tijdens de inspectie geen beschikking hadden over drinkwater.

Ik zag één drinkbak (lepelbak) bevestigd tussen deze twee hokken. Ik zag dat er geen water in deze drinkbak stond, en dat er droog stro in de drinkbak lag.

Toezichthouder [REDACTED] heeft op de lepel gedrukt, en voelde en zag dat er geen water in de bak liep.

Verder zag ik 9 kalveren gehouden in hok 4. Toezichthouder [REDACTED] heeft met een afstandsmeter de afmetingen van dit hok gemeten. Hieruit bleek dat dit hok 4,3 meter lang was, en 2,5 meter breed – de oppervlakte was dus $2,5\text{m} \times 4,3\text{m} = 10,75\text{m}^2$. Hierdoor wist ik dat er per kalf $10,75\text{m}^2/9\text{ kalveren} = 1,2\text{m}^2$ beschikbaar was. Volgens het Besluit houders van dieren (art. 2.32 lid 3a) dienen kalveren tot 150 kg minstens $1,5\text{m}^2$ vloeroppervlakte ter beschikking te hebben. Hierdoor wist ik dat deze 9 kalveren onvoldoende vloeroppervlakte ter beschikking hadden.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag tenslotte dat het voerhek in hok 3 nog niet aangepast was, maar dat er tijdens deze controle geen kalveren in dit hok gehouden werden. Ik zag wel een ander voerhek naast dit hok staan.

Iglo's 2

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag 5 (jonge) kalveren gehouden in eenlingboxen (iglo's) op een kuilplaat achter de stallen. Ik zag dat de achterzijde van deze iglo's in een laag water – vermengd met mest en urine – van enkele centimeters diep stond. Hierdoor wist ik dat het stro in deze iglo's nat was, en dat mogelijke ziekteverwekkers via het water tussen deze iglo's verspreid konden worden.

Daaruit bleek mij dat deze 5 kalveren geen beschikking hadden over een voldoende hygiënische huisvesting (zeker gezien de diarreeproblematiek die bij de jonge kalveren op dit bedrijf speelt).

Groepsiglo

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag 4 kalveren gehouden in een groepsiglo. Ik zag dat deze kalveren tijdens deze inspectie de beschikking hadden over een emmer met drinkwater. Ik zag dat de uitloop van deze iglo (waar de kalveren moesten staan om te vreten en te drinken) geheel bedekt was met een laagje natte mest en bruin vocht (urine en/of water vermengd met mest). Ik zag dat het strooisel aan de voorzijde van de iglo ook vochtig was en vervuild met mest, maar dat de kalveren achterin de iglo nog wel de beschikking hadden over een schone en

droge ligplaats. Vanwege de vervuilde uitloop wist ik echter dat deze kalveren niet de beschikking hadden over een voldoende hygiënische huisvesting.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

Ligboxenstal

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag circa 164 runderen gehouden in de ligboxenstal (op basis van onze telling). Ik zag dat deze runderen de beschikking hadden over 106 ligboxen. Verder zag ik dat deze runderen de beschikking hadden over 3 grote drinkbakken, en 101 vreetplekken (ik zag dat drie vreetplekken in het voerhek waren dichtgebonden met strotouw, en daardoor niet meer beschikbaar waren voor de runderen). Hierdoor wist ik dat deze runderen niet allemaal tegelijk de beschikking hadden over een geschikte ligplaats, en onvoldoende drink- en vreetplaatsen ter beschikking hadden.

Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] heeft de runderen in de ligboxenstal fysiek beoordeeld, en genoteerd welke runderen in meer of mindere mate kreupel en/of mager waren.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat het koppel runderen in de stal niet uniform was. Ik zag dat een deel van het koppel goed in conditie was, maar dat er een deel van de koppel mager (en meestal kreupel) was, en dat een deel van het koppel bestond uit kleine (en soms magere) vaarzen. Ik zag dat er wel voer voor het voerhek lag, maar dat dit onvoldoende was aangeschoven, waardoor het slecht bereikbaar was voor de runderen. Ook zag ik meerdere runderen met onvoldoende gevulde pensen.

Verder zag ik dat er bij aanvang van de inspectie schuim uit de mestkelder boven de roosters stond, en dat de mest in de mestkelder op plekken tussen de roosters stond. Ik zag later tijdens de inspectie dat er een vrachtwagenlading mest uit de kelder is gepompt, en dat het peil in de kelder een stukje gezakt was.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat veel matten in de ligboxen los lagen, en dat de boxbedekking op meerdere plaatsen ongelijk was doordat er bulten onder de matten gevormd waren.

Tenslotte zag ik dat een deel van het voerhek rechtsvoor in de ligboxenstal afgebroken was, waardoor het voerhek deels los was geraakt. Ik zag dat drie van de vijf beschikbare vreetplaatsen in dit deel van het voerhek dichtgebonden waren met strotouw, zodat er slechts twee vreetplaatsen over bleven. Ik zag echter dat het voerhek naar voren overhelde, als een rund in één van deze overgebleven vreetplaatsen stond te vreten. Ook zag ik dat de buis van het voerhek op de plaats waar deze afgebroken was, een scherp uitsteeksel vormde, waaraan runderen zich zouden kunnen verwonden.

Documentatie dierenarts

Op donderdag 11 januari 2018 om 11.17 uur ontving toezichthoudend dierenarts [REDACTED] – na telefonisch contact – per e-mail het meest recente koekompas en twee recent visitebrieven betreffende het bedrijf van de [REDACTED]
[REDACTED]

In het Koekompas van 28-12-2017 zag ik, toezichthouder [REDACTED], onder andere de volgende opmerkingen / zinsneden:

- Bij 'verbeterpunten':
 - o Prioriteit: Waterbak/watervoorziening maken in de twee kalverstrokhokken in de kalverstal tegen de muur aan. Die doet het nu niet, zo snel mogelijk maken zodat de kalveren weer water kunnen drinken!
 - o Overbezetting in de stal aanpakken, 1 ligbox per koe aanhouden. Oplossing zoeken voor de rest van de koeien. Een aantal koeien zal ivm slecht

beenwerk afgevoerd worden, maar dan blijven er nog steeds te veel koeien over. Er is op dit moment nog geen nieuwe stal in zicht waar [REDACTED] kan gaan melken.

- o Droge koeien tussen de melkkoeien: krijgen daardoor het TMR rantsoen en hebben te maken met flinke overbezetting in de stal. Negatieve punten voor de droge koeien. Advies: Zorg voor een aparte stal voor de droge koeien, met een ligbox voor iedere droge koe, voldoende vers water en een aangepast rantsoen (gericht op droge koeien, incl mineralen). Dit zal uiteindelijk de gezondheid van de kalveren ook ten goede komen! Betere biestkwaliteit, betere groei laatste fase dracht. Als de droge koeien apart staan, kunnen we ze ook direct enten met Rotavec Corona (3 maand tot 3 week voor kalven).
- o Koeien verplaatsen naar de potstal, wordt 3-4x per dag gedaan. Er komt dan in principe steeds een nieuwe groep koeien naar de potstal toe. Deze hebben in de potstal geen mogelijkheid om te eten. De pensvulling van de koeien die op het moment van bezoek er in staan, is gemiddeld score 3, kan zeker beter. Zorg dat de koeien in de potstal ook toegang tot voer hebben.
- Bij 'Voeding & Water':
 - o Waterbakken binnen niet voldoende voor dit aantal koeien. In potstal 1 sneldrinken, redden de koeien het net mee qua aantal (nu 18 stuks). In potstal geen eten, koeien worden 3x per dag gewisseld.
- Bij 'Huisvesting':
 - o Overbezetting in de stal is nog steeds aanwezig, 115 boxen en 110 vreetplekken. Er worden op dit moment ongeveer 170 koeien gemolken. Staat nog een paar pinken in de stal, en droge koeien.
 - o Matten liggen los, niet vlak, comfort is niet goed. Boxen zijn na vorige koekompas wel aangepast, nieuwe boxen er in, iets breder. Breedte 105, diag 180
 - o Loopruimte mest staat vlak onder de rooster, staat schuim op de rooster, roosters zijn smerig. Komt volgens [REDACTED] vandaag een vrachtwagen om mest te halen.
- Bij 'Dierziekte-incidentie':
 - o Kreupele koeien blijft een probleem. Er worden morgen een aantal dieren behandeld en ik heb een lijst gemaakt met dieren die afgevoerd kunnen worden ivm slechte klauwen/chronische ontstekingen.
- Bij 'Jongvee opfok-vervolg':
 - o Aantal iglo's staan in elkaars nattigheid, dit zorgt heel makkelijk voor verspreiding van ziektekiemen die diarree veroorzaken. Zorg dat de iglo's zo staan dat urine en mest aan de achterkant er uit kunnen lopen (dus iglo schuin omhoog zetten) en dat het wegloopt bij de iglo's ipv naar een volgende iglo.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

Bijlage 4: Het koekompas van 28-12-2017 is als bijlage 4 bij dit rapport gevoegd.

Hierdoor wist ik, toezichthouder [REDACTED] onder andere dat de waterbak bij de twee strophokken met kalveren in de loods al op 28-12-2017 defect was, en dat deze kalveren dus al gedurende langere tijd geen beschikking hadden over drinkwater.

Verder wist ik dat het niveau in de mestkelder structureel (te) hoog is – ook bij onze inspecties op 19 en 20 december 2017 is dit door ons geconstateerd.

In de visitebrief van 28-12-2017 zag ik, toezichthouder [REDACTED] dat [REDACTED] 4 koeien had nagekeken ivm klauwaandoeningen.

In de visitebrief van 29-12-2017 zag ik, toezichthouder [REDACTED], dat [REDACTED] met een collega dezelfde 4 koeien had beoordeeld in een klauwbekapbox. Bij één rund bleken de opties amputatie of slachten, en bij één rund restte slechts de optie slachten. De overige twee runderen hadden een zweertje, dat langzaam opknapte (deze runderen waren al behandeld door de veehouder).

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

Bijlage 5: De visitebrieven van 28-12-2017 en 29-12-2017 zijn als bijlage 5 bij dit rapport gevoegd.

Contact Q-lip

Ter verificatie van de bewering van [REDACTED] dat er een nieuwe controle van Q-lip geweest was, en dat deze akkoord was bevonden, heeft toezichthouder [REDACTED] telefonisch contact gehad met een medewerker van Q-lip. Deze bevestigde dat op 8 december 2017 een nieuwe beoordeling was geweest op verzoek van dhr. Van Woudenberg, en dat de uitslag akkoord was.

Bijlage 6: Een kopie van de rapportage van Q-lip is als bijlage 6 bij dit rapport gevoegd.

Deze bevindingen worden [REDACTED] aangerekend.

Overtreder:

Naam:

Adres:

Postcode plaats:

De gegevens van [REDACTED] zijn gecontroleerd aan de hand van het uittreksel van de Kamer van Koophandel. De identiteit van [REDACTED] is geverifieerd bij de basisregistratie personen.

Te nemen maatregelen:

- Hef de overbezetting in de ligboxenstal op;
- Draag zorg voor een veilige en hygiënische huisvesting van runderen gehouden in de 'afkalfstal' in de loods (verwijder schadelijke materialen en scherm de natte hoek af);
- Draag er zorg voor, dat de runderen geen toegang hebben tot scherpe en uitstekende delen en/of schadelijke materialen ('uitloop' achter potstal en voerhek ligboxenstal);
- Voorzie alle runderen van voldoende, geschikt drinkwater (kalveren in twee strohokken in loods);
- Draag er zorg voor, dat alle kalveren kunnen beschikken over voldoende vloeroppervlakte (strohok loods).

1ste opmerkingen overtreder:

Normaal hangt er een draadje voor de potstal, zodat de runderen niet op het gedeelte achter de stal kunnen komen. We zullen dit terughangen.

Meestal gaan er 25 runderen naar de potstal – maximaal 30/33. Het is de bedoeling dat er uiteindelijk 40-45 naar de nieuwe locatie (Portengen) gaan.

De kalveren in het volle strohok in de loods (hok 3) gaan eruit.

Ik ben vier dagen aan het bekappen geweest, en de veearts is bij 4 koeien geweest. Het pink gaat volgende week weg.

Zie verder verscheidene opmerkingen hierboven onder 'bevindingen'.

1ste opmerkingen toezichthouder(s):

In overleg met TBM is besloten om tijdens deze inspectie niet te handhaven op de maatregel met betrekking tot overbezetting in de LOB, maar in plaats daarvan een LOD met een termijn van ongeveer 10 dagen op te leggen.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

Op hetzelfde adres als de [REDACTED] is ook de eenmanszaak [REDACTED] gevestigd. Een deel van de hierboven bevindingen hebben betrekking op runderen die vallen onder dit bedrijf (op basis van I&R).

Omdat er op de locatie geen scheiding aanwezig is tussen beide bedrijven, en er voor zover wij konden beoordelen ook bij de verzorging van de runderen geen onderscheid wordt gemaakt, is er bij de rapportage geen onderscheid tussen deze twee bedrijven gemaakt, maar zijn alle bevindingen op deze locatie in dit rapport opgenomen. [REDACTED] is wel als overtreder in dit rapport opgenomen.

Een deel van de in dit rapport beschreven afwijkingen komt overeen onze bevindingen van 19 en 20 december 2017, beschreven in het rapport van bevindingen met nummer 106830. Bij de hierboven beschreven maatregelen, zijn alleen nieuwe feiten benoemd.

Dit rapport van bevindingen is opgemaakt voor het traject **opleggen bestuurlijke maatregel**.

Inspectiehistorie:

- 19/20 december 2017: welzijn niet akkoord (oa overbezetting / mest boven roosters / kreupele runderen / hygiëne). Rapport van bevindingen opgemaakt. Spoed LOB opgelegd mbt mest en overbezetting.

Ik heb dit rapport naar waarheid opgemaakt.

Toezi chthou d ernu mber: [REDACTED]
op 16-01-2018

Bijlagen

- Bijlage 1: Plattegrond bedrijfsgebouwen
- Bijlage 2: Foto's 9 januari 2017
- Bijlage 3: Veterinaire verklaring
- Bijlage 4: Koekompas december 2017
- Bijlage 5: Visitebrieven 28 en 29 december 2017
- Bijlage 6: Rapportage controle Q-lip 8 december 2017

Bijlage1.pdf

Bijlage2.pdf

Bijlage3.pdf

Bijlage4.pdf

Bijlage5.pdf

Bijlage6.pdf

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
140678/107058/25992

[REDACTED]

Bijlage 2.

De foto's zijn digitaal genomen. De foto's zijn niet bewerkt maar kunnen in grootte aangepast zijn.

Twee nieuw gecreëerde ligboxen in de ligboxenstal:

Mestschuim boven roosters in ligboxenstal:

Provisorisch gerepareerd voerhek in ligboxenstal:

Met hek afgezette natte hoek van strohok in loods – rechts nieuwe sneldrinker:

Nieuwe drinkbakken achterin het strohok in de loods:

Vreetgelegenheid in het strohok in de loods:

Kalveriglo's op kuilplaat achter stallen – achterzijde in vervuild water:

Groepsiglo met vier kalveren op kuilplaat achter stallen – slechte hygiëne:

Drie runderen 'gehouden' op betonpad achter ligboxenstal:

Overige vier runderen achter ligboxenstal – bij aanvang controle naar buiten gedaan:

Vervuilde uitloop bij kalveriglo's op het erf tussen de stallen – hygiëne in iglo's matig:

Ronde balen op voergang van stal aan de Gerverscop 2 – runderen toegang tot wikkelfolie:

Kalveriglo's en groepsiglo op kuilplaat nadat deze verplaatste waren – schoon strooisel:

Schoongemaakte uitlopen van kalveriglo's naast ligboxenstal – ook schoon strooisel:

VETERINAIRE VERKLARING

Naam : [REDACTED]

Postadres : Catharijnesingel 59

Vestigingsplaats : 3540AA Utrecht

Ik [REDACTED] toezichhoudend dierenarts bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, toezichthouder zoals gedefinieerd in artikel 5.11 van de Algemene wet bestuursrecht en op grond van artikel 8.1 van de Wet dieren, zoals omschreven in artikel 2a van het Besluit aanwijzing toezichthouders Wet dieren, aangewezen om toezicht te houden op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet dieren, rapporteer het volgende:

Op 09-01-2018, omstreeks 13:35 uur, werd(en) door mij beoordeeld:

Soort dieren : Runderen en 1 paard

Aantal dieren (geschat) : 319 op de stallijst behorende bij deze locatie.

Ras/geslacht/leeftijd/kleur : Melkveebestand van met name zwartbonte HF runderen
En een enkele kruising met ander ras, van beide geslachten,
kalveren en volwassen runderen van diverse leeftijden.

Gegevens omtrent de houders van dieren:

Naam/adres/woonplaats : [REDACTED]
[REDACTED]

UBN : [REDACTED]

Locatie : [REDACTED]

Vraag 1	Beschrijf de omstandigheden waarin de dieren zich bevonden.
Antwoord	Voor wat betreft de aanleiding van de controle en een uitgebreide beschrijving van de huisvesting, verwijs ik naar het rapport van bevindingen van de inspecteur.

Rondgang over het bedrijf:**Iglo's naast de loopstal**

Naast de ligboxenstal zag ik 9 iglo's met 10 kalveren. Ik zag geen afwijkingen met betrekking tot het welzijn bij deze kalveren. Ik zag tegenover deze iglo's in de loods voor de paardenbox 3 iglo's staan met daarin 3 kalveren. Ik zag geen afwijkingen met betrekking tot het welzijn bij deze kalveren.

Paardenbox

Ik zag het paard gehouden in een paardenbox in de loods. Ik zag dat de hygiëne ten opzichte van de inspecties op 19 en 20 december 2017 niets verbeterd was. Er was geen gelegenheid om het ruwvoer anders dan van de met mest en urine vervuilde bodem te eten.

Afkalfstal

Ik zag één recent geboren kalf in de afkalfstal. De meeste materialen waren uit de afkalfstal verdwenen. Ik zag nog een kruiwagen en een kunststof ton. Ik zag in één hoek een plas vuil water van ongeveer 10 cm diep en ongeveer 4 m² groot. Ik concludeerde dat dit een onhygiënische en onveilige situatie opleverde voor het kalf. Later tijdens deze inspectie gaf [REDACTED] desgevraagd aan dat het kalf al naar een iglo was verhuisd. Ik gaf [REDACTED] te kennen dat hij bij nieuwe geboortes in deze ruimte de situatie moest aanpassen of deze hoek van de afkalfstal op een veilige manier moest afschermen.

Potstal

In de potstal zag ik mijn collega [REDACTED] de runderen tellen. Hij telde 33 runderen. Ik heb de stal opgemeten en kwam tot een oppervlakte van exact 297 m². Dit komt neer op 9 m² per rund. Ik vind dat een acceptabele oppervlakte per rund mits er voldoende (=veel) ingestrooid wordt met stro en er voldoende drinkgelegenheid en voer beschikbaar is voor deze dieren. Ik zag dat er 1 sneldrinker aanwezig was. Mijn advies is minimaal 1 goed bereikbare sneldrinker per 15 runderen mits er genoeg ruimte om de sneldrinker heen is om rustig te drinken.

Ik zag dat deze runderen geen beschikking hadden over ruwvoer.

Ik zag dat de potstal open was richting het pad naar de ligboxenstal, waarover ze dagelijks heen en weer moesten lopen. Ik zag dat langs dit pad de runderen toegang hadden tot de plek waar een paar gammele, instabiele voersilo's stonden met daaronder opslag van materialen (o.a. een grote metalen schepbak en een stalen constructie van zware metalen H-profiel balken, stalen pijpen, gebruikt kuilplastic en gaasdoek en pallets). Ik zag ook dat de mestput hier half open stond en ook bereikbaar was voor de runderen. Dit leverde een onveilige situatie op voor deze runderen.

Ik zag in de potstal een stiertje met oormerk 4674. Ik zag dat het stiertje helemaal onder de drijfmest zat. Ik zag verder geen afwijkingen aan dit stiertje. Later verklaarde de heer van Woudenberg dat bij het opdrijven van dit stiertje het dier was gevlucht en in de mestput was terecht gekomen, waar ze hem ook weer snel uit hadden kunnen redden.

Ligboxen voor jongvee in de loods.

Ik zag dat de voergoot voor hok 3 schoon was. Ik zag dat de boxen in alle drie de hokken ingestrooid waren met houtzaagsel. Ik zag dat dit over de aanwezige hopen mest die in de boxen lagen -(en dus niet verwijderd waren voor het instrooien)- heen was gestrooid. Ik concludeerde dat de ligboxen weliswaar minder vuil waren als bij de inspectie van 20 december 2017, maar nu nog niet voldoende schoon waren.

In het tweede hok telde ik 17 stuks jongvee en 14 ligboxen. Ik concludeerde dat deze dieren niet allemaal tegelijk konden beschikken over een ligplaats. Ik zag dat de silo was verwijderd en daarmee dus ook de poot met scherpe

hoeken uit hok één was verdwenen.

Strokokken voor jongvee in de loods.

Ik zag dat er 8 kalveren in hok 1 en 8 kalveren in hok 2 zaten. Ik hoorde mijn collega [REDACTED] zeggen dat deze kalveren niet over water beschikten. Toen ik nadien de lepelbak controleerde bleek daar inderdaad geen water uit te komen. Ik concludeerde dat deze kalveren geen beschikking hadden over drinkwater. Ik zag dat hok 3 uitgemest en leeg was. Ik zag daarentegen dat hok 4 overvol was. Ik heb hok 4 opgemeten. Dit hok was 10,75 m². Er zaten 9 kalveren in dit hok.

Iglo's op de kuilplaat achter de loopstal.

Ik zag 5 kalveren individueel gehuisvest. Ik zag dat er een hele dikke laag stro in de iglo's was gestrooid. Ik hoorde soppende geluiden toen ik op een laag nog aanwezig stro van een reeds verwijderde iglo stond te trappen. Ik concludeerde dat de strooisellaag te nat was en dat die dikke laag een prima plek was voor het herbergen van allerlei diarreeverwekkers. Ik concludeerde dat de bodembedekking niet droog, schoon en hygiënisch was.

Ik zag dat de iglo's met name aan de achterzijde nog steeds in een laag, met mest en urine vervuild water van ongeveer 5 tot 7 cm stonden. Ik concludeerde dat het stro in de iglo's mede daarom nooit voldoende droog kon zijn. Ik concludeerde dat er een erg groot risico bestond dat besmetting van de kalveren, met name voor wat betreft diarree verwekkers, makkelijk kon worden overgedragen van kalf naar kalf via dit sterk vervuilde water. Dit besmette water moest achter/onder de iglo's langs weg vloeien naar het einde van de kuilplaat en verder.

Ik zag dat in de groepsiglo met 4 kalveren een emmer met drinkwater beschikbaar was voor de kalveren. Ik zag dat de uitloop voor de iglo was besmeurd met mest en urine vermengd met regenwater. Ik zag dat de voorste helft van deze iglo een vieze, met mest en urine besmeurde, laag stro bevatte. Ik concludeerde dat de hygiëne van dit verblijf slecht was.

De ligboxenstal.

Ik zag dat het mestpeil in de ligboxenstal zich tot net onder, tot net tussen de roosters bevond. Ik zag dat er hier en daar schuimende mest boven de roosters uit kwam. Ik zag dat aan de achterzijde van de stal de mestput bij de mixput overliep. Al eerder op de dag had de heer van Woudenberg desgevraagd verteld dat het stiertje hier in deze put was geraakt. Later op de dag zag ik een mesttankwagen een vracht drijfmest wegpompen uit de put.

Ik heb gezamenlijk met mijn collega [REDACTED] de dieren en de ligboxen geteld. We telden totaal ca. 164 dieren en 106 ligboxen. Ik concludeerde dat de stal te vol was. Als dierenarts weet ik, op grond van wetenschappelijke literatuur dat elke overbezetting, dat wil zeggen, meer koeien dan beschikbare ligplaatsen, leidt tot welzijnsaantasting vooral bij de ranglaagste dieren.

Overbezetting leidt tot meer stress, minder gedragssynchronisatie, slechtere gezondheid, hogere infectiedruk, meer rangordeconflicten en uiteindelijk tot meer ziekte gevallen. Het welzijn wordt erdoor aangetast. Ik verwijs naar de

bijlage bij deze veterinaire verklaring. In deze bijlage wordt uitgelegd wat

-Het begrip dierenwelzijn behelst.

-Wat gedrag en gedragssynchronisatie bij rundvee in houdt.

-Wat een ligboxenstal is.

-Welke wetgeving ten aanzien van ligplaatsen relevant is en welke jurisprudentie er onder andere beschikbaar is.

Gevolgd door een conclusie en een uitgebreide literatuurlijst.

Ik persoonlijk vind alleen een bezetting van 100% of minder acceptabel. Dit is ook de enige wetenschappelijke te onderbouwen norm. Er zijn enkele wetenschappers die als ideaal een onderbezetting adviseren. Alle dieren

	kunnen dan tegelijk liggen en rusten. Daarbij moet ook de inrichting van de stal in orde zijn. Dat houdt in géén doodlopende gangpaden en voldoende loopruimte met voldoende doorsteekplaatsen tussen de boxenrijen en voldoende ruimte om te vreten en te drinken. Voor adviezen Gezondheidsdienst consulteren, of Vetvice consulteren. Ik zag dat in veel boxen de rubbermatten los lagen en opborden tot keiharde bulten door materiaal wat zich had opgehoopt onder de rubbermatten. Ik concludeerde dat dit niet comfortabel was voor de runderen. Ik zag mijn collega [REDACTED] 101 beschikbare vreetplekken tellen. Ik zag dat er 3 waterbakken aanwezig waren. Deze waren op nauwe, drukke oversteekplaatsen in de stal aangebracht. Plaatsen waar ranglagere dieren niet rustig konden drinken. Ik concludeerde dat de runderen onvoldoende vreet en drinkplekken tot hun beschikking hadden. Ik zag dat voor in de stal het voer hek was afgebroken en los zat. Bij de breuk zag ik scherpe uit stekende delen en het voerhek dreigde om te vallen als er dieren gebruik van maakten. Ik concludeerde dat dit een onveilige huisvesting was, waaraan dieren zich kunnen verwonden. Ik zag dat achter de melkput het looppad over de roostervloer bij de melkput doodliep, dus permanent was afgesloten. Ik hoorde de heer van Woudenbergh later vertellen dat hij aan de andere zijde de doorsteek tussen de boxen ook dicht wilde maken met 3 extra ligboxen. Dan kunnen er weliswaar meer koeien tegelijk liggen, maar is er voor meer dieren ook minder ruimte om elkaar te ontwijken en confrontaties te vermijden. Agonistisch gedrag zal hierdoor toenemen. Ik zag dat veel van de aanwezige runderen probeerden te vreten, maar dat het voer onvoldoende was aangeschoven en ze het daarom niet of nauwelijks konden bereiken. De wijze van voerverstrekking leid tot extra rivaliteit, als gevolg van onvoldoende vreetplaatsen.
--	---

Vraag 2	In welke lichamelijke toestand werden de dieren aangetroffen?
Antwoord:	Ik zag dat de hoeven van het paard waren bekapt, maar dat het model van de hoeven nog steeds omgekruld wand en toonhoorn had. Ik concludeerde dat dit restanten van chronisch achterstallig onderhoud was. De dierenarts bevestigde later desgevraagd dat zij de hoeven hadden bekapt, maar dat ze het model niet optimaal kregen omdat het bekappen heel lang niet was uitgevoerd. Ik zag dat de kalveren in de groepsiglo met mest besmeurde klauwtjes hadden. Ik zag dat de klauwen, onderpoten en de vacht van al het vee door elkaar genomen gelijk was als op 20 december. Zie de veterinaire verklaring van die inspectie voor de beschrijving onder vraag 2. Ik concludeerde dat de hygiëne niet wezenlijk verbeterd was behalve dat de mest in de ligboxenstal nu niet echt boven de roosters uit kwam. Wel was als gevolg van het mixen op een aantal plaatsen mestschuim boven de roosters zichtbaar. Ik heb net als op 20 december, voor zover redelijkerwijs mogelijk was, alle runderen in de ligboxenstal beoordeeld. Ik beoordeel een rund als kreupel als ik zie dat het dier zich niet gelijkmatig en vlot kan voortbewegen, kortgezegd als het een onregelmatige gang heeft. Ik beoordeel ze ook als kreupel als ze een of meer poten niet volledig of in ernstigere gevallen helemaal niet willen/kunnen belasten. In bijna alle gevallen is pijn als gevolg van een aandoening de oorzaak van het minder goed voortbewegen. Het kreupel lopen is dan pijn vermijdend gedrag. Ik vermeld hieronder de oormerknummers en soms een halsbandnummer als het oormerk niet was te achterhalen. Ik maak daarbij onderscheid tussen licht kreupele, kreupele en ernstig kreupele dieren. Magere dieren hebben een Body Conditie Score (BCS) van 2 of lager op een schaal van 1 t/m 5, waarbij 1 zeer mager, 3 normaal en 5 te dik is.

<u>oornummer</u>	<u>Gezien op 20-12-17</u>	<u>opmerkingen</u>
Lichtkreupel:		
3821		
4195	Ja	
6969		
4440		
9405		
halsband 80		
Totaal 6 dieren		
Kreupel:		
3970		
halsband 116		
halsband 64		
4387		
4213		
4401		Doorgezakte klauw= chronisch
4498	ja	
4180	ja	Mager 1,5
4305	ja	
3882		Beide achterpoten
9389		RV zeer gevoelig
halsband 11		
halsband 147		
halsband 53		
4192		
3932		
4160		
2728		Mager BCS 2
8655		
4131		
Totaal 20 dieren		
Ernstig kreupel:		
3941	ja	
2516		Mager BCS 1,5
3998		
3969		
4231		
Totaal 5 dieren		

Ik zie in totaal 31 gevallen in de loopstal, waarvan 5 oude gevallen en dus 26 nieuwe gevallen. Ondanks dat we de inspectie zo goed mogelijk hebben uitgevoerd is het mogelijk dat we zowel op 20 december 2017 als tijdens deze inspectie een paar kreupele runderen (<5 runderen per gelegenheid) hebben gemist.

Vraag 3	Wanneer is de aangetroffen toestand naar uw mening ontstaan?
Antwoord:	De aangetroffen toestand bestaat al langer. Uit het verslag van koekompas van 22-06-2017 staan enkele zinsneden vermeld op pagina 8 van het RvB met rapportnummer 106830. Deze zeggen veel over de door ons aangetroffen toestand en de duur daarvan. Tijdens overleg met de dierenarts blijkt desgevraagd dat het probleem van de overbezetting deze hele stalperiode aanwezig was. Ook Q-lip vond, na een melding, een veel te hoge bezetting begin december 2017. Het bleek, bij de herinspectie door Q-lip een week later, dat die overbezetting schijnbaar was opgelost. Wij troffen echter kort daarna op 19 en 20 december 2017

weer een ernstige overbezetting aan.

Het blijkt uit gesprekken van mij met hun dierenarts dat deze dierenarts de veehouder ook al langer maant tot meer zorg voor de kreupele dieren en verbetering van de hygiëne bij de huisvesting en het oplossen van de overbezetting. Q-lip geeft aan dat een gedeelte van de ligplaatsen voor het jongvee niet schoon was.

Diarree en sterfte bij de kalveren was volgens de dierenarts al langer een probleem. Er was een entschema van hoogdrachtige koeien opgesteld tegen Rota- en Coronavirus en E. coli bacteriën wat niet correct (=continu) lijkt te worden uitgevoerd. Uit een gesprek met de veehouder en [REDACTED] bleek dat kalveren werden behandeld met het product Halocur tegen Cryptosporidiose (samen met de hierboven genoemde virussen en bacteriën allemaal diarree-verwekkers). Die preventieve behandeling is er al eerder toegepast geweest, weer gestaakt en zou nu weer opgepakt moeten worden volgens de veehouder. Ook hier wordt de continuïteit doorbroken.

De sterfte onder de kalveren (en ook bij oudere dieren) is al langer en nog steeds erg hoog op dit bedrijf. Overigens blijkt de registratie van gestorven pasgeboren kalveren (nuka's) niet op orde te zijn. Zie Rendac en sterftegegevens in RvB 106830.

Het valt mij op dat de dieren hier lang lopen met hun aandoening en dat er erg laat zorg wordt verleend aan hulpbehoevende en/of zieke dieren. De hulp van de dierenarts wordt niet of nauwelijks ingeroepen als de situatie van de runderen niet verbetert. Dit heb ik nu zelf ervaren en het blijkt uit de hoeveelheid (spoed-)visites door de DAP. De dierenarts geeft desgevraagd aan dat ze er eigenlijk alleen tijdens de reguliere maandelijkse visite komt en dat dan alleen het noodzakelijke werk wordt gedaan en verder niets. "Teveel vragen en opmerkingen van onze kant worden niet echt op prijs gesteld".

Ten aanzien van de kreupele koeien wil ik het volgende toevoegen:

[REDACTED] gaf ook desgevraagd te kennen dat hij ongeveer 40 dieren had bekapt. Die kwamen niet noodzakelijkerwijs overeen met de lijst van kreupele dieren van 20 december 2017. Hij gaf daarbij ook aan dat we nu "zo kort na het bekappen wel op een ongunstig moment kwamen. Na het bekappen zie je er vaak een paar wat kreupel lopen door het bekappen". Ik ben van mening dat het mogelijk is 'dat een enkele koe gevoelig wordt op de klauwen', maar dat over het algemeen de koeien minder kreupel worden door een goede klauwbekap-behandeling en niet meer kreupel.

In het geval dat je door bekappen meer in plaats van minder kreupele dieren waarneemt is het de vraag of je het bekappen niet beter aan professionele klauwbekappers over kunt laten. Die kunnen ook alle dieren in 1 of 2 dagen bekappen en komen geregeld terug om hun eigen werk te controleren en het bekappen van de runderen regelmatig uit te voeren. Op die manier komen er steeds minder runderen met kreupelheden voor. Het welzijn en de gezondheid en daarmee de prestaties op het gebied van levensduur en productie nemen daarmee omgekeerd evenredig toe. Ik las in het koekompas van 28-12-2018 Dat bij dierziekte incidentie vermeld staat:

- Kreupele koeien blijft een probleem. Er worden morgen een aantal dieren behandeld en ik heb een lijst gemaakt met dieren die afgevoerd kunnen worden ivm slechte klauwen/chronische ontstekingen.

Uit gesprekken met de dierenarts blijkt ook dat de klauwgezondheid al jaren een probleem is. Reden temeer om het nu eens goed uit te laten voeren.

Voor wat betreft verdere relevante zinsneden uit het koekompas verwijs ik naar het Rapport van bevindingen en de bijlage met het koekompas

Vraag 4	Waardoor is de aangetroffen toestand naar uw mening ontstaan?
Antwoord:	Door een dierhouder die niet over voldoende verantwoordelijkheid en tijd beschikt, om zijn dieren optimaal te verzorgen: De dierhouder heeft een verregaande, bijna absolute invloed op het leven en de leefomstandigheden van zijn dieren. Hij/zij moet ervoor zorgdragen de dieren op een zodanige wijze te houden dat aan het (minimum) streef niveau van het dierenwelzijn wordt voldaan. Voor het verzorgen van (veel) dieren moet een dierhouder een proactieve houding hebben en minimaal in de basiszorg voorzien (water, voer, huisvesting en medische zorg). De dierhouder lijkt de bestaande problemen (onhygiënische en onveilige huisvesting, het voorzien in droge, schone en comfortabele ligplaatsen voor al zijn runderen en het verlenen van zorg aan hulpbehoevende dieren) niet aan te kunnen. Het bedrijf is door de opzet en indeling in combinatie met de zeer hoge veebezetting zeer bewerkelijk. Er is heel veel werk, met name op het gebied van uitmesten en schoonhouden van de huisvesting en de ligplaatsen. Bovendien wordt een deel van de melk op dit bedrijf verwerkt tot boerenkaas en zijn er op minstens 2 locaties dieren gehuisvest wat allemaal extra werk oplevert. De veehouder wil blijkbaar zoveel mogelijk zelf doen. Voor het bekappen van zijn runderen wilde hij geen professionele klauwbekappers inschakelen verklaarde hij desgevraagd.

Vraag 5a	Is de gezondheid en/of het welzijn van de dieren naar uw mening benadeeld? Toelichting
Antwoord:	Ja, de gezondheid omdat er runderen aanwezig waren die te mager waren. Er waren kreupele runderen. Er was sprake van veel te vuile diervverblijven. Er waren runderen met vervuilde klauwen, poten en achterhand. Er waren runderen met wonden en drukplekken. Er was sprake van een zeer ernstige overbezetting bij de melkkoeien. Door de overbezetting moeten met name de jongere en/of ranglagere dieren wijken bij de ligplaatsen, het voerhek en bij de drinkbakken. Deze dieren hebben het meest te lijden van de overbezetting. Overbezetting leidt in het algemeen tot een toename van agonistisch gedrag, toename van klauwproblemen, een verhoging van sterfte- en/of afvoercijfers, een toename van het aantal zieke dieren en een verhoogd celgetal. Veel van die problemen hebben wij tijdens de inspecties kunnen waarnemen. Gevolg van deze situatie is weerstandsverlaging en een verhoogde infectiedruk met als gevolg meer risico op ziektes en kreupelheden. Ja, het welzijn is benadeeld omdat in gevolge artikel 1.3 Wet dieren wordt erkend dat dieren een 'eigen' waarde hebben. Het zijn wezens met gevoel. Welzijn omvat dus meer dan alleen de fysieke gezondheid (lichamelijke gezondheid) van een dier. Het welzijn van de dieren is benadeeld als niet aan al "de vijf vrijheden van Brambell" wordt voldaan die een goed welzijn waarborgen. Alleen als aan de vijf vrijheden is voldaan, krijgen de dieren de zorg die zij redelijkerwijs behoeven. Dieren moeten gevrijwaard zijn: 1. van dorst en onjuiste voeding. <i>door de beschikbaarheid van vers water en geschikt voer kan een optimale gezondheid en energiehuishouding worden gegarandeerd.</i> Het paard moet vreten van een vervuilde bodem. Door overbezetting is er concurrentie bij het voerhek en bij de drinkplaatsen. De runderen in de potstal hadden veel te kort beschikking over water en geen beschikking over voer. Sommige kalveren hadden geen beschikking over

drinkwater.

2. fysiek en fysiologisch (thermaal) ongerief
door een geschikte (tochtvrij, goede temperatuur, en voldoende omvang) en veilige huisvesting te bieden, inclusief een comfortabele rust/schuilplaats.

Er is sprake van veel te vuile dierverblijven; mest boven de roosters, vuile ligboxen en vieze hokken. Runderen zijn te vuil en kunnen niet droog, schoon en comfortabel liggen. Huisvesting is niet veilig als gevolg van scherpe en uitstekende delen en rommel in een afkalfstal.

Door te veel mest en urine boven de roostervloeren is het aldaar te glad en is de kans op uitglijden met als gevolg verwonding groot. Door de overbezetting is er sprake van veel fysiek ongerief. Zoals gezegd m.n. voor de jongere en ranglagere dieren, die hebben daar het meeste last van. Het is cq voelt voor deze dieren niet als een veilige omgeving. Dit uit zich o.a. in agonistisch gedrag. Comfortabele rust/schuilplaatsen zijn er tekort. Ik zag dat er sprake was van ligplaatsen met losse niet aaneengesloten rubbermatten in de ligboxen met harde bulten door vuil wat zich had opgehoopt onder de rubbermatten. Er was voor in de ligboxenstal een stuk, deels losstaand, voerhek wat een onveilige situatie opleverde.

Al het fysieke ongerief lijdt uiteindelijk zelfs tot weerstandsverlaging en risico op verwonding zoals al eerder beschreven aan het begin van deze vraag onder benadeling gezondheid

3. pijn, verwondingen en ziektes,
door deze te voorkomen en wanneer ze toch optreden ze snel en adequaat te diagnosticeren en te behandelen.

Door geregeld dieren te bekappen (klauw en hoef onderhoud) en kreuple dieren direct te bekappen als ze kreupel worden. Door hulp in te schakelen als dit niet tijdig lukt of als het eigen bekapwerk niet tot de gewenste resultaten leidt kunnen heel veel pijn en verwondingen worden voorkomen.

Door de slechte hygiëne neemt de infectiedruk onnodig toe. De kans op ziekte neemt daardoor toe.

Door onveilige huisvesting (rommel en gammele silo's achter de potstal langs het pad) is de kans op verwondingen groter.

Als dieren zorg nodig hebben worden ze niet apart gehuisvest. Er is alleen plek in een afkalfstal die bovendien niet voorziet in een droge, schone en veilige huisvesting.

Dieren op dit bedrijf blijven erg lang lopen met problemen. Met het raadplegen van de dierenarts wordt veel te lang afgewacht, of die hulp wordt in het geheel niet ingeroepen.

4. angst en chronische stress,
door een huisvesting en management te hanteren die angst en stress voorkomen, door een goede socialisatie om angst voor mensen in de toekomst te voorkomen.

Ons inziens hebben de dieren, waarbij niet aan de eerste 3 vrijheden wordt voldaan, stress. Door de overbezetting ontstaat overduidelijk ook stress. Dit uit zich in eerder genoemde benadeling van gezondheid en welzijn. Stress kost energie en is ook een belangrijke factor bij het verlagen van de weerstand.

Stress door strijd om water, voer, ligplaatsen en vooral stress van de pijn door de toename van ziektes en aandoeningen als daar zijn de kreupelheden en bijvoorbeeld mastitis. Stress door de angst om veel meer op je hoede te moeten zijn voor ranghogere dieren die je veel vaker tegenkomt in een overvolle stal. Zeker als je vluchtwegen dan ook nog beperkt worden door doodlopende paden en paden zonder

	doorsteekmogelijkheden. 5. en zijn daardoor zijn gevrijwaard van beperkingen in hun natuurlijk/normaal gedrag. <i>door het aanbieden van een huisvestingssysteem waarin het dier zijn soort specifieke behoeften (eten en drinken, bewegingsvrijheid, foerageergedrag, hygiëne /poetsgedrag, exploratiegedrag, contact met soortgenoten en dat de dieren overzicht hebben over de omgeving en dingen kunnen aan zien komen) kan vervullen.</i> M.i. is er concurrentie om voer en water, in een aantal gevallen geen voer en/of water, beperking van de bewegingsvrijheid en geen gelegenheid voor alle dieren om tegelijk te beschikken over een ligplaats. Ook het overzicht over de omgeving, gewenst contact met soortgenoten, hygiëne/poetsgedrag en exploratiegedrag komen door overbezetting in het gedrang en veroorzaken een vermindering van het dierenwelzijn. M.i. is de bewegingsvrijheid beperkt in een verblijf met te vuile, gladde vloeren. De dieren krijgen tijdens het lopen niet goed grip op de ondergrond en gaan zo voorzichtig mogelijk voortbewegen om maar niet uit te glijden. Conclusie: De dieren kregen niet de zorg die zij redelijkerwijs behoeven, waardoor hun welzijn overduidelijk werd aangetast. Deze zorg moet van een professionele dierhouder in alle redelijkheid wel worden verwacht.
--	--

Vraag 5b	Is er hierdoor sprake van vermijdbaar lijden?
Antwoord:	Ja, het meeste lijden is vermijdbaar. Het lijden t.g.v. de overbezetting kan en moet z.s.m. worden opgelost. Het lijden t.g.v. de kreupelheden kan op korte termijn grondig worden aangepakt. Het lijden als gevolg van onhygiënische en onveilige huisvesting is op korte termijn vermijdbaar. Het lijden door het niet verstrekken van water en voer is vermijdbaar.

Vraag 6	Heeft de houder naar uw mening - gelet op de toestand waarin de dieren werden aangetroffen – de dieren de nodige verzorging onthouden?
Antwoord:	Ja, zorg behelst volgens jurisprudentie water, voer, huisvesting en (medische) zorg. De veehouder is op het gebied van al die punten en met name op de punten van huisvesting (overbezetting en hygiëne) en (medische) zorg (veel kreupele runderen, onbehandelde dieren en geen dierenarts inschakelen) duidelijk tekort geschoten. Hierdoor is de gezondheid en het welzijn van de dieren aangetast. Het voorkomen van "Onthouden van de nodige zorg" kan door: 1) Sneller hulp en zorg verlenen aan zieke en/of gewonde dieren. 2) Het tijdig inschakelen van de dierenarts en diens voorgeschreven behandelingen en adviezen daadwerkelijk uitvoeren en opvolgen. Dit laatste punt had waarschijnlijk heel veel, zo niet bijna alle problemen kunnen voorkomen.

Vraag 7	Is er contact geweest met eigen praktiserend dierenarts en/of externen? Toelichting
Antwoord:	Er is contact geweest met de dierenarts evenals met Q-lip en de melkafnemer Nemelco/Vreugdenhil. Na de visites door de dierenartsen heeft er een terugkoppeling naar ons plaatsgevonden. Q-lip is door mij gebeld. Tijdens deze gesprekken is duidelijk geworden welke controles er plaats hebben gevonden en wat de bevindingen zijn geweest. Op 6 december is er de uitslag van een hercontrole van 1 december. Er is sprake van 1 grote afwijking: overbezetting in de ligboxenstal (140

	runderen op 110 ligboxen) en bij het jongvee (gemiddeld 25 stuks jongvee op 15 ligboxen) en 5 klein afwijkingen. Het bedrijf krijgt Q-lip status rood en de erkenning blijft, zoals al eerder was aangekondigd, ingetrokken per 01 januari 2018. Melkinname wordt per direct opgeschort door de melkfabriek Nemelco/Vreugdenhil. De veehouder maakt bezwaar en vraagt om een nieuwe controle ter verkrijging van een erkenning. Deze controle vindt plaats op 8 december 2017. De grote afwijking overbezetting is opgeheven en er blijven 2 kleine afwijkingen over. Dit leidt tot de uitslag Q-lip status groen. De uitslag is op 12 december verstuurd en de melkinname door de melkfabriek Nemelco/Vreugdenhil is toen ook direct hervat. Ik vond het opmerkelijk dat wij nog geen 2 weken later, naar aanleiding van de melding opschorting melkinname door Vreugdenhil, wederom een overbezetting aantreffen van ca. 210 dieren op 110 ligplaatsen. (Zie de schatting in het Rapport van bevindingen met rapportnummer 106830 van 11 januari 2018, onder de bevindingen 'in de ligboxenstal' op 19 december 2017.)
--	--

Vraag 8	Is er diergeneeskundige behandeling noodzakelijk en, zo ja, binnen welke termijn?
Antwoord:	Nee, De dierenarts hoeft naar aanleiding van deze inspectie geen noodzakelijke behandelingen uit te voeren. Op langere termijn is het noodzakelijk dat de plannen van aanpak, die er reeds zijn (zie Koekompas) en die mogelijk nog moeten worden vastgesteld in samenspraak met de dierenarts, daadwerkelijk worden uitgevoerd. De veehouder zal ook moet worden gehouden aan de aanwijzingen en de adviezen van zijn dierenarts.

Vraag 9	Welke andere (niet diergeneeskundige) maatregelen dienen genomen te worden om het benadeelde welzijn van de dieren op te heffen?
Antwoord:	Heel veel leed is direct te voorkomen door: 1) Het overbezettingsprobleem op te lossen. 2) Per direct adequate hulp (professionele klauwbekapper) in te schakelen voor de dieren met de klauwproblemen. 3) Zorg te dragen voor de beschikking over water en voer voor alle runderen. Voer op hygiënische wijze te verstrekken (voergoten en paard). 4) Direct de hygiëne in de verblijven te verbeteren (ligboxen goed reinigen de bulten onder de rubbermatten verwijderen en zo zorgen voor comfortabele en schone ligboxen, verblijven tijdig uitmesten en regelmatig voldoende instrooien met stro (afkalfstal en potstal). 5) De iglo's van de kuilplaat naar een droge plaats te verplaatsen. 6) Alle voorwerpen en situaties die voor onveilige huisvesting zorgen op te ruimen, of te zorgen dat die situaties vermeden worden door adequate afzettingen.

Vraag 10	Acht u het noodzakelijk dat er dieren worden meegevoerd en opgeslagen in belang van de gezondheid/ het welzijn van de dieren? Zo ja, toelichten.
Antwoord:	Nee, op dit moment nog niet.

Conclusie:

Er is een begin gemaakt met het oplossen van een aantal problemen. Nog lang niet alle problemen zijn opgelost. Ik ben van mening dat een aantal structurele noodzakelijke veranderingen onvoldoende of nog niet zijn opgepakt. Het betreft dan de overbezetting blijvend oplossen. Oplossen van de kreupelheidsproblemen door het inschakelen van goede en adequate klauwbekappers. Het opvolgen van de afspraken en adviezen van de dierenarts in het algemeen en het oppakken van de verbeterpunten in het koekompas in het bijzonder.

Aldus naar waarheid opgemaakt: [REDACTED]

Plaats en datum: Utrecht 17 januari 2018.

Handtekening:

[REDACTED]

Bijlage: **Veterinaire verklaring ter onderbouwing van de stelling dat er voor elke melkkoe minimaal één geschikte ligplaats/ ligbox beschikbaar dient zijn:**

VETERINAIRE VERKLARING

AANVULLENDE Veterinaire verklaring n.a.v. controle op 23 januari 2018

Naam : [REDACTED]

Postadres : Catharijnesingel 59

Vestigingsplaats : 3540AA Utrecht

Ik [REDACTED] toezichhoudend dierenarts bij de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, toezichthouder zoals gedefinieerd in artikel 5.11 van de Algemene wet bestuursrecht en op grond van artikel 8.1 van de Wet dieren, zoals omschreven in artikel 2a van het Besluit aanwijzing toezichthouders Wet dieren, aangewezen om toezicht te houden op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet dieren, rapporteer het volgende:

Op 23 januari 2018, omstreeks 10:00 uur, werd(en) door mij beoordeeld:

Soort dieren : Runderen

Aantal dieren (geschat) : 395 op de stallijsten
: (167 maatschap, [REDACTED] / 108 [REDACTED] /
89 maatschap, [REDACTED] / 31 maatschap, [REDACTED])

Ras/geslacht/leeftijd/kleur : Melkveebestand van met name zwartbonte HF runderen
En een enkele kruising met ander ras, van beide
geslachten, kalveren en volwassen runderen van diverse
leeftijden.

Gegevens omtrent de houders van dieren:

Naam/adres/woonplaats : [REDACTED]

UBN : [REDACTED]

Locatie : [REDACTED]

Naam : [REDACTED]

Locatie : [REDACTED]

UBN : [REDACTED]

Naam : [REDACTED]

Locatie : [REDACTED]

UBN : [REDACTED]

Vraag 1	Beschrijf de omstandigheden waarin de dieren zich bevonden.
Antwoord	Voor wat betreft de aanleiding van de controle en een uitgebreide beschrijving van de huisvesting, verwijs ik naar het rapport van bevindingen van de inspecteur. Ik ben eerst met de collega's de voergang van ligboxenstal opgelopen. Ik zag dat er een aantal koeien achter de stal liepen. Ik zag dat het kapotte voerhek rechts provisorisch was dichtgemaakt met touwtjes en een nylon band. Ik concludeerde dat dit alleen als tijdelijke oplossing geschikt was en dat dit hek niet definitief gerepareerd was. We spraken de veehouder naast de ligboxenstal. Gevraagd naar wat hij deed aan preventieve behandelingen, gaf hij aan dat hij weer was gestart met de leverbotbehandeling. Dat hij vorig jaar met de BVD enting was gestopt. Dat hij Rota-Coronavirus entingen de laatste keer in sept./okt. 2017 had gedaan, maar daarbij zei: "Ik denk dat de koeien meer aan de nageboorte blijven staan van die enting. Ik ben er niet weg van". Dat hij weer was begonnen met de Halocur® (tegen infectieuze Cryptosporidiose-diarree bij kalveren). Ik gaf aan dat hij een goed plan van aanpak zou moeten opstellen met zijn dierenarts en dat hij dat plan zou moeten opvolgen. Ik hoorde mijn collega inspecteur [REDACTED] vragen naar de recentelijke sterftcijfers. Ik hoorde [REDACTED] zeggen dat hij dat niet precies wist. "Dat kunnen jullie toch terugzien bij de Rendac gegevens?". Ik hoorde mijn collega [REDACTED] aan [REDACTED] uitleggen dat de registratie van gestorven nuka's niet geheel correct verliep en dat dit voor alle UBN's correct moest worden opgegeven. Vervolgens zijn we verder gegaan met de inspectie. In de ligboxenstal telden we 131 runderen en 110 ligboxen. Ik concludeerde dat de ligboxenstal te vol was. Voor de motivatie verwijs ik naar VV hierboven op pagina 3 en 4 onder De ligboxenstal en de bijlage bij die veterinaire verklaring. Ik zag schuim tussen en later ook op de roosters staan en ik zag dat de roosters besmeurd waren met mest en urine. Ik concludeerde dat de huisvesting niet hygiënisch was. Ik zag nu ook dat er onder de dunne laag (ca. 1 cm) strooisel van zaagsel en ingedroogde mest in de ligboxen aan de zijde waar de melkstal was gesitueerd geen andere bodembedekking aanwezig was dan beton. Ik concludeerde dat deze ligboxen niet voorzagen in comfortabele ligplekken en dus niet geschikt waren als ligboxen voor de hier gehuisveste runderen. Ik concludeerde dat daarmee de problematiek van de overbezetting verder was toegenomen.

Buiten op het looppad tussen de ligboxenstal en de potstal telde ik 7 runderen. [REDACTED] vertelde desgevraagd dat deze 7 dieren vandaag nog naar de locatie in [REDACTED] zouden worden overgebracht, maar dat hij ze eerst wilde bekappen en dat hij de dieren daarom nu nog hier had lopen. Ik hoorde [REDACTED] ook zeggen dat deze dieren inderdaad uit de ligboxenstal waren gehaald deze ochtend. Ik concludeerde dat er in de ligboxenstal dus 137 dieren gehuisvest waren tot en met deze ochtend tot ongeveer 10:00 uur. Ik concludeerde dat de overbezetting daarmee nog hoger was geweest als nu het geval was.

Vervolgens hebben we in **de potstal** gekeken.

Ik zag dat de veehouder de ruimte van de afkalfstal/ziekenstal bij de potstal had getrokken.

Ik zag dat in de hoek van die ruimte nog steeds een grote plas (ca. 5 a 10 m²) met mest en urine vervuilde vloeistof stond. Ik zag dat er een hek voor deze plas stond, maar ik voelde dat de mestlaag in deze stal rondom die plas erg zacht was en ik zakte er met mijn laarzen tot op de bodem in weg.

Ik schatte (afstand tussen de spanten maal aantal spanten is lengte en breedte) dat de overige oppervlakte ongeveer 80 m² groot was. De totale ruimte was nu 80 m² en 297 m² (zie veterinaire verklaring hierboven) dus: ca. 377 m². Ik telde 41 runderen in deze samengestelde potstal. Ik

concludeerde dat er ongeveer 9 m²/melkkoe aan ruimte beschikbaar was.

Ik zag dat er in het gedeelte van de oude afkalfstal nog een stuk pvc- pijp uit de mest-/strolaag omhoog stak, welke op ons aangeven terstond door de heer van Woudenbergh werd verwijderd.

Ik zag dat de afsluiting van deze ruimte bestond uit een losstaand hek waardoor er een kans was op ontsnappen van de koeien, die vervolgens via het erf ook onbelemmerd de openbare weg konden bereiken.

Ik zag dat er aan de open zijde van de potstal voor de stroomdraad die de potstal hier afsloot een grote plas met mest en urine vervuilde vloeistof stond (zie foto). Ik schatte de oppervlakte die vervuild was op ca. 30 m².

Ik zag dat er verder in de potstal op het hogere gedeelte nog ruimte was om droog te liggen in de pot. Ik zag dat langs de wanden al stroken ontstonden waar geen schoon stro meer zichtbaar was.

Ik zag dat aan de open kant van de potstal tegen de achtermuur over een lengte van ca. 8 meter een provisorisch voerhek was gemaakt met kuilvoer daarachter. Ik heb de heer van Woudenbergh later meegedeeld dat het qua voer en stro alleen kan functioneren als er zeer veel stro wordt uitgestrooid op meerdere momenten per dag en dat de voerverstrekking op deze wijze alleen kan als er 24 uur per dag een voldoende aanbod is van voldoende kwaliteit ruwvoer.

Ik zag dat er voldoende drinkplaatsen waren gemaakt in deze stal.

Ik zag in de **Paardenbox** niets veranderd was in de wijze van verstrekken van het ruwvoer. Er was voor het paard geen gelegenheid om het ruwvoer anders dan van de met mest en urine vervuilde bodem te eten.

Iglo's naast de ligboxenstal

Ik telde 11 iglo's met daarin 12 kalveren. Ik zag dat de uitlopen vervuild waren met door met mest en urine besmeurd stro. Ik zag dat een deel (minder dan de helft) van de iglo's een met mest en urine besmeurde strolaag hadden. Ik deelde de heer van Woudenbergh mee dat deze te laat waren opgestrooid met schoon stro. Ik zag tegenover deze iglo's in de loods voor de paardenbox 3 iglo's staan met daarin 3 kalveren. Ik zag geen afwijkingen met betrekking tot het welzijn bij deze kalveren.

De ligboxen voor jongvee in de loods.

Ik zag dat de voergoot voldoende schoon was. Ik zag dat de ligboxen allemaal

leeg geschraapt waren en er geen mesthopen meer in de ligboxen lag. Ik zag dat alle ligboxen met zaagsel waren ingestrooid.

Ik zag in hok 11 kalveren met 10 ligboxen. De kalveren waren deels jonger dan 6 maanden (controle van de stallijst en oormerken). Deze kalveren dienen allemaal over een ligbox te kunnen beschikken. Ik concludeerde dat er 1 kalf teveel zat in dit hok.

In hok 2 (het middelste hok) telde ik 16 kalveren en 14 ligboxen. Ik concludeerde dat hier teveel dieren in dit hok werden gehouden. Voor de motivatie van deze conclusie verwijs ik wederom naar mijn vorige VV.

In hok 3 telde ik 18 pinken met 18 ligboxen.

Strokhokken voor jongvee in de loods

Ik zag dat de watervoorziening voor de kalveren in hok 1 en 2 was hersteld. De lepelbak deed het nu. Achteraf bezien is het betreurenswaardig dat dit eind december is gesignaleerd door de eigen dierenarts bij het opmaken van KoeKompas en dit de veehouder dus ook kenbaar is gemaakt, maar dat het nu, na ongeveer een maand, pas hersteld is.

Ik zag dat de overbezetting in hok 4 was opgeheven.

Iglo's op de kuilplaat achter de loopstal.

Ik zag dat er voor de 5 kalveren in de individuele iglo's niets was veranderd qua hygiëne. Het was eerder natter en vuiler geworden. Ze stonden nog steeds in een laag, met mest en urine vervuild water van ongeveer 5 tot 7 cm.

Ik zag dat de situatie voor de 4 kalveren in de groepsiglo er qua hygiëne ook eerder op achter, dan op vooruit was gegaan.

De inspectie is omstreeks 11:40 uur voortgezet in

Ik telde hier 42 ligboxen en 35 runderen (droog gezette melkkoeien in afwachting van de partus). [REDACTED] gaf aan dat de 7 runderen van de thuislocatie hier vandaag nog aan zouden worden toegevoegd. Ik zag dat er kennelijk vlak voor onze aankomst ruwvoer voor het voerhek was verstrekt, want vrijwel alle dieren stonden gretig te eten.

Ik zag dat er heel veel kalk met wat zaagsel in met name de achterste van de ligboxen was gestrooid en dat de ligmatten slechts de helft van de bodem van de ligboxen bedekten. Ik concludeerde dat dit een matig comfortabele ligplaats opleverde. Er lagen weliswaar rubbermatten in de ligboxen, maar het was op/over de grens van het minimale voor wat betreft ligcomfort voor deze hoogdrachtige dieren.

Ik zag bij nadere inspectie dat er 3 runderen kreupel liepen: rund met oormerk 4404 RA, rund met oormerk 4392 RA en rund met oormerk 9402 ook RA. De eerste 2 runderen bleken later, bij controle van de lijsten met kreupele dieren tijdens eerdere controles, al kreupel te hebben gelopen op 20 december 2018. Ik concludeerde later dat als [REDACTED] deze dieren al bekapt en/of behandeld had dit onvoldoende resultaat had opgeleverd. Ik concludeerde dat deze dieren aan de dierenarts en/of professionele klauwbekapper hadden moet zijn aangeboden en nu alsnog die zorg behoeften.

De inspectie is omstreeks 12:15 uur voortgezet in

Ik telde ca. 87 runderen (89 op de stallijst). In totaal waren hier 74 ligboxen verdeeld over 3 hokken. Ik concludeerde dat deze ligboxenstal te vol was. Voor de motivatie verwijs ik naar de Veterinaire Verklaring van de inspectie op 9 januari 2018 hierboven op pagina 3 en 4 onder het kopje **De ligboxenstal** en de **bijlage** bij die veterinaire verklaring.

Ik zag dat de runderen aan de linkerzijde van deze stal toegang hadden tot aangevreten balen met kuilvoer. Ik zag op enig moment 2 runderen aan het

wikkelfolie van deze balen vreten. Ik concludeerde dat dit een onveilige en ongezonde manier van voer verstrekken was.

Later op de middag omstreeks 14:30 uur zijn we teruggekeerd naar de thuislocatie aan de [REDACTED]

Ik zag dat de uitlopen van de iglo's naast de ligboxenstal waren uitgemest en geveegd. Ik zag ook dat de iglo's met te vuile bodembedekking waren ingestrooid met schoon en droog stro.

Ik zag dat al de individuele iglo's en de groepsiglo achter op de kuilplaat waren verzet naar een hoger en droog gelegen deel van de kuilplaat en waren ingestrooid met droog en schoon stro.

Ik telde nog tien kalveren in hok 1 van de ligboxenstal voor jongvee in de loods en telde nu 1 kalf meer in hok 2. Ik concludeerde dat de overbezetting in hok 1 was opgelost maar die van hok 2 was toegenomen.

Ik hoorde later desgevraagd van [REDACTED] dat hij het lek in de waterleiding had gevonden, welke volgens hem de wateroverlast in de afkalfstal en ook helemaal aan de andere zijde van de potstal veroorzaakte. Het water zou zich via de drainage van de loods hebben verplaatst naar de andere zijde van de loods bij de open ingang van de potstal, waar ook een waterplas met mest en urine stond.

Ik zag dat het ruwvoer op de voergang van de ligboxenstal niet was aangeschoven en ook niet was aangevuld.

Ik zag dat het mestschuim bij de roostervloer van de ligboxenstal steeds verder boven de roosters kwam. [REDACTED] gaf desgevraagd aan dat er weer 3 a 4 vrachten mest opgehaald zouden worden. Op mijn vraag waarom hij er niet in 1 keer driemaal zoveel uit zou laten halen (om het probleem voor te blijven) antwoorde hij dat hij dat inderdaad beter kon doen en dat hij de mestrijder zou vragen dit te gaan doen.

Vraag 2 In welke lichamelijke toestand werden de dieren aangetroffen?

Antwoord: Ik zag dat de dieren nog net zo vervuild waren als ik in de eerdere veterinaire verklaringen heb beschreven. De hygiëne was nog niet dusdanig goed en dusdanig lang verbeterd dat dit verbeteringen van de hygiëne van de dieren gaf te zien. De eerste stapjes zijn gezet (schonere, drogere ligplaatsen), maar nog lang niet alle hygiëne problemen waren structureel opgelost. Roosters in alle stallen en verblijven met roosters waren nog te vuil, de potstal was te nat op meer plaatsen.

Ik heb in de ligboxenstal op de [REDACTED] en in [REDACTED] nogmaals een uitgebreide inspectie uitgevoerd om het aantal kreupele dieren wederom in beeld te brengen.

Ik beoordeel een rund als kreupel als ik zie dat het dier zich niet gelijkmatig en vlot kan voortbewegen, kortgezegd als het een onregelmatige gang heeft. Ik beoordeel ze ook als kreupel als ze een of meer poten niet volledig of in ernstigere gevallen helemaal niet willen/kunnen belasten. In bijna alle gevallen is pijn als gevolg van een aandoening de oorzaak van het minder goed voortbewegen. Het kreupel lopen is dan pijn vermijdend gedrag. Ik maak daarbij onderscheid tussen licht kreupele, kreupele en ernstig kreupele dieren.

Magere dieren hebben een Body Conditie Score (BCS) van 2 of lager op een schaal van 1 t/m 5, waarbij 1 zeer mager, 3 normaal en 5 te dik is.

<u>oornummer</u>	<u>gezien op</u> 20-12-17	<u>Gezien op</u> 09-01-2018	<u>opmerkingen</u>
Lichtkreupel:			
4195	ja	ja	
3910			
Totaal 2 dieren			

Kreupel:			
4404 *	ja		RA
4392 *	ja		RA
9402 *			RA
3969		ja	LA
4234			
4213		ja	LA Klosje op bikla
4528			LA/RA
3941	ja	ja	LA
4532			
4234			RA
6471			LA/RA
3899			LA doorgezakt
3249			LV
Totaal 13 dieren			
Ernstig kreupel:			
3818			RV
4180			Erg mager:strophok
Totaal 2 dieren			

* Deze dieren liepen op locatie [REDACTED].

- Het aantal kreupele dieren lijkt te zijn afgenomen. Ik heb de 41 runderen in de potstal echter niet kunnen beoordelen. Dit gaf teveel onrust in dit verblijf. Ik heb er tijdens het tellen in ieder geval nog 3 kreupel zien lopen, oormerken noteren was echter niet mogelijk en ik ben dus niet uitgebreid verder gaan inspecteren.
- In bijna alle gevallen is pijn als gevolg van een aandoening de oorzaak van het kreupel lopen. De aandoeningen kunnen zowel van infectieuze als niet infectieuze aard zijn. Het scala van aandoeningen loopt dus van zweren en ontstekingen tot misvormde klauwen cq achterstallig onderhoud. Het kreupel lopen is dan altijd pijn vermijdend gedrag.
- Het is opvallend dat 6 runderen al eerder kreupel zijn gezien. Blijkbaar is het niet gelukt de kreupelheid (dus pijn) op te heffen. Hier is verder geen extra hulp voor ingeschakeld. Dat had naar mijn mening wel moeten gebeuren. Nu blijven kreupele dieren meer dan een maand lopen zonder dat er verder hulp(zorg van dierenarts en/of klauwbekapper) bij wordt ingeschakeld.
Ik tel er 6, maar dat kunnen er ook meer geweest zijn. Ik heb nooit kreupele dieren kunnen beoordelen in de potstal zelf op deze dag en daar liepen er ook 41 stuks. Bovendien had ik van de controle op 9 januari van 6 andere dieren alleen halsbandnummers. Die kon ik vandaag wel opnieuw kreupel hebben gezien en nu met een oormerk hebben vermeld.
- Ik zag dat ca. 70 % van alle dieren in de ligboxenstal met verkorte pas liepen en dat een groot deel daarvan min of meer stram liep. Ik zag dat bijna al die runderen onregelmatig liepen zonder dat er bij een deel daarvan direct een poot viel te benoemen waaraan ze echt kreupel liepen of die ze minder belasten. Ik concludeerde dat er weinig (maximaal 20%) runderen waren die zich met een vlotte, ruime, soepele en symmetrische (ritmische) gang voortbewogen.
Het is van groot belang om de oorzaken goed in beeld te hebben en om dieren na behandeling opnieuw te beoordelen of de behandeling afdoende is geweest. Bij klauwaandoeningen is het verder van groot belang om vervolgens de juiste preventieve maatregelen te nemen. Dit kan bestaan uit een droge schone en comfortabele ligplek voor elk rund zodat ze niet onnodig blijven staan, dit is van groot belang! Droge

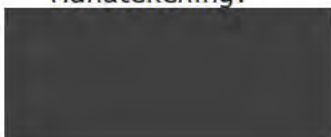
	schone roosters met voldoende grip. Zorg daardoor dat koeien droge schone en harde klauwen krijgen. Indien noodzakelijk (m.n. bij infectieuze klauwaandoeningen) lokaal behandelen en mogelijk inpakken en na genezing met een geschikt doorloop potenbad een behandeling geven. Voor gezonde klauwen is ook een gezond en compleet (mineralen op orde) rantsoen wat voor elk dier beschikbaar een vereiste. Dus je moet weten wat er speelt en welke curatieve en tegelijk ook preventieve maatregelen er moeten worden genomen. Het is voor mij duidelijk dat op dit bedrijf gezien: - de blijvende kreupelheden, - de blijvende overbezetting en de oncomfortabele boxen, - het matige voermanagement, - de slechte hygiëne op de roostervloer van de ligboxenstal en in de potstal en de daardoor erg vuile klauwen, - het geheel niet toepassen van potenbaden en/of inpakken van aangedane klauwen. - de enorme hoeveelheid werk op dit bedrijf, die alleen maar meer is geworden door een derde locatie (Portengen), in samenwerking met de dierenarts en/of klauwbekapper een goed opgesteld plan van aanpak van de kreupelheidsproblematiek moet worden gemaakt. Dit plan dient vervolgens volgens de daarin vermelde aanwijzingen en adviezen correct te worden uitgevoerd. Het is m.i. noodzakelijk dat daarbij de hulp van een goede professionele klauwbekapper wordt ingeschakeld. Als professionele hulp bij het klauwbekappen noodzakelijk is, dan is mogelijke insleep van BVD (argument van de heer van Woudenberg om ze niet in te schakelen, naast de stress die ze volgens hem veroorzaken) geen beletsel. Hier kan prima tegen worden gevaccineerd, wat tevens tegen veel grotere risico's van insleep van BVD beschermd. Bij een goede en professionele klauwbekapper is de stress ook prima tot een acceptabel niveau te reduceren. • Ik wil opmerken dat er nu, door de oplossingen die bedacht zijn, op dit bedrijf geen afkalfstal noch een ziekenstal aanwezig is. Ik concludeer dat het afzonderen van dieren om die redenen dus om een andere oplossing zal vragen.
--	---

Voor de overige vragen en antwoorden verwijs ik naar de veterinaire verklaringen van de inspecties op 19/20 december 2017 en 9 januari 2018.

Aldus naar waarheid opgemaakt:

Plaats en datum: Utrecht 9 februari 2018.

Handtekening:

Veterinaire verklaring ter onderbouwing van de stelling dat er voor elke melkkoe minimaal één geschikte ligplaats/ ligbox beschikbaar dient zijn.

Dierenwelzijn

Dierenwelzijn is een complex begrip waar meerdere definities voor zijn gegeven. Die definities hebben betrekking op zowel de fysieke als de geestelijke gezondheid van dieren (Ruis en Pinxterhuis 2007, blz. 2). Enkele voorbeelden zijn:

- "welzijn is in harmonie met de omgeving leven"
- "de welzijnsstatus hangt af van de moeite voor een dier om zich aan te passen aan de omgeving"
- "welzijn hangt samen met de voorspelbaarheid en beheersbaarheid van de omgeving"
- "welzijn hangt samen met de mentale en emotionele status van dieren, zoals plezier, pijn, gevoel van stress, angst en frustratie"
- "Een individu verkeert in een staat van welzijn als het in staat is zich actief aan te passen aan zijn levensomstandigheden en daarmee een toestand te bereiken die het individu als positief ervaart." (Ohl F. ea 2009)

Een belangrijke overeenkomst in deze definities is dat een dier om kan gaan met de omgeving en zich daar goed bij voelt. Kan een dier dit niet, dan zal het stress ondervinden en als dit aanhoudt kan chronische stress zorgen voor een verminderd welzijn. Of een dier zich aan kan passen aan de omgeving hangt onder andere af van de 'controleerbaarheid' en de 'voorspelbaarheid' van de omgeving (Vinke 2013). Als een dier weet wat er gaat gebeuren of zelf kan bepalen wat er gebeurt, is het beter in staat zich aan te passen aan wat er op het dier afkomt. Dit zorgt ervoor dat het dier minder snel stress ondervindt en dat risico op verminderd welzijn lager wordt. Drie vragen met betrekking tot welzijn die gesteld kunnen worden zijn (Fraser, Weary et al. 1997, blz. 187):

-Functioneert een dier goed?

-Voelt een dier zich goed?

-Heeft een dier de mogelijkheid tot het uitvoeren van natuurlijk gedrag?

Deze vragen zijn nauw met elkaar verweven en hebben overlap met elkaar; als een van de drie negatief is, zullen de andere twee negatief beïnvloed worden. Een dier dat bijvoorbeeld ziek is en dus minder functioneert, zal zich niet goed voelen en ook beperkt zijn in het uiten van natuurlijk gedrag. Voor goed welzijn moeten de alle drie de aspecten voldoende zijn.

De vijf vrijheden van Brambell

Om dierenwelzijn te waarborgen werden in 1965 de vijf vrijheden van Brambell geïntroduceerd (Jensen 2009, blz. 94). Deze houden in dat dieren gevrijwaard zijn van:

- Dorst, honger en onjuiste voeding

Water en voer zijn essentieel voor een goede gezondheid en energiehuishouding. Belangrijk is dat het water schoon, toegankelijk en bereikbaar is (Vinke 2013).

- Thermaal en fysiek ongerief

Een dier moet beschikking hebben over een geschikte en veilige huisvesting, inclusief een comfortabele rust- en schuilplaats (Vinke 2013).

- Pijn, verwonding en ziektes

Pijn, verwondingen en ziektes dienen voorkomen te worden en anders snel en adequaat vastgesteld en behandeld (Vinke 2013).

- Angst en chronische stress

De huisvesting en het management moeten zo aangepast zijn dat het geen angst en stress voor de dieren veroorzaakt (Vinke 2013).

- Beperking van natuurlijk gedrag

Dieren moeten voldoende bewegingsvrijheid krijgen in een gepaste huisvesting die voldoende prikkels geeft en natuurlijk gedrag stimuleert (Vinke 2013).

Een recente definitie van welzijn gaat ervan uit dat een dier in een staat van positief welzijn verkeert als deze vrijheden gewaarborgd zijn (Staay, 2013). Belangrijk is hierbij te realiseren dat meerdere factoren van invloed zijn; omstandigheden voor de geboorte, genetische aspecten, vroege levenservaringen, sociale contacten en latere levenservaringen. Dit bepaalt dus ook hoe het welzijn van een dier ervaren wordt door het dier en welzijn is dan ook een relatief begrip dat voor ieder individu anders kan zijn (Vinke 2013).

De vijf vrijheden vormen de grondslag voor wetgeving in de EU en zijn sinds januari 2013 letterlijk opgenomen in artikel 1.3 van de Wet dieren. De vijf vrijheden worden door de NVWA gebruikt bij de controle en handhaving van de wet dieren

Diverse welzijnsprogramma's voor melkvee (Koe-Kompas, Welzijnswijzer Melkvee, Koesignalen[®]) zijn eenduidig over het aantal ligboxen. In al deze protocollen komt terug, dat er minstens voor iedere koe een ligplaats aanwezig is. Daarnaast is het belangrijk dat het ligbed in de ligboxen zacht moet zijn en dat er genoeg ruimte moet zijn voor de dieren om te gaan liggen en op te staan.

Alle wetenschappelijke bronnen zijn het erover eens dat er voor elke koe minimaal één ligplaats beschikbaar moet zijn. De literatuur laat zien dat overbezetting leidt tot een verandering in liggedrag waarbij de dieren minder gaan liggen. Dit heeft een negatieve invloed op het welzijn van dieren, aangezien ook is aangetoond dat liggen een hoge prioriteit heeft voor koeien en zij gefrustreerd kunnen raken als zij beperkt worden in hun ligmogelijkheden. Daarnaast zorgt meer staan op een harde ondergrond (de stalvloer is meestal van beton) voor overbelasting van de klauwen en het beenwerk, hetgeen kan leiden tot (pijnlijke) kreupelheden. De wetenschappers zouden graag zien dat er onderbezetting is, meer ligboxen dan koeien, omdat koeien een voorkeur ontwikkelen voor bepaalde ligboxen. Wanneer er te weinig of precies genoeg ligboxen zijn, kan er competitie ontstaan wat de rust in de kudde verstoort en voor ranglage dieren erg frustrerend kan zijn. De chronische stress die hiermee gepaard leidt tot weerstandsvermindering en als gevolg daarvan kunnen dieren vatbaarder worden voor ziektes. Overigens hoeft een welzijnsaantasting geen gezondheidsaantasting tot gevolg te hebben om toch een welzijnsaantasting te zijn. Vaak leidt de aantasting van het welzijn wel tot gezondheidsaantasting, die dan als onderbouwing kan worden gebruikt om aan te tonen dat de er sprake is van een welzijnsaantasting. Vrijwaring van pijn, verwonding en ziektes is immers een onderdeel van de vrijheden van Brambell, en wordt genoemd in de wet dieren.

Gedrag en gedragssynchronisatie van melkkoeien

Rusten is een belangrijke ethologische en fysiologische behoefte van het dier. Het voldoet hieraan door te liggen. Tijdens liggen wordt uitgerust, sociale contacten worden onderhouden en of vermeden en vindt het herkauwen plaats. Koeien hebben een dag- en nachtritme en liggen gemiddeld tussen de 9 en 13,5 uren per dag. De ligduur van een rund hangt onder meer af van: huisvesting en comfort van de ligplaats, lactatiestadium, klimaat en sociale status.

Het natuurlijk gedrag van runderen is in hoge mate gesynchroniseerd: ze eten, drinken, herkauwen en rusten bij voorkeur tegelijkertijd. Dit wordt door de deskundigen gezien als een teken van goed welzijn. Uit onderzoek naar liggedrag is gebleken dat runderen per dag gemiddeld 13-14 uren liggen (Fregonesi, Veira, von Keyeserlingk, Weary 2007)(Wieringa, Hopster 1990) verdeeld over 9 rustperiodes (Ito et al 2009). Onderzoek liet zien dat er grote individuele verschillen in behoefte aan liggen en rusten aanwezig kunnen zijn. Er werd ook duidelijk dat koeien het langst aan hun rustgedrag vasthouden t.o.v. gedragingen als eten en drinken.

In recent onderzoek kwam naar voren dat synchroniteit een belangrijke factor is (RDA 2006). Het bleek dat runderen niet gingen liggen terwijl er ligboxen vrij waren, als ze dit gedrag niet synchroon ten uitvoer konden brengen. Gezamenlijk liggen is dus een belangrijk natuurlijk gedrag voor het rund.

Het in ruime mate optreden van liggen, herkauwen en gedragssynchronisatie wordt gezien als teken van goed welzijn. De omgeving biedt dan voldoende mogelijkheden om tegelijk te eten, drinken en rusten (Nielsen, Mogensen et al. 1997, blz. 315). Het verstoren van gesynchroniseerd gedrag kan voor koeien erg stressvol zijn. De synchroniteit bij uitvoeren van gedragingen is onderdeel van het natuurlijk gedrag van een koe en daarom van groot belang voor het welzijn.

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) vindt (in rapport 04 van 2006) dat "alle dieren tegelijkertijd moeten kunnen gaan liggen op een geschikte, schone ligplaats. Dat kan alleen als er minimaal evenveel goede ligplaatsen zijn als aanwezige runderen."

Door de Animal Science Group Wageningen UR wordt in de publicatie "moderne huisvesting melkvee" van januari 2009 het aantal ligplaatsen als volgt geadviseerd: Paragraaf 4.3 Ligplaatsen: Ook de ligplaats is vanuit dierenwelzijn gezien een belangrijk onderdeel van de huisvesting. De kans op beengebreeken, uierontsteking en huidbeschadigingen neemt toe als de uitvoering van de ligbox niet optimaal is. Bij onvoldoende ligcomfort zullen de dieren ook minder liggen, wat nadelig is voor productie en duurzaamheid. Ook neemt dan de kans dat dieren

op de roosters gaan liggen toe. Het totale ligcomfort wordt bepaald door zowel de beschikbaarheid als de uitvoering van de ligboxen. Het aantal ligboxen per koppel bepaalt de beschikbaarheid, de norm is één ligplaats/ligbox per koe. Wanneer veel dieren staand herkauwen, kan dit een aanwijzing zijn voor onvoldoende comfort of beschikbaarheid van ligboxen (vooral voor ranglage dieren), omdat koeien meestal liggend herkauwen. Belangrijke aspecten van de uitvoering van ligplaatsen zijn de ligruimte, de constructie van de ligplaats en het ligbed.

Indien er in een ligboxenstal overbezetting is van het aantal dieren ten opzichte van het aantal ligplaatsen, is het welzijn van de aanwezige dieren niet gewaarborgd zoals dat is omschreven in artikel 1.3 van de Wet dieren (W.d. 1.3)

De dieren ondervinden fysiek ongerief van elkaar doordat er te weinig ligplaatsen/ligboxen ter beschikking zijn.

De dieren ondervinden fysiologisch ongerief (W.d.1.3.b) door een hogere infectiedruk als gevolg van meer dieren. Door chronische stress als gevolg van meer interacties met elkaar en het zich niet kunnen onttrekken aan confrontaties met koppelgenoten. De chronische stress leidt tot weerstandsvermindering die, in een omgeving van hogere infectiedruk, leidt tot meer en ernstigere ziektegevallen.

Indien er als gevolg van de overbezetting, rivaliteit om, en verdringing uit ligboxen ontstaat, kunnen er verwondingen, pijn en stress ontstaan (W.d.1.3.c). De dieren laag in rang ondervinden hiervan de meeste hinder. Zij worden het meest in hun welzijn aangetast door overbezetting.

Door angst om verdrongen te worden en door daadwerkelijk verdreven te worden uit een ligbox, ontstaat chronische stress (W.d. 1.3 d). Deze competitie en rivaliteit om in een ligbox te kunnen liggen, leidt ertoe dat deze dieren eerder ziek worden en uitvallen. Klauwproblemen, mastitis en huidverwondingen zijn het gevolg van overbelasting, weerstandsvermindering en conflicten met dominantere dieren in een omgeving waaraan de dieren zich niet kunnen aanpassen door beperkte beschikbaarheid van ligboxen.

Het moge duidelijk zijn dat de dieren niet zijn gevrijwaard van beperking van hun natuurlijk gedrag (W.d.1.3.e).

Onvoldoende gelegenheid om te liggen, onvoldoende gedragssynchronisatie, onvoldoende mogelijkheid om zich te onttrekken aan dominante interacties met koppelgenoten zijn allemaal gedragsbeperkingen waardoor ze zich niet aan kunnen passen aan hun omgeving. Dit leidt ertoe dat het welzijn wordt aangetast.

Ligboxenstal

Ook wel loopstal genoemd, (wikipedia) is een type stal voor rundvee. In een ligboxenstal lopen de koeien los op betonnen roosters, waardoor de mest en urine door sleuven of gaten in het beton in een put vallen, de mestput. Het woord ligboxenstal geeft aan dat elke koe in een "eigen" box kan gaan liggen om te rusten en te herkauwen. De ruimte waarover de koeien kunnen beschikken in een ligboxenstal bestaat uit ligboxen en gangpaden. Deze gangpaden bestaan uit roostervloeren. Er zijn geen andere geschikte ligplaatsen, schoon droog en comfortabel, beschikbaar buiten de aanwezige ligboxen. Afzonderingshokken en ziekenboeg bevinden zich meestal apart in de stal en zijn meestal ingericht met stro op de vloer. Deze aparte hokken zijn dan door hekken afgesloten van het gedeelte waar de ligboxen zich bevinden. De roostervloer van de gangpaden is ongeschikt en ongewenst om op te gaan liggen. Deze roostervloeren bestaan meestal uit betonnen balken met spleten ertussen, hierop wordt door de aanwezige koeien gemest. De roostervloer bestaat uit kale beton met mestvervuiling. Dieren die op de roosters gaan liggen (z.g. damslapers), liggen in de mest op een harde ondergrond, met spleten tussen de balken en liggen in de loopruimte van de ander koeien. Dieren die op de roosters liggen, lopen groot risico op speenbetrappingen, uierontsteking, kreupelheden, vervuiling en rangordeconflicten. De harde ondergrond leidt op de duur tot verwondingen door chronische irritatie van de hakken en de voorknieën.

Een ligbox is een langwerpige ruimte van ongeveer 1,25 m breed en 3,00 m lang met aan beide zijden een boxafscheiding, een hek van een 5 cm dikke buis die in allerlei vormen gebogen kan zijn, zoals een U-vorm, een R-vorm of gewoon een hek met afgeronde hoeken. De diverse vormen hebben voordelen voor het comfort van de koe, zodat de koe zo min mogelijk hinder ondervindt van het hek tijdens gaan liggen en weer opstaan en het rusten. De boxen staan in rijen naast elkaar aan de lange zijden van de stal, of in het midden van de stal in een enkele rij, of twee rijen waarbij de koeien met de koppen naar elkaar liggen. De bodem van de ligboxen is hoger dan de rest van de stal zodat de boxen droog en schoon blijven, en is vaak uitgevoerd in beton bedekt met een laag zaagsel of gehakseld (kleingesnipperd) stro of matrassen of matten van rubber. Ook bestaat de bodem wel uit een laag van 20 cm zand, welke de natuurlijke omstandigheden het meest nabootst. Op een aantal bedrijven worden waterbedden gebruikt voor koeien.

Wetgeving

- Wet dieren:
 - Artikel 1.3. Intrinsieke waarde
 - 1. De intrinsieke waarde van het dier wordt erkend.
 - 2. Onder erkenning van de intrinsieke waarde als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan erkenning van de eigen waarde van dieren, zijnde wezens met gevoel. Bij het stellen van regels bij of krachtens deze wet, en het nemen van op die regels gebaseerde besluiten, wordt ten volle rekening gehouden met de gevolgen die deze regels of besluiten hebben voor deze intrinsieke waarde van het dier, onverminderd andere gerechtvaardigde belangen. Daarbij wordt er in elk geval in voorzien dat de inbreuk op de integriteit of het welzijn van dieren, verder dan redelijkerwijs noodzakelijk, wordt voorkomen en dat de zorg die de dieren redelijkerwijs behoeven is verzekerd.
 - 3. Voor de toepassing van het tweede lid wordt tot de zorg die dieren redelijkerwijs behoeven in elk geval gerekend dat dieren zijn gevrijwaard van:
 - o a. dorst, honger en onjuiste voeding;
 - o b. fysiek en fysiologisch ongerief;
 - o c. pijn, verwonding en ziektes;
 - o d. angst en chronische stress;
 - o e. beperking van hun natuurlijk gedrag;
 voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd.

Artikel 2.1.1 : Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen.

Artikel 2.2.8 : Het is de houder van een dier verboden aan een dier de nodige verzorging te onthouden.

Onder de 'nodige verzorging' vallen, volgens vaste jurisprudentie, water, voeding, huisvesting en medische zorg. Als men een dier deze verzorging niet biedt, dan is dit een nalatingsvergriep (van Doorn 2010, blz. 6). Het beschikbaar stellen van een schone, droge en comfortabele ligplaats valt onder de nodige verzorging.

- Besluit houders van dieren.
 - Artikel 1.6. Houden van dieren
 - 1. De bewegingsvrijheid van een dier wordt niet op zodanige wijze beperkt dat het dier daardoor onnodig lijden of letsel wordt toegebracht.
 - 2. Een dier wordt voldoende ruimte gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften.

Artikel 1.7. Verzorgen van dieren

Degene die een dier houdt, draagt er zorg voor dat een dier:

- d. een toereikende behuizing heeft onder voldoende hygiënische omstandigheden;

Jurisprudentie:

- ECLI:NL:RBLLE:2006:AZ0640 rechtbank Leeuwarden
was de ligboxenstal overbevolkt doordat de beschikbare ruimte en ligplaatsen niet toereikend waren voor het aantal runderen dat zich in die ligboxenstal bevond;
- 2. Als houder van een dier, aan een dier de nodige verzorging te onthouden, meermalen gepleegd. Kort geleden heeft de AID vastgesteld dat de dieren op het bedrijf van verdachte nu in goede conditie verkeren. Wel werden 220 runderen geteld die op dit moment nog grotendeels in het weiland verblijven. Nu verdachte zelf ook heeft aangegeven dat zijn stal geschikt is voor ongeveer 110 volwassen dieren, betekent dit dat hij over veel te veel runderen beschikt.

De rechtbank hanteert - anders dan door de officier van justitie voorgesteld - een termijn van drie maanden omdat de winterperiode aanbreekt, waarin de dieren op stal gaan en het van groot belang is dat niet opnieuw een situatie van overbevolking ontstaat.

- **Strafrecht:**
Verdachte heeft op 20 februari 2008 in strijd met het bepaalde in artikel 37 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (overeenkomend met artikel 2.2.8 Wet dieren, red.) gehandeld. Bij een controle van verdachtes veehouderij door ambtenaren van de Algemene Inspectiedienst is gebleken dat verdachte twee runderen de nodige verzorging heeft onthouden door deze dieren niet de beschikking te geven over een droge en/of zindelijke ligplaats. Bij herhaalde controle op 22 februari 2008 is gebleken dat verdachte ten aanzien van 13 andere runderen opnieuw op deze strafbare wijze heeft gehandeld. Als gevolg van het ontbreken van een dergelijke ligplaats waren de dieren bevuild met uitwerpselen. Verdachte heeft aldus vanuit zijn functie als veehouder onvoldoende verantwoordelijkheid genomen voor het welzijn van de aan zijn zorg toevertrouwde en van die zorg afhankelijke dieren.
- **ECLI:NL:CBB:2014:147**
Permanente link:
<http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:CBB:2014:147>
Instantie College van Beroep voor het bedrijfsleven. Datum uitspraak 11-04-2014 Datum publicatie 24-04-2014 Zaaknummer AWB 12/900
Rechtsgebieden Bestuursrecht
Bijzondere kenmerken Eerste aanleg - enkelvoudig
Inhoudsindicatie
spoedbestuursdwang, euthanasie van dieren, herstel ter plaatse, situatie van de dieren in de opvang, kostenbeschikking
Wetsverwijzingen Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, geldigheid: 2014-04-24
Vindplaatsen Rechtspraak.nl
Uitspraak
In "stal 2 jongveestal" werden ongeveer 200 runderen gehouden, verdeeld over 14 verblijven. Van deze runderen is geconstateerd dat zij in matige tot redelijke conditie waren. Van ongeveer een kwart van deze runderen is geconstateerd dat deze niet de beschikking hadden over een schone en droge ligplaats. Gebleken is voorts dat alle dieren in meer of mindere mate aangekoekte natte en droge mest aan de onderbuik, billen en flanken hebben. Voorts is geconstateerd dat in 10 verblijven enkele dieren een (beginnende of chronische) luchtweginfectie hebben. In 6 verblijven is geconstateerd dat het verstrekte ruwvoer vieze, rotte plekken had. Tot slot is geconstateerd dat in drie verblijven te weinig ligboxen waren voor het aantal runderen. In totaal beschikten 24 runderen niet over een ligbox. Ten aanzien van de ongeveer 205 gestalde runderen is sprake van het onthouden van de nodige verzorging. De huisvesting is slecht. De meeste dieren beschikken niet over een schone en droge ligplaats. Een aantal hokken is overbevolkt. De nodige verzorging van de dieren is slecht. Herstel ter plaatse is mogelijk. De huisvesting en de verzorging van de dieren dienen aangepast te worden. Met name dienen alle dieren te beschikken over een droge en schone ligplaats en dient de overbevolking teruggebracht te worden door dieren over te plaatsen.

Conclusie

Op grond van uitgebreide wetenschappelijke literatuur, informatie uit welzijnsprotocollen voor melkvee en veterinaire kennis van de gezondheid, het welzijn, de intrinsieke waarde van het dier, de fysiologie, ethologie en de ziektekunde van melkvee en de invloed die de huisvestingsmethode hierop heeft, kan slechts één conclusie getrokken worden: Een koe dient beschikking te hebben over een ruime gelegenheid om te gaan liggen, bestaande uit een zachte en schone comfortabele ligplaats. Het spreekt voor zich dat in een ligboxenstal minimaal één schone, droge, comfortabele en voldoende ruime ligbox per dier beschikbaar moet zijn.

Vanuit de wetgeving wordt er in de Wet dieren in artikel 1.3 uitgegaan van de intrinsieke waarde van dieren die een zekere zorg vereist om de gezondheid en het welzijn te waarborgen. Het dier heeft een eigen waarde, onafhankelijk van het nut voor de mens.

Het beschikbaar stellen van een schone, droge en comfortabele ligplaats is volgens jurisprudentie een onderdeel van de nodige zorg.

Artikel 2.2.8 van de Wet dieren: "Het is de houder van een dier verboden aan een dier de nodige verzorging te onthouden", leidt ertoe dat een melkveehouder voor elke koe een schone droge en comfortabele ligplaats beschikbaar dient te hebben. In een ligboxenstal is dat een goed passende, schone, droge en comfortabele ligbox.

Het niet beschikbaar hebben van minimaal een ligbox per melkkoe kan leiden tot gezondheidsklachten zoals klauwaandoeningen en mastitis. Indien een dier niet vrijelijk kan beschikken over een ligplaats wordt er onvoldoende ruimte gelaten voor zijn fysiologische en ethologische behoeften dit leidt tot gedragsproblemen en welzijnsaantasting. Zoals hiervoor toegelicht komt de behoefte aan het liggedrag en de gedragssynchronisatie in het gedrag. In een stal met overbezetting kan door concurrentie de bewegingsvrijheid (bijvoorbeeld de behoefte om in een ligbox te gaan liggen) van ranglage dieren worden beperkt. Tevens kunnen de ranglage dieren verdreven worden door dominante dieren uit de ligbox waarin ze zich bevinden. Deze rivaliteit binnen een melkveekoppel leidt ook tot welzijnsaantasting van dieren. Indien het welzijn niet is gewaarborgd, lijden de dieren hieronder. Welzijnsaantasting is een vorm van lijden die tot stress en tot gezondheidsaantasting kan leiden. In het Besluit houders van dieren artikel 1.6 lid 2 wordt gesteld dat er voldoende ruimte wordt gelaten voor fysiologische en ethologische behoeften. Artikel 1.6 lid 1 geeft aan dat de bewegingsvrijheid niet op zodanige wijze beperkt mag worden dat het dier daardoor onnodig lijden of letsel wordt toegebracht. Dieren die in hun liggedrag worden beperkt door een tekort aan ligplaatsen, worden in hun bewegingsvrijheid beperkt ondanks dat ze ruimte hebben om te kunnen lopen. Dit leidt tot onnodig lijden in de vorm van welzijnsaantasting en mogelijk letsel in de vorm van onder andere klauwaandoeningen. Bewegingsvrijheid houdt niet alleen in dat een dier kan bewegen maar ook de vrijheid om zich te bewegen naar een plek waar het dier wil zijn, om er bijvoorbeeld te gaan liggen.

Artikel 2.1.1 van de Wet dieren geeft aan dat het verboden is om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen. Zoals hiervoor uitgelegd en onderbouwd is met informatie uit wetenschappelijke literatuur wordt bij melkkoeien die niet vrijelijk kunnen beschikken over een schone, droge en comfortabele ligplaats van juiste afmetingen (passend bij het dier) het welzijn en de gezondheid benadeeld. Tevens kan er als gevolg van onjuiste maatvoering, onvoldoende onderhoud of onhygiënische omstandigheden van de ligplaats pijn of letsel aan de dieren worden veroorzaakt. Het is evident dat het welzijn en de gezondheid dan worden benadeeld.

AANVULLING (15-09-2016) citaat uit domeinspecialistenoverleg: Verslag / actiepunten Kerngroep Dierenwelzijn /LDD/VL, d.d. 18 februari 2016

Met betrekking tot punt 5, 1 op 1 ligplek:

Er is een duidelijk standpunt ingenomen: eclatante (duidelijke) zaken pakken we op. Er moeten op die bedrijven wel welzijnsproblemen spelen die een relatie hebben met de overbezetting! In deze gevallen brengen we de overbezetting terug tot minimaal 1 ligplek per rund (1 op 1).

██████████
 Toezichthoudend dierenarts NVWA

Literatuurlijst.

Literatuuroverzicht van informatie m.b.t. het aantal ligplaatsen t.o.v. het aantal melkkoeien. Tevens enkele buitenlandse wettelijke regelingen en enkele korte samenvattingen van belangrijke Nederlandse bronnen.

1. Code of Recommendations for the Welfare of Livestock, DEFRA march 2003 UK (blz. 18). 66. Cubicles should be designed to encourage cows to lie down and stand up easily without injuring themselves. You need to have enough bedding to: keep the cows comfortable; prevent them from getting contact or pressure sores (from always lying in the same or cramped positions); and keep the cows teats, udders

and flanks clean. You must never use a bare, solid base in the cubicles. The kerb should not be so high that it strains the cows legs as they enter or leave the cubicle, neither should the bed be so low that it becomes contaminated with slurry. 67. Where you do have cubicles, you should have at least one for each cow. About 5% more cubicles than the number of cows in the management group is recommended. You should train heifers to lie correctly in cubicles by encouragement (giving them familiar bedding), rather than by restraint (such as tethering them)

2. Raad voor Dier Aangelegenheden (RDA 2006-04 juni 2006 blz. 13)

Koeien die willen rusten mijden onrustige plaatsen. De Raad is van mening dat alle dieren in een stal gelijktijdig moeten kunnen gaan liggen. Hoewel er vrijwel altijd wel een aantal dieren staan of eten zou een geringe overbezetting mogelijk zijn. Echter, in veel ligboxenstallen zijn er ongunstige plekken om te rusten (bijvoorbeeld nabij de drinkbakken, naast krachtvoerautomaten en doorgangen). Daarom is naast de kwaliteit van de ligbox het aantal ligboxen in een stal van belang. De Raad adviseert om als uitgangspunt te hanteren dat er minimaal even veel ligboxen als runderen aanwezig moeten zijn in de stal. Onderbouwing: met literatuurlijst: De wetenschappelijke bijdrage is samengesteld door dr. ir. B. Beerda (Leerstoelgroep Ethologie & Welzijn, WUR), ir. C.G. van Reenen (ASG-WUR) en dr. ing. H. Hopster (ASG-WUR)

3. Moderne huisvesting melkvee, Animal science group Wageningen UR, Brochure 07 januari 2009:

Bij onvoldoende ligcomfort zullen de dieren ook minder liggen, wat nadelig is voor productie en duurzaamheid. Ook neemt dan de kans dat dieren op de roosters gaan liggen toe. Het totale ligcomfort wordt bepaald door zowel de beschikbaarheid als de uitvoering van de ligboxen. Het aantal ligboxen per koppel bepaalt de beschikbaarheid, de norm is één ligplaats per koe. Tip: Bij te weinig vreet- of ligplaatsen moeten de ranglage dieren langer wachten op hun beurt. Hierdoor staan deze dieren meer, wat een hogere been- en klauwbelasting tot gevolg heeft. Zorg daarom voor voldoende vreet- en ligplaatsen voor alle dieren.

4. Gezondheidsdienst voor dieren: Werkt met Koe Comfort Index (CCI) de meet het aantal dieren dat staat in de boxen. Deze zegt volgens mij niets over overbezetting. Wel noemt de GD overbezetting een risicofactor voor kreupelheden.)

Koe Comfort Index (CCI)

De CCI is een relatief eenvoudige methode voor een veehouder om de mate van koecomfort in de stal te monitoren. De CCI wordt 1 tot 2 uur voor de normale tijd van melken berekend: het aantal dieren dat ligt in de box gedeeld door het aantal dieren dat geheel of deels in de boxen staat. Bijvoorbeeld: in een stal met 100 dieren, 15 koeien aan het voerhek, bij de drinkbak of daartussen in en de andere (85) dieren zijn deels of helemaal in de ligboxen. Als er 70 dieren in de boxen liggen is de CCI: 70/85 = 82%. Onderzoek heeft uitgewezen dat er een duidelijke relatie is tussen de CCI en het percentage kreupel koeien. Als norm kan men een CCI van boven de 85% aanhouden.

Het ontstaan van niet-infectieuze klauwaandoeningen wordt beschouwd als een combinatie van suboptimale voeding (onder andere pensacidose) en suboptimale huisvesting (onder andere overbezetting, te kleine boxen en onregelmatige (harde) ondergrond).

Ideale boxmaten, uitgaande van een HF koe van 725 kilogram:

1. Zachte bodem die goed grip geeft, zodat de koe zacht landt en ligt: minimaal 15 centimeter diep strooisel of minimaal 5 centimeter rubber matras.
2. Voldoende lengte, zodat de koe haar kop kan uitzwaaien: minimaal 2,75 meter bij een dichte voorzijde van de box en minimaal 2,50 meter bij een open voorzijde. Bij een dubbele rij is een gezamenlijk kop-zwaairuimte. Zorg dat er geen obstakels zijn tussen 0,10 en 1,00 meter hoogte.
3. Schoftboom en knieboom uit de weg, zodat de koe recht in de box kan staan en liggen: minimaal 1,80 meter afstand knieboom en schoftboom tot achterrand (sta- en ligruimte); eventueel flexibele schoftband plaatsen.
4. Voldoende breed, zodat de koe kan gaan liggen: minimaal 1,25 meter voor lacterende koeien en minimaal 1,20 meter voor droogstaande koeien (hart-op-hart-maat).

5. Sterke koeien met gezond beenwerk: Zet zwakke koeien in een strohok. Om comfortabele ligboxen te maken gebruik je de grotere koeien als maat. Na installatie maak je de boxen eventueel op maat voor de koppel. Vaarzen zijn het kleinst en zullen het vaakst boxen bevullen. Een aparte vaarzensgroep met kleinere ligboxen brengt uitkomst en zorgt ook voor meer productie en minder uitval.

5. Het uiergezondheidscentrum van de GD schrijft: Bezettingsgraad en stress > Melkveehouders tolereren nogal eens een overbezetting van 10 procent in hun stal, in de veronderstelling dat dit geen enkele invloed heeft op de prestaties van hun koeien. Maar voor een goede uiergezondheid is **geen enkele overbezetting in de stal acceptabel**. Overbezetting betekent namelijk meer stress, minder weerstand en meer problemen met uiergezondheid. Ook de infectiedruk bij overbezette stallen is te hoog. Het zijn vooral vaarzen die in de problemen komen bij een overbezetting in de stal. Zij vormen de zwakste schakels in de koppel. Ze krijgen bij overbezetting pas op het laatst ruimte aan het voerhek, waardoor ze de restjes te vreten krijgen. Daarnaast maken zij als laatste aanspraak op een ligbox. Uit onderzoek van Fregonesi et al. bleek dat koeien bij een bezetting van 100 procent per dag een uur meer liggen dan bij een bezetting van 109 procent. Daarnaast zagen ze meer competitie onderling voor de ligplaatsen. Ook stonden de koeien langer buiten de ligboxen, waardoor de klauwen meer belast werden. Kortom: allemaal omstandigheden die hun gezondheid en dus ook hun uiergezondheid onder druk zetten. Wie de technische resultaten op het bedrijf wil optimaliseren zorgt ervoor dat elke koe een voer- en ligplaats heeft.

¹Fregonesi et al. *JDS.2007; p3349, Overstocking reduces lying time in dairy cows*

6. In de Tierschutzverordnung van Zwitserland is te lezen in art.41.2 dat in ligboxenstallen niet meer dieren mogen worden gehouden dan er ligboxen aanwezig zijn.
7. In art.5.6 van het rapport 2012 Dairy Cow Housing(GB) wordt vermeld dat elk dier dat wordt gehouden in een gebouw op elk moment toegang moet hebben tot een ligplaats. Daarnaast wordt vermeld in art. 5.61 dat het belangrijk is dat dieren moeten worden voorzien van een zo comfortabel mogelijke plaats zodat de dieren kunnen gaan liggen zo lang ze willen en genoeg plaats hebben om weer op te staan.
8. Ook in Oostenrijkse wetgeving wordt gesteld dat minimaal voor elk dier een ligbox voor handen moet zijn.
9. Het standpunt van de faculteit van Kopenhagen (22-5-2015) is: 'in Denmark it is a legal demand for each cow to have its own cubicle.'
10. Onderzoeksrapport stage NVWA [REDACTED] aug 2013 WUR blz. 44):
 Een ligplaats voor elke koe
 Alle bronnen zijn het erover eens dat er voor elke koe een ligplaats beschikbaar moet zijn. Ook voor een aantal punten met betrekking tot de ligplaatsen zijn zowel de wetenschappers als de welzijnsprotocollen zeer eenduidig: Tenminste 1 ligbox per koe. Zachte en schone ligplaatsen. Bij verwondingen en beschadigingen moet het systeem worden aangepast. De Afstelling van de ligboxen moet worden aangepast aan de grootte van de dieren. De wetenschappelijke literatuur, weergegeven in dit verslag, onderbouwt deze aspecten. De NVWA kan bovenstaande invulling daardoor gebruiken tijdens bedrijfsinspecties en in de rechtszaal. Rechter zijn gewend open normen in te vullen met behulp van deskundigen, mits een oordeel goed is onderbouwd. Aan het oordeel van dierenartsen wordt vaak een doorslaggevend betekenis toegekend (Tas 2013).De resultaten van dit onderzoek kunnen hiervoor de juiste onderbouwing bieden. Uitgebreide literatuurlijst aanwezig.

Literatuurlijst en bronnen m.b.t. ligplaatsen van Onderzoeksrapport stage NVWA Linsey van Nierop (aug 2013 WUR). Tevens enkele aanvullingen.

- 1) Adams, R. S. en W. E. Sharpe (2001), "Water intake and quality for dairy cattle," College of Agricultural Sciences Cooperative Extension, Department of Dairy and Animal Science. The Pennsylvania State University
- 2) Albright, J. L. en C. W. Arave (1997), The behaviour of cattle CABINTERNATIONAL.
- 3) Barnard, C. J. (2004), Animal Behavior: Mechanism, Development, Function, and Evolution, Prentice Hall.
- 4) Bewley, J. M., R. E. Boyce, et al. (2010), "Influence of milk yield, stage of lactation, and body condition on dairy cattle lying behaviour measured using an automated activity monitoring sensor," Journal of dairy research 77(01): 1-6
- 5) Bokkers, E. A. M. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Wageningen
- 6) Blowey, R. (2005), "Factors associated with lameness in dairy cattle", In Practice 154-162.
- 7) Bracke, M. en H. Hopster (2006), "Assessing the importance of natural behavior for animal welfare," Journal of Agricultural and Environmental Ethics 19(1): 77-89
- 8) CONO (2010), Handboek Koe-Kompas
- 9) Cook B., K.V. Nordlund, The influence of the environment on dairy cow behavior, claw health and herd lameness dynamics. The Veterinary Journal 179 (2009) 360 369.
- 10) Cooper, M., D. Arney, et al. (2007), "Two-or four-hour lying deprivation on the behavior of lactating dairy cows," Journal of dairy science 90(3): 1149-1158
- 11) Dijkstra, T. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Deventer
- 12) Driessen, J. (2013), "Koesignalen," gevonden op 01-07-2013, van <http://www.vetvice.nl/koesignalen>.
- 13) Drissler, M., M. Gaworski, et al. (2005), "Freestall maintenance: effects on lying behavior of dairy cattle," Journal of dairy science 88(7): 2381-2387
- 14) Eerdenburg, F. J. C. M., van (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Utrecht
- 15) Erp, T. v. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zoetermeer.
- 16) Fraser, D., D. Weary, et al. (1997), "A scientific conception of animal welfare that reflects ethical concerns," Animal Welfare 6: 187-205.
- 17) Fregonesi, J., C. Tucker, et al. (2007), "Overstocking reduces lying time in dairy cows," Journal of dairy science 90(7): 3349-3354
- 18) Fregonesi, J. A. en J. D. Leaver (2001), "Behaviour, performance and health indicators of welfare for dairy cows housed in strawyard or cubicle systems," Livestock Production Science 68(2): 205-216.
- 19) Fregonesi, J. A. en J. D. Leaver (2002), "Influence of space allowance and milk yield niveau on behaviour, performance and health of dairy cows housed in strawyard and cubicle systems," Livestock Production Science 78(3): 245-257
- 20) Fregonesi, J. A., D. M. Veira, et al. (2007), "Effects of Bedding Quality on Lying Behavior of Dairy Cows," Journal of dairy science 90(12): 5468-5472.
- 21) Galindo, F. en D. Broom (2000), "The relationships between social behaviour of dairy cows and the occurrence of lameness in three herds," Research in Veterinary Science 69(1): 75-79.
- 22) Galindo F, D.M. Broom, P.G.G. Jackson,(2000) "A note on possible link between behaviour and the occurrence of lameness in dairy cows". Short Communication Applied Animal Behaviour Science 67 2000. 335 341
- 23) Galindo, F. en D. M. Broom (2002), "The effects of lameness on social and individual behavior of dairy cows," Journal of applied animal welfare science 5(3): 193-201.
- 24) Grant, R. J., en J. L. Albright (2001), "Effect of animal grouping on feeding behavior and intake of dairy cattle. J. dairy sci. 84 (E. Suppl.):E156-E163.
- 25) Herlin, A. H. (1997), "Comparison of lying area surfaces for dairy cows by preference, hygiene and lying down behaviour."

- 26) Hill, C. T., P. D. Krawczel, et al. (2009), "Effect of stocking density on the short-term behavioural responses of dairy cows," *Applied Animal Behaviour Science* 117(3): 144-149.
- 27) Houx, B. B. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zoetermeer.
- 28) Hulsen, J. (2003), *Koesignalen: Praktijkgids voor koegericht management*, Zutphen, Roodbont Uitgeverij.
- 29) Hulsen, J. (2012), *Koesignalen Checkboek, Werken aan gezondheid, productie en welzijn*, Zutphen, Roodbont Uitgeverij.
- 30) Hulsen, J. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Bergen op Zoom.
- 31) Ito, K., D. Wery, et al. (2009), "Lying behavior: Assessing within-and between-herd variation in free-stall housed dairy cows," *Journal of dairy science* 92(9): 4412-4420.
- 32) Jensen, P. (2009), *The ethology of domestic animals: an introductory text*, Cab International.
- 33) Juarez, S., P. Robinson, et al. (2003), "Impact of lameness on behavior and productivity of lactating Holstein cows," *Applied Animal Behaviour Science* 83(1): 1-14.
- 34) Kondo, S. en J. Hurnik (1990), "Stabilization of social hierarchy in dairy cows," *Applied Animal Behaviour Science* 27(4): 287-297.
- 35) Kondo, S., J. Sekine, et al. (1989), "The effect of group size and space allowance on the agonistic and spacing behavior of cattle," *Applied Animal Behaviour Science* 24(2): 127-135.
- 36) LTO (2013), "Melkveehouderij," gevonden op 03-06-2013, van <http://www.lto.nl/over-lto/sectoren/Melkveehouderij>.
- 37) Leonard F.C., J.M. O'Connell AND K.J. O'Farrell, (1996) "Effect of overcrowding on claw health in first-calved Friesian heifers" *British veterinary Journal*. 152 459-472.
- 38) Masselink, W. G. F. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zwolle.
- 39) Metz, J. (1985), "The reaction of cows to a short-term deprivation of lying," *Applied Animal Behaviour Science* 13(4): 301-307.
- 40) Munksgaard, L., M. B. Jensen, et al. (2005), "Quantifying behavioural priorities effects of time constraints on behaviour of dairy cows, < i> Bos taurus</i>," *Applied Animal Behaviour Science* 92(1): 3-14.
- 41) Munksgaard, L. en H. B. Simonsen (1996), "Behavioral and pituitary adrenal-axis responses of dairy cows to social isolation and deprivation of lying down," *Journal of animal science* 74(4): 769-778.
- 42) Nielsen, B. L., R. F. Veerkamp, et al. (2000), "Effects of genotype, feed type and lactational stage on the time budget of dairy cows," *Acta Agriculturae Scandinavica, Section A-Animal Science* 50(4): 272-278.
- 43) Nielsen, L. H., L. Mogensen, et al. (1997), "Resting and social behaviour of dairy heifers housed in slatted floor pens with different sized bedded lying areas," *Applied Animal Behaviour Science* 54(4): 307-316.
- 44) Nijeboer, J. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zwolle.
- 45) Ohl, F. Hellebrekers L.J., *Dierenwelzijn De diergeneeskundige positie*. TvD 15 sep 2009
- 46) Ouweltjes, W. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Wageningen.
- 47) Ouweltjes, W, van Dooren H.J.C., Ruis-Heutinck L.F.M., Dijk G.J., Meijering A., (2003) *Huisvesting van melkvee: knelpunten uit oogpunt van welzijn*. Praktijkrapport Rundvee Praktijkonderzoek veehouderij Wageningen UR.
- 48) Phillips, C. J. (1993), *Cattle behaviour*, Farming Press Books
- 49) Productschap Zuivel, (2009), "Welzijnswijzer melkvee," gevonden op 01-07-2013, van <http://www.welzijnswijzermelkvee.nl/Welzijnswijzer/tabid/36/Default.aspx>. Raad voor Dieraangelegenheden(2006), *Natuurlijk gedrag van melkvee en vleeskalveren*, Den Haag.
- 50) Reesink, M. (2013), Interview gedrag en welzijn rundvee, Zwolle.
- 51) Ruis, M. en J. B. Pinxterhuis (2007), *Verantwoorde en communiceerbare argumenten bij biologische producten: dierenwelzijn*, Wageningen UR.
- 52) Rushen, J., A. Boissy, et al. (1999), "Opioid peptides and behavioral and physiological responses of dairy cows to social isolation in unfamiliar surroundings," *Journal of animal science* 77(11): 2918-2924.

- 53) Staay, F. J., van der (2013) Integratie: (nieuwe) huisvestingssystemen, Adaptatie en Welzijn, Utrecht, Universiteit Utrecht.
- 54) Tas, F. J. W. M. (2013), Vakgroepdag Dierenwelzijn, Kerkdriel.
- 55) Tucker, C., D. Weary, et al. (2004), "Free-stall dimensions: Effects on preference and stall usage," Journal of dairy science 87(5): 1208-1216.
- 56) Veissier, I., J. Capdeville, et al. (2004), "Cubicle housing systems for cattle: Comfort of dairy cows depends on cubicle adjustment," Journal of animal science 82(11): 3321-3337.
- 57) Vinke, C. M. (2013), Dierenwelzijn; Hoe zie ik dat, hoe weet ik dat, hoe meet ik dat?, Kerkdriel.
- 58) Wageningen UR Livestock Research (2012), Handboek Melkveehouderij, Zutphen, roodbont Uitgeverij.
- 59) Wechsler, B., J. Schaub, et al. (2000), "Behaviour and leg injuries in dairy cows kept in cubiclesystems with straw bedding or soft lying mats," Applied Animal Behaviour Science 69(3): 189-197.
- 60) Welfare Quality(2009), Assessment protocol for cattle.
- 61) Wemmenhove, H., G. Biewenga, et al. (2009), Moderne huisvesting melkvee, Lelystad, Wageningen University & Research centre.
- 62) Wiepkema, P. R. (1993), Gedrag en welzijn van melkvee (Praktijkreeks Veehouderij), Doetinchem.
- 63) Wierenga, H. K., and. Hopster, H., 1990, "The significance of cubicles for the behaviour of dairy cows," Applied Animal Behaviour Science, 26: 309-337.
- 64) Winckler, C., C.B.Tucker, en D.M. Weary, (2015). " Effects of under- and overstocking freestalls on dairy cattle behaviour ". Applied Animal Behaviour Science 170,14 19.

Divisie: Inspectie
Afdeling: NVWA HH IH Afd Dier
Team: NVWA HH IH Tm Zuid Dierenwelzijn Landbouw
Teamleider: [REDACTED]
Inspecteur(s): [REDACTED]
[REDACTED]

Dit rapport van bevindingen is bestemd voor de
Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Team
Bestuurlijke Maatregelen.

Onderzoeksnummer NVWA: 141235
Rapportnummer: 107533

1) Overtredend bedrijf/onderneming:

Relatienummer:

Naam bedrijf:

Rechtsvorm:

Maatschap

Vestigingsadres:

Postcode en vestigingsplaats:

Gemeente van vestiging:

Inschrijvingsnummer KvK:

2) Overtreder:

BSN

Naam

Voornamen

Geboortedatum

Geboorteplaats

Geboorteland

Nationaliteit

Woonadres

Postcode en Woonplaats

Woongemeente

Land

3) Overtreder:

BSN

Naam

Voornamen

Geboortedatum

Geboorteplaats

Geboorteland

Nationaliteit

Woonadres

Postcode en Woonplaats

Woongemeente

Land

Artikel overtreding	: Artikel 2.1 lid 1 van de Wet dieren
Omschrijving overtreding	: Het benadelen van het welzijn van runderen.
Artikel overtreding	: Artikel 2.2 lid 8 van de Wet dieren.
Omschrijving overtreding	: Het onthouden van de nodige verzorging aan runderen en een paard.
Artikel overtreding	: Artikel 1.6 lid 2 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen wordt onvoldoende ruimte gelaten voor hun fysiologische en ethologische behoeften.
Artikel overtreding	: Artikel 1.7 lid d van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen hebben geen toereikende behuizing onder voldoende hygiënische omstandigheden.
Artikel overtreding	: Artikel 1.28 lid 2 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Een houder van dieren handelt niet overeenkomstig het bedrijfsgezondheidsplan en het bedrijfsbehandelplan dat in overleg met hem is opgesteld.
Artikel overtreding	: Artikel 2.4 lid 5 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Voor meerdere runderen waarbij de zorg, bedoeld in artikel 1.7, aanhef en onderdeel c van het Besluit houders van dieren, geen verbetering in de toestand van het dier heeft gebracht, is niet zo spoedig mogelijk een dierenarts geraadpleegd.
Artikel overtreding	: Artikel 2.4 lid 6 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Meerdere runderen krijgen geen voedsel met ten minste de tussenpozen die bij hun fysiologische behoeften passen.
Artikel overtreding	: Artikel 2.4 lid 7 van het Besluit houders van dieren.
Omschrijving overtreding	: Het toegediende voer alsmede de wijze van toediening brengen meerdere runderen en een paard onnodig lijden of letsel toe.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992

Datum vaststellen overtreding : 23 januari 2018
Tijdstip vaststellen overtreding : 10.00 uur
Plaats vaststellen overtreding : XXXXXXXXXX

Datum opmerking overtreder : 23 januari 2018

Datum dagtekening rapport : 9 februari 2018

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Aantal bijlagen bij rapport : 3
Soorten bijlagen : ☐ Bewijs van ontvangst
rechthebbende/overtreder
: ☒ Foto's
: ☒ Veterinaire verklaring
: ☐ Taxatierapport
: ☐ Bevindingenbrief, nummer
: ☒ Anders, namelijk overzicht bedrijf

Datum
6-11-2019
Onze referentie
141235/107533/25992

Onze referentie: 141235/107533/25992

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Ondergetekende, [REDACTED] inspecteur met toezichthoudernummer [REDACTED], toezichthouder van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht, aangewezen voor het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wettelijke voorschriften waarvan het toezicht op de naleving is opgedragen aan de NVWA, bericht u het volgende:

Aanleiding:

Dit rapport van bevindingen is opgesteld naar aanleiding van een inspectie (3960569) in het kader van Welzijn algemeen - hercontrole. Op basis van inspecties op 19 en 20 december 2017 en 9 januari 2018 zijn er door het Team Bestuurlijke Maatregelen van de NVWA (TBM) een last onder dwangsom (LOD, zaaknr 201800095) met één maatregel en een last onder bestuursdwang (LOB, zaaknr 201800240) met daarin acht maatregelen, opgelegd. De maatregel uit de LOD moest vóór 22 januari 2018 genomen zijn, de maatregelen uit de LOB vóór 23 januari 2018.

Tijdens deze inspectie werd ik vergezeld door toezichthoudend dierenarts [REDACTED], toezichthoudernummer [REDACTED], en [REDACTED] medewerker advisering van het team Bestuurlijke maatregelen, beide eveneens werkzaam bij de NVWA.

Locatie:

[REDACTED]

Bevindingen Straatweg 15 (1)

Op dinsdag 23 januari 2018 omstreeks 10.00 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED] mij op bovenstaande locatie. Ik trof hier de mij bekende [REDACTED]. Ik heb mij aan hem gelegitimeerd als toezichthouder van de NVWA, en hem het doel van onze komst medegedeeld.

[REDACTED] vertelde ons dat het volgens hem klopte. Er waren de dag ervoor 6 runderen naar [REDACTED] (nieuw bijgehuurde stal) gebracht, en er moesten daar die dag nog 7 runderen heen. Hij wilde deze echter eerst bijsnijden en behandelen tegen leverbot. Hij gaf aan dat er 132 runderen in de ligboxenstal zaten, en 40 in het strohok. En verder nog 7 runderen op de wagen (die naar de andere stal moesten). Ze hadden al vier nieuwe ligboxen gecreëerd, maar voordat ze ligboxen in de doorsteek konden maken, wilde hij eerst een rooster omwisselen voordat ze beton gingen storten.

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij schone en ontsmette laarzen en een nieuwe wegwerpoverall, afkomstig van de NVWA, aangetrokken.

Bijlage 1: Als bijlage 1 heb ik, toezichthouder [REDACTED] een plattegrond van de verschillende bedrijfsgebouwen bijgevoegd.

Bijlage 2: Tijdens de controle heb ik, toezichthouder [REDACTED] foto's gemaakt. Een aantal van deze foto's is als bijlage 2 bij dit rapport gevoegd.

Bijlage 3: Toezichthoudend dierenarts [REDACTED] heeft omtrent zijn bevindingen tijdens deze inspectie een aanvulling op zijn veterinaire verklaring van 9 januari gemaakt. Deze veterinaire verklaring met toevoeging is als bijlage 3 bij dit rapport gevoegd.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Ligboxenstal

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag circa 131 runderen gehouden in de ligboxenstal (op basis van onze telling). Ik zag dat de (vier) krachtvoerboxen uit de stal verwijderd waren, en dat op de vrijgekomen plaatsen vier extra ligboxen waren gecreëerd. Hierdoor wist ik dat deze runderen de beschikking hadden over 110 ligboxen (106 ligboxen in oude situatie + 4 nieuwe ligboxen).

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992

Ik, toezichthouder [REDACTED] had echter bij aanvang van de inspectie, toen ik mij bij de ligboxenstal melde, gezien dat er enkele runderen aan de achterzijde van de stal naar buiten waren gejaagd.

Later tijdens de inspectie zag ik zeven runderen op het betonpad achter de ligboxenstal. Ik zag dat deze runderen hier geen beschikking hadden over een geschikte ligplaats, en op basis van mijn eerdere bevindingen wist ik dat deze runderen bij aanvang van de inspectie nog in de ligboxenstal gehouden werden. Hieruit bleek mij dat er bij aanvang van de inspectie 138 runderen gehouden werden in de ligboxenstal, terwijl deze de beschikking hadden over 110 ligboxen. Gerekend met maximaal 20% overbezetting die in de LOD toegestaan was, mochten er maximaal 132 runderen gehouden worden in de ligboxenstal. Hieruit bleek mij dat bij aanvang van de inspectie niet voldaan was aan de maatregel uit de LOD, maar dat er zes runderen teveel in de stal gehouden werden.

[REDACTED] gaf aan dat deze runderen op de kar gemoeten hadden, maar dat hij alles wilde bekappen en tegen leverbot behandelen voordat hij ze naar de andere locatie bracht. Volgens hem had hij ze ook de dag ervoor weg kunnen brengen, maar omdat hij het goed wilde doen, had hij nog een dag gewacht.

Verder zag ik, toezichthouder [REDACTED] dat de bedekking van de ligboxen vlakker was gemaakt, maar dat de ligboxen aan de linkerzijde van de stal niet met matten bedekt waren (de boxbedekking bestond uit beton bedekt met een laagje zaagsel).

Ik zag ook dat het kapotte voerhek (provisorisch) gerepareerd was met een spanband, waardoor er tijdens de inspectie geen scherpe en uitstekende delen aanwezig waren.

Tenslotte zag ik, toezichthouder [REDACTED] dat de mest in de ligboxenstal net onder de roosters stond, maar dat het schuim op plaatsen al boven de roosters uit kwam.

Iglo's 1

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag circa 12 kalveren gehouden in 11 kalveriglo's naast de ligboxenstal. Ik zag één iglo waarin twee kalveren gehouden werden. Ik zag dat de uitlopen van het merendeel van deze kalveriglo's vervuild waren met nat strooisel vermengd met mest en urine, en dat de hygiëne van het strooisel in meerdere iglo's ook onvoldoende was. Hierdoor wist ik dat deze kalveren niet over een voldoende hygiënische huisvesting konden beschikken.

Hieruit bleek mij dat niet voldaan was aan maatregel 5 uit de LOB (Schone, droge, comfortabele en hygiënische huisvesting).

Verder zag ik 3 kalveren gehouden in kalveriglo's in de loods. Ik zag geen afwijkingen bij deze kalveren.

Kalveren strohokken loods

Ik, toezichthouder [REDACTED], zag in totaal 21 kalveren gehouden in drie strohokken achterin de loods.

Ik zag 7 kalveren gehouden in hok 1, en 8 kalveren gehouden in hok 2. Ik zag dat de watervoorziening in deze hokken hersteld was, en dat deze kalveren weer de beschikking hadden over drinkwater.

Verder zag ik 6 kalveren gehouden in hok 4. Op basis van de meting tijdens de inspectie van 9 januari 2018 (oppervlakte was toen bepaald op 10,75m²), wist ik dat deze kalveren minstens 1,5m² vloeroppervlakte per kalf beschikbaar hadden. Ik zag dat het voerhek in hok 3 nog steeds niet aangepast was, maar dat hier opnieuw geen kalveren gehouden werden tijdens de inspectie.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992

Ligboxen loods

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag bij aanvang van de inspectie ca. 11 runderen gehouden in het achterste hok met ligboxen in de loods (hok 1). Ik zag op de stallijst dat in ieder geval een deel van deze runderen jonger was dan 6 maanden, en dus onder de definitie van 'kalf' uit het Besluit houders van dieren valt. Ik zag dat deze kalveren de beschikking hadden over slechts 10 ligboxen. Hierdoor wist ik dat voor deze kalveren het aantal ligboxen niet ten minste gelijk was aan het aantal kalveren.

Ik zag dat de ligboxen wel schoon waren gemaakt, en ingestrooid met voldoende schoon zaagsel.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag verder ca. 16 runderen (pinken) gehouden in het middelste hok met ligboxen in de loods. Ik zag dat deze runderen de beschikking hadden over 14 ligboxen. Hierdoor wist ik dat deze runderen niet allemaal tegelijk de beschikking hadden over een schone en droge ligplaats. Het bleek mij echter dat de overbezetting binnen de in de LOD toegestane marge van 20% viel.

Tenslotte zag ik, toezichthouder [REDACTED] ca. 18 runderen (pinken) gehouden in het voorste hok met ligboxen in de loods (hok 3). Ik zag dat deze runderen de beschikking hadden over 18 ligboxen.

Ik zag dat de voergang voor deze hokken (nog steeds) voldoende schoon was.

Paard

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag een paard gehouden in een paardenbox in de loods. Ik zag dat dit paard geen beschikking had over een voergelegenheid (zoals een ruif of voerbak), maar het verstreekte voer van een met mest en urine vervuilde bodem moest vreten.

Strohok loods (potstal)

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag ca. 41 runderen (gebaseerd op een telling van toezichthouder [REDACTED] gehouden in het strohok aan de achterzijde van de loods (potstal). Ik zag dat het strohok voorin de loods (afkalfstal) bij de potstal getrokken was, waardoor de totale oppervlakte uitkwam op ca. 377m² (297m² potstal + ca. 80m² afkalfstal). Hierdoor wist ik dat deze runderen de beschikking hadden over minstens 9m² per rund.

Ik zag dat er een hek geplaatst was in de natte hoek van de afkalfstal, zodat de runderen hier geen toegang meer tot hadden, en dat de losse materialen uit het hok verwijderd waren. Ik zag bij aanvang van de inspectie nog wel een stuk pvc pijp uit het stro omhoog steken, maar dat deze – nadat wij dit bij hem hadden aangegeven – direct door [REDACTED] uit het hok verwijderd is. Ook zag ik dat de potstal aan de achterzijde afgesloten was met een draad, zodat de runderen tijdens de inspectie geen toegang hadden tot de schadelijke materialen achter de stal.

Ik zag dat er een nieuwe sneldrinker was geplaatst aan de voorzijde van het hok (afkalfstal), en twee grote drinkbakken achterin het hok (potstal) waren geplaatst, naast de nog aanwezig sneldrinker die eerder al aanwezig was. Hierdoor wist ik dat er voldoende drinkgelegenheid was voor de aanwezige runderen. Verder zag ik dat er een voergelegenheid was gecreëerd achter in de loods. Tenslotte zag ik dat de achterzijde van de potstal (bij de drinkbakken) erg nat was, maar dat er verder in de potstal voldoende schone en droge ligplekken aanwezig waren.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992

Iglo's 2

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag 5 (jonge) kalveren gehouden in eenlingboxen (iglo's) op een kuilplaat achter de stallen. Ik zag dat hier qua hygiëne niets verbeterd was ten opzichte van de vorige controles, maar dat de achterzijde van deze iglo's nog steeds in een laag water – vermengd met mest en urine – van enkele centimeters diep stond. Hierdoor wist ik dat het stro in deze iglo's nat was, en dat mogelijke ziekteverwekkers via het water tussen deze iglo's verspreid konden worden. Daaruit bleek mij dat deze 5 kalveren geen beschikking hadden over een voldoende hygiënische huisvesting (zeker gezien de diarreeproblematiek die bij de jonge kalveren op dit bedrijf speelt).

Groepsiglo

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag 4 kalveren gehouden in een groepsiglo. Ik zag dat deze kalveren tijdens deze inspectie de beschikking hadden over een emmer met drinkwater. Ik zag dat de uitloop van deze iglo (waar de kalveren moesten staan om te vreten en te drinken) nog steeds geheel bedekt was met een laagje natte mest en bruin vocht (urine en/of water vermengd met mest). Ik zag dat het strooisel aan de voorzijde van de iglo ook vochtig was en vervuild met mest, maar dat de kalveren achterin de iglo nog wel de beschikking hadden over een schone en droge ligplaats. Vanwege de vervuilde uitloop wist ik echter dat deze kalveren niet de beschikking hadden over een voldoende hygiënische huisvesting.

Hieruit bleek mij dat niet voldaan was aan maatregel 4 (schone, droge, comfortabele en hygiënische ligplaatsen) en maatregel 5 (schone, droge, comfortabele en hygiënische huisvesting) uit de LOB.

In overleg met [REDACTED] van TBM is besloten om de houder zelf de kans te geven om deze omissies te herstellen. [REDACTED] gaf aan dat zijn zoon gelijk met de iglo's aan de slag zou gaan.

Hierop hebben wij omstreeks 11.30 uur het bedrijf verlaten.

Bevindingen Portengen

Op dinsdag 23 januari 2018 omstreeks 11.40 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED] mij nog steeds vergezeld door toezichthouder [REDACTED] en in de aanwezigheid van [REDACTED] bij een stal gelegen aan [REDACTED]

Voordat wij de stal betraden, hebben wij laarzen en een wegwerpovertall, afkomstig van de NVWA, aangetrokken.

[REDACTED] gaf aan dat hij deze stal in ieder geval tot mei gehuurd had om een deel van zijn (droge) koeien te stallen. De eigenaar van de stal zou de runderen te eten geven.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag 35 runderen gehouden in een ligboxenstal met de beschikking over 42 ligboxen. Toezichthouder [REDACTED] gaf aan dat de matten in

de ligboxen van deze runderen te kort waren, wat een matig comfortabele ligplaats voor de hier gehouden runderen betekende.

Hierop hebben wij deze locatie verlaten.

Bevindingen Gerverscop

Op dinsdag 23 januari 2018 omstreeks 12.15 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED]

[REDACTED] mij nog steeds vergezeld door toezichthouder [REDACTED]

bij een stal gelegen aan [REDACTED]

Voordat wij de stal betraden, hebben wij laarzen en een wegwerpoverall, afkomstig van de NVWA, aangetrokken.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag hier in totaal circa 87 runderen (op basis van telling – 89 volgens de stallijst) gehouden in drie verschillende hokken met ligboxen. Ik zag dat deze runderen de beschikking hadden over in totaal 74 ligboxen. Hierdoor wist ik dat deze runderen niet allemaal tegelijk de beschikking hadden over een schone en droge ligplaats. Het bleek mij echter dat de overbezetting binnen de in de LOD toegestane marge van 20% viel. Verder zag ik, toezichthouder [REDACTED] dat links vooraan op de voergang een aantal plastic balen voor het voerhek was geplaatst. Ik zag dat meerdere runderen toegang hadden tot de wikkelfolie dat nog om deze balen heen zat. Ik zag meerdere balen waarin gaten waren gemaakt (klaarblijkelijk door de runderen), en meerdere runderen die gras uit deze balen aan het vreten waren, of aan de wikkelfolie van deze balen aan het trekken waren.

Hierop hebben wij deze locatie verlaten.

Bevindingen [REDACTED]

Op dinsdag 23 januari 2018 omstreeks 14.30 uur bevond ik, toezichthouder [REDACTED]

[REDACTED] mij nog steeds vergezeld door toezichthouder [REDACTED]

[REDACTED] opnieuw aan [REDACTED]

Voordat wij het bedrijf betraden, hebben wij laarzen en een wegwerpoverall, afkomstig van de NVWA, aangetrokken.

Iglo's 2

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat de vijf iglo's met de daarin gehouden kalveren verplaatst waren naar de andere zijde van de kuilplaat. Ik zag dat ze niet meer in het water stonden, en op een hoger deel van de kuilplaat stonden. Ik zag verder dat de iglo's ingestrooid waren met vers, schoon stro.

Groepsiglo

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat groepsiglo met de vier kalveren naast de vijf hierboven genoemde iglo's was geplaatst, en ook voorzien was van vers, schoon stro.

Ligboxen loods (hok 1)

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat één van de kalveren uit hok 1 naar een ander hok was verplaatst, zodat er voor elk kalf een ligbox beschikbaar was.

Ligboxenstal

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat de zeven runderen die eerder op de dag op het betonpad achter de ligboxenstal gehouden werden, niet meer aanwezig

waren. [REDACTED] gaf aan dat hij deze runderen naar Portengen had gebracht.

Vervolgens heeft toezichthoudend dierenarts [REDACTED] de in de ligboxenstal aanwezige runderen fysiek beoordeeld. Zijn bevindingen zijn opgenomen in de aanvulling op de veterinaire verklaring in bijlage 3.

Ik, toezichthouder [REDACTED] zag dat het voer in de ligboxenstal gedurende de tijd dat wij 's middags in de ligboxenstal aanwezig waren, grotendeels op was, en dat het voer dat er nog wel lag, niet aangeschoven was, waardoor het moeilijk bereikbaar was voor de runderen.

Vanwege het risico dat de runderen in de potstal te onrustig zouden worden, en omdat het sowieso lastig was om deze runderen individueel te beoordelen, zijn deze runderen niet meer fysiek beoordeeld door toezichthoudend dierenarts Langedijk.

Tenslotte zag ik, toezichthouder [REDACTED] dat het niveau van mestschuim in de ligboxenstal verder gestegen was, waardoor het op steeds meer plaatsen boven de roosters uitkwam.

Deze bevindingen worden maatschap [REDACTED] aangerekend.

Overtreder:

Naam: [REDACTED]

Adres: [REDACTED]

Postcode plaats: [REDACTED]

De gegevens van 'maatschap [REDACTED] zijn gecontroleerd aan de hand van het uittreksel van de Kamer van Koophandel. De identiteit van [REDACTED] is geverifieerd bij de basisregistratie personen.

Te nemen maatregelen:

- Hef de overbezetting in de ligboxenstal op;
- Draag er zorg voor, dat het voer in de ligboxenstal aan de Gerverscop 2 de daar aanwezige runderen geen onnodig lijden of letsel toebrengt;
- Verstrek het voer aan het paard op zodanige wijze, dat dit voer niet verontreinigd wordt;
- Draag er zorg voor, dat er voldoende voer wordt verstrekt aan de runderen in de ligboxenstal, en dat dit voer goed bereikbaar is voor deze runderen;
- Draag er zorg voor, dat er geen mest(schuim) boven de roosters van de ligboxenstal uitkomt, en dat de roosters voldoende schoon zijn;
- Volg het bedrijfsgezondheidsplan van uw dierenarts op;
- Laat de dierenarts een plan van aanpak betreffende de aanpak van de kreupele runderen de hoge (kalver)sterfte opstellen, en voer dit uit.

1ste opmerkingen overtreder:

Vrijdag gaan er drie vrachten mest weg. Dat was al gepland. Maar ik ga nu doorgeven dat er 8 of 9 vrachten uit moeten.

Ik heb de lekkage in de loods gevonden – hierdoor kwam de natte plek in het strohok, en door de drainage was het ook achterin het strohok nat.

We hebben nu geen afkalfhok/ziekenboeg, maar als de nieuwe boxen er zijn, maak ik weer een apart strohok voorin de loods.

We hebben last van Mortellaro op de Gerverscop – hier wordt het minder. Ik heb al 70/80 runderen bekap.

We zijn aan het lijntje gehouden bij de aankoop van een nieuwe stal, en er komt hier weinig nieuwe bebouwing vrij.

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992

Ik voer nu twee keer per dag, dat was vroeger één keer per dag.

Zie verder verscheidene opmerkingen hierboven onder 'bevindingen'.

1ste opmerkingen toezichthouder(s):

Er is nog steeds sprake van overbezetting op het bedrijf, maar deze viel aan het einde van de inspectie binnen de marge van 20% die in de door TBM opgelegde LOD was toegelaten.

Verder is er in veel opzichten vooruitgang zichtbaar ten opzichte van de eerste inspectie (op 19 december 2017), maar is er op meerdere punten nog verdere verbetering nodig (zoals te hoge sterfte op het bedrijf en de klauwgezondheid). Onze aanbeveling is om dit door de houder samen met zijn dierenarts op te laten pakken (middels een plan van aanpak).

Tenslotte is de huidige bedrijfsvoering (te veel vee op thuislocatie, twee externe locaties, periodiek extra werk in kaasmakerij) erg arbeidsintensief, waarbij het de vraag is of de houder(s) alle runderen een voldoende hoeveelheid zorg kan(kunnen) bieden.

Op hetzelfde adres als de maatschap [REDACTED] is ook de eenmanszaak [REDACTED] gevestigd. Een deel van de hierboven bevindingen hebben betrekking op runderen die vallen onder dit bedrijf (op basis van I&R).

Omdat er op de locatie geen scheiding aanwezig is tussen beide bedrijven, en er voor zover wij konden beoordelen ook bij de verzorging van de runderen geen onderscheid wordt gemaakt, is er bij de rapportage geen onderscheid tussen deze twee bedrijven gemaakt, maar zijn alle bevindingen op deze locatie in dit rapport opgenomen. [REDACTED] is wel als overtreder in dit rapport opgenomen.

Dit rapport van bevindingen is opgemaakt voor het traject **opleggen bestuurlijke maatregel**.

Inspectiehistorie:

- 19/20 december 2017: welzijn niet akkoord (o.a. overbezetting / mest boven roosters / kreupele runderen / hygiëne). Rapport van bevindingen opgemaakt. Spoed LOB opgelegd m.b.t. mest en overbezetting;
- 9 januari 2018: welzijn niet akkoord (o.a. overbezetting / drinkwater / hygiëne / schadelijke materialen en scherpe delen). Rapport van bevindingen opgemaakt. LOD opgelegd m.b.t. overbezetting, LOB m.b.t. overige zaken.

Ik heb dit rapport naar waarheid opgemaakt.

Toezi chthou d ernu m mer: [REDACTED]
op 09-02-2018

Bijlagen

- Bijlage 1: Plattegrond bedrijfsgebouwen
- Bijlage 2: Foto's 23 januari 2017

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992

- Bijlage 3: Veterinaire verklaring (aangevuld)

Bijlage1.pdf

Bijlage2.pdf

Bijlage3.pdf

Inspectie
Fout! Verwijzingsbron niet
gevonden.

Datum
6-11-2019

Onze referentie
141235/107533/25992